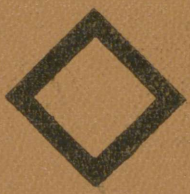
RAAMATUPIDAMISE KONTOPLAAN

A-31199

NSV LIIDU RAHANDUSMINISTEERIUM

ETTEVÕTETE, EHITUSTE NING MAJANDUSORGANISATSIOONIDE TOOTMIS- JA MAJANDUSLIKU TEGEVUSE RAAMATUPIDAMISE KONTOPLAAN

JA SELLE RAKENDAMISE JUHEND

Kinnitanud
NSV Liidu Rahandusministeerium
kooskõlastatult
NSV Liidu Statistika Keskvalitsusega
30. mail 1968. a. nr. 130 all

KIRJASTUS «VALGUS» · TALLINN 1971

33N4
R01

Originaali tiitel:

Министерство финансов СССР
ПЛАН СЧЕТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА ПРОИЗВОДСТВЕННО-ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ, СТРОЕК И ХОЗЯЙСТВЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ И ИНСТРУКЦИЯ ПО ЕГО ПРИМЕНЕНИЮ

Утверждено Министерством финансов СССР
по согласованию с ЦСУ СССР
30 мая 1968 года № 130

Издательство «Финансы»
Москва—1970

Tõlkinud vene keelest A. Allandi

Käesolev juhend asendab NSV Liidu Rahandusministeeriumi eelmist juhendit 28. septembril 1959 kinnitatud ettevõtete, ehituste ja majandusorganisatsioonide tootmis- ning majandusliku tegevuse raamatupidamise kontoplaani rakendamise kohta, millesse seoses planeerimise ja majandusliku stimuleerimise uue süsteemi juurutamisega tehti palju muudatusi.

Juhend on raamatupidamise organiseerimise eeskirjaks isemajandavates ettevõtetes ja majandusorganisatsioonides, samuti võib seda kasutada õppevahendina vastavates õppeasutustes.

Juhendi käsitlemise hõlbustamiseks on lisamaterjalina avaldatud NSV Liidu Rahandusministeeriumi instruktiivkirjad raamatupidamisaruannete ja -bilansside määrustiku, inventeerimise põhimäärustiku ning ehitus- ja montaažiorganisatsioonide raamatupidamise erikorra kohta.

Peale selle on raamatu lõppu paigutatud juhendi trükkimise ajal ilmunud täienduste ja muudatuste tõlge.

2
Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu
84073

1—8—4
25—TL—10—70

ETTEVÕTETE, EHITUSTE NING MAJANDUSORGANISATSIOONIDE TOOTMIS- JA MAJANDUSLIKU TEGEVUSE

RAAMATUPIDAMISE KONTOPLAAN

Sünteetiliste kontode nimetused	numbrid	Allkontode numbrid ja nimetused	Tegevusharud, kus vastavat kontot rakendatakse
1	2	3	4
I osa PÕHIVAHENDID (-FONDID)			
Põhivahendid (-fondid)	01		Kõik tegevusharud
Põhivahendite (-fondide) kulum	02	1. Kulum täieliku taastamise osas 2. Kulum kapitaalremondi osas	Kõik tegevusharud
Kapitaalremont	03		Kõik tegevusharud
II osa TOOTMISVARUD			
Tooraine ja materjalid	05	1. Tooraine ja põhimaterjalid 2. Ostetud pooltooted ja komplekteeritavad tooted 3. Abimaterjalid 4. Põllumajandussaadused ja varud 5. Taara ja taaramaterjalid	Kõik tegevusharud
Kütus	06		Kõik tegevusharud
Ehitusmaterjalid ja seadmed paigaldamiseks	07	1. Ehitusmaterjalid 2. Konstruktsioonid ja detailid 3. Kodumaised seadmed paigaldamiseks 4. Importseadmed paigaldamiseks 5. Muud materjalid	Ehitusorganisatsioonid ning kapitaalmahutusi tegevad ettevõtted ja organisatsioonid

1	2	3	4
Varuosad	08		Kõik tegevusharud
Noor- ja nuumloomad	09	1. Noored produktiiv- ja tööloomad 2. Loomad nuumal 3. Linnud 4. Karusloomad 5. Mesilaspered	Kõik tegevusharud
Põllumajandussaaduste varumine	10		Põllumajandussaadusi varuvad ettevõtted ja organisatsioonid
Varumis- ja laokulud	11		Varumis- jt. organisatsioonid (ettevõtted)
Väikevahendid	12	1. Laos 2. Ekspluatatsioonis 3. Ajutised (tiitlivälised) ehitused ja seadeldised	Kõik tegevusharud
Väikevahendite kulum	13	1. Väikevahendite kulum 2. Ajutiste (tiitlivälis-te) ehituste ja seadeldiste kulum	Kõik tegevusharud
Kaubaliste materiaalsete väärtuste ümberhindamine	14		Kõik tegevusharud
Hulgihindade reguleerimisvahed	15		Kõik tegevusharud
III osa TOOTMISKULUD			
Põhitootmine	20		Kõik tegevusharud
Omatoodetud pooltooted	21		Pooltoodetejärgset arvestusviisi rakendavad tööstusettevõtted
Transpordi ja side ekspluatatsioonikulud	22		Transpordi- ja sideettevõtted ning -organisatsioonid
Abitootmine	23		Kõik tegevusharud
Seadmete korrashoid ja ekspluateerimine	24		Tööstusettevõtted, ehitusorganisatsioonid ja ehitused
Tsehhi (tootmise) üldkulud	25		Tööstus- ja põllumajandusettevõtted
Tehase (majandi) üldkulud	26		Tööstus-, transpordi- ja sideettevõtted, sovhoosid jt. põllumajandusettevõtted
Lisakulud	27		Ehitus-, projekteerimis-, teadusliku uurimise, autotranspordi- jt. organisatsioonid
Tootmispraak	28		Tööstusettevõtted

1	2	3	4
Mittetööstuslik tegevus	29		Kõik tegevusharud
Mittekapitaalsed tööd	30		Ehitusorganisatsioonid ja ehitused
Tulevaste perioodide kulud	31		Kõik tegevusharud
Ekspedeerimis- ja laadimistööd	32		Transpordiettevõtted ja -organisatsioonid
Ehitustegevus ja põhivahendite soetamine	33	1. Riiklikus plaanis ettenähtud 2. Mittetsentraliseeritud finantseerimisallikate arvel	Kapitaalmahutusi tegevad ettevõtted ja organisatsioonid
Lõpetatud ehitused ja põhivahendite soetused	34	1. Riiklikus plaanis ettenähtud 2. Mittetsentraliseeritud finantseerimisallikate arvel 3. Kulud, mis ei suurenda põhivahendite maksumust 4. Teiste organisatsioonide finantseerimine 5. Muud mahakirjendamised 6. Mahakirjendatud lõpetamata ehitustööde kulud	Kapitaalmahutusi tegevad ettevõtted ja organisatsioonid
Põhikarja moodustamine	35		Kõik tegevusharud
Valmidusastme järgi tasutavad tööd	36		Geoloogia-, projekteerimis- ja teadusliku uurimise organisatsioonid
IV osa VALMISTOODANG, KAUBAD JA REALISEERIMINE			
Valmistoodang	40		Tööstus-, põllumajandus- jt. ettevõtted
Kaubad	41	1. Kaubad baasides ja ladudes 2. Kaubad köögiviljahoidlates 3. Kaubad jae-ettevõtetes 4. Kaubad ja tooraine toitlustusettevõtete ladudes 5. Tühi ja kaubaga taara 6. Ostetud tooted	Kaubandus-, varustus-, turustus-, geoloogia-, varumis- ja teedeorganisatsioonid, tööstus- jt. ettevõtted

1	2	3	4
Kaubanduslik hinnalisand ja käibemaks	42	1. Kaubanduslik hinnalisand (mahahindlus, juurdehindlus) 2. Käibemaks 3. Mahahindlused hankijatelt transpordikulude hüvitamiseks	Kaubandus-, varustus-, turustus-, geoloogia-, varumis- ja teedeorganisatsioonid, tööstus- jt. ettevõtted
Tootmisvälised kulud ..	43	1. Turustamiskulud 2. Muud tootmisvälised kulud	Tööstusettevõtted
Käibekulud	44	1. Hulgiettevõtete käibekulud 2. Köögiviljahoidlate käibekulud 3. Jae-ettevõtete käibekulud 4. Toitlustusettevõtete käibekulud 5. Hankijate poolt hüvitatavad transpordikulud	Kaubandus-, varustus-, turustus- ja varumisorganisatsioonid
Lähetatud kaubad, tehtud tööd ja teenused	45		Kõik tegevusharud
Realiseerimine	46	1. Valmistoodangu ja tööstusliku iseloomuga tööde realiseerimine 2. Tootmisjäätmetest valmistatud toodete realiseerimine 3. Mittetööstuslike tööde ja teenuste realiseerimine 4. Ostetud kaupade ja toodete realiseerimine 5. Ehitus- (montaaž-, projekteerimis-, geoloogiliste ja teaduslike uurimis-) tööde üleandmine 6. Põllumajandussaaduste realiseerimine 7. Muude materiaalsete väärtuste realiseerimine	Kõik tegevusharud
Süsteemisisene realiseerimine	47		Kaubandus-, varustus- ja turustusorganisatsioonid, tööstus- jt. ettevõtted
Kaupade jae- ja väikehulgimüük[1]	48		Kaubandusettevõtted ja -organisatsioonid

[1] Võrreldes originaaliga täiendatud vastavalt konto 46 kasutamise juhistele (vt. lk. 118).

1	2	3	4
Tulud transpordi- ja sidevahendite ekspluateerimisest, ekspedeerimis- ja laadimistöödest	49		Transpordi- ja sideettevõtted ning organisatsioonid
V osa			
RAHALISED VAHENDID			
Kassa	50		Kõik tegevusharud
Arvelduskonto	51		Kõik tegevusharud
Tulude pangakonto ...	52		Transpordi- ja sideettevõtted ning -organisatsioonid
Hinnavahede pangakonto	53		Põllumajandussaadusi varuvad ettevõtted ja organisatsioonid
Kapitaalmahutuste pangakonto	54	1. Tootmise arendamise fondi summad 2. Majandi tugevdamise ja laiendamise fondi summad 3. Muud summad	Kõik tegevusharud
Muud pangakontod ...	55	1. Kapitaalremondi erikonto 2. Akreditiivid ja veosekäibe erikontod 3. Muud pangakontod	Kõik tegevusharud
Muud rahalised vahendid	56	1. Rahalised vahendid teel 2. Rahalised dokumendid	Kõik tegevusharud
VI osa			
ARVELDUSED			
Hankijad ja tööettevõtjad	60		Kõik tegevusharud
Avansid ja ositimaksed	61	1. Arveldused hankijate ja tööettevõtjatega 2. Arveldused ostjate ja tellijatega	Kõik tegevusharud
Pretensioonid	63		Kõik tegevusharud
Ostjad ja tellijad	64		Kõik tegevusharud
Põllumajandussaaduste müüjad	65		Põllumajandussaadusi varuvad ettevõtted ja organisatsioonid
Vedude ja teenuste arveldused	66		Transpordi-, side-, elamu- ja kommunaalmajanduse ettevõtted

1	2	3	4
Vastastikuste nõudmiste tasaarvestus	67		Kõik tegevusharud
Sotsiaalkindlustuse arveldused	69		Kõik tegevusharud
Arveldused töötajatega	70		Kõik tegevusharud
Aruandvad isikud	71		Kõik tegevusharud
Järelmaksuarveldused	72	1. Arveldused töötajatega järelmaksuga müüdud kaupade eest 2. Arveldused töötajatega vormirõivaste eest	Kõik tegevusharud
Arveldused eelarvega	73	1. Käibemaks 2. Fondimaks 3. Fikseeritud (rendi-) maksed 4. Kasumi vaba jääk 5. Kasumieraldised 6. Töötajate maksud 7. Muud maksed	Kõik tegevusharud
Arveldused kooperatiivsete organisatsioonidega põhivahendite eest	74		Kõik tegevusharud
Kahjude hüvitamise arveldused	75		Kõik tegevusharud
Mitmesugused deebitorid ja kreeditorid	76	1. Pangad töötajatele antud laenude alal 2. Töötajad saadud pangalaenude alal 3. Deponendid 4. Muud deebitorid ja kreeditorid	Kõik tegevusharud
Käibevahendite ja kasumi ametkonnasisene ümberjaotamine	77		Kõik tegevusharud
Ametkonnasisesed jooksvad arveldused	78	1. Finantsabi 2. Ajutiselt äravõetud vabad käibevahendid 3. Ajutiseks kasutamiseks saadud käibevahendid 4. Seadmete eest tasutud summad 5. Muud operatsioonid	Kõik tegevusharud
Majandisisesed arveldused	79	1. Kapitaalehituse osakonna võlgnevus finantsdistsipliini rikkumisest 2. Muud majandisisesed arveldused	Kõik tegevusharud

1	2	3	4
VII osa EEMALDATUD VAHENDID			
Kasumi arvel eemaldatud vahendid	80	1. Fondimaks 2. Fikseeritud (rendi-) maksed 3. Pangalaenude protsendid 4. Kasumi vaba jäägi maksed 5. Kasumieraldised 6. Eraldamised ergutus- ja erifondidesse 7. Muud eraldamised 8. Muud makstud, äravõetud ja eemaldatud summad	Kõik tegevusharud
Muud eemaldatud vahendid	81	1. Eelarvesse võetud vabad käibevahendid 2. Muud eemaldatud vahendid	Kõik tegevusharud
Pangalaenud kasumi ja fondide tagatisel ...	82		Kõik tegevusharud
VIII osa PUUDUJÄÄGID JA KAOD			
Puudujäägid ja riknemiskaod	84		Kõik tegevusharud
IX osa FONDID JA RESERVID			
Põhikirjafond	85	1. Põhikirjafond 2. Finantseerimine eelarvest käibevahendite juurdekasvuks ja täiendamiseks ning plaanilise kahjumi katteks	Kõik tegevusharud
Amortisatsioonifond ..	86	1. Amortisatsioonieraldised põhivahendite täielikuks taastamiseks . 2. Amortisatsioonieraldised põhivahendite kapitaalremondiks 3. Muud laekumised ja ülekanded põhivahendite täielikuks taastamiseks	Kõik tegevusharud

1	2	3	4
		4. Muud laekumised ja ülekanded põhivahendite kapitaalremondiks	
Ergutus- ja erifondid..	87	1. Materiaalse ergutamise fond 2. Sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fond 3. Tootmise arendamise fond 4. Ettevõtte- (organisatsiooni-) fond 5. Laiatarbefond 6. Sotsialistliku võistluse preemiad 7. Muud erifondid (liikide järgi)	Kõik tegevusharud
Eelseisvate kulude ja maksete reserv	89		Kõik tegevusharud
X osa PANGALAENUD JA FINANTSEERIMINE			
Lühiajalised pangalaenud	90	Laenuliikide järgi	Kõik tegevusharud
Kaubakäibe erilaenukonto	91		Kaubandus-, varustus-, turustus- jt. organisatsioonid
Pikaajalised pangalaenud	92	Laenuliikide järgi	Kõik tegevusharud
Kapitaalmahutuste finantseerimine	93	1. Riiklikus plaanis ettenähtud 2. Mittetsentraliseeritud allikate arvel 3. Muud finantseerimisallikad	Kapitaalmahutusi tegevad ettevõtted ja organisatsioonid
Põhikarja moodustamise finantseerimine	94		Kõik tegevusharud
Geoloogiliste tööde finantseerimine	95		Geoloogia- jt. geoloogilisi töid tegevad ettevõtted (organisatsioonid)
Sihtfinantseerimine ja sihtlaekumised	96	Finantseerimisallikate ja laekumiste liikide järgi	Kõik tegevusharud
XI osa FINANTSTULEMUSED			
Tulevaste perioodide tulud	98	1. Tulevaste aruandeperioodide tulud	Kõik tegevusharud

1	2	3	4
		2. Eelseisvad laekumised möödunud aastate puudujääkide katteks	
Kasumid ja kahjumid	99		Kõik tegevusharud
BILANSIJÄRELMISED KONTOD			
Renditud põhivahendid (-fondid)	001		Kõik tegevusharud
Töötlemiseks võetud tooraine ja materjalid	002		Kõik tegevusharud
Komisjonimüügile võetud kaubad	003		Kaubandusorganisatsioonid
Vastutavale hoiule võetud kaubalised materiaalsed väärtused	004		Kõik tegevusharud
Monteerimiseks võetud seadmed	005		Ehitusorganisatsioonid
Rangele arvestusele kuuluvad blanketid	006		Kõik tegevusharud
Avatud eelarvelised krediidid	007		Kõik tegevusharud
Kaubaliste materiaalsete väärtuste puudujääkide arvestus- ja jaehindade vahed	008		Kõik tegevusharud peale varustus-, lurustus- ja kaubandusorganisatsioonide
Deebitoride maksevõimetuse tõttu kahjumiks kantud võlad	009		Kõik tegevusharud
Tööde arved, mille tasumisest pank on keeldunud	010		Kapitaalehitustöid tegevad ettevõtted ja organisatsioonid, projekteerimis- ja geoloogiaorganisatsioonid
Tööde valmidusastme järgi deebitoridele esitatud arved	011		Laevaehitus- jt. tehased

ETTEVÕTETE, EHITUSTE NING MAJANDUSORGANISATSIOONIDE TOOTMIS- JA MAJANDUSLIKU TEGEVUSE RAAMATUPIDAMISE KONTOPLAANI RAKENDAMISE

JUHEND[2]

ÜLDSÄTTED

«Riiklike, kooperatiivsete (välja arvatud kolhoosid) ja ühiskondlike ettevõtete ning organisatsioonide raamatupidamisaruannete ja -bilansside määrustiku»[3] kohaselt on juriidilisteks isikuteks olevad isemajandavad riiklikud, kooperatiivsed (välja arvatud kolhoosid) ja ühiskondlikud ettevõtted ning organisatsioonid, samuti ehitused kohustatud pidama arvestust kahekordse süsteemi järgi.

Ettevõtete, ehituste ja majandusorganisatsioonide tootmis- ja majandusliku tegevuse raamatupidamise kontoplaan on koostatud ja kinnitatud kooskõlas nimetatud määrustikuga.

Selle plaani alusel tuleb arvestust pidada ministeeriumidele, komiteedele, keskasutustele ja töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele alluvates tööstus- ja põllumajandusettevõtetes, ehitustel, tööettevõtu-,[4] geoloogia-, projekteerimis-, autotranspordi-, varustus-, turustus-, kaubandus-, varumis- ja teistes majandusorganisatsioonides.

Spetsiifiliste operatsioonide arvestamiseks Teedeministeeriumile, Merelaevanduse Ministeeriumile, jõelaevanduse ministeeriumidele, NSV Liidu Sideministeeriumile, Tsiviillennunduse Ministeeriumile, autotranspordi ja maanteede ministeeriumidele, NSV Liidu Kaubandusministeeriumile ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Varumiskomiteele[5] alluvates ettevõtetes ja organisat-

[2] Tärniga (*) viidatud joonealused seletused juhendi koostajailt, numbritega viidatud seletused tõlkijalt.

[3] Avaldatud käesoleva brošüüri lk. 213. Edaspidi tekstis nimetatud lühendatult «Raamatupidamisaruannete ja -bilansside määrustik». Käesolevas lõikes puudutatud küsimust käsitleb määrustiku § 1.

[4] Muudatuste kohta uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviidud ehitus- ja montaažiorganisatsioonide raamatupidamise korras vt. käesolevale juhendile lisatud (lk. 205) NSV Liidu Rahandusministeeriumi 10. märtsi 1970. a. kiri nr. 60.

[5] NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 17. septembri 1969. a. seadlusega (NSVL Ülemnõukogu Teataja 1969, nr. 39, art. 351) muudeti NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Varumiskomitee liidulis-vabariiklikuks NSV Liidu Varumisministeeriumiks. Eesti NSV-s moodustati Varumisministeerium Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi 20. jaanuari 1970. a. seadlusega (ENSV T 1970, nr. 3, art. 19).

sioonides võivad nimetatud ministeeriumid ja keskasutused vajaduse korral kooskõlastatult NSV Liidu Rahandusministeeriumiga kontoplaanis ette näha täiendavaid sünteetilisi kontosid, kasutades selleks vabu kontonumbreid (šifreid).

Kontoplaanis ettenähtud allkontode suhtes tuleb silmas pidada, et neid kasutataks vajadust mööda kontrolli ja aruandluse otstarbel.

Oma majandusharu iseärasustest lähtudes võivad ettevõtted ja organisatsioonid ministeeriumide, komiteede, keskasutuste ja töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede valitsuste (osakondade) loal kontoplaani üksikute allkontodega täiendada, samuti mõnda allkontot täpsustada, ära jätta või ühendada.

Pearaamatusse tehakse kirjendid üldreeglina ainult sünteetilistele kontodele, allkontodesse jaotamata; vajalikud analüütilise arvestuse andmed (allkontode, kulukirjete jne. järgi) kirjendatakse arvestusregistritesse.

Raamatupidamiskirjendite aluseks on õigesti vormistatud tõendavad dokumendid. Nende kirjendite tegemisel tuleb juhinduda «Ettevõtete ja majandusorganisatsioonide raamatupidamisdokumentide ja -kirjendite määrustikust», mille on kinnitanud NSV Liidu Rahandusministeerium kooskõlastatult NSV Liidu Statistika Keskvalitsusega.[6]

Raamatupidamise kontoplaan kujutab endast koordineeritud arvestussüsteemi, milles ettevõtete ja organisatsioonide majanduslikud operatsioonid on rühmitatud vastavalt nende kohta kokkuvõtete tegemise ja kontrolli vajadustele. Kontoplaani kinnitamisel on silmas peetud, et raamatupidamine oleks ratsionaalne, s. t. tugineks eesrindlikel arvestusvormidel ja -meetoditel, arvestus- ja arvutustööde intensiivsel mehhaniseerimisel ning analüütilise ja sünteetilise arvestuse pidamisel üldreeglina ühtses kirjenditesüsteemis.

Sama eesmärki taotleb ka raamatupidamise kontoplaani rakendamise juhend. Selles käsitletakse peamiselt küsimusi, mis on otseselt seotud raamatupidamise organiseerimise ja metoodikaga. Seejuures lähtuvad juhised sellest, et ühetaoliste majanduslike operatsioonide arvestamise kord raamatupidamises oleks võimalikult ühtne.

Üksikute rahvamajandusharude (kaubanduse, transpordi, side jt.) ettevõtetele ja organisatsioonidele ettenähtud sünteetiliste kontode kohta on antud üldist laadi juhised, kuna vastavad ministeeriumid ja keskasutused annavad nende kontode rakendamise kohta üksikasjalised juhised.

Juhendis on pärast iga sünteetilise konto iseloomustust toodud selle konto teiste sünteetiliste kontodega korrespondeerimise tüüp-

---

[6] Vt. NSV Liidu Rahandusministeeriumi 18. oktoobri 1961. a. kiri nr. 343.

skeem. Kui tuleb ette majanduslikke operatsioone, mille korrespondeerimist ei ole tüüpskeemis ette nähtud, võivad ettevõtted ja majandusorganisatsioonid ministeeriumide, komiteede, keskasutuste ja töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede valitsuste (osakondade) loal kontode korrespondeerimise tüüpskeemi täiendada.

I OSA

PÕHIVAHENDID (-FONDID)

Käesolevasse ossa on koondatud kontod, mis on määratud ettevõttele, ehitusele või organisatsioonile* kuuluvate põhivahendite liikumist, kulumit ja kapitaalremonti kajastavate operatsioonide kirjendamiseks.

Põhivahendite arvestus raamatupidamises peab tagama:

põhivahendite saamise, nende sisemise (ühest tsehhist või laost teise tsehhi või lattu jne.) teisaldamise, väljamineku või likvideerimise jne. operatsioonide õige dokumenteerimise ja õigeaegse kirjendamise;

põhivahendite kulumi õigeaegse arvestamise;

põhivahendite likvideerimise tagajärgede ja mittetäielikult amortiseeritud objektide mahakirjutamisest tekkinud kahju täpse kindlakstegemise;

fondimaksu[7] õige arvutamise;

kontrolli põhivahendite säilimise üle.

Põhivahendite raamatupidamisarvestus peab ühtlasi tugevdama kontrolli masinate, seadmete, tootmispindade, transpordivahendite ja muude töövahendite tulemusliku kasutamise üle.

Põhivahendeid arvestatakse ettevõtetes vastavalt NSV Liidu Rahandusministeeriumi poolt kooskõlastatult NSV Liidu Statistika Keskvalitsusega kinnitatud «Riiklike, kooperatiivsete (välja arvatud kolhoosid) ja ühiskondlike ettevõtete ning organisatsioonide põhifondide (-vahendite) raamatupidamisarvestuse määrustikule»[8], sel alal antud täiendavatele juhenditele ning NSV Liidu Statistika

---

[7] Kehtestatud NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 4. oktoobri 1965. a. määrusega nr. 729 (NSVL MK 1965, nr. 19—20, art. 153; p. 21), kus seda nimetatakse «maksuks tootmispõhifondide ja käibevahendite eest». Vastavalt väljakujunenud keeletavale siin ja edaspidi kasutatud lühivormi «fondimaks».

[8] NSV Liidu Rahandusministeeriumi 6. mai 1963. a. kiri nr. 125. Edaspidi tekstis nimetatud lühendatult «Põhivahendite arvestamise määrustik».

* Edaspidi kasutatakse teksti lühendamiseks sõnade «ettevõte, ehitus, organisatsioon» asemel sõna «ettevõte».

Keskvalitsuse poolt kinnitatud põhifondide tüüpklassifikatsioonile[9].

Põhivahendite liikide (gruppide ja alagruppide) järgi rühmitamise eritingimused aruandluse vajadusteks määravad kindlaks NSV Liidu Rahandusministeerium ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsus aruandevormide kinnitamisel.

Konto nr. 01 «Põhivahendid (-fondid)»

Sellel kontol arvestatakse nii ekspluatatsioonis kui ka varus olevate, konserveeritud ja rendileantud omade põhivahendite liikumist.

Põhivahendid moodustavad selliste tootmisotstarbega ja mittetootmislike esemete kogumi, mis algkujul funktsioneerivad mitu aastat ja kasutamisaja vältel ei kaota oma tarbimisvormi.

Kontol 01 arvestatakse ka inventaarseid kapitaalmahutusi maatükkidesse, maardlatesse, metsadesse ja veekogudesse. Ettevõttele kasutada antud maa-alasid, metsi, veekogusid ja maavarade leiukohti endid raamatupidamises ei arvestata; nende pindala näidatakse bilansile lisatavas õiendis.

Rentnikud arvestavad neile rendile antud põhivahendeid bilansijärelmisel kontol 001.

Kontol 01 arvestatakse ka renditud põhivahendite lõpuleviidud kapitaaltööde kulud. «Raamatupidamisaruannete ja -bilansside määrustikus»[10] on ette nähtud, et renditud põhivahenditele võib teha kapitaalkulusid ainult tööde osas, mis on ette nähtud tiitelnimekirjades ning riiklikele, kooperatiivsetele ja ühiskondlikele ettevõtetele ning organisatsioonidele kuuluvate põhivahendite rendilepingutes, kusjuures lõpetatud kapitaaltööd, mis rendilepingu tähtaja lõppedes lähevad üle rendile andjale, kantakse rentniku bilansist maha ja arvatakse rendile andja põhivahendite hulka. Seejuures suurendatakse tema põhikirjafondi ja olenevalt nende tööde iseloomust arvestatakse need kas eraldi kontol 01 või kantakse nende rendileantud objektide maksumuse suurendamiseks, millele need kulud tehti.

Liiduvabariikide autotranspordi ja maanteede ministeeriumide (peavalitsuste) teedeorganisatsioonid arvestavad maanteid ja teepäraldisi konto 01 eri allkontol «Teed ja teepäraldised» korras, mille kehtestavad need ministeeriumid (peavalitsused).[11]

---

[9] «NSV Liidu rahvamajanduse (välja arvatud kolhoosid) põhifondide (põhivahendite) tüüpklassifikatsioon», kinnitatud NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse poolt 31. juulil 1954, muudetud ja täiendatud 7. detsembril 1959. Sovhoosidele jt. riiklikele põllumajandusettevõtetele on tüüpklassifikatsiooni kinnitanud NSV Liidu Statistika Keskvalitsus 15. mail 1961.

[10] Vt. viide 3 lk. 13. Antud küsimust käsitleb määrustiku § 22.

[11] Eesti NSV-s rakendatakse autotranspordi ja maanteede ministri 15. jaanuari 1969. a. käskkirja nr. 29 alusel Vene NFSV Autotranspordi ja Maanteede Ministeeriumi juhendit 22. oktoobrist 1968 nr. 20/1173.

Hoonestajad ja tellijad arvestavad konto 01 eri allkontol peale selle veel projekteerimisorganisatsioonide poolt enne 1959. a. 1. oktoobrit valmistatud ja neile tasuta üle antud projekti- ja eelarvedokumentatsiooni, samuti lõpetatud ja vastu võetud tüüpprojekte, normatiivdokumente ja muid temaatilisi töid, mis pärast 1959. a. 1. oktoobrit tasuti riigieelarve eriassigneeringute arvel.

Ehitamisel olevate objektide jaoks enne 1959. a. 1. oktoobrit koostatud projekti- ja eelarvedokumentatsiooni maksumus liidetakse käikulastavate lõpetatud ehitusobjektide inventarimaksumusega nende arvelevõtmisel ettevõtte põhivahenditena. Tüüpprojektide, normatiivdokumentide ja muude temaatiliste tööde maksumust võib sellelt kontolt maha kirjendada ministeeriumi (keskasutuse) korraldusel.

Põhivahendite hulka ei kuulu, vaid arvestatakse käibes olevate vahenditena:

a) esemed, mille kasutamiskestus on vähem kui üks aasta, olenemata nende maksumusest;

b) esemed maksumusega alla limiidi, mille määravad kindlaks vastavad ministeeriumid ja keskasutused (käesoleval ajal kehtivate eeskirjade kohaselt kuni 50 rublani ühiku kohta), olenemata nende esemete kasutamiskestusest, välja arvatud põllutöömasinad ja -riistad, täiskasvanud töö- ja produktiivloomad (kaasa arvatud väikeloomad), millised kuuluvad põhivahendite hulka, olenemata nende maksumusest;

c) aparaadid, automatiseerimisvahendid ja laboratooriumiseadmed maksumusega kuni 300 rubla ühiku kohta, mida teadusliku uurimise organisatsioonid ja tööstusettevõtted (tehaste kesklaboratooriumidele) NSV Liidu Ministrite Nõukogu 27. jaanuari 1965. a. määruse alusel ostavad käibevahendite arvel;

d) eriotstarbelised tööriistad ja rakised (sihtotstarbelised tööriistad ja rakised, mis on määratud kasutamiseks teatud toodete seeriaviisilisel või masstootmisel või teatud tellimuse täitmisel), olenemata nende maksumusest, samuti vahetusseadmed;

e) noor- ja nuumloomad, täiskasvanud linnud, küülikud, karusloomad ja mesilaspered;

f) erirõivad ja -jalatsid ning vooditarbed, olenemata nende maksumusest ja kasutamiskestusest, välja arvatud pesu ja vooditarbed, mida võõrastemajades[12] võib arvestada põhivahenditena.

Põhivahendite hulka ei kuulu ka:

ehituse ja remondi vajadusteks ning komplekteerimiseks määratud üksikud ehituskonstruktsioonid ja -detailid, masinate, seadmete ja transpordivahendite osad ja agregaadid (sealhulgas elektrimootorid vahetamiseks);

ehituse limiteeritud lisakulude arvel rajatavad ajutised (tiitlivälised) hooned ja seadeldised;

---

[12] Vt. viide 34 lk. 44.

seadmed ja masinad, mis valmistoodetena on arvel neid tootnud ettevõtete ning varustus- ja turustusorganisatsioonide ladudes; kapitaalehituste ladudes olevad monteerimist vajavad seadmed; lõpetamata ehitustel olevad seadmed — nii monteerimist vajavad kui ka mittevajavad;

mitmeaastased istandused nende ekspluateerimisele võtmiseni (taimlad).

Põhivahendid arvestatakse raamatupidamises ja aruannetes algmaksumusega, mis koosneb kõigist nende püstitamise (ehitamise) või soetamisega seotud kuludest, kaasa arvatud kohaletoimetamise ja paigaldamise kulud. Seejuures tuleb ekspluatatsioonis olnud ja tasu eest soetatud põhivahendite suhtes silmas pidada, et nad võetakse arvele summas, mis koosneb nende ostuhinnast ja kapitaalmahutustesse kantud kohaletoimetamise ja paigaldamise kuludest, millele lisatakse nende objektide kulum (täieliku taastamise osas) maksedokumentides märgitud summas.*

Raamatupidamiskontodel arvestatud põhivahendite algmaksumust ei muudeta, välja arvatud järgmised juhud:

a) objekti täiustamine (laiendamine, juurdeehitus, uute seadmete paigaldamine, moderniseerimine, rekonstrueerimine) kapitaalmahutuste korras;

b) põhivahendite ümberhindamine valitsuse määruste ja korralduste alusel.

Saadud põhivahendid võetakse arvele vormikohaste üleandmise ja vastuvõtmise aktidega. Teistelt ettevõtetelt või ametkondadelt põhivahendite saamise aktides näidatakse vastuvõetavate objektide tehniline seisukord.

Nõuetekohaselt vormistatud aktidega vastuvõetud põhivahendid (sealhulgas rentnikult ülevõetud kapitaalmahutused renditud põhivahenditesse ning kooperatiivsetelt või ühiskondlikelt ettevõtetelt ja organisatsioonidelt pikaajalise järelmaksuga ostetud põhivahendid) võetakse arvele kontol 01, krediteerides kontot 85.

Väljalangenud (müüdud, likvideeritud, tasuta üleantud jne.) põhivahendite võrra vähendatakse põhikirjafondi. Kui likvideerimine või realiseerimine kestab kaua (näiteks, mere- või jõelaevanduse ettevõtetes laevade likvideerimisel), kantakse selliste põhivahendite algmaksumus (kulumit arvesse võttes) üle kontole 81 ja alles nende objektide likvideerimise või realiseerimise lõpule jõudmisel kirjendatakse saldeerimata kontole 85. Tasuta üleantud põhivahendid kantakse maha pärast vastuvõtvalt poolelt nende objektide arvelevõtmise kohta teate (aviis) saamist.

Ühtaegu väljaläinud põhivahendite algmaksumuse kandmisega kontole 85 kirjendatakse nende objektide kulum ja kahjum likvideeritud objektide maksumuse amortiseerimata osast põhikirja-

---

* Ülevõetud põhivahendite kulumi arvestamise korra kohta vt. konto 02 kasutamise juhiseid.

fondi suurendamiseks korras, mis on ette nähtud kontode 02 ja 85 kasutamise juhistes.

Materiaalselt vastutavate isikute süü läbi kaotsi läinud või riknenud põhivahendite algmaksumus kantakse konto 85 deebetisse.

Samaaegselt kirjendatakse väärtuste puudujäägina arvestatav jääkmaksumus konto 85 kreeditisse ja konto 84 deebetisse, kust need summad hiljem kantakse konto 75 deebetisse.

Kui puudujäägi tekkimises või riknemises konkreetseid süüdlasi ei ole kindlaks tehtud, kantakse põhivahendite maksumuse amortiseerunud osa (arvutatud kulumiga võrdses summas) konto 85 deebetisse. Paralleelselt sellega kirjendatakse nende põhivahendite algmaksumus, millest kulum on maha arvatud, puudujäägina konto 01 kreeditisse ja konto 84 deebetisse, kust ta hiljem kantakse üle puudujääkide mahakirjendamise kohta kehtestatud korras.

Põhivahendite koosseisu kuuluvad objektid kantakse bilansist maha NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee poolt 16. juunil 1962. nr. 161/31-И all kinnitatud tüüpjuhendis[13] ettenähtud korras. Sovhoosid ning teised riiklikud põllumajandusettevõtted ja -organisatsioonid kannavad põhivahendeid bilansist maha korras, mille NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium on kooskõlastatult NSV Liidu Rahandusministeeriumiga kindlaks määranud[14] juhendis «Kolhooside, sovhooside ning teiste põllumajandusettevõtete ja -organisatsioonide põhifondide (põhivahendite) koosseisus arvestatavate hoonete, ehitiste, põllutöömasinate, seadmete ja muu vara mahakandmise korrast».

Põhivahendid, mida ettevõte on eraldanud oma majandeile, kellel on küll omaette, kuid ettevõtte põhitegevuse bilanssi lülitatav bilanss, võetakse neid saanud majandeis arvele, krediteerides kontot 85, mida sel puhul nimetatakse «Arveldused eraldatud põhi- ja käibevahendite eest». Selle konto analüütilist arvestust peetakse ettevõttes eraldi iga omaette bilansiga majandi kohta. Arveldused nende vahendite kohta, mida ettevõte on eraldanud tema bilanssi lülitatava bilansiga majandeile, tuleb pärast nende arvelduste võrdlemist ja samasuse kindlakstegemist ettevõtte bilansist välja jätta.

Põhivahendite analüütilist arvestust peetakse üldreeglina tsentraliseeritult üksikute inventariobjektide ja nende asukohtade järgi.

Põhivahendite arvestust objektide järgi peetakse tervete rubladeni ümardatud summades vormikohastel kaartidel või raamatu-

---

[13] Punktid 1, 2, 10 ja 11 muudetud, punkt 3 täiendatud, punktid 12 ja 14 tunnistatud kehtetuks samade organite 31. juuli 1968. a. kirjaga nr. 188/АБ-22-Д.

[14] 16. aprillil 1966 NSV Liidu Ministrite Nõukogu 7. jaanuari 1966. a. määruse nr. 10 (NSVL MK 1966, nr. 2, art. 13) alusel. Vt. ka Eesti NSV Ministrite Nõukogu 24. jaanuari 1966. a. määrust nr. 45 (ENSV T 1966, nr. 4, art. 20).

tes. Selleks, et saada eelarvesse kantava fondimaksu arvutamiseks vajalikke andmeid, tuleb neil kaartidel (raamatutes) peale teiste kohustuslike rekvisiitide ette näha põhivahendite soetamise allikad (tootmise arendamise fond, pangakrediidid jne.).

Põhivahendite analüütiline arvestus peab oma kujunduselt (kaartide paigutus kartoteegis, andmete rühmitamine inventariraamatutes või perfokaartidel) olema kohandatud selleks, et vastavate andmete otsese summeerimisega või täiendava ümberrühmitamise teel saaks välja selgitada (rahalises väljenduses, algmaksumusega) näitajad, mida läheb eriti vaja fondimaksu arvutamisel, majandusliku analüüsi juures ja aruannete koostamisel, kui on tegemist:

antud tootmisharu tootmispõhifondidega (tööstusettevõtetes — tööstuslike tootmispõhifondidega);

teiste tootmisharude tootmispõhifondidega;

tootmispõhifondidega, millelt aruandeperioodil võetakse fondimaksu;

tootmise arendamise fondi summade arvel loodud tootmispõhifondidega, millelt teatud aja jooksul fondimaksu ei võeta;

pangakrediitide arvel loodud tootmispõhifondidega, millelt samuti teatud aeg fondimaksu ei võeta;

uutele käikulastud ettevõtetele ning tegutsevate ettevõtete uutele tsehhidele ja suurtele tootmisseadmetele (mille määravad kindlaks ministeeriumid) kuuluvate tootmispõhifondidega, millelt fondimaksu ei võeta tootmisvõimsuste sissetöötamiseks tootmisharujuhenditega kehtestatud normatiivse aja jooksul;

NSV Liidu Ministrite Nõukogu või liiduvabariikide ministrite nõukogude otsuste põhjal konserveeritud tootmispõhifondidega;

veekogude ja atmosfääriõhu kahjulikest tootmisjäätmetest puhastamise seadeldistega ning haljasaladega, mis ettevõtte bilansis kuuluvad põhivahendite koosseisu;

tootmispõhifondidega, millelt NSV Liidu ministeeriumi (keskasutuse) või liiduvabariigi ministrite nõukogu loal kooskõlastatult NSV Liidu Rahandusministeeriumiga fondimaksu ei võeta või millele on kehtestatud maksusoodustus.

Kontos nr. 01 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 01, 85;

kreedit-pool kontodega 01, 81, 84, 85.

Konto nr. 02 «Põhivahendite (-fondide) kulum»

Sellel kontol arvestatakse põhivahendite kulumit nii täieliku taastamise kui ka kapitaalremondi osas.

Põhivahendite kulum arvutatakse ja kirjendatakse raamatupidamises iga kuu. Raamatupidamises arvestamisele kuuluv kulumissumma tehakse kindlaks sel teel, et liidetakse:

kasutusel olevatelt põhivahenditelt aruandekuus normide põhjal arvutatud amortisatsioonieraldised (eraldi täieliku taastamise ja kapitaalremondi osas), arvates maha ekspluatatsioonis olevatelt, kuid käikuandmise aktidega vormistamata objektidelt arvutatavad summad;

ettevõtetelt, ehitustelt ja majandusorganisatsioonidelt tasuta saadud põhivahendite (kaasa arvatud rentnike kapitaalmahutused renditud põhivahenditesse) täieliku taastamise osas arvutatud kulum vastuvõtuaktides näidatud andmete põhjal;

eelarvelistelt asutustelt tasuta saadud või neilt ostetud põhivahendite kulum (üleandja ja vastuvõtja poolt allakirjutatud akti andmete põhjal);

ettevõtetelt ja majandusorganisatsioonidelt ostetud kasutusel olnud põhivahendite kulum täieliku taastamise osas (maksedokumentide andmeil);

elamufondi kulum täieliku taastamise amortisatsiooninormide järgi (elamufondilt amortisatsiooni täieliku taastamise osas ei arvutata);

amortisatsioon varem ekspluatatsiooni antud (käikuandmise aktidega vormistamata või alles aruandekuus nendega vormistatud) objektidelt — eraldi täieliku taastamise ja kapitaalremondi osas — kogu nende objektide ekspluatatsioonis oleku aja eest.

Arvestusregistrites tuleb kulumi käibed läbi kanda selleks ettenähtud kahest allkontost:

02-1 «Kulum täieliku taastamise osas»,

02-2 «Kulum kapitaalremondi osas».

Kummagi allkonto piires tuleb analüütilist arvestust pidada rühmiti: antud tootmisharu tootmispõhifondid, teiste tootmisharude tootmispõhifondid, elamumajanduse põhifondid, muud mittetootmispõhifondid.

Liiduvabariikide autotranspordi ja maanteede ministeeriumide (peavalitsuste) teedeorganisatsioonid avavad peale selle kontole 02 eri allkonto «Teede ja teepäraldiste kulum», arvestades sellel vastavate objektide kulumit korras, mille need ministeeriumid kehtestavad[15] raamatupidamise kontoplaani rakendamise juhistes.

Põhivahendite kulumi arvutatud summaga krediteeritakse kontot 02 ja debiteeritakse kontot 85.

Põhivahendite kulumit nende täieliku taastamise osas vähendatakse väljalangenud objektide kulumi võrra, kirjendades selle konto 02 deebetisse ja konto 85 kreeditisse. Seejuures arvestusregistrites kantakse kulumi vähendamine läbi allkontost 02-1 eespool nimetatud põhivahendite rühmade lõikes.

Põhivahendite üksikobjektide kulum tehakse kindlaks vajadust mööda (objektide likvideerimise, müügi või üleandmise, amortisatsiooninormi muutumise jne. korral) inventarikaartidel (inven-

---

[15] Vt. viide 11 lk. 16.

tariraamatus) näidatud andmete põhjal objekti algmaksumuse, ekspluatatsioonis oleku aja, 1960. a. 1. jaanuari seisuga ümberhindamisel kindlakstehtud kulumisumma ja 1. jaanuarist 1963 kehtivate amortisatsiooninormide kohta täielikuks taastamiseks ettenähtud osas.

Põhivahenditelt kapitaalremondi osas arvutatud kulumit vähendatakse põhivahendite lõpetatud kapitaalremondi tegelike kulude võrra, kirjendades need konto 02 deebetisse ja konto 85 kreeditisse. Arvestusregistrites kantakse see kulumi vähendus läbi allkontost 02-2 nendesamade eespool nimetatud põhivahendite rühmade lõikes ja neist iga rühma jääkmaksumuse piires remondi kuluks kandmise kuupäevaks. Kontot 02 debiteeritakse üheaegselt omade põhivahendite lõpetatud kapitaalremondi tegelike kulude kirjendamisega selle remondi finantseerimise allikate (amortisatsioonifond kapitaalremondiks jt.) vähenduseks.

Kontos nr. 02 korrespondeerib
nii deebet- kui ka kreedit-pool kontoga 85.

Konto nr. 03 «Kapitaalremont»

Sellel kontol arvestatakse ettevõttele kuuluvatele põhivahenditele majanduslikul teel või tööettevõtja kaudu tehtava kapitaalremondi tegelikke kulusid, kaasa arvatud kulud seadmete moderniseerimisele kapitaalremondiks ettenähtud amortisatsioonifondi arvel.

Rendileandja arvestab kontol 03 üldkorras ka rendile antud põhivahendite kapitaalremondi kulusid, kui rendilepingu tingimuste kohaselt peab tema need kulud kandma.

Renditud põhivahendite kapitaalremondi kulud, mis vastavalt rendilepingu tingimustele tehakse rentniku kulul, arvestatakse viimase poolt kontol 31. Eelseisvad kulud renditud põhivahendite kapitaalremondiks kuuluvad reserveerimisele iga kuu võrdsetes osades, lähtudes rendilepingus ettenähtud põhivahendite kapitaalremondi eelarvelisest maksumusest. Vastavad eraldamissummad kannab rentnik tootmis- või käibekuludesse konto 89 kreeditist. Selle konto deebetisse kirjendatakse seejärel kontol 31 arvestatud kulud, nimetatud konto kasutamise juhistes ettenähtud korras.

Põhivahendite kapitaalremondi raamatupidamisarvestus peab põhinema õigesti vormistatud dokumentidel ning tagama tehtud tööde mahu ja omahinna kindlakstegemise, samuti kontrolli remonttöödeks assigneeritud summade sihipärase kasutamise üle, pidades silmas, et neid töid tuleb teha vastavalt kinnitatud plaanidele ja finants-eelarvelistele arvestustele ning ainult siis, kui summad selleks on olemas.

Kapitaalremondi hulka arvatavate tööde konkreetse loetelu

määrab kindlaks vastav ministeerium või keskasutus olenevalt antud tootmisharu iseärasustest.

Kulutused seadmete ja transpordivahendite moderniseerimiseks, mis tehakse üheaegselt nende kapitaalremondiga ja kapitaalremondi amortisatsioonifondi arvel, ei suurenda objektide algmaksumust. Tehnilisse dokumentatsiooni (passidesse, inventarikaartidele jne.) tuleb moderniseerimisest tulenevad muudatused objektide iseloomustusse sisse kanda.

Vastavalt «Sotsialistliku riikliku tootmisettevõtte põhimäärusele»[16] on ettevõttel õigus neil juhtudel, kui see on majanduslikult otstarbekas, kapitaalremondi tegemise asemel soetada uusi seadmeid kapitaalremondiks määratud amortisatsioonieraldiste arvel. Sel puhul toimub soetatud seadme maksumuse ja vajaduse korral ka selle monteerimise kulude arvestus mittetsentraliseeritud kapitaalmahutuste arvestamiseks ettenähtud korras, ning kontol 03 neid ei arvestata.

Tööstusettevõtted arvestavad seadmetele ja transpordivahenditele amortisatsioonifondi arvel majanduslikul teel tehtava kapitaalremondi kulusid eelnevalt kontol 23. Seadmete ja transpordivahendite lõpetatud remondi tegelikud kulud kirjendatakse seoses sellega, et need tööd arvatakse kauba- ja realiseeritud toodangu mahu hulka, kontolt 23 konto 46 deebetisse ning viimaselt samades summades kontole 03.

Tööstusettevõtetel on õigus arvestada kontol 23 ka teistele põhivahenditele majanduslikul teel tehtava kapitaalremondi kulusid, kandes lõpetatud tööde kulud hiljem üle kontole 03.

Tööettevõtu ehitus- ja montaažiorganisatsioonid arvestavad oma hoonete ja ehitiste kapitaalremondi kulusid eelnevalt kontol 20, kuna nende põhivahendite kapitaalremont läheb ehitus- ja montaažtööde üldmahu hulka. Kontol 20 arvestatavad hoonete ja ehitiste lõpetatud kapitaalremondi tegelikud kulud kantakse konto 46 (allkonto 46-5 «Ehitus- ja montaažtööde üleandmine») kaudu kontole 03 nendesamade tegelike kulude summas.

Kapitaalremondi käigus uutega asendatud varuosad (agregaadid, sõlmed jne.), mis on mingil viisil (varuosadena, materjalina, vanametallina jne.) kasutamiseks kõlblikud, võetakse nende võimaliku kasutamise või realiseerimise hindadega arvele kapitaalremondi kulude vähendamiseks.

Hoonete, ehitiste, seadmete ja teiste põhivahendite liikide lõpetatud kapitaalremont tuleb vormistada vormikohase vastuvõtuaktiga.

Lõpetatud kapitaalremondi tegelik omahind kantakse kontolt 03 maha selle remondi finantseerimise allikate vähendamiseks. Samaaegselt vähendatakse mahakantud kulude summaga põhivahendite

[16] Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 4. oktoobri 1965. a. määrusega nr. 731 (NSVL MK 1965, nr. 19—20, art. 155). Antud küsimust käsitleb põhimääruse punkt 13.

kulumit (kapitaalremondi osas) konto 02 kasutamise juhistes ettenähtud korras.

Põhivahendite kapitaalremondi kulusid arvestatakse üksikute objektide kaupa. Andmed lõpetatud kapitaalremondi kulude kohta kantakse vastavate dokumentide põhjal põhivahendite objektide kaupa arvestamise inventarikaartidele (-nimestikesse).

Arvestusregistritesse kirjendatakse nimetatud kulud rühmitatult põhivahendite liikide järgi vastavalt aruandluse vajadustele, eriti aga:

tööstusettevõtetes — hoonete ja ehitiste kapitaalremondi kulud; muude põhivahendite kapitaalremondi kulud; agregaatide rekonstrueerimise ja seadmete moderniseerimise kulud;

sovhoosides ja teistes riiklikes põllumajandusettevõtetes — põllumajandusliku otstarbega põhivahendite kapitaalremondi kulud; veemajandusliku otstarbega põhivahendite kapitaalremondi kulud jne.;

autotranspordi ettevõtetes — hoonete ja ehitiste kapitaalremondi kulud; autode, haagiste ja muude transpordivahendite kapitaalremondi kulud; muude põhivahendite kapitaalremondi kulud; agregaatide rekonstrueerimise ja seadmete moderniseerimise kulud;

jõelaevanduse ettevõtetes ja organisatsioonides — hoonete ja ehitiste kapitaalremondi kulud; jõelaevade kapitaalremondi kulud; muude põhivahendite kapitaalremondi kulud; agregaatide rekonstrueerimise ja seadmete moderniseerimise kulud.

Kontos nr. 03 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 05, 06, 07, 08, 14, 23, 26, 46, 60, 69, 70, 79;

kreedit-pool kontodega 05, 06, 07, 08, 14, 63, 86.

II OSA

TOOTMISVARUD

Selle osa kontod on ette nähtud selliste tööobjektide seisu ja liikumise arvestamiseks, mis on määratud töötlemiseks või kasutamiseks tööstuslikus tootmises, ehitustel jt. tegevusaladel või majanduslikeks vajadusteks, samuti nende töövahendite seisu ja liikumise arvestamiseks, mis vastavalt «Raamatupidamisaruannete ja -bilansside määrustikule»[17] kuuluvad käibes olevate vahendite hulka (vt. konto 01 kasutamise juhiseid).

Seega arvestatakse käesoleva osa kontodel ettevõttele kuuluvate tooraine ja materjalide, kütuse, ehitusmaterjalide ja paigal-

[17] Vt. viide 3 lk. 13. Antud küsimust käsitleb määrustiku § 34.

datavate seadmete, varuosade, noor- ja nuumloomade, väikevahendite, ajutiste (tiitliväliste) ehituste, seadeldiste ja seadiste seisu, liikumist ja kulumit, samuti operatsioone, mis on seotud nende varumisega, kaubaliste materiaalsete väärtuste ümberhindamisega ning hulgihindade jooksvast reguleerimisest tulenevate hinnavahede peegeldamisega.

Hankijate arveldusdokumentide aktseptist keeldumise tõttu või muudel põhjustel vastutavale hoiule võetud materiaalsed väärtused arvestatakse neis dokumentides näidatud hindadega bilansijärelmisel kontol 004.

Tellija tooraine, mille eest ettevõte ei tasu, arvestatakse lepingus ettenähtud hindadega bilansijärelmisel kontol 002.

Materiaalsete väärtuste arvestamise peamisteks ülesanneteks on:

nende väärtuste liikumise kõigi operatsioonide õige ja õigeaegne dokumenteerimine, nende varumisega seotud kulude kindlakstegemine ja arvestamine;

kontroll materiaalsete väärtuste sissetuleku ja varumise, nende varunormidest kinnipidamise, õigesti tootmisse, ehitustele jne. väljaandmise ning kulunormide kohaselt kasutamise üle;

täpsete andmete saamine ladudes olevate materiaalsete väärtuste jääkide ning materiaal-tehnilise varustamise plaani täitmise üle;

kontrolli võimaldamine materiaalsete väärtuste säilimise üle nende hoiukohtades;

antud ettevõttes kasutamist mitteleidvate ja sisemiste ressursside mobiliseerimise eesmärgil realiseerimisele kuuluvate materiaalsete väärtuste õige ja õigeaegne väljaselgitamine.

Materiaalsete väärtuste arvestust peetakse vastavalt NSV Liidu Rahandusministeeriumi määrustikele ja juhenditele või nende alusel väljaantud ministeeriumide ja keskasutuste juhenditele ning juhistele.

Arvestuse organiseerimisel tuleb eriti juhinduda:

materiaalsete väärtuste suhtes — NSV Liidu Rahandusministeeriumi 22. märtsi 1956. a. kirjast nr. 114 «Materjalide ettevõtetes ja ehitustel arvestamise põhimäärustiku kohta» (mis näeb ette materjalide arvestuse organiseerimise raamatupidamise operatiivmeetodil) ning sama ministeeriumi juhenditest raamatupidamise ühtse žurnaalorderi vormi rakendamise kohta;[18]

taara suhtes — NSV Liidu Rahandusministeeriumi 30. aprilli 1966. a. kirjast nr. 159 «Taara tööstusettevõtete ja ehituste raamatupidamises arvestamise põhimäärustiku kohta»;[19]

---

[18] Kinnitatud 8. märtsil 1960 nr. 63 all (üldjuhend), 6. juunil 1960 nr. 176 all (väikestele ettevõtetele ja majandusorganisatsioonidele), 20. oktoobril 1962 nr. 303 all (sovhoosidele), 8. juunil 1963 nr. 151 all (projekteerimisorganisatsioonidele), 10. juunil 1964 nr. 154 all (autotranspordi organisatsioonidele).

[19] Edaspidi tekstis nimetatud lühendatult «Taara arvestamise põhimäärustik».

väheväärtuslike ja kiiresti kuluvate tööriistade ja rakiste suhtes — NSV Liidu Rahandusministeeriumi 9. septembri 1959. a. kirjast nr. 276 «Ekspluatatsioonis olevate väheväärtuslike ja kiiresti kuluvate tööriistade ja rakiste arvestamise põhimäärustiku kohta».[20]

Väärismetalle ja teemante arvestatakse NSV Liidu Rahandusministeeriumi erijuhendite[21] kohaselt.

Materiaalsete väärtuste koguselist liikumist arvestatakse üldreeglina nende hoiukohtades, kus selleks peetakse vastavaid kaarte.

Ettevõtte raamatupidamises (tsentraliseeritud raamatupidamises) peetakse nende väärtuste (välja arvatud paigaldatavad seadmed) sissetuleku, väljamineku ja jääkide analüütilist arvestust üldreeglina rahalises väljenduses; laoarvestuse andmeid kontrollitakse sel teel, et laojäägid hinnatakse ja saadud kogusumma võrreldakse nende jääkide maksumusega analüütilise raamatupidamisarvestuse andmeil. Paigaldatavate seadmete koguselist arvestust peetakse nii laos kui ka raamatupidamises.

Sünteetilises arvestuses arvestatakse materiaalsed väärtused nende tegeliku omahinnaga.

Materiaalsete väärtuste tegeliku omahinna all mõistetakse nende maksumust ostu- või varumishindades, kaasa arvatud varustus- (turustus-) organisatsioonidele makstavad hinnalisandid ning nende väärtuste varumise ja ettevõtte ladudesse kohaletoimetamise kulud.

Erandina arvestatakse sovhoosides ja teistes riiklikes põllumajandusettevõtetes käesoleva osa kontodel arvestatavad jooksval aastal omatoodetud saadused aasta kestel, kuni aasta aruandekalkulatsiooni koostamiseni plaanilise omahinnaga. Aasta aruandekalkulatsiooni koostamise järel korrigeeritakse nende saaduste plaaniline omahind tegeliku omahinnani. Seejuures hinnatakse järgmisse aastasse üleminevad omatoodetud seeme ja loomasööt ning noorloomad tegeliku omahinnaga, kuid mitte kõrgemalt äraandmishindadest (plaanilisest omahinnast) korras, mille on kehtestanud NSV Liidu Ministrite Nõukogu.[22]

Ettevõtetes ja organisatsioonides (peale tööettevõtuorganisatsioonide ja ehituste) on materiaalsete väärtuste varumise ja kohaletoimetamise kuludeks:

tariifitasu (prahiraha) veoste transportimise eest raudtee-, vee-,

---

[20] Edaspidi tekstis nimetatud lühendatult «Tööriistade arvestamise põhimäärustik».

[21] Käesoleval ajal kehtib 8. juuli 1967. a. juhend nr. 228.

[22] Vt. NSV Liidu Ministrite Nõukogu 24. märtsi 1966. a. määruse nr. 225 (NSVL MK 1966, nr. 7, art. 73) alusel väljaantud NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Riigipanga 7. mai 1966. a. kiri nr. 164/1502 ning samade organite ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse 9. detsembri 1966. a. kiri nr. 380/1560/5-140.

auto- ja õhutranspordiga; raudtee- või veetranspordi lõivud ning muud veotasud ühes kõigi lisamaksudega;

kohalejõudnud veoste ladudesse kohaletoimetamise ja seal mahalaadimise kulud (välja arvatud alaliste laotööliste töötasu);

varumispaigas organiseeritud spetsiaalsete varumispunktide, ladude ja agentuuride ülalpidamise kulud;

materiaalsete väärtuste vahetu varumisega seotud ametilähetuste kulud;

tooraine ja materjalide puudujäägid teel loomuliku kao normide piires.

Varustusosakondade ja tehaseladude ülalpidamise kulusid ei kanta varutavate materiaalsete väärtuste omahinda, vaid arvestatakse tehase (majandi) üldkulude hulgas.

Tööstusettevõtetes, kes toorainena ostavad põllumajandussaadusi (suhkrupeeti, piima, villa, puuvilla, toornahku, lina, loomi, linde jne.), kantakse viimaste omahinda kokkuostu (varumise) põhihind, sellele kehtestatud lisandid ning kõik konto 11 kasutamise juhistes loetletud varumis- ja laokulud.

Majandusharu iseärasustest lähtudes võivad ettevõtted ja organisatsioonid ministeeriumide ja keskasutuste loal materiaalsete väärtuste varumise ja kohaletoimetamise kulude nomenklatuuri vajaduse korral muuta ja täiendada.

Tööettevõtuorganisatsioonides ja ehitustel on materiaalsete väärtuste varumise ja kohaletoimetamise kuludeks:

tariifitasu (prahiraha) veoste transportimise eest raudtee-, vee-, auto- jm. transpordiga, traudteede- ja veetranspordi lõivud ning muud veotasud ühes kõigi lisamaksudega, välja arvatud maksed materjalide saabumisest teatamise ja veoste kaalumise eest;

kohalejõudnud veoste objektiladudesse kohaletoimetamise ja seal mahalaadimise kulud, välja arvatud varujate ja laotöötajate töötasu.

Varumis- ja laokulud arvestatakse eraldi materiaalsete väärtuste varumise ja kohaletoimetamise kuludest kontol 11.

Materiaalsete väärtuste varumise ja kohaletoimetamise kulud (peale varumis- ja laokulude) kirjendatakse materiaalsete väärtuste kontodele vahetult. Varumis- ja laokulud arvestatakse eelnevalt kontol 11 ning kantakse viimaselt materiaalsete väärtuste kontodele konto 11 kasutamise juhistes ettenähtud korras.

Soetatud materiaalsete väärtuste tegelik omahind kantakse tootmisvarude kontodele kontode 60, 20, 23, 71 või 76 jne. kreeditist, olenevalt sellest, kust vastavad väärtused saadi, ning varumis- ja laokulude iseloomust. Seejuures viimaste osas võib krediteerida ka kontot 11, kui neid eelnevalt koguti sellel kontol.

Hankijatelt saadud materiaalsete väärtuste arvelevõtmisel krediteeritakse igal juhul kontot 60, olenemata sellest, millal need väärtused saadi — kas enne või pärast hankija arveldusdokumentide saabumist.

Kuu lõpuks teele või hankijate ladudest välja vedamata jäänud materiaalsete väärtuste maksumus kirjendatakse samadele materiaalsete väärtuste kontodele, mis on ette nähtud laoarvestuse jaoks, tuues vastavad summad eraldi välja kui «materjalid teel»; ühtlasi kirjendatakse teel olevad materjalid ka konto 60 kreeditisse. Seejuures storneeritakse arvestatud summad (need näidatakse bilansi osas B «Normeeritavad käibevahendid» kirjes «Sealhulgas materiaalsed väärtused teel») järgmise kuu algul ja kohalejõudmata veose eest tasutud summad jäävad kuni selle kohalejõudmiseni jooksvas arvestuses püsima debitoorse võlgnevusena.

Operatsioonid, mis on seotud tooraine ja materjalide üleandmisega töötlemiseks teistes ettevõtetes ning nende mahakandmisega töödeldud toodete vastu, näidatakse raamatupidamises kontode või allkontode sisekäivetena, tuues neis eraldi välja kirje «Materjalid töötlemisel». Teistele organisatsioonidele nende materiaalsete väärtuste töötlemise eest makstud summadega (konto 60 kreeditis) debiteeritakse vahetult kontosid, millel arvestatakse töötlemisest tulnud esemeid.

Tootmis-, ehitus- või majandusliku tegevuse käigus äratarvitatud materiaalsete väärtuste maksumus kantakse vastava tegevusala kulude kontodele.

Materjalid, mis ettevõtte ladudest väljastatakse tsehhidele, jaoskondadele ja teistele allüksustele, millel ei ole iseseisvaks arvestusobjektiks olevaid omi ladusid, võib kirjendada vahetult tootmisse. Seejuures aruandekuu lõpul korrigeeritakse raamatupidamises tootmiskulude kohta läbikantud andmeid töökohtadel kulutamata jäänud tooraine ja materjalide maksumusega.

Materiaalseid väärtusi inventeeritakse korras ja tähtaegadel, mis on kindlaks määratud «Raamatupidamisaruannete ja -bilansside määrustikus»,[23] ning vastavalt NSV Liidu Rahandusministeeriumi poolt 18. septembril 1968 nr. 230 all kinnitatud «Põhimäärustikule põhifondide, kaubaliste materiaalsete väärtuste, rahaliste vahendite ja arvelduste inventeerimise kohta riiklikes, kooperatiivsetes (välja arvatud kolhoosid) ja ühiskondlikes ettevõtetes ning majandusorganisatsioonides»,[24] samuti selle põhimäärustiku rakendamise kohta ministeeriumide ja keskasutuste poolt antud juhistele.

Inventeerimisel ja muudel kontrollimistel kindlakstehtud kaubaliste materiaalsete väärtuste tegeliku seisu lahkuminekud raamatupidamisandmetest reguleeritakse «Raamatupidamisaruannete ja -bilansside määrustiku»[25] §-s 64 kehtestatud korras.

---

[23] Vt. viide 3 lk. 13. Antud küsimust käsitleb määrustiku III osa.

[24] Avaldatud käesoleva raamatu lk. 234. Edaspidi tekstis nimetatud lühendatult «Inventeerimise põhimäärustik». Käesolevas lõikes puudutatud küsimust käsitlevad põhimäärustiku punktid 14—21, 26 ja 27.

[25] Vt. viide 3 lk. 13.

Materiaalsete väärtuste puudujäägi selgumisel, sealhulgas ka loomuliku kao normide piires, kantakse nende tegelik maksumus konto 84 deebetisse. Sinna kantakse ka kaod materiaalsete väärtuste riknemisest.

Materiaalsete väärtuste realiseerimise kord on kirjeldatud kontode 45, 46 ja 47 kasutamise juhistes.

Kui põhitegevuse vajadusteks soetatud materiaalsed väärtused osutusid tarbetuiks ja anti üle kapitaalehitusele, näidatakse see väljastamine samuti realiseerimisena.

Ladudes peetakse materiaalsete väärtuste koguselist arvestust nimetuste ja liikide, vajaduse korral (vastavalt kõrgemalseisvate organisatsioonide nõudmistele või juhtimise operatiivsuse huvides) ka sortide, suuruste jne. järgi.

Arvestust peetakse vastavates nomenklatuur-hinnakirjades ettenähtud mõõtühikutes.

Raamatupidamises (tsentraliseeritud raamatupidamises) peetakse materiaalsete väärtuste analüütilist arvestust rahalises väljenduses hoiukohtade järgi. Töötlemiseks antud materjalide analüütilist arvestust organiseeritakse tööettevõtuorganisatsioonide lõikes ja nii, et see tagaks vajaliku kontrolli tooraine ja materjalide töötlemise operatsioonide üle teistes organisatsioonides.

Analüütilises arvestuses on lubatud materiaalseid väärtusi arvestada kas nende varumise plaanilise omahinnaga (plaaniliste arvestushindadega), tuues eraldi välja tegeliku omahinna hälbed plaaniliste hindadega arvutatud maksumusest, või hulgi-(faktuuri-) hindadega, tuues eraldi välja transpordi- ja varumiskulud ning varustusorganisatsioonide hinnalisandid. Materiaalsete väärtuste jäägi ja kulu tegelik omahind tehakse sel puhul kindlaks nende väärtuste plaaniliste hindadega arvutatud maksumuse ja nende hälvete või hulgi-(faktuuri-)hindade, transpordi- ja varumiskulude ning varustusorganisatsioonide hinnalisandite alusel.

Hinnad, millega peetakse materiaalsete väärtuste jooksvat arvestust, peavad olema kindlaks määratud nomenklatuur-hinnakirjades.

Arvestushindadega läbikantavate materiaalsete väärtuste liikumise analüütilise arvestuse registrites näidatakse nende hindadega arvutatud maksumuse kõrval eraldi ka tegeliku omahinna hälbed nimetatud hindadega arvutatud maksumusest. Seejuures tehakse hälbed kindlaks iga materjalide liigi või rühma kohta. Kui need hälbed ühel allkontol arvestatavate materjalide eri rühmades ei erine tunduvalt üksteisest, on lubatud hälbed välja tuua kogu allkonto kohta tervikuna.

Hälbed plaanilistest hindadest või transpordi- ja varumiskulud ning varustusorganisatsioonide hinnalisandid (hulgihindades arvestamise korral) tuleb äratarvitatud materiaalsete väärtuste üksikutele rühmadele või liikidele vastavas osas iga kuu kirjendada vastavatele kontodele ja kulukirjetele.

Ettevõtetes, kus materjalide sordiarvestust peetakse tegelikus omahinnas, tuleb tootmisse väljastatavad materjalid hinnata keskmise kaalutud omahinnaga. Viimane tuletatakse kuu algusjäägi ja aruandekuul varutud koguse omahinnast lähtudes.

Konto nr. 05 «Tooraine ja materjalid»

Sellel kontol arvestavad ettevõtted ja organisatsioonid, välja arvatud tööettevõtu- ja projekteerimisorganisatsioonid ning ehitused, tooraine ja materjalide (sealhulgas ka teel või töötlemisel olevate) liikumist. Erandi moodustavad kütus ja varuosad, mille arvestamiseks on ette nähtud eri kontod.

Kapitaalehituse finantseerimise allikate arvel soetatud materiaalsete väärtuste, kaasa arvatud kütuse ja varuosade liikumist arvestavad ülalnimetatud ettevõtted ja organisatsioonid kontol 07.

Tööettevõtu- ja projekteerimisorganisatsioonides ning ehitustel kontot 05 ei kasutata, vaid kõik materiaalsete väärtuste liikumise operatsioonid arvestatakse kontol 07.

Arvestusregistrites arvestatakse tooraine ja materjalide liikumist rühmade viisi alljärgnevatel konto 05 allkontodel:

05-1 «Tooraine ja põhimaterjalid»,
05-2 «Ostetud pooltooted ja komplekteeritavad tooted»,
05-3 «Abimaterjalid»,
05-4 «Põllumajandussaadused ja varud»,
05-5 «Taara ja taaramaterjalid».

Oma töölistele ja teenistujatele vormirõivaid andvad ettevõtted arvestavad konto 05 eri allkontol nende rõivaste õmblemiseks kasutatavaid materjale. Ettevõtte töötajatele väljaandmiseks määratud valmisrõivad arvestatakse kontol 12.

Allkontol 05-1 arvestatakse tooraine ja põhimaterjalide liikumist, mis lähevad valmistatavasse toodangusse selle põhikoostisosana või on selle vajalikeks komponentideks. Põllumajandussaadused, mida vastavad tööstusettevõtted varuvad kolhoosidelt ja sovhoosidelt, arvestatakse samuti käesoleval allkontol pärast seda, kui nende omahind on kontol 10 välja toodud (vt. konto 10 kasutamise juhised).

Sovhoosid ja teised riiklikud põllumajandusettevõtted arvestavad allkontol 05-1 toorainet, mis on ette nähtud nende tööstuslike allüksuste jaoks (näit. suhkur veini valmistamiseks), samuti põllumajandusliku otstarbega toorainet ja põhimaterjale (seeme ja loomasööt omavajadusteks jne.)*.

Allkontol 05-2 arvestatakse ostetud pooltooteid ja komplekteeritavaid valmistooteid, mida tootmisalase koopereerimise

* NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi süsteemi sovhoosid ja teised põllumajandusettevõtted võivad põllumajandussaadusi arvestada nimetatud ministeeriumi juhiste kohaselt eri kontol.

korras soetatakse väljalastava toodangu komplekteerimiseks, kusjuures nende töötlemine või kokkupanek on seotud tööjõukuluga. Need komplekteerimiseks soetatud tooted ja ostetud pooltooted, mida kaubatoodangu omahinda ei arvata, arvestatakse kontol 41.

Teadusliku uurimise ja konstrueerimise organisatsioonid, kes ostavad või valmistavad neile teatud teadusliku uurimise või konstrueerimisteemaga seotud teaduslike (katsetus-) tööde juures vajalike komplekteeritavate toodetena eriseadmeid, tööriistu, rakiseid ja muid seadiseid, arvestavad neid allkontol 05-2. Selliste seadmete ja komplekteeritavate toodete hulka kuuluvad eriti stendid, aparaadid, sisepõlemis- ja elektrimootorid, pumbad ning muud mehhanismid, aparaadid ja seadised, mis on nende tööde eelarvetes ette nähtud.

Sovhoosides ja teistes riiklikes põllumajandusettevõtetes tuleb allkontot 05-2 nimetada «Mineraalväetised» ning sellel arvestada väetisi ning taimehaiguste ja -kahjurite vastaseid mürkkemikaale.

Allkontol 05-3 arvestatakse selliste materjalide liikumist, mis ei ole küll toodangu koostisosaks, kuid võtavad osa selle valmistamisest või tarvitatakse ära majanduslikeks vajadusteks, tehniliseks otstarbeks või tööprotsessidele kaasaaitamiseks.

Ettevõtetele ja organisatsioonidele ühisteks abimaterjalideks võivad olla näiteks määrde-, puhastus-, remondi- (välja arvatud varuosad), majandus- jne. materjalid.

Kui mõningaid materjale kasutatakse nii põhi- kui ka abimaterjalidena, arvestatakse need kas allkontol 05-1 või allkontol 05-3, olenevalt sellest, kummana neil on suurem osatähtsus tootmisprotsessis.

Allkontol 05-3 arvestatakse ka tootmisjäätmeid (klotsid, lõikmed, laastud, saepuru jne.) ja parandamatuid praaktooteid, mis on kõlblikud kasutamiseks materjalidena, põhi- ja väikevahendite likvideerimisest saadud materiaalseid väärtusi jne.

Tootmisjäätmed ja vanametall, mida edaspidi kasutatakse põhimaterjalidena, kuuluvad arvestamisele allkontol 05-1. Põhivahendite likvideerimisest saadud ja kütusena kasutatavad materiaalsed väärtused arvestatakse kontol 06.

Allkontol 05-4 arvestatakse oma põllumajandusliku abitootmise saadusi ja tootmisvarusid, mis on määratud põllumajandusliku abimajandi vajaduseks: seeme, istikud, loomasööt jne.

Sovhoosides ja teistes riiklikes põllumajandusettevõtetes tuleb allkontot 05-4 nimetada «Biopreparaadid, ravimid ja kemikaalid» ning sellel arvestada vastavaid veterinaar-profülaktikas kasutatavaid väärtusi.

Allkontol 05-5 arvestatakse iga liiki taarat, peale majandusinventarina kasutatava.

Taara arvestamisel raamatupidamises tuleb juhinduda NSV Liidu Rahandusministeeriumi poolt kinnitatud «Taara arvestamise

põhimäärustikust»[26] ning NSV Liidu ja liiduvabariikide ministeeriumide ja keskasutuste juhistest selle põhimäärustiku rakendamise korra kohta allettevõtetes ja -organisatsioonides, kusjuures nende juhiste väljaandmisel on soovitatud arvesse võtta iga tootmisharu iseärasusi.

Varustus-, turustus- ja kaubandusorganisatsioonid, kaasa arvatud TVO-d, arvestavad nii ostetud kui ka omatoodetud taarat mitte käesoleval allkontol, vaid konto 41 eri allkontol.

Allkontol 05-5 arvestavad kontot 05 kasutavad ettevõtted ja organisatsioonid ka taara valmistamiseks ja remontimiseks minevaid materjale ja detaile (kastide detailid, tünnineedid, vitsraud, liht- ja polüetüleenkorgid, viskooskapslid, kroonkorgid, lehtmetall jne.).

Materiaalseid väärtusi, mida kasutatakse vagunite, praamide ja laevade konstruktsiooni täiustamiseks pealelaaditud toodangu säilimise tagamiseks, ei loeta taaraks, vaid arvestatakse allkontol 05-3.

Toorainet ja põhimaterjale, ostetud pooltooteid ja komplekteeritavaid tooteid, abimaterjale ja põllumajandusliku abimajandi toodangut (ladudes, teel ja töötlemisel) arvestatakse ja hinnatakse käesoleva juhendi II osa «Tootmisvarud» üldjuhiste kohaselt. Taara hindamisel tuleb juhinduda eespool mainitud «Taara arvestamise põhimäärustikust»[27].

Kontos nr. 05 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 03, 05, 08, 10, 11, 12, 14, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 31, 32, 40, 41, 50, 60, 63, 69, 70, 71, 76, 78, 79, 85, 96, 99;

kreedit-pool kontodega 03, 05, 06, 08, 11, 12, 14, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 35, 41, 43, 44, 45, 46, 63, 79, 84, 85, 89, 99.

Konto nr. 06 «Kütus»

Sellel kontol arvestatakse nii tehnoloogilisteks vajadusteks kui ka energia tootmiseks või hoonete kütmiseks ostetud või varutud kütuse (kivisöe, küttepuude, bensiini, ligroiini, nafta, masuudi jms.) liikumist ja seisu.

Kontol 06 arvestatakse ka tootmisprotsessis tekkinud jäätmeid, mida kasutatakse kütuseks (saepuru, puidulõikmed jms.).

Kapitaalmahutuste finantseerimise allikate arvel ostetud kütus arvestatakse kontol 07.

Kui mõningaid kütuseliike kasutatakse põhimaterjalidena ja ühtaegu ka abimaterjalidena, võib neid arvestada kontol 05 või

---

[26] Vt. viide 19 lk. 25.

[27] Vt. viide 19 lk. 25. Antud küsimust käsitlevad põhimäärustiku punktid 15—17.

06, olenevalt sellest, millistena neid selles ettevõttes peamiselt kasutatakse.

Automajandid ja teised transpordiorganisatsioonid, sovhoosid ja teised riiklikud põllumajandusettevõtted arvestavad kontol 06 mootorikütust ja määrdeaineid (bensiini, diislikütust jne.), mida kasutatakse masinate (autode, lokomobiilide, traktorite, kombainide jne.) ekspluateerimisel. Energia tootmiseks või hoonete kütmiseks kasutatavaid materjale (kivisüsi, küttepuud jm.) arvestavad need majandid ja ettevõtted kontol 05 (allkontol 05-3).

Kaubandus-, varustus-, turustus- ja teised organisatsioonid ning ettevõtted, kus kütuse osatähtsus tootmisvarudes on väike ja kellele omakäibevahendite normatiivide kindlaksmääramisel kütust eraldi välja ei tooda, võivad kütust arvestada kontol 05 (allkontol 05-3 või eri allkontol).

Tööettevõtu- ja projekteerimisorganisatsioonid ning ehitused võivad kontot 06 mitte kasutada, vaid arvestada kütust kontol 07.

Kütuse arvestust peetakse käesoleva juhendi II osa «Tootmisvarud» üldjuhiste kohaselt.

Kontos nr. 06 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 03, 05, 11, 12, 14, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 40, 41, 50, 60, 63, 70, 71, 76, 78, 79, 85, 99;

kreedit-pool kontodega 03, 11, 14, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 31, 32, 35, 43, 44, 45, 46, 63, 79, 84, 85, 89, 99.

Konto nr. 07 «Ehitusmaterjalid ja seadmed paigaldamiseks»

Sellel kontol arvestavad tööettevõtuorganisatsioonid ja majanduslikul teel ehitajad, hoonestajad (tellijad) ning projekteerimisorganisatsioonid põhiliste ehitusmaterjalide, -konstruktsioonide ja -detailide, püstitatavates (rekonstrueeritavates) kapitaalehituse objektides paigaldamisele kuuluvate seadmete ning muude kapitaalehituse vajadusteks ettenähtud materiaalsete väärtuste liikumist.

Ettevõtted ja organisatsioonid, kes arvestavad kapitaalmahutustega seotud operatsioone põhitegevuse bilansis, kirjendavad finantseerimise eriallikate arvel kapitaalehituse jaoks soetatud materiaalsed väärtused mitte kontole 05, vaid kontole 07.

Arvestusregistrites arvestatakse ehitusmaterjalide ja seadmete liikumist alljärgnevatel konto 07 allkontodel:

07-1 «Ehitusmaterjalid»,
07-2 «Konstruktsioonid ja detailid»,
07-3 «Kodumaised seadmed paigaldamiseks»,
07-4 «Importseadmed paigaldamiseks»,
07-5 «Muud materjalid».

Allkontol 07-1 arvestatakse ehitusmaterjale, mida kasutatakse vahetult ehitus- ja montaažtöödel või ehitusdetailide valmistamiseks ning hoonete ja ehitiste konstruktsioonide ja detailide paigaldamiseks ja viimistlemiseks.

Sellisteks ehitusmaterjalideks on: silikaatmaterjalid (tsement, liiv, kruus, lubi, kivid, tellised, katusekivid jne.); metsamaterjalid (ümarpuit, saematerjalid, vineer jne.); ehitusmetall (raud, teras, raud- ja tsinkplekk jne.); metalltooted (naelad, mutrid, poldid, sulustooted jne.); sanitaartehnilised materjalid (kraanid, muhvid, torukolmikud, äärikud jne.); elektrotehnilised materjalid (kaabel, lambid, lambipesad, rullid, elektrinöör, juhtmed, kaitseelemendid, isolaatorid jne.); keemia- ning rohu- ja värvikaubad (asbest, asfalt, happed, värvid, värnits, ruberoid, tõrvapapp jne.) ning muud vastavad materjalid.

Sovhoosid ja teised riiklikud põllumajandusettevõtted arvestavad allkontol 07-1 ka ostetud ja omakasvatatud istikuid, mida kasutatakse puuvilja- ja marjaaedade, viinamarjaistanduste, põllukaitseistandike ning parkmetsade rajamiseks (müügiks kasvatatud istikud arvestatakse kontol 40).

Allkontol 07-2 arvestatakse ehitusplatsile toodud ja paigaldamiseks valmis ehituskonstruktsioonid ja -detailid.

Nende hulka kuuluvad: metall-, raudbetoon- ja puitkonstruktsioonid; hoonete ja ehitiste plokid ning monteeritavad osad ja elemendid; seadmed kütte-, ventilatsiooni- ja sanitaartehniliste süsteemide jaoks (keskküttekatlad, radiaatorid, kalorifeerid jne.), samuti rööpmed, liiprid, pöörangud jm.

Väljamakstud konstruktsioonid ja detailid, mida tööettevõtuorganisatsioon on ehitusplatsile kohale toonud kooperatiivsete või ühiskondlike ettevõtete ning organisatsioonidega sõlmitud ehituslepingute täitmiseks, kuuluvad nende ettevõtete ja organisatsioonide poolt tasumisele. Sel puhul võtab tööettevõtja need konstruktsioonid ja detailid arvele allkontol 07-2 üldkorras. Ülalnimetatud tellijatelt nende konstruktsioonide ja detailide maksumuse hüvitamiseks laekunud summadega debiteerib tööettevõtja aga kontot 51 ja krediteerib kontot 61 (allkontot 61-2). Tellija omakorda kirjendab konstruktsioonide ja detailide eest makstud summad konto 61 (allkonto 61-1) deebetisse ning konto 93 või mõne muu vastava konto kreeditisse, olenevalt nende summade tasumise korrast.

Sedamööda, kuidas tööettevõtja töid lõpetab ja tellijale (kooperatiivsele või ühiskondlikule organisatsioonile) arveid esitab, arvestatakse vastav osa konstruktsioonide ja detailide maksumusest tasutud summa katteks. Tellija krediteerib kogu esitatud arve summaga kontot 60 ja debiteerib kontot 33, kandes samaaegselt tasaarvestatud summa (äratarvitatud konstruktsioonide ja detailide maksumuse) konto 60 deebetisse ja konto 61 (allkonto 61-1) kreeditisse. Tööettevõtja kirjendab äratarvitatud konstruktsioo-

nide ja detailide tasaarvestatud maksumuse pärast arve tellija poolt tasumist konto 61 (allkonto 61-2) deebetisse ning konto 64 kreeditisse.

Allkontodel 07-3 ja 07-4 arvestatakse kodumaiseid ja imporditud tehnoloogilisi, energeetilisi ja tootmisseadmeid (kaasa arvatud seadmed töökodade, katseseadeldiste ja laboratooriumide jaoks), mis vajavad monteerimist ja paigaldamist.

Monteerimist vajavaks loetakse seade, mida saab tegevusse rakendada alles pärast selle üksikosade kokkumonteerimist ning kinnitamist vundamendile või tugede, põranda, korrustevaheliste vahelagede ning hoonete ja ehitiste muude kandekonstruktsioonide külge, samuti selliste seadmete varuosade komplektid. Seejuures arvatakse seadmete koosseisu ka kontroll-mõõteriistad või muud seadised, mis monteeritakse paigaldatavate seadmete külge.

Ülalnimetatud allkontodel ei arvestata seadmeid, mis ei vaja monteerimist, nagu näiteks transpordivahendid, aluse külge kinnitamata tööpingid, ehitusmehhanismid, põllutöömasinad, tootmisinstrumendid, mõõte- jm. aparaadid, tootmisinventar jms.

Nimetatud esemete soetamise kulud arvestatakse vahetult kontol 33 summas, mille ulatuses need on vastu võetud lattu või muusse vastavasse hoiukohta.

Hoonestaja (tellija) poolt ehitusplatsile paigaldamiseks kohaletoodud seadmed võtab tööettevõtja arvele bilansijärelmisel kontol 005. Selliste seadmete või nende monteerimisele antud osa tegeliku maksumuse kirjendab tellija kontolt 07 maha konto 33 deebetisse, tööettevõtja aga võtab nad bilansijärelmiselt kontolt 005 arvelt maha.

Tööettevõtjale üleantud seadmeid, mille monteerimist ja alalisele ekspluateerimiskohale paigaldamist tegelikult pole alustatud, ei võta hoonestaja (tellija) arvelt maha, vaid kannab nad ainult allkontolt 07-3 või 07-4 üle eri allkontole «Seadmed monteerimistsoonis montaažiorganisatsiooni käes».

Allkontol 07-5 kuuluvad arvestamisele kõik muud, eespool loetlemata materiaalsed väärtused, mida kasutatakse ehitustel ja kapitaalmahutuste vajadusteks.

Käesoleval allkontol arvestatakse eriti lõhkeaineid, oma veoloomade jaoks varutud loomasööta, mitmesuguseid majandusmaterjale ja taarat (mis ei kuulu põhivahendite koosseisu ega ole määratud kasutamiseks väikevahenditena), mida kasutatakse materjalide pakkimiseks, korkimiseks või hoidmiseks — vaadid, kastid, riidest kotid, suured roguskikotid, plekknõud jne.

Tööettevõtuorganisatsioonid, ehitused ja projekteerimisorganisatsioonid arvestavad (kui nad ei kasuta kontosid 06 ja 08) allkontol 07-5 ka oma autotranspordi jaoks ettenähtud mootorikütust ja määrdeaineid, laos või ringluses olevaid autokumme, autode vahetusagregaate, kütust jne.

Hoonestajaks olevates ettevõtetes ja organisatsioonides, kes

arvestavad kapitaalmahutuste operatsioone põhitegevuse bilansis, arvestatakse ülalnimetatud materjalid, kui need on ostetud kapitaalmahutuste finantseerimise allikate arvel, samuti allkontol 07-5.

Ehitusmaterjalide (laos, teel ja töötlemisel olevate) ning paigaldamist vajavate seadmete arvestust peetakse vastavalt käesoleva juhendi II osa «Tootmisvarud» üldjuhistele.

Kontol 07 arvestatavad ning materiaal-tehnilise varustuse kontorite (osakondade) poolt hangitavad ehitusmaterjalid, -konstruktsioonid ja -detailid kirjendatakse raamatupidamise plaaniliste arvestushindadega, vastavalt NSV Liidu Riikliku Ehituskomitee, NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse «Juhistele materjalide, toodangu ja teenuste plaaniliste arvestushindade väljatöötamise ja ehitustegevuses rakendamise korra kohta».[28]

Materjalide, konstruktsioonide ja detailide plaanilised arvestushinnad nähakse ette nomenklatuur-hinnakirjades.

Paigaldatavate seadmete nii sünteetilist kui ka analüütilist arvestust peetakse nende tegelikus omahinnas.

Lõhkeainete arvestust peetakse vastava erijuhendi kohaselt.[29]

Kontos nr. 07 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 03, 11, 12, 14, 20, 23, 24, 27, 29, 30, 31, 33, 50, 60, 61, 63, 64, 70, 71, 76, 78, 79, 85, 93, 96, 99;

kreedit-pool kontodega 03, 08, 11, 12, 14, 20, 23, 24, 27, 29, 30, 31, 33, 34, 45, 46, 63, 79, 84, 85, 89, 99.

Konto nr. 08 «Varuosad»

Sellel kontol arvestatakse põhitegevuse vajadusteks ostetud või varutud varuosi, mis on määratud kasutamiseks masinate, seadmete, transpordivahendite jne. remontimisel või nende kulunud osade asendamisel, samuti varus või ringluses olevaid autokumme.

Alla pandud ja auto juures varus olevad autokummid (välis- ja sisekumm ning protektorilint), mis sisalduvad auto preiskurandihinnas ja järelikult ka inventarimaksumuses, kuuluvad arvestamisele põhivahenditena.

Kaubandus-, varustus-, turustus-, geoloogia- jm. organisatsioonid, kus varuosade ning varus ja ringluses olevate autokummide osatähtsus tootmisvarudes on väike ja omakäibevahendite normeerimisel neid eri kirjes välja ei tooda, võivad arvestada need

---

[28] Välja antud 29. juulil 1967 nr. 47-16/255/6-8 all.

[29] Vt. NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Tehnilise ja Mäejärelevalve Komitee poolt 28. märtsil 1967 kinnitatud «Lõhketööde ühtsete ohutuseeskirjade» lisa nr. 3 «Lõhkeainete hoidmise, kasutamise ja arvestamise korra juhend». Antud küsimust käsitlevad juhendi punktid 24—33.

esemed vastavalt kas kontol 05 (allkontol 05-3) või kontol 07 (allkontol 07-5).

Varuosade arvestust kontol 08 peetakse vastavalt käesoleva juhendi II osa «Tootmisvarud» üldjuhistele. Autoagregaatide ja ja -kummide arvestamisel tuleb juhinduda NSV Liidu Rahandusministeeriumi juhistest (kirjad 6. veebruarist 1965 nr. 42 ja 31. jaanuarist 1966 nr. 46[30]) ning nende alusel NSV Liidu ja liiduvabariikide ministeeriumide ja keskasutuste poolt väljaantud tootmisharujuhistest.

Nende juhiste kohaselt reserveerivad kõik NSV Liidu ja liiduvabariikide ministeeriumide ja keskasutuste (peale mitteisemajandavate autotranspordi ministeeriumide) auto- ja trollibussimajandid iga kuu autokummide kulumiseks ja remontimiseks normide kohaselt vastavad summad, krediteerides nendega kontot 89 ja debiteerides kontot 22 või teisi kulukontosid.

Kulunud autokummide (välis- ja sisekummide ning protektorilintide) asendamine toimub selle reservi vahendite arvel.

Kulunud kummide asendamiseks laost või tehnilise ekspluatatsiooni varudest väljaantud autokummide maksumus kirjendatakse konto 89 deebetisse.

Autokummide maksumuse kontole 89 kandmise aluseks on nõuetekohaselt vormistatud nõudelehed, millele on lisatud väljalangenud kummide kaardid ja lao sissetulekuorderid utiili vastuvõtmise kohta.

Autodelt äravõetud kulunud kummid ja nende kõlbmatud kummiosad (utiil) võetakse kontot 89 krediteerides arvele võimaliku kasutamise või realiseerimise hinnaga.

Mahakantavatelt väljapraagitud autodelt või haagistelt äravõetud kasutamiskõlblikud autokummid (kummimaterjalina) võetakse kontolt 85 arvele kontol 08 nende läbijooksu jäägile[31] vastava hinnaga.

Autokummide remondi kulud kantakse samuti kontole 89.

Kulunud või remonti vajavate agregaatide asemele autodele paigaldatavad agregaadid kantakse laost väljaandmisel konto 03 deebetisse. Samaaegselt võetakse mahavõetud agregaadid arvele autode kapitaalremondi kulude vähenduseks.

Mahakantavate agregaatide lahtivõtmisel saadud varuosad ja vanametall võetakse kapitaalremondi kulude vähenduseks arvele üldkorras. Käibefondi agregaatide liikumist (autodele paigaldamist, autodelt mahavõtmist, remonti saatmist, remondist vastuvõtmist jne.), samuti autodele või haagistele alla pandud ja ringluses olevate väliskummide liikumist kontrollitakse operatiivselt igale agregaadile ja väliskummile avatavatel spetsiaalsetel kaartidel (vt. üldkasutatava autotranspordi esmasarvestuse vormide album).

[30] Muudetud ja täiendatud 26. aprilli 1968. a. kirjaga nr. 105.
[31] Normatiivse ja tegeliku läbijooksu vahe.

Kontos nr. 08 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 03, 05, 07, 08, 11, 14, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 40, 41, 50, 60, 63, 70, 71, 76, 78, 79, 85, 93, 99;

kreedit-pool kontodega 03, 05, 08, 11, 12, 14, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 43, 44, 45, 46, 63, 79, 84, 85, 89, 99.

Konto nr. 09 «Noor- ja nuumloomad»

Sellel kontol arvestatakse järgmiste loomaliikide sissetulekut ja väljaminekut:

a) iga liiki noorloomad;

b) lauda- ja karjamaanuumal olevad täiskasvanud ja noorloomad ning põhikarjast väljapraagitud loomad, kes on määratud üleandmisele varumisorganisatsioonidele, müügiks teistele ostjatele või tapmisele oma majandis;

c) täiskasvanud linnud, küülikud ja karusloomad;

d) mesilaspered.

Kulutused ülalnimetatud loomade üleskasvatamiseks või nuumamiseks arvestatakse kas kontodel 20 või 29, vastavalt nende kontode kasutamise juhistele.

Loomade ostud väljastpoolt kirjendatakse kontole 09 üldkorras, krediteerides hankijate arvetes näidatud summadega kontot 60 ning kohaletoomise ja muude sääraste kuludega — teisi asjassepuutuvaid kontosid.

Elusloomi varuvad organisatsioonid kannavad vahetult konto 09 deebetisse ainult loomade kokkuostuhinna; varumis- ja laokulud kogutakse aga eelnevalt kontol 11 ning kõigi nende kulude selgumisel kantakse maha kontole 09 tootmisharujuhendites kehtestatud korras.

Põhikarjast väljapraagitud loomad võetakse arvele kontol 09, krediteerides kontot 85 (produktiivloomad — algmaksumusega, tööloomad — müügist ja väljapraakimisest tegelikult laekunud summadega). Sellise kirjendi tegemine on seejuures kohustuslik, olenemata sellest, kuidas neid loomi hiljem kasutatakse (kas antakse varumisorganisatsioonidele, müüakse teistele ostjatele, pannakse nuumale või tapetakse oma majandis).

Oma majandis sündinud noorloomad võetakse poegimispäeval arvele konto 09 deebetis, krediteerides kontosid, millel arvestatakse poeginud loomade ülalpidamise kulusid.

Vasikate, põrsaste ja nuumloomade kaaluiive liidetakse iga kuu vastavate loomade algkaaluga. Kaaluiibe maksumus tehakse kindlaks plaanilise omahinnaga, lähtudes loomade tegelikust kaaluiibest aruandekuul. Noorloomade maksumust suurendatakse iga kuu nende tegeliku kaaluiibe omahinna võrra. Seejuures debi-

teeritakse kontot 09 (loomade vastavate arvestusrühmade osas) ja krediteeritakse neid kontosid, kus arvestatakse nende noorloomade üleskasvatamise kulusid.

Noorloomade osas, kellel ei arvestata kaaluiivet, vaid arvulist juurdekasvu (varsad jt.), tehakse viimase maksumus iga kuu kindlaks lähtudes söödapäevade tegelikust arvust, mis hinnatakse üleskasvatamise plaanilise omahinnaga, aluseks võttes vastava loomaliigi ja rühma ühe söödapäeva plaanilise kulu. Arvulise juurdekasvu maksumus kantakse raamatupidamises läbi samas korras kui kaaluiive.

Loomade kaaluiibe või arvulise juurdekasvu aasta lõpul kindlakstehtud tegeliku omahinna järgi korrigeeritakse iibe või juurdekasvu varem arvestatud (konto 09 deebetis ja loomade ülalpidamise kulude kogumise kontode kreeditis) plaaniline omahind vastavalt nende kontode deebetis ja kreeditis: kui tegelik omahind kujunes madalamaks plaanilisest — storneerimise teel («punane kirjend»), vastupidisel juhul — täiendava kirjendiga.

Aasta kestel põhikarja viidavad noorloomad kantakse kontolt 09 kontole 35 maksumusega, millega nad olid bilansis aasta algul, lisades sellele kaaluiibe või juurdekasvu plaanilise omahinna alates aasta algusest kuni looma üleviimiseni põhikarja. Paralleelselt sellega kantakse need põhivahendite hulgas arvestatavad loomad sama maksumusega põhikirjafondi (konto 85) suurenduseks.

Põhikarja üleviidud noorloomade tegeliku omahinna väljaviimise järel aasta lõpul korrigeeritakse vastavaid varem kirjendatud summasid. Nende noorloomade aasta kestel arvutatud maksumuse ja aasta lõpul kindlakstehtud tegeliku omahinna vahe kantakse täiendava või storno-kirjendiga konto 09 kreeditisse ja konto 35 deebetisse. Kui põhikarja üleviidud noorloomade tegelik omahind ületab nende maksumuse kehtivates äraandmishindades koos ettenähtud hinnalisanditega, kantakse vahe aasta lõpul konto 35 kreeditist konto 99 deebetisse. Seega arvestatakse põhikarja üleviidud noorloomad kontodel 01 ja 85 tegeliku maksumusega, kuid mitte kallimalt loomade äraandmishindadest koos riigile müüdavatele loomadele kehtestatud hinnalisanditega.

Kontol 09 arvestatavate loomade väljaminek majandist (sealhulgas põhikarjast väljapraagitud loomade andmine varumisorganisatsioonidele) arvestatakse realisatsioonina kontode 45 ja 46 kasutamise juhistes kirjeldatud üldkorras. Seejuures põhikarjast väljapraagitud loomade nuumamatult varumisorganisatsioonidele äraandmise osas tehakse realiseerimiskirjend ühtaegu nende loomade arvelevõtmisega kontol 09 (kontolt 85).

Lõpnud loomad (välja arvatud taudi või loodusõnnetuse tagajärjel) kantakse «punase storno» kirjendiga läbi konto 09 deebetist (maksumuse, loomade arvu ja kaalu järgi) ning nende kontode kreeditist, kus arvestatakse loomade üleskasvatamise ja nuumamise kulusid (maksumuse ja kaalu järgi). Loomade lõppemist

käsitletakse tootmiskadudena, mis vähendavad loomakasvatuse kogutoodangut. Seepärast kantakse loomakasvatuse kulud muutmatul kujul vähendatud toodangumahule, s. t. kaaluiibe (või arvulise juurdekasvu) maksumus sisuliselt suureneb lõpnud loomade maksumuse võrra.

Erandiks on kaod täiskasvanud lindude, karusloomade ja küülikute lõppemisest ning mesilasperede hukkumisest, kelle maksumus kantakse nende kontode deebetisse, millel arvestatakse nende pidamise kulusid, ja konto 09 kreeditisse (peade või tarude arvu ja maksumuse järgi).

Lõpnud loomade nahad, sarved, sõrad, tehniline rasv jne. hinnatakse võimaliku kasutamise või realiseerimise hinnaga ja võetakse arvele kõrvaltoodanguna, krediteerides kontosid, millel arvestatakse loomade üleskasvatamise või nuumamise kulud.

Materiaalselt vastutavate isikute süü läbi kaotsi läinud või lõpnud loomade maksumus kantakse maha korras, mis on ette nähtud väärtuste puudujääkide või riknemiskadude kirjendamiseks.

Taudi või loodusõnnetuse tagajärjel lõpnud või hädatapetud noor- ja nuumloomade maksumus kantakse konto 99 deebetisse kui kahjud loodusõnnetusest.

Realiseerimise, tapmise jne. teel (välja arvatud lõppemine) majandist välja läinud noor- ja nuumloomade maksumus koosneb nende üleskasvatamise (aruandeperioodi alguseni) või soetamise tegelikust omahinnast ja üleskasvatamis- või nuumamiskuludest, alates nende loomade majandisse tuleku päevast kuni nende lahkumiseni.

Noor- ja nuumloomade analüütilist arvestust peetakse allkontode lõikes loomade liikide, vanuserühmade, soo jne. viisi: sovhoosides ja teistes riiklikes põllumajandusettevõtetes — vastavalt tootmisharujuhenditele,[32] põllumajanduslikes abiettevõtetes — vastavalt NSV Liidu Rahandusministeeriumi poolt kooskõlastatult NSV Liidu Statistika Keskvalitsusega 7. oktoobril 1958 nr. 307 all kinnitatud «Põllumajanduslike abimajandite tootmiskulude arvestamise ning taime- ja loomakasvatussaaduste omahinna kalkuleerimise põhimäärustikule».

Järgmisse aastasse üleminevad noorloomad hinnatakse ning näidatakse raamatupidamises ja aruannetes korras, mis on toodud NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Riigipanga ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse 9. detsembri 1966. a. kirjas nr. 380/1560/5-140.[33]

---

[32] Vt. NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse poolt 13. mail 1969 nr. НГ-71/269-4/24-05/5-60 all kinnitatud «Põllumajandussaaduste omahinna planeerimise, arvestamise ja kalkuleerimise põhimäärustik», II osa § 2-Б.

[33] Vt. ka viide 22 lk. 26.

Kontos nr. 09 korrespondeerib
deebet-pool kontodega 11, 20, 23, 29, 60, 70, 76, 79, 85;
kreedit-pool kontodega 20, 23, 29, 35, 45, 46, 79, 84, 85, 99.

Konto nr. 10 «Põllumajandussaaduste varumine»

Käesolev konto on ette nähtud töötlemiseks varutavate (kokkuostetavate) põllumajandussaaduste (suhkrupeedi, piima, villa, puuvilla, toornahkade, lina jne.) tegeliku omahinna kindlakstegemiseks.

Selle konto deebetist kantakse läbi varutavate saaduste koguselised andmed ja kõik kulud, kreeditist aga — materiaalsete väärtuste kontodele ülekantavad kogused ja summad.

Põllumajandussaaduste varumis- (kokkuostu-) hind ning selle seaduses ettenähtud lisandid kirjendatakse korrespondeerivalt vahetult kontoga, kus arvestatakse arveldusi hankijatega, varumiskulud kogutakse aga selleks ettenähtud nomenklatuuri kohaselt eelnevalt kontol 11 ning kantakse iga kuu üle kontole 10 korras, mis nähakse ette ministeeriumide ja keskasutuste tootmisharujuhendites.

Varutud põllumajandussaaduste kogus ja tegelik omahind kontol 10 kindlakstehtud suuruses kirjendatakse iga kuu kontole 05 (allkontole 05-1).

Ettevõtted ja organisatsioonid, kes arvestavad varutud põllumajandussaadusi toodangu omahinna kalkuleerimiseks kinnitatud ühtsete arvestushindadega, näitavad kontol 10 varutud põllumajandussaaduste koguse kokkuostuhindades. Sellise korra juures kirjendatakse põllumajandussaadused kontolt 10 kontole 05 ühtsete arvestushindadega; varutud põllumajandussaaduste kokkuostuhindades arvutatud maksumuse hälbed nende maksumusest ühtsetes arvestushindades kantakse kontole 53.

Konto 10 analüütilist arvestust peetakse varutud (kokkuostetud) saaduste tootjate (sovhoosid, abimajandid, kolhoosid, kolhoosnike majandid jne.) järgi. Iga ülaltähendatud jaotuse piires peetakse arvestust saaduste liikide viisi kooskõlas nomenklatuuriga, mis on kindlaks määratud tootmisharujuhendites ja varumisoperatsioonide kohta kinnitatud aruandluses.

Kontos nr. 10 korrespondeerib
deebet-pool kontodega 11, 50, 53, 65, 71, 76;
kreedit-pool kontodega 05, 53.

Konto nr. 11 «Varumis- ja laokulud»

See konto on ette nähtud põllumajandussaaduste varumise operatsiooniliste ja üldkulude arvestamiseks, mis on seotud: a) põllumajandussaaduste (suhkrupeedi, piima, villa, puuvilla, toornahkade, lina jne.) varumisega (kokkuostmisega) nende töötlemiseks; b) elusloomade ja lindude varumise ja ostmisega loomi varuvate ja nuumavate organisatsioonide poolt; c) materjalide varumisega spetsiaalselt selleks eraldatud varumispunktide ja -agentuuride poolt.

Seda kontot kasutavad ka ehitusorganisatsioonid varumis- ja laokulude arvestamiseks (vt. II osa «Tootmisvarud» üldjuhised).

Põllumajandussaadusi varuvates ettevõtetes ning loomi varuvates ja nuumavates organisatsioonides arvestatakse varumis- ja laokulusid rühmiti alljärgnevatel konto 11 allkontodel:

11-1 «Operatsioonilised kulud»,
11-2 «Varumise üldkulud»,
11-3 «Varumis- ja vastuvõtupunktide kulud»,
11-4 «Loomade ja lindude ülalpidamine baasides».

Allkontol 11-1 arvestatakse selliseid kulusid, mille suurus oleneb vahetult varumise ulatusest ja mida saab arvata varutud põllumajandussaaduste eri liikide omahinda otsese tunnuse järgi, eriti aga saaduste, loomade ja lindude auto-, raudtee- või veetranspordiga varumispunktidesse ja ettevõtte ladudesse kohaletoimetamise kulusid, kaasa arvatud peale- ja mahalaadimiskulud, taara, pakkematerjalide, vagunite, veoplatvormide jne. piirete maksumus, varumise operatiivtöötajate (vastuvõtupunktide töötajate koosseisu mittekuuluvate) põhi- ja täiendav töötasu, juurdearvestused sellele.

Allkontol 11-2 arvestatakse varumise üld- (lisa-) kulusid. Selliste kulude hulka kuuluvad varumiskontorite ja ettevõtetes varumispunkte juhtivate osakondade ülalpidamise, varumis- ja vastuvõtupunktide juhtimisaparaadi ülalpidamise ja halduskulud (juhtimisaparaadi põhi- ja täiendav töötasu ning juurdearvestused sellele); selle personali ametilähetuste kulud; toorainebaasi organiseerimise kulud.

Allkontol 11-3 arvestatakse vahetult põllumajandussaaduste varumis- ja vastuvõtupunktide ülalpidamise kulusid ning teisi, eelarvetes selleks otstarbeks kinnitatud kulusid.

Sellisteks kuludeks on ülalnimetatud punktide personali (välja arvatud juhtimispersonali) põhi- ja täiendav töötasu ning juurdearvestused sellele, ladude ja ruumide üür, väheväärtuslike esemete ja inventari kulum.

Allkontol 11-4 arvestavad loomi varuvad ja nuumavad organisatsioonid loomade ja lindude baasides ja vastuvõtupunktides pidamise kulusid.

Loetletud allkontodel arvestatavate kulude nomenklatuuri võib

muuta ja täiendada varutavate põllumajandusliku tooraine, loomade ja lindude planeerimise, arvestamise ja kalkuleerimise tootmisharujuhendites ettenähtud korras.

Kontol 11 arvestatavad põllumajandussaaduste varumise kulud kantakse kontole 10 ning loomi varuvate ja nuumavate organisatsioonide kulud loomade ja lindude varumisele — kontole 09 tootmisharujuhendites ettenähtud korras.

Ehitusorganisatsioonides on varumis- ja laokuludeks: varumisaparaadi ja ehituste materjaliladude ülalpidamise ning materjalide valve kulud, materjalide saabumise teadete ja veoste kaalumise eest võetavad maksud, kahjud materjalide kaotsiminekust teel ja ladudes loomuliku kao normide piires.

Varumis- ja laokulude analüütilist arvestust tuleb pidada kulukirjete lõikes.

Varumis- ja laokulude (mis tööettevõtuorganisatsioonides ja ehitustel arvestatakse lahus materiaalsete väärtuste transpordi- ja kohaletoimetamise kuludest — vt. lk. 27) normid kehtestatakse protsentides ehitus-, sanitaartehniliste ja elektrotehniliste materjalide, seadmete ja teraskonstruktsioonide maksumusest franko objektiladu.

Ülalnimetatud varumis- ja laokulud kantakse iga kuu vastavalt kuuluvusele üle materiaalsete väärtuste kontodele, kus nad liidetakse teiste kuludega, mis arvestatakse ostetud ja varutud materjalide tegeliku omahinna hälvetena nende maksumusest arvestushindades.

Seejuures jaotatakse varumis- ja laokulud materiaalsete väärtuste ühesuguste rühmade vahel käesoleva juhendi II osa «Tootmisvarud» üldjuhistes kirjeldatud korras.

Kontos nr. 11 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 05, 06, 07, 08, 12, 13, 23, 30, 31, 50, 51, 60, 63, 65, 69, 70, 71, 76, 78, 84, 86, 89;

kreedit-pool kontodega 05, 06, 07, 08, 09, 10, 50.

Konto nr. 12 «Väikevahendid»

Sellel kontol arvestatakse väheväärtuslike ja kiiresti kuluvate esemete, majandusinventari, üldkasutatavate ja eriotstarbeliste tööriistade ning rakiste jms. käibevahendite hulka kuuluvate esemete liikumist.

Sellisteks esemeteks on:

esemed, mille kasutamiskestus on vähem kui üks aasta, olenemata nende maksumusest;

esemed maksumusega alla limiidi, mille määravad kindlaks vastavad ministeeriumid ja keskasutused (käesoleval ajal kehtivate eeskirjade kohaselt kuni 50 rublani ühiku kohta), olenemata nende esemete kasutamiskestusest, välja arvatud põllutöömasinad

ja -riistad, täiskasvanud töö- ja produktiivloomad (kaasa arvatud väikeloomad), millised kuuluvad põhivahendite hulka, olenemata nende maksumusest*;

eriotstarbelised tööriistad ja rakised, sealhulgas ka vahetusseadmed, olenemata nende maksumusest;

erirõivad ja -jalatsid ning vooditarbed, olenemata nende maksumusest. Erandiks on pesu ja vooditarbed võõrastemajades, kus neid väärtusi võib vastavalt NSV Liidu ministeeriumidele ja keskasutustele ning liiduvabariikide ministrite nõukogudele antud õigusele[34] arvestada põhivahenditena, olenemata nende maksumusest ja kasutamiskestusest.

Selle konto eri allkontol arvestatakse eriloetelu kohaselt ekspluateerimisel olevaid ajutisi (tiitliväliseid) ehitusi, seadeldisi ja seadiseid, mille maksumus on ette nähtud ehituse lisakulude koosseisus või geoloogiliste tööde mahus.

Ettevõtte töötajatele väljaandmiseks määratud vormirõivad arvestatakse samuti kontol 12 (nende rõivaste õmblemiseks minevad materjalid arvestatakse konto 05 eri allkontol).

Väikevahendid kuuluvad arvestamisele kontol 12 olenemata sellest, millise allika arvel nad on soetatud. Seejuures esemed, mis on ostetud ergutus- ja erifondide või sihtfinantseerimise ja sihtlaekumiste arvel, võetakse kontol 12 arvele üldkorras, analoogiliselt käibevahendite arvel soetatutega. Sedamööda, kuidas vastavaid esemeid arvele võetakse, kantakse nimetatud finantseerimisallikate arvel tehtud kulud kontolt 13 nende tegelikku omahinda.

Arvestusregistrites peetakse väikevahendite liikumise arvestust nende üheliigiliste rühmade viisi vastavalt kindlaksmääratud rühmitusele ning jaotatult laos ja ekspluatatsioonis olevateks.

Ajutiste (tiitliväliste) ehituste, seadiste ja seadeldiste rajamise kulusid arvestavad tööettevõtuorganisatsioonid ja ehitused kontol 30, geoloogiaorganisatsioonid aga kontol 20. Lõpetatud objektide maksumus kantakse neilt kontodelt üle kontole 12.

Väikevahendite (sealhulgas ajutiste ehituste ja seadeldiste) remondi kulud kirjendatakse olenevalt nende ekspluateerimise kohast kas tsehhi üldkulude, tehase üldkulude, lisakulude või käibekulude jne. kontodele.

Väikevahendite, välja arvatud ajutised (tiitlivälised) ehitused, seadised ja seadeldised, arvestust peetakse vastavalt käesoleva

---

* Teadusliku uurimise organisatsioonid ja tööstusettevõtted (tehaste kesklaboratooriumidele), kellel on NSV Liidu Ministrite Nõukogu 27. jaanuari 1965. a. määruse kohaselt õigus soetada organisatsioonide ja ettevõtete käibevahendite arvel aparaate, automatiseerimisvahendeid ja laboratooriumiseadmeid maksumusega kuni 300 rubla ühik, arvestavad neid käibes olevate vahendite hulgas kontol 12.

[34] Vt. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 28. aprilli 1952. a. määrus nr. 335. Antud küsimust käsitleb määruse punkt 5. Ametkondliku aktina on selles asjas välja antud Eesti NSV kommunaalmajanduse ministri 2. aprilli 1952. a. käskkiri nr. 98.

juhendi II osa «Tootmisvarud» üldjuhistele ning NSV Liidu Rahandusministeeriumi poolt 9. septembril 1959 nr. 276 all kinnitatud «Tööriistade arvestamise põhimäärustikule»[35]. Seejuures tuleb silmas pidada, et arvestus peab tagama nõutavate aruandeandmete saamise analüütilisest arvestusest.

Ajutised (tiitlivälised) ehitused, seadised ja seadeldised arvestatakse nende liikide või ühesuguste rühmade viisi tegeliku omahinnaga ja kantakse kuluks iga kuu, lähtudes nende ekspluateerimise tähtajast (olenevalt tööde kestusest, mille jaoks nad rajati).

Nende maksumuse kuluks kandmise ulatuse kindlaksmääramisel võetakse arvesse tagastuvat osa, s. t. ajutiste objektide demonteerimisest saadavate materjalide maksumust.

Väikevahendite (välja arvatud kuni 2-rublase maksumusega esemed) maksumus kustutatakse sel teel, et vastavad kulumisummad kirjendatakse kontole 13 selle konto kasutamise juhistes ettenähtud korras. Arvestatud kulumisummade arvel kantakse kõlbmatuks või tootmises mittekasutatavaks muutunud esemete maksumus, millest on maha arvatud nende esemete või nende tagastuvate jäätmete maksumus võimaliku kasutamise hindadega, aktide alusel maha. Seejuures võetakse vanametall, tagastuvad jäätmed jne. nii koguseliselt kui ka maksumuse järgi arvele kontol, kus sellised jäätmed kuuluvad arvestamisele kontode 05, 06, 07 ja 08 kasutamise juhistes ettenähtud korras.

Väljalangenud väikevahendite mahakandmise ülalkirjeldatud korda ei rakendata erifinantseerimisallikate (ergutusfondid, sihtfinantseerimine, sihtlaekumised — vt. eespool) arvel soetatud esemete suhtes. Nende esemete ekspluatatsioonist väljalangemisel kirjendatakse kogu algmaksumus konto 13 deebetisse ja konto 12 kreeditisse, neist tagastuvate jäätmete (vanametall, varuosad, küttepuud, riidelapid jne.) maksumus aga võetakse arvele vastavatel tootmisvarude kontodel (05, 06, 07, 08), kusjuures krediteeritakse kontot 99.

Annulleeritud tellimustega seotud eriotstarbeliste tööriistade ja rakiste maksumuse kustutamata osa, vähendatult nende võimaliku kasutamise hinna võrra, kantakse maha samas korras, mis on ette nähtud annulleeritud tellimustega seotud kulude mahakandmiseks.

Kuni 2-rublase üksushinnaga esemed kantakse kuluks nende tootmisse või ekspluatatsiooni andmisel.

Ekspluatatsiooni antud kuni 2-rublaste esemete säilimise kindlustamiseks tuleb ettevõtetes ja organisatsioonides nende liikumist nõuetekohaselt kontrollida. Nende esemete ekspluatatsioonist lattu tagasivõtmisel kantakse nende maksumus allkonto 12-1 deebetisse ja vastava kulukonto kreeditisse, kuhu see varem oli kuluks kantud.

---

[35] Vt. viide 20 lk. 26.

Realiseerimise korras väljaantud väikevahendid kirjendatakse üldkorras analoogiliselt teiste materiaalsete väärtustega.

Toitlustusettevõtete bilansist kantakse kuni 2-rublased esemed maha, olenemata nende ettevõtete ametkondlikust alluvusest, NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Kaubanduskomitee 11. veebruari 1964. a. kirjas nr. 45/010-75 ettenähtud korras.

Kontos nr. 12 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 05, 07, 08, 12, 14, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 50, 60, 63, 64, 70, 71, 76, 78, 79, 85, 93, 99;

kreedit-pool kontodega 05, 06, 07, 11, 12, 13, 14, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 32, 41, 43, 44, 45, 46, 63, 79, 84, 85, 96, 99.

Konto nr. 13 «Väikevahendite kulum»

Sellel kontol arvestatakse ekspluatatsioonis olevate väikevahendite ja muude kontol 12 arvestatavate esemete kulumit.

Kulum kantakse konto 13 kreeditisse, kusjuures debiteeritakse vastavaid kulukontosid — tsehhi (tootmise) üldkulusid, tehase (majandi) üldkulusid, lisakulusid, käibekulusid jt., esemete osas aga, mis on soetatud ergutusfondide, sihtfinantseerimise ja sihtlaekumiste arvel — kontosid 87 ja 96.

Ekspluatatsioonis olevate väikevahendite, välja arvatud eriotstarbelised tööriistad ja rakised, vahetusseadmed, ajutised (tiitliväliseid) ehitused ja seadised, maksumus kustutatakse iga kuu, lähtudes kasutamiskestusest. Nimetatud esemete maksumust on lubatud kustutada ka sel teel, et 50% nende tegelikust maksumusest eraldatakse esemete andmisel ladudest ekspluatatsiooni ja ülejäänud 50% (maha arvates nende esemete või tagastuvate jäätmete võimaliku kasutamise hinna) — nende väljalangemisel kõlbmatuks või tootmises mittekasutatavaks muutumise tõttu.

Eriotstarbeliste tööriistade ja rakiste maksumus kustutatakse plaanis ettenähtud summade ulatuses, lähtudes nende valmistamis- või soetamiskulude eelarvest ja kuni kaheks aastaks planeeritud toodangu väljalaskest; individuaaltellimuste täitmisel kasutatavate eriotstarbeliste tööriistade ja rakiste maksumus kustutatakse tervenisti kohe vastava tellimuse tootmisse andmisel.*

Väikevahendite ning ajutiste (tiitliväliste) ehituste, seadiste ja seadeldiste remondi ja demonteerimise kulud kirjendatakse tootmis- ja käibekulude kontodele.

Konto 13 deebetisse ja vastavalt konto 12 kreeditisse kirjendatakse normaalse kulumise või tootmises mittekasutatavaks muu-

* Vahetusseadmete maksumus kustutatakse korras, mis on kehtestatud tööstustoodangu omahinna planeerimise, arvestamise ja kalkuleerimise eriharujuhendites.

tumise tõttu ekspluatatsioonist väljalangenud esemete tegelik omahind vähendatult nende esemete või tagastuvate jäätmete (vanametall, varuosad, küttepuud, riidelapid jne.) maksumuse võrra nende võimaliku kasutamise hindadega. Ekspluatatsioonist väljalangenud, kuid muuks otstarbeks kasutamiskõlblike esemete või tagastuvate jäätmete maksumus nende võimaliku kasutamise hindadega kirjendatakse kontolt 12 maha kontode 05, 06, 07 või 08 deebetisse nende kontode kasutamise juhistes ettenähtud korras.

Väljalangenud väikevahendite mahakandmise ülalkirjeldatud korda ei rakendata ergutus- ja erifondide ega sihtfinantseerimise ja sihtlaekumiste arvel soetatud esemete suhtes. Nende esemete ekspluatatsioonist väljalangemisel kirjendatakse kogu algmaksumus konto 13 deebetisse ja konto 12 kreeditisse, tagastuvate jäätmete (vanametall, varuosad, küttepuud, riidelapid jne.) maksumus aga võetakse arvele vastavatel tootmisvarude kontodel (05, 06, 07, 08), kusjuures krediteeritakse kontot 99.

Väikevahendite kulumi analüütilist arvestust tuleb pidada selliselt, et see tagaks vajalike andmete saamise nende esemete üksikute rühmade (vajaduse korral aga ka nende maksumuse kustutustähtaegade) järgi, ja nimelt:

a) üldkasutatavate väheväärtuslike ja kiiresti kuluvate tööriistade ja esemete kulum;
b) eriotstarbeliste tööriistade ja rakiste kulum;
c) vahetusseadmete kulum;
d) erirõivaste, erijalatsite ja vooditarvete kulum;
e) muude väikevahendite kulum;
f) ajutiste (tiitliväliste) ehituste, seadiste ja seadeldiste kulum.

Kontos nr. 13 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 12, 14;

kreedit-pool kontodega 11, 14, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 32, 33, 43, 44, 87, 96.

Konto nr. 14 «Kaubaliste materiaalsete väärtuste ümberhindamine»

Sellel kontol arvestatakse selleks ettenähtud korra kohaselt ümberhinnatud (alla- või juurdehinnatud) kaubaliste materiaalsete väärtuste hinnavahesid.

Käesolev konto korrespondeerib sellele kantud alla- ja juurdehindluse summade osas vastavate kontodega, kus arvestatakse kaubalisi materiaalseid väärtusi, lõpetamata toodangut jne.

Ümberhindamise ja juurdehindlussummade suunamise korra ning allahindlussummade hüvitamise allikad määravad kindlaks NSV Liidu valitsus või tema korraldusel NSV Liidu Rahandusministeerium, NSV Liidu Riigipank ja teised keskasutused. Eriti sätib kaubaliste materiaalsete väärtuste ümberhindamist, mis tule-

neb, hulgihindade ja tariifide muutumisest, NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Riigipanga 20. detsembri 1961. a. juhend nr. 403/18, ning jaehindade muutumisest tingitut — NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee ja NSV Liidu Rahandusministeeriumi 23. oktoobri 1964. a. juhend nr. AK-549/330.

Kaubaliste materiaalsete väärtuste allahindluse summade hüvitamise ja juurdehindluse summade jaotamise kehtiva korra kohaselt krediteeritakse (allahindluse korral) või debiteeritakse (juurdehindluse korral) kontot 14 vastavate summadega, korrespondeerivalt nende kontodega, kus arvestatakse nende väärtuste allahindluse puhul vähendatavad või juurdehindluse puhul suurendatavad summad.

Kaubandusettevõtted ja -organisatsioonid arvestavad käesoleval kontol kaupade ümberhindamist seoses jaehindade hooajalise muutumisega ning moestläinud või osaliselt esialgseid omadusi minetanud kaupade allahindamist.

Kontos nr. 14 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 03, 05, 06, 07, 08, 12, 13, 20, 21, 22, 23, 29, 33, 34, 40, 41, 61, 73, 77, 85, 86, 90, 93, 99;

kreedit-pool kontodega 03, 05, 06, 07, 08, 12, 13, 20, 21, 22, 23, 29, 33, 34, 40, 41, 61, 77, 85, 86, 90, 93, 95, 99.

Konto nr. 15 «Hulgihindade reguleerimisvahed»

Sellele kontole kirjendatakse materiaalsete väärtuste varem kehtinud ja muudetud hulgihindade vahed, kui viimased kantakse üle hulgihindade jooksva reguleerimise fondi taastamiseks või hüvitatakse sellest fondist vastavalt NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuva Riikliku Hindade Komitee, NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse 30. novembri 1967. a. juhendile nr. 10-15/2464 ning hiljem selles küsimuses antud juhistele.

Selle juhendi kohaselt võetakse tarbitud materiaalsete väärtuste varem kehtinud ja muudetud hulgihindade vahed arvele, kui:

kehtivad alalised hulgihinnad revideeritakse ja jõustatakse jooksval aastal;

kehtivad alalised hulgihinnad revideeritakse jooksval aastal ja kehtestatakse järgmise aasta 1. jaanuarist, kusjuures uusi hindu ei saadud arvesse võtta majandus- ja finantsplaanide koostamisel.

Materiaalsete väärtuste hinnavahed, mis hüvitatakse hulgihindade jooksva reguleerimise fondi arvel või kantakse selle fondi taastamiseks, arvestatakse jaotatult eri bilansikirjetesse eraldatavate materiaalsete varude liikide viisi, milleks on:

tooraine, põhimaterjalid ja ostetud pooltooted;

abimaterjalid;
kütus;
taara;
väikevahendid;
paigaldatavad seadmed;
monteerimist mittevajavad seadmed;
konstruktsioonid ja detailid.

Vastavate summade kontole 15 kirjendamise aluseks on hankijate arved, milles hindade muutumisest tulenevad vahed näidatakse eraldi.

Seejuures võetakse sissetulnud materiaalsed väärtused arvele uute hindadega, kuid samaaegselt debiteeritakse või krediteeritakse hinnavahega kontot 15 korrespondeerivalt kontoga 78. Kirjendid nimetatud kontodel tehakse järgmiselt: hulgihindade kõrgenemise korral — konto 78 deebetis ja konto 15 kreeditis; hulgihindade alanemise korral — konto 15 deebetis ja konto 78 kreeditis. (Summadega, mida kõrgemalseisev organisatsioon hüvitab, või vastupidi, mis viimasele üle kantakse, krediteeritakse või debiteeritakse kontot 78 korrespondeerivalt kontoga 51.)

Tööstusettevõtetes kantakse kontol 15 arvelevõetud summad kontole 99 (eri kirjes) sedamööda, kuidas realiseeritakse toodangut või antakse üle töid, mille tegemisel kasutati muudetud hulgihindadega materiaalseid väärtusi. Realiseeritud toodangule vastav summa tehakse arvutuste teel kindlaks NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse poolt kogu- ja kaubatoodangu kohta kinnitatud juhendis[36] ettenähtud korras. Realiseeritud toodangule vastavate materiaalsete väärtuste hinnavahede kindlakstegemise lihtsustamiseks arvestatakse seejuures väljalastud ja realiseeritud toodangu mahud tinglikult võrdsetena. Analoogiliselt tuletatakse ka üleantud tööde hinnavahed.

Realiseeritud (väljalastud) toodangu või üleantud tööde omahinna odavnemise summa, mis tuleneb kulutatud materjalide hulgihindade alandamisest, kirjendatakse konto 15 kreeditisse ja konto 99 deebetisse. Realiseeritud (väljalastud) toodangu või üleantud tööde kallinemise summaga, mis tuleneb kulutatud materjalide hulgihindade kõrgendamisest, debiteeritakse kontot 15 ja krediteeritakse kontot 99.

Kontos nr. 15 korrespondeerib
nii d e e b e t- kui ka k r e e d i t - p o o l kontodega 78, 99.

---

[36] «Tööstusettevõtete toodanguplaani aruannete koostamise tüüpjuhend», kinnitatud 19. novembril 1963 nr. 4-102 all. Antud küsimust käsitlevad tüüpjuhendi punktid 29—56 ning 14. märtsil 1968 sama numbri all kinnitatud muudatuste ja täienduste punktid 20—32.

TOOTMISKULUD

Käesoleva osa kontod on ette nähtud kulude arvestamiseks, mis on seotud:

tööstus- ja põllumajandustoodangu väljalaskmisega;

ehitus-, montaaž-, projekteerimis- ja uurimis- ning geoloogiliste töödega;

teaduslike uurimuste ja konstrueerimistöödega;

kõigi transpordiliikide ekspluateerimise ning veoste ekspedeerimise, peale- ja mahalaadimisega;

teiste tootmistegevuse aladega, sealhulgas omatoodangu väljalaskmisega toitlustusettevõtetes.

Tootmiskulude arvestus peab tagama:

toodangu valmistamise ja realiseerimisega, tööde tegemisega ja teenuste osutamisega seotud tegelike kulude ning ettevõtte eri tegevusaladel esinevate mittetootlike kulude ja kadude õigeaegse, täieliku ja tegelikkusele vastava kirjendamise raamatupidamises;

kontrolli tooraine, materjalide, kütuse, energia, palgafondide jne. õige kasutamise ning kulueelarvetest (tootmise teenindamise ja juhtimise kulude, lisakulude jne. osas) kinnipidamise üle;

toodangu, tööde ja teenuste omahinna põhjendatud kalkuleerimise ning aruandekalkulatsioonide õige koostamise;

kontrolli omahinnaplaanide (kulude plaanide ja eelarvete) täitmise üle ning reservide väljaselgitamise kulude vähendamiseks;

tsehhide ja ettevõtte teiste allüksuste omahinna tulemuste väljatoomise.

Selleks peavad tootmiskulude ning toodangu, tööde ja teenuste omahinna kalkuleerimise plaanilised ja arvestuslikud näitajad olema ühtsed. Plaanis ja raamatupidamises tuleb kasutada tootmis- ja ekspluatatsioonikulude ühtseid nomenklatuure, põhikulude, tootmise teenindamise ja juhtimise kulude ning lisakulude ühesuguse sisuga kirjeid, kulude rühmitamise ja jaotamise ühtseid lähtealuseid, omahinna kalkuleerimise ühtseid objekte jne.

Tootmiskulude raamatupidamise täiustamiseks on vaja:

laialdaselt juurutada tootmisettevõtetes normatiivset arvestust, mis tagab kõige täiuslikuma kontrolli kulude üle ja tootmisprotsessis tegelike kulude normidest hälbimise väljaselgitamise (selle arvestusmeetodi põhiprintsiibid on toodud NSV Liidu Rahandusministeeriumi poolt kinnitatud «Põhimäärustikus tootmiskulude arvestamiseks ja toodangu omahinna kalkuleerimiseks normatiivsel meetodil»[37];

[37] Välja antud 3. oktoobril 1960 nr. 346 all.

vältida tootmiskulude sellist arvestust, mis ei taga kontrolli kulutuste üle ning mille kohaselt toodete omahind kalkuleeritakse sel teel, et eraldi arvestamata tegelikud kulud jaotatakse väljalastud kaubakoguse ja lõpetamata toodangu vahel, samuti üksikute toodete vahel proportsionaalselt nende plaanilise omahinnaga;

toodangu omahinna arvestamisel (näiteks, tootmise teenindamise ja juhtimise kulude ning lisakulude jaotamisel valmistatava toodangu liikide vahel, kallihinnaliste tooteliikide ühiku omahinna arvutamisel) ümardada summad täisrubladeni.

Tootmiskulude arvestus peab hõlmama eranditult kõik kulud, mis on seotud toodangu väljalaske, tööde tegemise ja teenuste osutamisega, samuti kaod, mis langevad antud aruandeperioodile.

Tootmiskulud tuleb arvata selle perioodi toodangu, tööde ja teenuste omahinda (ehitustööde maksumusse jm.), mille kohta nad käivad, olenemata nende ette- (rendimaksed jm.) või järelmaksu (tööliste puhkustasud, teenistusvanusetasud jm.) ajast.

Mõned kulutused, nagu jooksva remondi kulud, kaevandamise eeltööde maksumus, eriotstarbeliste tööriistade ja rakiste kulumi hüvitamine jne., mille suhtes ei saa täpselt kindlaks määrata, missuguse kalkulatsiooniperioodi kohta need käivad, ning mõned kulude liigid hooajalistes tootmisharudes arvatakse tootmiskuludesse ning toodangu, tööde ja teenuste omahinda tootmisharujuhendites kindlaksmääratud eelarvekalkulatsioonide lähtenormide kohaselt.

Tegelikud kulud arvestatakse raamatupidamise esmasdokumentide põhjal, mis on vormistatud ranges kooskõlas sel alal kehtivate määrustikega[38].

Konto nr. 20 «Põhitootmine»

Sellel kontol arvestatakse põhitootmise, s. t. sellise toodangu valmistamise (tööde, teenuste) kulusid, milleks antud ettevõte loodi.

Üldjust lähtudes arvestatakse käesoleval kontol kulusid, mida on teinud:

tööstus- ja põllumajandusettevõtted toodangu valmistamiseks;

tööettevõtu-, geoloogia- ja projekteerimisorganisatsioonid vastavalt ehitus- ja montaaž-, geoloogilistele ning projekteerimis- ja uurimistöödele;

teadusliku uurimise organisatsioonid teaduslikele uurimustele ja konstrueerimistöödele;

toitlustusettevõtted omatoodangu valmistamiseks (tooraine ja materjalide osas);

teedemajandid autoteede korrashoidmiseks ja remontimiseks.

[38] Vt. viide 6 lk. 14.

TRÜ Raamatukogu

Kontol 20 arvestatakse kulusid, millest koosneb toodangu, tööde ja teenuste omahind. Seetõttu kirjendatakse konto deebetisse mitte üksnes otsesed kulud, mis on vahetult seotud toodangu väljalaske, tööde tegemise ja teenuste osutamisega, vaid ka vastav osa abiettevõtete teenustest, tootmise teenindamise ja juhtimis kuludest, lisakuludest ja praagikahjudest, mis arvestatakse vastavalt kontodel 23, 24, 25, 26, 27 ja 28. Nimetatud kontodel kogutud kulud kantakse üle kontole 20 ministeeriumide ja keskasutuste tootmisharujuhendites ettenähtud tähtaegadel ja korras.

Kontot 20 krediteeritakse summadega, mis käivad lõpetamata toodangu, tööde ja teenuste kohta ning kirjendatakse maha vastavatele kontodele.

Alljärgnevas iseloomustatakse lühidalt kulude kontol 20 arvestamise korda üksikutel põhitootmisaladel.

A. Tööstuslik tootmine

Tööstusettevõtted arvestavad kontol 20 oma tööstusliku põhitoodangu valmistamise, töötlemise, kokkupaneku ja viimistlemise otseseid kulusid ning tootmise teenindamise ja juhtimise kulusid, mis eelnevalt arvestatakse vastavatel kontodel.

Tootmiskulusid tuleb arvestada ja tööstustoodangu omahinda kalkuleerida korras, mis on ette nähtud tootmisharujuhendites, mille ministeeriumid ja keskasutused on koostanud ja kinnitanud kooskõlas NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee, NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse «Põhimäärustikuga tööstustoodangu omahinna planeerimise, arvestamise ja kalkuleerimise korra kohta». Toodangu omahinna planeerimise, arvestamise ja kalkuleerimise tootmisharujuhendite kinnitamise kord on kindlaks määratud «Raamatupidamisaruannete ja -bilansside määrustiku»[39] §-s 4.

Tootmiskulude analüütiline arvestus peab võimaldama teha kulude kokkuvõtteid üksikute tooteliikide või üheliigiliste toodete rühmade viisi, nende alajaotuste raames aga — kulukirjete lõikes korra kohaselt, mis on ette nähtud eespool nimetatud tootmisharujuhendites.

Toodangu, tööde ja teenuste tegelik tehase- (tootmis-) omahind arvutatakse tootmiskulude raamatupidamisandmete põhjal. Konto 20 andmeil tuletatud valmistoodete, tööde ja teenuste tegelik tehaseomahind kirjendatakse raamatupidamises konto 20 kreeditisse ja kontode 40 või 45 (tööde ja teenuste osas) deebetisse nimetatud kontode kasutamise juhistes ettenähtud korras.

Konto 20 saldo kuu lõpuks, mis on võrreldud tootmiskulude analüütilise arvestuse andmetega, näidatakse raamatupidamisbilansi kirjes «Lõpetamata tööstustoodang ja omatoodetud pooltooted».

[39] Vt. viide 3 lk. 13.

Kontol 20 arvestavad sovhoosid ja teised riiklikud põllumajandusettevõtted taime- ja loomakasvatuse ning põllumajandussaaduste töötlemise kulusid*.

Ettevõtted ja organisatsioonid, kellel on põllumajanduslikke abimajandeid, arvestavad viimaste kulusid kontol 29 (vt. nimetatud konto kasutamise juhiseid).

Põllumajandussaaduste tootmise kulude arvestust sovhoosides ja teistes riiklikes põllumajandusettevõtetes peetakse korras, mis on ette nähtud NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse poolt kinnitatud «Põllumajandussaaduste omahinna planeerimise, arvestamise ja kalkuleerimise põhimäärustikus».[40]

Tootmiskulude arvestamisel kontol 20 kirjendatakse taime- ja loomakasvatuse ning põllumajandussaaduste töötlemise kulud eraldi selleks avatavatel allkontodel.

Allkonto «Taimekasvatus» on ette nähtud eri maaviljelusharude kulude ja toodangu arvestamiseks, kaasa arvatud istikute kasvatamine (taimlad) ja aiandus. Sellel allkontol arvestatakse ka järgmiste aastate saagiga seotud kulud. Allkonto vastavaid andmeid kasutatakse aruandeaastal kogutud saagi ja järgmiste aastate saagi eeltööde (tööd talikultuuride ja mitmeaastaste heintaimede põldudel, sügiskünd jne.) omahinna kindlakstegemiseks.

Taimekasvatuse toodangu hulka kuulub mitte üksnes põhitoodang, mille saamiseks majand on asutatud, vaid ka kõrvaltoodang, mis saadakse üheaegselt põhitoodanguga.

Taimekasvatuse jooksva aasta saagiga seotud kulude analüütilist arvestust peetakse vastava taimekasvatusharu ja kultuuride (nende üheliigiliste rühmade) viisi, nende alajaotuste raames aga — kulukirjete lõikes.

Järgmiste aastate saagiga seotud kulusid käsitletakse kui lõpetamata tootmist ja arvestatakse korras, mis tagab kontrolli plaanis ettenähtud tööde mahu täitmise ja tootmiskulude üle.

Järgmiste aastate saagiga seotud kulude (lõpetamata tootmine) hulka kuuluvad taliteraviljade külvi, sügiskünni, orgaaniliste ja mineraalväetiste põldudele laotamise, mitmeaastaste heintaimede seemendamise, uute maade kasutusele võtmise, kultuurkarjamaade rajamise, lumetõkestamise (IV kvartalis) jms. kulud.

Viljakandvate puude ja põõsaste hooldamise kulusid pärast

---

[40] Vt. viide 32 lk. 40.

* NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi süsteemi sovhoosid võivad arvestada põllumajandusliku tootmise kulusid eri kontodel «Taimekasvatus» ja «Loomakasvatus».

saagi koristamist lõpetamata tootmise hulka ei arvata, vaid need kantakse aruandeaasta saagi omahinda.

Allkonto «Taimekasvatus» saldo, mis on võrreldud tootmiskulude analüütilise arvestuse andmetega, näidatakse raamatupidamisbilansis eri kirjena.

Allkonto «Loomakasvatus» on ette nähtud loomakasvatuse eri harude (veisekasvatus, seakasvatus, karusloomakasvatus jne.) kulude ja toodangu arvestamiseks. Selle allkonto andmeid kasutatakse loomakasvatussaaduste omahinna kindlakstegemiseks.

Loomakasvatuse toodangu hulka kuulub mitte üksnes põhitoodang, mille saamiseks majand on asutatud, vaid ka kõrvaltoodang, mis saadakse üheaegselt põhitoodanguga.

Loomakasvatuse kulude analüütilist arvestust peetakse selle eriharude ning loomade liikide või rühmade lõikes, nende alajaotuste raames aga — kulukirjete viisi.

Allkontol «Põllumajandussaaduste töötlemine» arvestatakse ühtede põllumajandussaaduste teisteks ümbertöötamise kulusid. Allkonto kreeditisse kantakse töödeldud saadused.

Põllumajandussaaduste töötlemise kulude analüütilist arvestust peetakse neid saadusi töötlevate allüksuste (majandite) liikide viisi, neist igaühe raames aga — töötlemisviiside ning plaanilistes ja aruandekalkulatsioonides ettenähtud kulukirjete lõikes.

Kalkuleeritavate objektide osas kirjendatakse taime- ja loomakasvatusega või põllumajandussaaduste töötlemisega vahetult seotud otsesed kulud esmasdokumentide vastavatele rekvisiitidele. Kontodel 25 ja 26 kogutud tootmise üldkulud ja majandi üldkulud kantakse põhitootmisele vastavas osas üle konto 20 deebetisse ning saadud toodangu tegeliku omahinna kindlakstegemisel jaotatakse nad kalkuleeritavatele objektidele eespool nimetatud põhimäärustikus[41] ettenähtud korras.

Põllumajandussaaduste tegelik omahind kalkuleeritakse aasta lõpul. Aasta kestel võetakse toodetud saadused arvele tootmis- ja finantsplaanis ettenähtud plaanilise omahinnaga.

Pärast aruandeaasta lõppemist ning põhi- ja kõrvaltoodangu tegeliku omahinna kindlakstegemist kantakse toodangu plaanilise ja tegeliku omahinna vahe neile kontodele, kuhu põhi- ja kõrvaltoodang aasta kestel kanti plaanilise omahinnaga. Lõpetamata tootmise hulgas arvestatavate talikultuuride külviks aruandeaastal kulutatud omatoodetud seeme hinnatakse tegeliku omahinnaga, kuid mitte kallimalt vastava saaduseliigi äraandmishindadest, sordiseeme aga mitte kallimalt selliste seemnete kehtivatest hindadest. Mahakülvatud omatoodetud seemne ülaltähendatud

---

[41] Vt. viide 32 lk. 40.

hindadega arvutatud maksumust ületav tegeliku omahinna osa kantakse aasta lõpul (pärast aruandekalkulatsioonide koostamist) konto 20 (allkonto «Taimekasvatus») kreeditist aruandeaasta majandusliku tegevuse tulemustesse ja kirjendatakse kontol 99 eri kirjena.

Sovhoosid ja teised riiklikud põllumajandusettevõtted arvestavad taime- ja loomakasvatuse põhi- ja kõrvaltoodangut ning töötlemisest tulnud saadusi kontol 40.* Kui saadused on ette nähtud sisemiseks tarbimiseks, võetakse need arvele konto 05 vastaval allkontol.

C. Ehitus- ja montaažtööd

Kontot 20 kasutavad tööettevõtu ehitusorganisatsioonid ja majaehituskombinaadid, kes arvestavad sellel hoonestajaile (tellijaile) tehtavate ning neile «Ehituse finantseerimise eeskirjade»[42] kohaselt üleantavate põhiliste ehitus- ja montaažtööde kulusid. Mehhaniseerimisvalitsused (spetsialiseeritud masinalaenutusbaasid) arvestavad sellel kontol alltööettevõtulepingute alusel tehtavate ehitus- ja montaažtööde kulusid.

Ülalnimetatud organisatsioonid, kombinaadid ja valitsused arvestavad käesoleval kontol ka nende ehitus- ja montaažtööde kulusid, mis on seotud kapitaalmahutustega omavajadusteks ning hoonete ja ehitiste kapitaalremondiga. Seadmete soetamine kapitaalmahutuste korras kirjendatakse kontole 33, seadmete kapitaalremondi operatsioonid aga kontole 03.

Ehitusdetailide ja -konstruktsioonide valmistamise kulusid arvestavad majaehituskombinaadid kontol 23 (vt. nimetatud konto kasutamise juhiseid).

Ehitus- ja montaažtöid majanduslikul teel tegevad hoonestajad kontot 20 ei kasuta, vaid arvestavad nende tööde kulusid kontol 33.

Ehitus- ja montaažtööde kulude arvestust peetakse vastavalt nende sisule alljärgnevatel allkontodel:

20-1 «Ehitustööd (kaasa arvatud teraskonstruktsioonide montaaž)»,

20-2 «Seadmete montaaž»,

20-3 «Kapitaalremont»,

20-4 «Muud tööd».

Nimetatud tööde kulude arvestamise kord on ette nähtud NSV Liidu ja liiduvabariikide ministeeriumide ja keskasutuste juhen-

---

* NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi süsteemi sovhoosid võivad omatoodetud põllumajandussaadusi arvestada eri kontol «Põllumajandussaadused».

[42] Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 8. oktoobri 1965. a. määrusega nr. 746 (NSVL MK 1965, nr. 21, art. 156). Vt. ka Eesti NSV Ministrite Nõukogu 25. detsembri 1965. a. määrust nr. 588 (ENSV MKK 1965, nr. 48, art. 217). Antud küsimust käsitlevad nimetatud eeskirjade punktid 19—22.

dites, mis on koostatud ja kinnitatud kooskõlas «Kapitaalmahutuste ning ehitus- ja montaažtööde omahinna arvestamise põhimäärustiku»[43] ja «Ehituse finantseerimise eeskirjadega».

Otseste kulude analüütilist arvestust peetakse iga kalkuleeritava ehitusobjekti või monteeritava seadme lõikes.

Lisakulud, mis eelnevalt on arvestatud samanimelisel kontol 27, kantakse iga kuu põhitootmisele vastavas osas üle kontole 20. Need kulud jaotatakse üksikutele ehitus- ja montaažtööde kalkuleeritavatele objektidele korras, mis on kehtestatud eespool nimetatud juhenditega ja nende kulude limiteerimise eeskirjadega: otseste kulude suhtes limiteeritavad lisakulud jagatakse objektide vahel proportsionaalselt otseste kulude tegelike summadega; tootmistööliste põhitöötasu suhtes limiteeritavad lisakulud jagatakse proportsionaalselt neile töölistele tegelikult arvestatud töötasu summadega jne.

Konto 20 deebetis kindlakstehtud valmistööde tegelikud kulud kantakse (kui tööde maht on akteeritud ja hinnatud) konto 46 (allkonto 46-5 «Ehitus- ja montaažtööde üleandmine») deebetisse. Kontot 46 krediteerides debiteeritakse: kontot 64 — tehtud tööde eest tellijalt saada olevate summadega, kontot 79 — kapitaalmahutuste korras omavajadusteks tehtud tööde eelarvelise maksumusega ning kontot 03 — omade hoonete ja ehitiste lõpetatud kapitaalremondi tegeliku omahinnaga jne.

Omavajadusteks tehtud kapitaalmahutustega seotud nende ehitus- ja montaažtööde kulusid, mille tegemisel rikuti «Ehituse finantseerimise eeskirju», ei jäeta lõpetamata tootmise hulgas kontole 20 ega arvata ka plaani täitmisse. Selliste tööde eelarveline maksumus kantakse konto 46 vahenduseta üle kontole 79. Nende tööde tegeliku omahinna ja eelarvelise maksumuse vahe kantakse kontole 46, mõjutades sellega üleantud tööde üldisi finantstulemusi.

Kapitaalmahutuste arvestuses kirjendatakse tehtud tööde eelarveline maksumus kas kontole 33 (lõpetamata ehitustööde korral) või kontole 34 (lõpuleviidud ehituste osas) ning näidatakse plaaniväliste kapitaalmahutustena.

Peatöövõttjad ei arvesta alltöövõttjate organisatsioonide poolt tehtud tööde kulusid kontol 20, välja arvatud juhud, kui arveldusi tellijatega peetakse kogu valmisehitatud objekti kohta tervikuna või selle lõpetatud etappide viisi. Tehtud (tellija poolt vastuvõetud) tööde arvete esitamise järel teeb peatöövõttja kirjendi ainult tööde üleandmise kohta, krediteerides kontot 60 ja debiteerides kontot 46 (allkonto 46-5 «Ehitus- ja montaažtööde üleandmine» osas).

Kui aga hoonestaja ja peatöövõttja vahel peetakse arveldusi pärast tööde lõpuleviimist kogu objektil või ehitustööde lõpetatud

[43] Kinnitatud NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse, NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Riikliku Ehituskomitee poolt 28. aprillil 1955.

etappide viisi, võtab peatöövõtja alltöövõtuorganisatsiooni poolt tehtud tööde maksumuse arvele kontol 20, kuhu kogutakse kõik vastava objekti kulud (lõpetamata tootmisena) kuni kõigi tööde lõpetamiseni ja tellijale üleandmiseni. Alltöövõtuorganisatsioon omakorda arvestab tehtud tööde kulud kontol 20 ja juhul, kui need on kinnitatud plaanis ette nähtud, arvab nende maksumuse plaani täitmisse panga poolt tasumiseks võetud summades.

Kui objektil on kõik ehitustööd lõpetatud ja tellijale üle antud, kannab peatöövõtja objekti eelarvelise maksumuse panga poolt tasumiseks vastuvõetud arve põhjal konto 46 kreeditisse (allkontol 46-5 «Ehitus- ja montaažtööde üleandmine») ning konto 64 deebetisse.

Samaaegselt kantakse kontol 20 arvestatud tegelikud kulud, kaasa arvatud alltöövõtuvõtuorganisatsioonide poolt tehtud tööde maksumus, konto 46 deebetisse (allkontol 46-5 «Ehitus- ja montaažtööde üleandmine»).

D. Projekteerimis- ja uurimistööd

Projekteerimisorganisatsioonid arvestavad kontol 20 nende organisatsioonide põhitegevuse profiili kuuluvate tööde kulusid. Seejuures avatakse projekteerimis- ja uurimistööde arvestamiseks järgmised allkontod:

20-1 «Projekteerimistööd»,

20-2 «Uurimistööd».

Projekteerimis- ja uurimistööde kulusid arvestatakse NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse juhendites ja juhistes ettenähtud korras.[44]

Seejuures peetakse allkontol 20-1 või 20-2 vastavate kulude arvestust kogu organisatsiooni kohta tervikuna, kulukirjete lõikes aga vastavalt kinnitatud nomenklatuurile ja aruandekalkulatsioonide nõuetele.

NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse, NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee ja NSV Liidu Riikliku Ehituskomitee 19. mai 1960. a. juhiste nr. 6—8/154/8-335/СГ-41 kohaselt[45] võidakse ministeeriumide, keskasutuste ja töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede valitsuste (osakondade) äranägemisel projekteerimis- ja uurimistööde kulusid arvestada tähtsamate projekteeritavate objektide kaupa. Selliste objektide loetelu kehtestavad vastavad ministeeriumid, keskasutused ja täitevkomiteede valitsused (osakonnad), võttes seejuures arvesse

[44] Vt. NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse 6. juuni 1960. a. kiri nr. 175/17-10.

[45] Vt. viites 44 nimetatud kirja lisa nr. 1 punkt 3.

projekteerimisorganisatsioonide spetsialiseerumist ja tootmisprofiili.

Kui allkontodel 20-1 või 20-2 arvestust peetakse projekteeritavate objektide lõikes, kantakse otsesed (tehtavate töödega vahetult seotud) kulud üksikutele objektidele vastavalt esmasdokumentide sellekohastele rekvisiitidele.

Seejuures need otsesed kulud, mille kuuluvust teatud kindlale objektile on raske kindlaks teha, kantakse allkontole 20-1 või 20-2 eraldi (projekteerimis- või uurimisorganisatsiooni kui terviku otseste kuludena) ja arvatakse üksikute objektide omahinda proportsionaalselt tootmispersonali põhitöötasuga.

Lisakulud, mis eelnevalt koguti samanimelisel kontol 27 (kus neid organisatsiooni kui terviku kohta igal juhul arvestatakse), kantakse iga kuu lõpul üle konto 20 allkontodele.

Projekteerimis- ja uurimistööde (vajaduse korral ka üksikute projekteeritavate objektide) vahel jaotatakse lisakulud proportsionaalselt konto 20 (allkontode 20-1 ja 20-2) deebetisse kantud töötasuga.

Tööde valmidusaktide alusel, mis koostatakse vormi nr. 4 või 4-a kohaselt, näidatakse kontol 20 peale nende tööde tegelike kulude ka eelarveline maksumus. Projekteerimis- ja uurimistööde tegelikke kulusid ja eelarvelist maksumust kogutakse tööde algusest kuni täieliku lõpetamiseni.

Projekteerimisorganisatsioonide tegevuse finantstulemused tuuakse välja iga kuu aruandekuul tehtud ja panga poolt tasumiseks vastuvõetud projekteerimis- ja uurimistööde arvete järgi. Sellest lähtudes kantakse selliste tööde tegelikud kulud, välja arvatud kuni 300-rublase üldise eelarvelise projektimaksumusega objekte käsitlevate tööde kulud, kontolt 20 (allkontolt 20-1 või 20-2) üle konto 46 (allkonto 46-5 «Projekteerimis- ja uurimistööde üleandmine») deebetisse, samaaegselt krediteerides kontot 46 ja debiteerides kontot 64 nende tööde eelarvelise maksumusega summas, mille pank on tasumiseks võtnud. Summade laekumine kantakse läbi korrespondeerivalt kontoga 64

Projekteerimisorganisatsioonide kulud kuni 300-rublase üldise eelarvelise projektimaksumusega objekte käsitlevatele töödele, mis on vormistatud lõpetamata toodangu aktidega alla 300-rublastes summades, jäävad kontole 20, kuid nende objektide eelarvelise maksumuse piires ilma plaanilise akumulatsioonita. Plaanilise akumulatsiooni summa, mis tuleb vastavatele objektidele tehtud tööde eelarvelisest maksumusest maha arvata, tuletatakse eelmisel perioodil tehtud tööde eelarvelise ja tegeliku maksumuse kogu organisatsiooni ulatuses tervikuna kujunenud vahekorrast lähtudes. Nimetatud objektide eelarvelise maksumuse (plaanilise akumulatsioonita) ja tegelike kulude vahe kantakse konto 46 deebetisse.

Projekteerimisorganisatsioonid, kelle suhtes kehtib NSV Liidu

Ehituspanga, NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Riikliku Ehituskomitee ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse 9. märtsi 1966. a. kiri nr. 38/99/ГК-542-16/6—8 «Projekteerimis- ja uurimistööde finantseerimise ning raamatupidamises ja aruannetes kajastamise korrast tööde osas, mille eest arveldusi katseliselt sooritatakse ehituse (objekti) kogu projekti ulatuses tervikuna või lõpetatud etappide kaupa»,[46] teevad kirjendid tööde üleandmise kohta alles pärast nende valmimist ja tellija poolt vastuvõtmist.[47] Senikaua viiakse kontol 20 arvestatavad kulud iga kuu lõpul kuni tehtud tööde plaanilise omahinnani ja jäetakse kindlakstehtud summa piires sellele kontole. Lõpetamata toodangu plaanilise omahinnaga hindamise tulemus kajastatakse iga kuu (kuni tööde lõpliku valmimiseni ja tellijale üleandmiseni) kontol 99 kirjes «Kasum (kahjum) lõpetamata toodangu hindamisest plaanilise maksumusega». Pärast nende tööde lõplikku valmimist ja tellija poolt vastuvõtmist kirjendatakse nende plaaniline ja eelarveline maksumus tööde üleandmise kohta ettenähtud korras kontole 46.

E. Geoloogilised tööd

Kontol 20 arvestatakse kinnitatud tiitelnimekirjade ja plaani kohaselt majanduslikul teel tehtavate geoloogiliste tööde kulusid.

Vastavalt sellele kasutavad kontot 20 geoloogiaorganisatsioonid, kellel nimetatud tööd on põhitegevuseks, ja tööstusettevõtted, kes neid töid teevad oma geoloogiateenistuste kaudu.

Nimetatud organisatsioonid arvestavad kapitaalmahutuste korras oma vajadusteks tehtavate geoloogiliste tööde kulusid kontol 33.

Tellijad (tiitlihoidjad) arvestavad neile geoloogiaorganisatsioonide poolt tehtavaid töid kontol 36.

Geoloogiliste tööde kulude arvestamiseks kontol 20 on ette nähtud järgmised allkontod:

20-1 «Riigieelarve arvel finantseeritavad geoloogilised tööd»,

20-2 «Lepingulised geoloogilised tööd».

Geoloogiliste tööde kulude arvestust peetakse kooskõlas NSV Liidu Geoloogia Ministeeriumi juhendiga raamatupidamise korra kohta geoloogiaorganisatsioonides.[48]

Kulude arvestust kontol 20 peetakse iga tööobjekti viisi, mille kohta on koostatud omaette eelarve (sealhulgas geoloogiliste

---

[46] Punktide 4 ja 21 osas muudetud NSV Liidu Riikliku Ehituskomitee, NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Ehituspanga 7. märtsi 1967. a. käskkirjaga nr. 35/74/19.

[47] Antud küsimust käsitleb nimetatud kirja punkt 20.

[48] Käesoleval ajal juhindutakse NSV Liidu endise Riikliku Geoloogiakomitee poolt koostatud ja kirjastuse «Недра» väljaandes 1964. a. ilmunud käsiraamatust «Руководство по бухгалтерскому учету в геологических организациях».

tööde eelarves ettenähtud ajutiste hoonete ja ehituste püstitamise kulud), objekti raames aga — kalkuleeritavate tööliikide ja kulukirjete kinnitatud nomenklatuuri kohaselt. Kui ühel ja samal objektil teeb geoloogilisi töid mitu geoloogide salka, peetakse kulude arvestust eraldi iga salga kohta, kusjuures hiljem need kulud liidetakse kogu objekti kohta üheks tervikuks.

Otsesed kulud, mis on vahetult seotud kalkuleeritava objekti või tööliigiga, kirjendatakse kuuluvuse järgi vastavalt esmasdokumentide sellekohastele rekvisiitidele. Seejuures need otsesed kulud, mille kuuluvust teatud kindlale objektile on raske kindlaks teha, kantakse vastavatele allkontodele eraldi kui «muud otsesed kulud» kõigi objektide kohta üldsummas ning tööde omahinna kindlakstegemisel üksikute objektide järgi jaotatakse selleks ettenähtud korras.

Lisakulud, mis eelnevalt koguti samanimelisel kontol 27, kantakse iga kuu kontole 20. Üksikute objektide ja tööliikide vahel jaotatakse lisakulud proportsionaalselt otseste kuludega (peale ülalnimetatud «muude» kulude), mis on konto 20 deebetisse kantud üksikute objektide ja tööliikide lõikes. Seejuures kahjud tööseisakutest, avariidest ja praagist kantakse samadele objektidele ja tööliikidele, kus nad aset leidsid.

Geoloogilised tööd vormistatakse aktidega, mille alusel kirjutatakse välja arved, mis esitatakse finantseerivale pangale. «Geoloogiliste tööde planeerimise, projekteerimise ja finantseerimise korra juhendi»[49] kohaselt koostatakse aktid iga kuu kõigi tehtud tööliikide ja kulutuste kohta.

Aktidega vormistatud tööde tegelik omahind kantakse iga kuu konto 46 (allkonto 46-5 «Geoloogiliste tööde üleandmine») deebetisse.

Vastavalt akteeritud tööde tegeliku omahinna kandmisele konto 46 deebetisse kirjendatakse tiitelnimekirjades ning projekti- ja eelarvedokumentatsioonis ettenähtud tööde eelarveline maksumus sama konto kreeditisse, kusjuures tellijatele tehtud tööde osas debiteeritakse kontot 64 ja eelarve operatsiooniliste summade arvel tehtud tööde osas — kontot 36.

Geoloogilised tööd, mis projektides ja eelarvetes ei ole ette nähtud, kantakse kontolt 46 konto 36 deebetisse tegeliku omahinnaga.

Kontole 36 kantud summade arvestamise ja mahakandmise kord on kirjeldatud nimetatud konto kasutamise juhistes.

---

[49] Kinnitatud 19. aprillil 1955 NSV Liidu Geoloogia ja Maapõuevarade Kaitse Ministeeriumi poolt kooskõlastatult NSV Liidu Ministrite Nõukogu Rahvamajanduse Jooksva Planeerimise Riikliku Majanduskomisjoni ja NSV Liidu Rahandusministeeriumiga.

Teadusliku uurimise ja konstrueerimise organisatsioonid arvestavad kontol 20 teaduslike uurimuste, projekteerimis-, konstrueerimis-, tehnoloogiliste ja nende organisatsioonide isemajandava põhitegevuse käigus tehtavate muude tööde kulusid.

Nimetatud töödega seotud kulude arvestust peetakse konto 20 järgmistel allkontodel:

20-1 «Lepingulised teaduslikud uurimused ja konstrueerimistööd»,

20-2 «Riigieelarvest finantseeritavad teaduslikud uurimused ja konstrueerimistööd»,

20-3 «Tööstuse tsentraliseeritud summadest finantseeritavad teaduslikud uurimused ja konstrueerimistööd».

Kui teadusliku uurimise ja konstrueerimise organisatsioonid teevad peale teaduslike uurimuste, konstrueerimis- ja tehnoloogiliste tööde ka projekteerimis-, uurimis- ja geoloogilisi töid, kirjendatakse selliste tööde kulud arvestusregistrites järgmistele allkontodele:

20-4 «Lepingulised projekteerimistööd»,

20-5 «Lepingulised uurimistööd»,

20-6 «Riigieelarvest finantseeritavad geoloogilised tööd»,

20-7 «Lepingulised geoloogilised tööd».

Teaduslike uurimuste, projekteerimis-, konstrueerimis- ja tehnoloogiliste tööde kulude arvestust, samuti projekteerimis- ja uurimistööde kulude arvestust peetakse NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse ja NSV Liidu Rahandusministeeriumi juhendite kohaselt, geoloogiliste tööde kulude arvestust aga NSV Liidu Geoloogia Ministeeriumi juhendite kohaselt (vt. konto 20 kasutamise eespool toodud juhised).[50]

Kontol 20 arvestatakse tootmiskulusid iga teadusliku uurimuse või konstrueerimisteema (tellimuse) järgi. Kui tellijaga sõlmitud lepingus on ette nähtud tööde lõpetamine ja lõplik vastuvõtmine nende üksiketappide kaupa (kui iga etapp moodustab iseseisva osa üldisest teemast), peetakse tegelike kulude arvestust üksikute teemaetappide järgi vastavalt nende lepingukohaselt kinnitatud loetelule.

Tööde teema või objekti (etapi) raames peetakse arvestust kulukirjete lõikes.

Tööde iga teema või objekti (etapi) osas kirjendatakse otsesed (tehtavate töödega vahetult seotud) kulud vastavalt esmasdokumentide sellekohastele rekvisiitidele.

---

[50] Vastavad juhised on antud: teaduslike uurimuste ja konstrueerimistööde kohta — 21. oktoobri 1961. a. kirjaga nr. 17-13/348, projekteerimis- ja uurimistööde kohta — 8. juuni 1960. a. kirjaga nr. 175/17-10 ja 8. juuni 1963. a. kirjaga nr. 151. Geoloogiliste tööde osas vt. viide 48 lk. 59.

Kui mõned otsesed kulud on ühtaegu seotud kahe või rohkema arvu teaduslike uurimuste, konstrueerimis- jms. tööde teemadega (tellimustega) ning kulude kuuluvust teatud kindlale teemale (objektile) on otsese tunnuse järgi raske kindlaks teha, arvestatakse neid kontol 20 eraldi (kui otseseid kulusid kogu organisatsiooni kohta tervikuna) ning üksikute teemade (tööobjektide) omahinna kindlakstegemisel arvatakse need kulude hulka proportsionaalselt nende eelarvelise maksumusega.

Lisakulud, mis eelnevalt koguti samanimelisel kontol 27 (kus neid tootmise üldkulude osas arvestatakse tootmisharu profiili järgi, majanduslike üldkulude osas aga — kogu organisatsiooni kohta tervikuna), kantakse iga kuu üle kontole 20. Seejuures:

üldist laadi tootmisiseloomuga lisakulud, mis on vahetult seotud teaduslike uurimuste, konstrueerimis-, projekteerimis- või uurimistöödega, kantakse vastavatele allkontodele proportsionaalselt viimastel arvestatud tootmispersonali põhitöötasuga. Samas korras jagatakse lisakulud ka üksikute teemade (tellimuste) vahel;

üldist laadi tootmisiseloomuga lisakulud, mis on vahetult seotud geoloogiliste töödega, kantakse allkontodele 20-6 ja 20-7 proportsionaalselt vastava tööliigi osas arvestatud otseste (põhi-) kuludega;

üldist laadi majanduslikud lisakulud ja halduskulud jagatakse tööliikide (allkontode) vahel, lähtudes nende kulude suhtest tootmispersonali põhitöötasusse kogu organisatsiooni ulatuses tervikuna.

Aruandeandmete saamiseks tuuakse kontol 20 tellijatele tehtavate tööde osas peale tegelike kulude välja ka tehtud tööde eelarveline (lepingujärgne) maksumus.

Tehtud tööde tegelikud kulud (tellijatele tehtavate tööde osas peale selle ka eelarveline maksumus) kirjendatakse töödes alustamisest kuni lõpliku valmimiseni või ettenähtud korras katkestamiseni.

Tellijatele tehtavate teaduslike uurimuste ja konstrueerimistööde kontol 20 arvestatud kulud kantakse maha pärast nende valmimist vastavalt lepingu tingimustele ja vastuvõtmist tellija poolt, või tööde katkestamisel tellija korraldusel — organisatsiooni (asutuse) juhataja loal.

Kuni nimetatud kirjendi tegemiseni võetakse tellijatel tasuda olevad summad vastavalt vahearvete esitamisele (osalise valmidusega tööde eest) arvele avansina konto 61 kreeditis ja konto 45 deebetis. Nende arvete tasumisel krediteeritakse kontot 45 ja debiteeritakse kontot 51 või teisi vastavaid kontosid.

Viimase, lõpparve (arve lõpetatud teema, etapi või objekti kohta või tellija korraldusel katkestatud tööde eest) esitamise ja panga poolt tasumiseks vastuvõtmise järel kantakse vastavate tehtud ja tellija poolt vastuvõetud tööde tegelik omahind kontolt

20 konto 46 (allkonto 46-5 «Teaduslike uurimuste ja konstrueerimistööde üleandmine») deebetisse.

Samaaegselt tellijale üleantud tööde tegeliku omahinna kandmisega konto 46 deebetisse kirjendatakse nende tööde eelarveline (lepingujärgne) maksumus panga poolt tasumiseks vastuvõetud arve summas konto 46 kreeditisse ja konto 61 deebetisse.

Riigieelarve ja tööstuse tsentraliseeritud summade arvel tehtavate teaduslike uurimuste ja konstrueerimistööde kulud kantakse kontolt 20 maha nende tööde kõigis plaanis ettenähtud etappides tehnilise ülesande ja tehniliste tingimuste kohaselt lõpetamise või ministeeriumi (keskasutuse) poolt kehtestatud korras mahakandmiseks kinnitatud tööde katkestamise järel.

Nende tööde tegelik omahind kantakse konto 20 kreeditist konto 36 deebetisse.

Nimetatud tööde konto 36 deebetisse kantud tegelik omahind kirjendatakse pärast tehtud tööde kinnitamist kontole 96 (vastava finantseerimisviisi osas).

Kulude kontolt 20 mahakandmise aluseks on nõuetekohaselt vormistatud ja kinnitatud dokumendid (tööde üleandmise-vastuvõtmise aktid, teaduslik-tehnilised dokumendid, tootmis-tehnilised aruanded, katkestatud tööde inventariandmikud jne.).

G. Ühiskondlik toitlustamine

Toitlustusettevõtted arvestavad sellel kontol köögis saadud ja tootmisala juhataja poolt aruandmisele kuuluva tooraine maksumust. Teisi kulusid peale toorainekulude sellel kontol ei arvestata. Kontot 20 debiteeritakse köögis saadud tooraine arvestushinnaga ja krediteeritakse müüdud roogade valmistamiseks kulutatud tooraine maksumusega samuti arvestushindades. Selle konto saldo näitab töötlemata või pooltoodetes oleva tooraine ja realiseerimata valmistoodete maksumust.

Toitude valmistamise ja toodangu realiseerimisega seotud kulud arvestatakse toitlustusettevõtetes kontol 44.

H. Autoteede korrashoid ja remont

Liiduvabariikide autotranspordi ja maanteede ministeeriumide (peavalitsuste) teedemajandid arvestavad kontol 20 autoteede korrashoiu ja remondiga seotud ekspluatatsioonilisi kulusid, nimetades seda kontot «Teede korrashoid ja remont».

Selliste kulude hulka kuuluvad teede kapitaal-, keskmise ja jooksva remondi kulud, teede talvise hooldamise ja haljastamise kulud, teedevalitsuste, teede ekspluatatsioonijaoskondade, liiniteenistuste ülalpidamine jm. kulud.

Kulukirjete nomenklatuur ja üksikute kululiikide arvestamise

kord kehtestatakse liiduvabariikide autotranspordi ja maanteede ministeeriumide (peavalitsuste) juhenditega.[51] Seejuures teede kapitaalremondi kulude analüütilist arvestust peavad kõik teedemajandid iga tiitelnimekirja või omaette eelarvega objekti järgi, välja arvatud kuni 10 000-rublase eelarvelise maksumusega objektid, mille kulude arvestust ei peeta iga objekti lõikes, vaid kogu rühma kohta. Neil juhtudel tuletatakse iga objekti tegelik omahind proportsionaalselt nende eelarvelise maksumusega.

Kontol 20 arvestatud kulud kantakse maha vastavate, kontol 96 arvestatud finantseerimisallikate arvel.

*

Teiste põhitootmisharude kulusid arvestatakse seatud korras kinnitatud tootmisharujuhendites ettenähtud korra kohaselt.

Kontos nr. 20 korrespondeerib

d e e b e t - p o o l kontodega 05, 06, 07, 08, 09, 12, 13, 14, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 31, 40, 41, 42, 46, 60, 63, 69, 70, 76, 79, 85, 86, 89, 99;

k r e e d i t - p o o l kontodega 05, 06, 07, 08, 09, 12, 14, 21, 28, 36, 40, 41, 45, 46, 84, 99.

Konto nr. 21 «Omatoodetud pooltooted»

Sellel kontol arvestatakse tööstusettevõtetes omatoodetud pooltoodete liikumist.

Kontot 21 kasutavad tööstusettevõtted, kus toodangu omahind kalkuleeritakse tootmiskulude arvestamise pooltoodetejärgse variandi kohaselt.

Oma ettevõttes valmistatud pooltoodete all mõistetakse poolvalmistooteid, mis on saadud tsehhides või üksikutes töötlemiskohtades, kuid ei ole veel läbinud kõiki tehnoloogilises protsessis ettenähtud töötlemisstaadiume ja kuuluvad seetõttu edasisele töötlemisele sama ettevõtte teistes tsehhides või jaoskondades või komplekteerimisele toodeteks.

Omatoodetud pooltoodeteks loetakse: ümbersulatatud malm musta metallurgia tööstuses (täieliku tootmistsükli juures), toorkummi ja liim kummitööstuses, väävelhape keemiatööstuse lämmastikväetise kombinaatides, kedrus ja toorkangad tekstiilitööstuses (täieliku tootmistsükli juures) jne.

Käesoleva konto täpsustamiseks peetakse sordilist arvestust pooltoodete hoiukohtade viisi.

Üldreeglina peavad omatoodetud pooltoodete analüütilist arvestust vahetult nende hoiukohtades laohoidjad ettevõtte

[51] Vt. viide 11 lk. 16.

(tsehhi) plaani- ja dispetšeriosakonna (-büroo) juhtimisel ning raamatupidamise (tsentraliseeritud raamatupidamise) kontrolli all.

Ettevõtetes, kus pooltooted antakse vahetult, ilma tsehhiladude vahenduseta ühelt töökohalt (tööpingilt) või ühest jaoskonnast teise, peavad pooltoodete liikumise arvestust tsehhi plaani- ja dispetšeribüroo töötajad.

Plaaniosakonna ja raamatupidamise töötajad peavad süstemaatiliselt kontrollima, kas pooltoodete arvestust peetakse õigesti.

Ettevõtetes, kus tootmiskulude pooltoodetejärgset arvestusviisi ei rakendata, käsitletakse vastavaid poolvalmistooteid lõpetamata toodanguna ja kontol 21 neid ei arvestata.

Konto 21 saldo, mis on võrreldud analüütilise arvestuse andmetega, näidatakse raamatupidamisbilansi kirjes «Lõpetamata tööstustoodang ja omatoodetud pooltooted».

Kontos nr. 21 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 14, 20, 23, 26, 85;

kreedit-pool kontodega 14, 20, 23, 25, 26, 28, 40, 45, 46, 84, 85, 89, 99.

Konto nr. 22 «Transpordi ja side ekspluatatsioonikulud»

Sellel kontol arvestatakse raudtee-, õhu- ja autotranspordi, mere- ja jõelaevade ning sidevahendite ekspluateerimise kulusid, kui need transpordiliigid ja sidevahendid on organisatsiooniliselt omaette isemajandavad organisatsioonid (majandid). Tööstusettevõtete, ehitusorganisatsioonide, sovhooside ning teiste ettevõtete ja organisatsioonide bilansis olevate transpordi- ja sidevahendite ekspluateerimise kulud arvestatakse kontol 23.

Erandiks on liiduvabariikide autotranspordi ja maanteede ministeeriumide (peavalitsuste) teedemajandid, kes arvestavad oma autotranspordi ekspluateerimise kulusid kontol 22, olenemata sellest, kas nende autotransport on iseseisev allüksus või mitte.

Kontol 22 peetakse kulude arvestust korras, mis on ette nähtud nende ministeeriumide ja keskasutuste juhendites, kelle süsteemi vastavad ettevõtted (organisatsioonid) ja majandid kuuluvad (Teedeministeerium, Merelaevanduse Ministeerium jt.). Seejuures on soovitatav, et tööstuslikud jt. ministeeriumid (keskasutused), kelle alluvuses on transpordi- ja sidevahendeid ekspluateerivaid ettevõtteid, töötaksid nende ettevõtete jaoks välja oma juhendid kohandatult spetsialiseeritud ministeeriumide juhenditele.

Igal juhul tuleb transpordi- ja sidevahendite ekspluateerimise kulude arvestust organiseerida nii, et konto 22 andmete põhjal saaks transpordi ja side teenuste ja tööde iga liigi täielikku omahinda kindlaks teha.

Kulud, mis on seotud teiste organisatsioonide tühjalt sõitvate veoautode kasutamisega, arvestatakse kontol 22 eraldi.

Iseseisvate automajandite ekspluatatsiooniliste kulude arvestamise metoodika ühtsuse huvides tuleb nende kulude arvestamise korra juhendite väljatöötamisel silmas pidada alljärgnevat.

Kauba- ja reisijateveo autotranspordi ekspluateerimise kulud arvestatakse lahus.

Kütuse kokkuhoiu preemiaid ei kanta kirjesse «Töötasu», vaid kirjesse «Kütus».

Autojuhtidele ja teistele töötajatele autokummide läbijooksu normide ületamise eest arvestatavad preemiad kantakse kontolt 70 kirjesse «Autode välis- ja sisekummide kulum ja remont».

Autojuhtidele seisuaja eest garaažis ja liinil (reisijateveo autotranspordis) ning reisijateveo autotranspordi konduktoritele seisuaja eest makstavat tasu käsitletakse mittetootlike lisakuludena.

Kindlaksmääratud normide kohaselt autokummide (välis- ja sise-) kulumise ja remondikulude reservi moodustamisel (vt. NSV Liidu Rahandusministeeriumi 31. jaanuari 1966. a. kiri nr. 46)[52] kantakse arvutatud reserv ekspluatatsioonikuludesse otsese kuluna ja tuuakse kontol 22 välja eri kalkulatsioonikirjes.[53] Seejuures kantakse sellesse kirjesse peale nimetatud reservi (eraldiste) summade ka kulud, mis on seotud kummide autodele allapanemisega, teel kummide parandamiseks kulutatud materjalide maksumus ning hälbed plaanilistest (hinnakirja-) hindadest aruandeperioodil kulutatud kummide maksumusele vastavas osas. Samasse kirjesse lähevad ka autojuhtidele ja automajandite teistele töötajatele autokummide läbijooksu normide ületamise eest makstavad preemiad.

Kontos nr. 22 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 05, 06, 08, 12, 13, 14, 23, 27, 29, 31, 50, 51, 60, 63, 69, 70, 71, 76, 78, 79, 84, 85, 86, 87, 89;

kreedit-pool kontodega 05, 06, 08, 12, 14, 49.

Konto nr. 23 «Abitootmine»

Sellel kontol arvestatakse ettevõtte põhitootmist või põhitegevust abistavate allüksuste kulusid.

Ehitustel ja põllumajanduses on põhitootmise abistajateks: igasuguse energia (elektrienergia, auru, gaasi, õhu jm.) tootmine ja vastavate seadmete hooldamine; transpordivahendite ekspluateeri-

[52] Vt. viide 30 lk. 37.

[53] Kui autod on tegelikult läbi sõitnud tunduvalt rohkem kilomeetreid, kui normides on ette nähtud ja seetõttu normidekohased eraldised kummide kulumi taastamiseks ning remondiks ei võimalda selleks moodustada reservi, võivad automajandite juhtijad NSV Liidu Rahandusministeeriumi 14. oktoobri 1968. a. kirjas nr. 249 antud seletuse kohaselt teha sellesse reservi täiendavaid eraldisi vedude omahinna arvel (plaaniliste kulutuste piires), muutmata vahekorda eelarvega.

mine; põhivahendeid remontivad ning tööriistu, stantse ja varuosi valmistavad tsehhid (töökojad); ehitusdetaile ja -konstruktsioone valmistavad ning ehitusmaterjale hüvendavad käitised (peamiselt ehitusorganisatsioonides); kivimurrud, kruusa-, liiva- jt. mittemaaksete materjalide karjäärid; metsaülestöötamine, saeveskid; põllumajandussaaduste soolamine, kuivatamine ja konserveerimine (peamiselt kaubandusettevõtetes) jne.

Kontot 23 debiteeritakse nii otseste kuludega, mis on vahetult seotud toodangu valmistamise, tööde tegemise ja teenuste osutamisega, kui ka eelnevalt kontodel 25, 27 või 28 arvestatavate ning seejärel kontole 23 ülekantavate tootmiskuludega.

Käesoleva konto kreeditisse kirjendatakse mahakantavad valmistooted, tehtud tööd ja osutatud teenused.

Laos arvestatavaid materiaalseid väärtusi mittetootvate, väikese tööde ja teenuste mahuga abikäitiste kulusid võib mitte koguda kontol 23, vaid üldreeglina kanda kuuluvuse kohaselt otsekohe tootmise teenindamise ja juhtimise (tsehhi üldkulude, tehase üldkulude, lisakulude, seadmete korrashoiu ja ekspluateerimise kulude) kontodele. Seejuures tuleb aga tagada nõuetekohane kontroll nende kulude üle.

Kulude analüütilist arvestust kontol 23 peetakse korras, mis on ette nähtud toodangu omahinna planeerimist, arvestamist ja kalkuleerimist käsitlevates tootmisharujuhendites, mis ministeeriumid (keskasutused) on välja töötanud vastavalt tööstustoodangu omahinna planeerimise, arvestamise ja kalkuleerimise, kapitaalmahutuste ning ehitus- ja montaažtööde omahinna arvestamise jne. põhimäärustikele.

Seejuures arvestatakse otsesed kulud abikäitiste liikide järgi, viimaste raames aga — toodete, tööde ja teenuste liikide viisi ning plaanis ettenähtud ja aruandekalkulatsioonide koostamiseks vajalike kulukirjete lõikes. Kulud, mis on seotud teadusliku uurimise ja konstrueerimise organisatsioonide töökodades eriseadmete, tööriistade, seadmete, masinate ja aparaatide katseeksemplaride valmistamisega, samuti nende töökorda seadmise ja katsetamisega, arvestatakse iseseisvate kalkulatsiooniobjektidena.

Tootmise teenindamise ja juhtimise kulud (vastava abikäitise üldkulud), mis kogutakse kontol 25 või 27 (olenevalt sellest, kumba kontot ettevõte või organisatsioon kasutab), kantakse iga kuu üle kontole 23, kus nad näidatakse abikäitise toodangu omahinna ühe elemendina. Üksikute toote-, töö- ja teenuste liikide vahel jagatakse need kulud ülalnimetatud tootmisharujuhendites ettenähtud korras.

Ministeeriumi (keskasutuse) loal võib abikäitiste ülalnimetatud üldkulusid arvestada ka vahetult kontol 23, eraldi iga käitise kohta ja rühmitatult vastavalt konto 25 või 27 kirjetenomenklatuurile.

Kontol 23 arvestatud kulud kantakse sealt üle lõpetatud toodangu, tööde või teenuste tegeliku omahinna kindlakstehtud ula-

tuses; lõpetamata toodangule, töödele ja teenustele langevad kulud jäävad kontole 23 üles kui lõpetamata tootmine.

Toodangu (toodete, tööde ja teenuste) tegelik omahind tehakse kindlaks tootmiskulude arvestuse raamatupidamisandmete põhjal ja on aluseks kirjenditele toodangu käitisest väljastamise, laos arvelevõtmise või tööde ja teenuste omatarbimiseks või teistele ettevõtetele üleandmise kohta.

Omatarbimiseks valmistatud toodete ning ühtede tsehhide (allüksuste) poolt teistele tsehhidele tehtud tehasesiseste tööde ja teenuste omahind tehakse üldreeglina kindlaks lähtudes põhi- (otseste) kulude ning vastava tootmisala teenindamise ja juhtimise (tsehhi üldkulude jm.) kulude tegelikust summast.

Abikäitiste väljapoole ettevõtet realiseeritava toodangu (toodete, tööde ja teenuste) omahinda kantakse ka vastav osa ettevõtte tootmise teenindamise ja juhtimise kuludest (tehase üld- jms. kuludest).

Teistele ettevõtetele ning ettevõtte bilansil olevate mittetööstuslike majandite vajadusteks tehtud tööd ja teenused kirjendatakse raamatupidamises realisatsioonina (vt. kontode 45 ja 46 kasutamise juhiseid).

Samas korras arvestavad ettevõtted ka oma kapitaalehituse vajadusteks tehtud toodete, tööde ja teenuste omahinda.

Geoloogiaorganisatsioonidele alluvate ja nende bilansil olevate abikäitiste töid ja teenuseid üldreeglina eraldi ei kalkuleerita. Iga kuu lõpul kantakse iga sellise abikäitise lõikes arvestatud kulud, millest lõpetamata toodangu maksumus on maha arvatud, vastavatele geoloogiliste tööde liikidele, lattu antud toodangu osas aga materiaalsete väärtuste vastavatele kontodele. Need kulud jagatakse geoloogiliste tööde vastavate liikide vahel proportsionaalselt osutatud teenuste või tehtud tööde mahtudega.

Kontos nr. 23 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 05, 06, 07, 08, 09, 12, 13, 14, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 40, 46, 50, 60, 63, 69, 70, 73, 76, 79, 84, 85, 86, 89, 99;

kreedit-pool kontodega 03, 05, 06, 07, 08, 09, 11, 12, 14, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 41, 43, 44, 45, 46, 70, 75, 78, 84, 85, 89, 99.

Konto nr. 24 «Seadmete korrashoid ja ekspluateerimine»

See konto on ette nähtud tööstuse põhitootmistsehhides tootmisseadmete ja teiste töökohtade korrashoiu ja ekspluateerimise kulude jooksva arvestuse pidamiseks ning nende kulude eelarve täitmise kontrollimiseks, samuti ehitusmasinate ja -mehhanismide ekspluateerimise kulude arvestamiseks ehitustel.

Seejuures tööettevõtuorganisatsioonides, mehhaniseerimistrus-

tides (-valitsustes), majaehituskombinaatides ja ehitustel nimetatakse kontot 24 «Ehitusmasinate ja -mehhanismide ekspluateerimine». Väikeste tootmismehhanismide ja tõsteseadeldiste ekspluateerimise kulud, mis on ette nähtud lisakulude normides, kantakse vahetult kontole 27.

Tööstusettevõtetes arvestatakse seadmete ja töökohtade korrashoiu ja ekspluateerimisega seotud kulusid korras, mis on ette nähtud toodangu omahinna planeerimise, arvestamise ja kalkuleerimise tootmisharujuhendites, mis töötatakse välja kooskõlas «Tööstustoodangu omahinna planeerimise, arvestamise ja kalkuleerimise põhimäärustikuga».

Nende hulka kuuluvad üldreeglina tootmisseadmete ja tsehhitranspordi korrashoiu ja jooksva remondi kulud, seadmete ja transpordivahendite amortisatsioon, väheväärtuslike ja kiiresti kuluvate tööriistade ja rakiste kulumi hüvitamine, nende taastamise (remondi) kulud jmt. kulud.

Kui tehnoloogilisteks vajadusteks kulub kütust ja energiat suhteliselt vähe ning ka selliste abimaterjalide kulu on väike, mille maksumuse kandmine teatud toodangule on tehniliselt keerukas, võib neid kulusid ministeeriumi või keskasutuse loal arvestada seadmete korrashoiu ja ekspluateerimise kulude hulgas.

Juhtimise tsehhistruktuuriga tööstusettevõtted arvestavad seadmete korrashoiu ja ekspluateerimise kulusid üksikute tsehhide viisi, viimaste raames aga tootmisharujuhendites ettenähtud kulukirjete lõikes. Tsehhideta ettevõtetes peetakse nende kulude arvestust kogu ettevõtte ulatuses tervikuna.

Kontol 24 arvestatud seadmete korrashoiu ja ekspluateerimise kulud kantakse iga kuu kompleksselt üle põhitsehhide kuludesse (hooajati tootvates ettevõtetes kantakse need kulud üle põhitoodangu omahinna kalkuleerimise kohta ettenähtud korras).

Toodangu eri liikide vahel jagatakse seadmete korrashoiu ja ekspluateerimise kulud ministeeriumide ja keskasutuste ülalnimetatud tootmisharujuhendites ettenähtud korras.

Ehitusmasinate ja -mehhanismide ekspluateerimise kulude arvestamisel tuleb silmas pidada järgmist.

Arvestust peetakse juhendite kohaselt, mille ministeeriumid (keskasutused) töötavad välja «Kapitaalmahutuste ning ehitus- ja montaažtööde omahinna arvestamise põhimäärustiku»[54] alusel.

Ehitusmasinate ja -mehhanismide ekspluateerimise kulude hulka kuuluvad nii *jooksvad* kulud (masinaid ja mehhanisme juhtivate ja hooldavate tööliste põhitöötasu, elektrienergia, kütus, põletis- ja määrdeained ning abimaterjalid, masinate ja mehhanismide amortisatsioon jne.) kui ka *ühekordsed* kulud (masinate peale- ja mahalaadimine, vedu, kokku- ja lahtimonteerimine ning proovikäivitamine; ajutiste abiehituste rajamine ehitusmasinate

[54] Vt. viide 43 lk. 56.

paigutamiseks ja nende lammutamine, välja arvatud tornkraanade ajutiste kraanateede rajamise ja lammutamise kulud).

«Ühekordsete kulude» rühmas ettenähtud kulutused arvestatakse eelnevalt konto 31 allkontol «Muud kulud» ja kantakse iga kuu aruandekuule vastavas osas üle konto 24 deebetisse. Nende kulude suurus tehakse kindlaks normatiivse arvutluse teel, lähtudes masinate antud ehitusel töötamiseks tehnilises projektis ettenähtud ajast.

Tootmistööliste täiendavat töötasu, sotsiaalkindlustusmakse jms. lisakulude hulka kuuluvaid kulusid ei arvata ehitusmasinate ja -mehhanismide korrashoiu ja ekspluateerimise kuludesse, vaid arvestatakse kontol 27.

Ehitusmasinate ja -mehhanismide ekspluateerimise kulude arvestust peetakse masinaliikide või -rühmade viisi, viimaste raames aga — kulukirjete nomenklatuuri kohaselt, mille ministeeriumid (keskasutused) määravad kindlaks ehitus- ja montaažtööde omahinna planeerimise, arvestamise ja kalkuleerimise juhistes.

Ehitusmasinate ja -mehhanismide korrashoiu ja ekspluateerimise tegelikud kulud kirjendatakse iga kuu vastavatele ehitusobjektidele. Üksikute ehitusobjektide vahel jagatakse need kulud üldreeglina proportsionaalselt ühel või teisel objektil töötatud masin-vahetuste eelarvelise maksumusega.

Ehitusmasinate ja -mehhanismide töö arvestust peetakse korras, nagu see on ette nähtud eelarves: masin-vahetustes, masintundides või tehtud töö naturaalühikutes (kuupmeeter väljakaevatud mulda jne.).

Kontos nr. 24 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 05, 06, 07, 08, 12, 13, 23, 31, 50, 60, 63, 69, 70, 71, 73, 76, 86, 89, 93;

kreedit-pool kontodega 05, 06, 07, 08, 12, 20, 23, 27, 30, 33, 34, 46, 85, 99.

Konto nr. 25 «Tsehhi (tootmise) üldkulud»

Sellel kontol arvestatakse põhi- ja abitootmistsehhide ning teiste nendetaoliste allüksuste teenindamise ja juhtimise kulusid.

Käesolevat kontot kasutavad tööstusettevõtted, sovhoosid ja teised tootmisettevõtted.

Tööstus- ja teistes nendetaolistes ettevõtetes kuuluvad ülalnimetatud kulude hulka tsehhi üldkulud, sovhoosides ja teistes riiklikes põllumajandusettevõtetes aga tootmise üldkulud. Vastavalt sellele nimetatakse kontot 25 kas «Tsehhi üldkulud» või «Tootmise üldkulud».

Tootmise juhtimise tsehhideta struktuuriga ettevõtted võivad arvestada neid kulusid kontol 26 tehase (majandi) üldkulude hulgas.

Kontol 25 arvestatavate tsehhi (tootmise) üldkulude koostise määravad ministeeriumid ja keskasutused kindlaks tootmisharujuhendites, mis töötatakse välja vastavalt toodangu omahinna planeerimise, arvestamise ja kalkuleerimise põhimäärustikele.

Üldreeglina kuuluvad nende kulude hulka tsehhipersonali ülalpidamise kulud (põhi- ja täiendav töötasu ning sotsiaalkindlustusmaksud), tsehhi kasutuses olevate hoonete, ehitiste ja inventari amortisatsioon ning korrashoiu ja jooksva remondi kulud, tsehhi ulatuses teostatavate proovimiste, katsetuste ja uurimuste ning ratsionaliseerimis- ja leiutustegevuse kulud, töökaitse kulud jne.

Tsehhi (tootmise) üldkulude hulka arvatakse ka mittetootlikud kulud (tööseisakute tasustamine, puudujäägid ja riknemiskaod tsehhiladudes, lõpetamata toodangu puudujäägid, kui süüdlasi nende tekkimises ei ole kindlaks tehtud jm.), vähendatult lõpetamata toodangu ja materiaalsete väärtuste ülejääkide võrra.

Tööstus- ja muud nendetaolised ettevõtted arvestavad tsehhi üldkulusid kontol 25 üksikute põhi- ja abitsehhide viisi (abitootmise osas võib sellekohase loa saamise korral tsehhikulusid arvestada vahetult kontol 23), tsehhide raames aga ministeeriumide (keskasutuste) tootmisharujuhendites ettenähtud kulukirjete lõikes, vastavalt aruandluse ja tehasesisese isemajandamise organisatsioonilistele vajadustele.

Kontol 25 arvestatud tsehhi üldkulud, millest tagastuvate materiaalsete väärtuste ja ülejääkide maksumus on maha arvatud, kantakse kuuluvuse kohaselt üle kontole 20 või 23 ning arvatakse toodangu, tööde ja teenuste omahinda. Need summad kantakse üle iga kuu, hooajati tootvates ettevõtetes aga sedamööda, kuidas kalkuleeritakse väljalastava toodangu omahinda.

Toodangu, tööde ja teenuste üksikute liikide ning lõpetamata toodangu jäägi vahel jaotatakse kontodele 20 ja 23 kantud tsehhi üldkulud ülalnimetatud tootmisharujuhendites ettenähtud korras.

Sovhoosides ja teistes riiklikes põllumajandusettevõtetes kuuluvad tootmise üldkulude hulka üldreeglina tootmiskulud, mis ei ole otseste kulude koostises ette nähtud, kuid on seotud ühe või teise põllumajandusharuga (taimekasvatus, loomakasvatus jm.).

Tootmise üldkulude analüütilist arvestust peetakse põllumajandusliku ja abitootmise eri harude lõikes (kui viimaste üldkulusid pole lubatud arvestada vahetult kontol 23), nende raames aga vastavalt kulukirjete nomenklatuurile.

Taime- ja loomakasvatuse ning teiste põllumajandusharudega seotud tootmise üldkulude üle jooksva kontrolli vajadust silmas pidades on soovitatav nende kulude arvestust pidada ka tekkimiskohtade, s. t. osakondade, farmide jne. lõikes.

Põhi- (taime- ja loomakasvatuse) või abikäitiste toodangu omahinna kalkuleerimiseks määratud tähtaegadel kantakse kontol 25 arvestatud kulud üle vastavalt kontole 20 või kontole 23.

Toodangu, tööde ja teenuste üksikute liikide vahel jaotatakse

tootmise üldkulud korras, mis on ette nähtud «Põllumajandussaaduste omahinna planeerimise, arvestamise ja kalkuleerimise põhimäärustikus».[55]

Kontos nr. 25 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 05, 06, 08, 12, 13, 21, 23, 29, 31, 40, 46, 50, 51, 60, 63, 69, 70, 71, 73, 76, 78, 84, 86, 87, 89;

kreedit-pool kontodega 05, 06, 08, 12, 20, 23, 28, 70, 75, 99.

Konto nr. 26 «Tehase (majandi) üldkulud»

See konto on ette nähtud tehase (vabriku, majandi) üldkulude jooksvaks arvestamiseks ja nende kulude eelarve täitmise kontrollimiseks.

Põllumajandusettevõtetes nimetatakse kontot 26 «Majandi üldkulud».

Tööettevõtuorganisatsioonid, ehitused, geoloogia-, projekteerimis-, teadusliku uurimise ja teised organisatsioonid kasutavad analoogiliste kulude arvestamiseks kontot 27.

Kontol 26 arvestatavate tehase (majandi) üldkulude koostise ja kirjed määravad ministeeriumid (keskasutused) kuuluvuse kohaselt kindlaks toodangu omahinna planeerimise, arvestamise ja kalkuleerimise eriharujuhendites.

Üldreeglina kuuluvad selliste kulude hulka: tehase või majandi administratsiooni ülalpidamise kulud (põhi- ja täiendav töötasu, sotsiaalkindlustusmaksud); tehase (majandi) kui terviku poolt kasutatavate hoonete, ehitiste, ruumide ja inventari korrashoiu kulud, kaasa arvatud amortisatsioonieraldised; tehase (majandi) üldlaboratooriumide ülalpidamise kulud; kulud kogu tehase (majandi) huvides tehtavatele leiutistele ja tehnilistele täiustustele; tuletõrje-, relvastatud ja muu valve ülalpidamise kulud; menetluspraktika ja kaadri ettevalmistamise kulud; töötajate mittetootmislikud ametilähetused ja ümberpaigutamise kolimisrahad; kantselei-, trüki-, posti-, telegraafi- ja telefonikulud; ettevõtte territooriumil asuvate toitlustus- ja tervishoiupunktide ruumide ülalpidamise kulud; tööjõu organiseeritud värbamise kulud; maksud, kohustuslikud lõivud ning eraldised jms. kulud.

Tehase (majandi) üldkulude hulka arvatakse ka mittetootlikud kulud (kaubaliste materiaalsete väärtuste puudujäägid ja riknemiskaod juhtudel, kui süüdlasi nende tekkimises pole kindlaks tehtud; tariifilisandid koosinus φ järgi jne.).

Kontol 26 arvestatakse ka kahjusid välistest põhjustest tingitud tööseisakutest, s. t. kahjusid, mille on põhjustanud kogu ettevõtte või mõne tema allüksuse (tsehhi, osakonna, jaoskonna, agregaadi) seismajäämine ettevõttest olenemata.

---

[55] Vt. viide 32 lk. 40. Antud küsimust käsitleb põhimäärustiku III osa § 3.

Tehase (majandi) üldkulud, millest on maha arvatud toodete ja materjalide tagastamised ja ülejäägid ning välistest põhjustest tingitud tööseisakutest tulenevate kahjude hüvituseks vastavatelt organisatsioonidelt saadud summad jne., arvatakse väljalastava toodangu, pooltoodete ning teistele organisatsioonidele, seadmete ja transpordivahendite kapitaalremondi, kapitaalehituse, mittetööstuslike majandite jt. vajadusteks tehtud tööde ja osutatud teenuste, samuti lõpetamata toodangu jäägi omahinda korras, mis määratakse kindlaks toodangu omahinna planeerimist, arvestamist ja kalkuleerimist käsitlevates tootmisharujuhendites.

Seda tehakse iga kuu, kandes vastavad summad üle kontodele 20 ja 23, kui abikäitised valmistasid tooteid, tegid töid ja osutasid teenuseid teistele organisatsioonidele ning oma ettevõtte mittetööstusliku tegevuse vajadusteks.

Toodangu, tööde ja teenuste üksikute liikide vahel jaotatakse konto 20 või 23 deebetisse kantud summad ülalnimetatud tootmisharujuhendites ettenähtud korras, üldreeglina proportsionaalselt tootmistööliste põhitöötasuga (ilma progressiiv-premiaalsüsteemi palgalisanditeta) pluss seadmete korrashoiu ja ekspluateerimise kulud, kui ei ole kehtestatud teistsugust kulude jaotamise korda.

Kontos nr. 26 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 05, 06, 08, 12, 13, 21, 23, 29, 31, 40, 46, 50, 51, 60, 63, 69, 70, 71, 73, 76, 78, 79, 84, 86, 87, 89, 90, 99;

kreedit-pool kontodega 03, 05, 06, 08, 12, 20, 21, 23, 28, 40, 41, 60, 63, 70, 75, 96, 99.

Konto nr. 27 «Lisakulud»

Ettevõtted ja organisatsioonid, kes ei kasuta kontot 26, arvestavad käesoleval kontol põhi- ja abitootmise teenindamise ja juhtimise üldkulusid.

Kontot 27 kasutavad tavaliselt tööettevõtuorganisatsioonid, majaehituskombinaadid, mehhaniseerimistrustid (-valitsused), projekteerimis- jt. organisatsioonid ning ehitused.

Kõrgemalseisvate organisatsioonide loal võib abikäitiste teenindamise ja juhtimise kulud arvestada vahetult kontol 23.

Kontol 27 arvestatavate kulude koostise määravad kuuluvuse kohaselt kindlaks ministeeriumid ja keskasutused kooskõlas kinnitatud eelarvete ja limiitidega selleks, et oleks võimalik iga kuu võrrelda tegelikke kulusid eelarvemäärangutega ja pidevalt kontrollida eelarvedistsipliinist kinnipidamist.

Üldreeglina kuuluvad lisakulude hulka: teenindava ja juhtimispersonali ülalpidamise kulud (põhi- ja täiendav töötasu, palgafondi koostisse kuuluvad preemiad, sotsiaalkindlustusmaksud); hoonete, ehitiste ja inventari amortisatsioon ning hooldamise ja

jooksva remondi kulud; töökaitse ja ohutustehnika, ratsionaliseerimis- ja leiutustegevuse, katsetuste ja uurimuste kulud; töötajate kultuurilise, elukondliku ja meditsiinilise teenindamise kulud; tuletõrje- ja muu valve ülalpidamise kulud; ametilähetuste kulud; kantselei-, posti- ja telegraafikulud jne.

Ehitustegevuses arvatakse lisakulude hulka ka ehitusplatside heakorrastamise ja ehitusobjektide üleandmiseks ettevalmistamise kulud. Ehituse lisakulude kirjete nomenklatuuri määrab kindlaks NSV Liidu Riiklik Ehituskomitee.[56]

Kontol 27 arvestatakse ka mittetootlikke kulusid (tööseisakute tasustamine, materjalide puudujäägid ja riknemiskaod ladudes või töökohtadel (arvates maha materjalide ülejäägid), kui süüdlasi selles ei ole kindlaks tehtud).

Ettemakstud rendisummad, eelolevate aruandeperioodide arvel tehtud ja vastavate perioodide vältel kustutamisele (lisakulude hulka arvamisele) kuuluvad tööliste organiseeritud värbamise kulud arvestatakse kustutamistähtaegade saabumiseni kontol 31.

Kontol 27 arvestatud lisakulud (vähendatult materiaalsete väärtuste tagastamiste ja ülejääkide võrra) kirjendatakse iga kuu vastavatele kontodele. Toodangu- ja tööliikide ning kalkulatsiooniobjektide vahel jaotatakse need kulud korras, mis on ette nähtud vastavate ministeeriumide ja keskasutuste eriharujuhendites.

Seejuures ehitusorganisatsioonides jaotatakse lisakulud nende limiteerimisele vastavas korras: otseste kulude suhtes limiteeritavad lisakulud jaotatakse proportsionaalselt otseste kulude tegelike summadega, tootmistööliste töötasu suhtes limiteeritavad lisakulud aga proportsionaalselt nende tööliste tegeliku töötasuga.

Kui ehitusorganisatsioon teeb ühtaegu mitut tööd, mille lisakulude normid ja arvutamise meetodid on erinevad, on tegelikke lisakulusid lubatud jaotada proportsionaalselt nende kehtivate normide kohaselt arvutatud summadega.

Projekteerimisorganisatsioonides jaotatakse lisakulud projekteerimis- ja uurimistööde, vajaduse korral aga ka üksikute projekteeritavate objektide vahel proportsionaalselt konto 20 deebetisse kantud töötasude summaga.

Geoloogiaorganisatsioonides jaotatakse lisakulud üksikute objektide ja tööliikide vahel proportsionaalselt konto 20 deebetisse kantud otseste kuludega (välja arvatud nn. «Muud kulud», vt. konto 20 kasutamise juhiseid). Seejuures kantakse tööseisakutest, avariidest ja praagist tingitud kahjud neile objektidele ja tööliikidele, kus need aset leidsid.

---

[56] Kinnitatud kooskõlastatult NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Ehituspangaga NSV Liidu Riikliku Ehituskomitee 13. juuni 1969. a. määrusega nr. 70 (vt. NSV Liidu Rahandusministeeriumi 18. augusti 1969. a. kiri nr. 211). Nomenklatuur on avaldatud ka Eesti NSV Riikliku Ehituskomitee 1969. a. informatsioonilise kirja nr. 3 lisas nr. 5.

Teadusliku uurimise ja konstrueerimise organisatsioonides jaotatakse teaduslike uurimuste, konstrueerimis-, tehnoloogiliste, projekteerimis- ja uurimistöödega seotud üldised tootmise lisakulud proportsionaalselt kontol 20 arvestatud tootmispersonali põhitöötasuga; samas korras jaotatakse need kulud ka üksikute teemade (tellimuste) vahel. Geoloogiliste töödega seotud tootmise üldised lisakulud jaotatakse proportsionaalselt vastava tööliigi osas arvestatud otseste (põhi-) kuludega. Majandi üldkulude ja halduskulude jaotamisel konto 20 vastavate allkontode (tööliikide) vahel lähtutakse nende kulude ja tootmispersonali põhitöötasu vahekorrast kogu organisatsioonis tervikuna.

Kontos nr. 27 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 05, 06, 07, 08, 12, 13, 23, 24, 29, 30, 31, 50, 51, 60, 63, 64, 69, 70, 71, 73, 76, 78, 79, 84, 86, 87, 89, 90, 92, 93, 99;

kreedit-pool kontodega 06, 07, 08, 12, 20, 22, 23, 32, 33, 34, 60, 63, 70, 75, 99.

Konto nr. 28 «Tootmispraak»

Käesolev konto on ette nähtud kõigi nende kulude arvestamiseks, millega tehakse kindlaks tootmises praagist tulenevad kahjud.

Tootmispraagiks loetakse tooted, pooltooted, detailid, sõlmed ja tööd, mis kvaliteedilt ei vasta standarditele või tehnilistele tingimustele ja mida ei saa kasutada ettenähtud otstarbeks või mida võib kasutada alles pärast nende parandamist, mis nõuab täiendavaid kulusid.

Tööstusettevõtetes liigitatakse praak olenevalt toodangu tehnilisel vastuvõtmisel selgunud defektide iseloomust parandatavaks ja parandamatuks (lõplikuks). Parandatavaks praagiks loetakse toodang, pooltooted (detailid ja sõlmed) ning tööd, mille parandamine (viimistlemine) nende kasutamiseks ettenähtud otstarbeks on tehniliselt võimalik ja majanduslikult otstarbekas. Lõpliku praagi moodustavad toodang, pooltooted (detailid ja sõlmed) ning tööd, mille parandamine on tehniliselt võimatu või majanduslikult ebaotstarbekas. Praagi hulka kuuluvad ka garantiiga müüdud toodangu (toodete, tööde) parandamise kulud, kui selles toodangus tulid defektid ilmsiks enne garantiiaja möödumist.

Praak liigitatakse selle avastamiskoha järgi: sisemiseks — mis on selgunud ettevõttes enne toodangu ärasaatmist ostjatele (tarbijatele) või enne tööde üleandmist tellijale, ja väliseks — mille on avastanud ostjad (tarbijad) toodete töötlemise, kokkupaneku või monteerimise käigus või ekspluateerimisel.

Sisemise lõpliku praagi omahind koosneb tegelikest kuludest kõigi kulukirjete järgi, mis on ette nähtud valmistoodangu (teh-

tud tööde) tehaseomahinna kalkuleerimiseks, peale kirjetes «Tehase üldkulud», «Praagikahjud», «Eriotstarbeliste tööriistade ja rakiste kulumi hüvitamine ja muud eri kulud» ning «Uute tooteliikide väljalaskmise ettevalmistamise kulud» arvestatavate kulude.

Toodete ja pooltoodete (detailide) laialdase nomenklatuuriga ettevõtetes on lubatud praagi hindamisel lähtuda plaanilisest või normatiivsest omahinnast.

Praagi parandamise kulud koosnevad materjalide ja pooltoodete maksumusest, mis on kulutatud defektidega toodangu parandamiseks, praagi parandamisega seotud tööoperatsioonide eest arvutatud töötasust ning seadmete teenindamise ja ekspluateerimise kulude ja tsehhikulude vastavast osast. Parandatavaks praagiks tunnistatud toodete ja pooltoodete endi omahinda ei arvata praagi parandamisega seotud kahjude hulka.

Välispraagi maksumus koosneb ostjate (tarbijate) poolt väljapraagitud toodangu (toodete, tööde jm.) tehaseomahinnast ja samuti selle toodangu parandamise, asendamise ning transpordi kuludest.

Kontot 28 debiteeritakse kõigi kuludega, mis on seotud sisemise või välispraagiga (parandamatu ehk lõpliku praagi maksumus, praagi parandamise kulud jne.), ning krediteeritakse praagikahjusid vähendavate summadega ja kahjudega, mis kantakse tootmiskuludesse ning näidatakse eri kirjes «Praagikahjud».

Praagikahjusid vähendavateks summadeks on: praagiks tunnistatud toodangu maksumus selle võimaliku kasutamise hinnaga, süüdlastelt praagi eest tegelikult kinnipeetud summad, ja hankijatelt sissenõutud või arbitraaži poolt välja mõistetud summad mittekvaliteetsete materjalide või pooltoodete hangete eest, millest tingitult tekkis praak.

Praagiga seotud kulude arvestamise kord määratakse toodangu planeerimist, arvestamist ja kalkuleerimist käsitlevates ministeeriumide (keskasutuste) tootmisharujuhendites.

Praagikahjud kirjendatakse iga kuu vastava tootmisala kuludesse ja arvatakse nende toodete või tööde omahinda, mille juures praak ilmnes.

Kahjud välispraagist, mis on seoses möödunud aruandeperioodil valmistatud toodanguga, kirjendatakse jooksval aruandeperioodil valmistatud samaliigilise toodangu omahinda. Kui aruandeperioodil samaliigilisi tooteid ei valmistatud, jaotatakse kahju välispraagist kogu väljalastud toodangule meetodil, mis on ette nähtud tehase üldkulude jaotamiseks.

Praagikahjusid ei ole üldreeglina lubatud kanda lõpetamata toodangu maksumusse. Erandit sellest on lubatud teha individuaal- ja väikeseerialise tootmise suhtes tingimusel, et need kahjud kantaks konkreetse lõpetamata tellimuse arvele.

Kuu lõpuks ei tohi kontol 28 esineda saldot.

Kontos nr. 28 korrespondeerib
deebet-pool kontodega 05, 08, 20, 21, 23, 25, 26, 40, 45, 64, 70, 76;
kreedit-pool kontodega 05, 06, 08, 12, 20, 23, 29, 63, 70, 75, 89.

Konto nr. 29 «Mittetööstuslik tegevus»

Sellel kontol arvestatakse kulu, mis on seoses antud ettevõtte mittetööstuslikes käitistes ja majandites valmistatava toodanguga ning tehtavate tööde ja teenustega.

Mittetööstuslike all mõistetakse üldreeglina käitisi ja majandeid, kelle tegevus ei ole seotud samade toodete, tööde ja teenustega, mida vastavalt valmistab, teeb ja osutab ettevõte oma põhitegevuse korras, vaid kelle peamiseks ülesandeks on ettevõtte töötajate elukondlike vajaduste rahuldamine.

Nii kuuluvad tootmisettevõtete mittetööstuslike käitiste ja majandite hulka: elamu- ja kommunaalmajandus (elamute, ühiselamute, saunade, pesumajade, juuksuritöökodade jne. ekspluateerimine), õmblus- ja muud teenindustöökojad; põllumajanduslikud abimajandid, sööklad, einelaud jne., mis ei kuulu tööliste varustamise osakondade ega kaubastute koosseisu, koolieelsed lasteasutused (lasteaiad ja -sõimed) ning puhkekodud, sanatooriumid ja muud kultuurilis-elukondlikud asutused.

Kõrgemalseisva organisatsiooni ülesandel teaduslikke uurimistöid tegevad ettevõtted ja organisatsioonid (peale isemajandavate teadusliku uurimise ja konstrueerimise organisatsioonide) arvestavad kontol 29 ka nende töödega seotud kulud.

Mittetööstuslike käitiste ja majandite kulude arvestust peetakse ministeeriumide (keskasutuste) juhendites ja juhistes ettenähtud korras. Seejuures põllumajanduslikes abimajandites peetakse arvestust vastavalt nende majandite tootmiskulude arvestamise ning taime- ja loomakasvatussaaduste omahinna kalkuleerimise põhimäärustikule[57], koolieelsetes lasteasutustes aga — vastavalt kinnitatud eelarve nomenklatuurile (eelarve klassifikatsiooni kuluartiklite lõikes).

Mittetööstuslike käitiste ja majandite kulude arvestust peetakse eraldi iga käitise ja majandi kohta konto 29 eri allkontodel (elamu- ja kommunaalmajanduse osas elamute ekspluateerimise kohta eraldi veel hotellitüüpi ühiselamute ekspluateerimisest) ning ministeeriumide ja keskasutuste juhendites ettenähtud kulukirjete lõikes.

Elamu- ja kommunaalmajanduses elamute ekspluateerimise kulude arvestamisel eraldatakse tingimata ekspluatatsioonilised ja sihtotstarbelised kulud (veevarustus, valgustus, kanalisatsioon,

[57] Vt. lk. 40.

gaas, küte), kuna üürnikud tasuvad neid kulusid erisugustel alustel.

Mittetööstuslikes käitistes või majandites valmistatava toodangu või tehtavate tööde ja teenuste omahind tehakse kindlaks konto 29 deebetisse kantud summade põhjal, kusjuures tootmise teenindamise ja juhtimise kuludest arvatakse maha tagastamised ja materjalide või toodangu ülejääkide maksumus.

Põllumajanduslikes abimajandites arvestatakse omatoodang aasta kestel plaanilise omahinnaga, mis aasta lõpul korrigeeritakse aasta aruandekalkulatsioonide põhjal tegeliku omahinnani. Selle toodangu jääk näidatakse lõppbilansis tegeliku omahinnaga, kuid mitte kallimalt äraandmishindadest (plaanilisest omahinnast) NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt kehtestatud korras.[58]

Tehase (majandi) üldkulusid ei kanta mittetööstuslike käitiste ja majandite toodangule, teenustele ja töödele, välja arvatud teistele organisatsioonidele ning oma ehitustele ja kapitaalremondile osutatud teenused.

Väljalastud materiaalsed väärtused või valmistooted kirjendatakse arvelevõtmiseks konto 29 kreeditisse ja selle konto deebetisse, kus need väärtused arvestamisele kuuluvad.

Teistele organisatsioonidele tehtud tööde ja teenuste tegelik omahind kirjendatakse kontolt 29 maha realisatsioonina üldkorras (vt. kontode 45 ja 46 kasutamise juhiseid). Samas korras kannavad ettevõtted läbi ka nende tööde ja teenuste tegeliku omahinna, mida mittetööstuslikud käitised ja majandid on teinud oma kapitaalehituse vajadusteks.

Nende tööde ja teenuste tegelik omahind, mida mittetööstuslikud käitised ja majandid on teinud ettevõtte põhitegevuse vajadusteks, kirjendatakse konto 29 kreeditisse ja tarbimiskontode deebetisse vahetult.

Korteriüürnikel või rentnikel neile osutatud teenuste eest tasuda olevad summad kantakse konto 29 kreeditist kontole 76.

Elamu- ja kommunaalmajanduse tegevuse tulemused kantakse kontole 99 (korrespondeerivalt kontoga 29); ettevõtetes ja organisatsioonides, kelle elamu- ja kommunaalmajanduse kahjum kaetakse kasumi jaotamise korras, kantakse elamu- ja kommunaalmajanduse tulusid ületavad ekspluatatsioonikulud (kahjum) konto 80 deebetisse ning alles kasumi jaotamisel konto 99 deebetisse (kontolt 80).

Elamu- ja kommunaalmajanduse (elamumajandus, saunad, pesumajad jm.) ekspluateerimisest tulenevat kahjumit võib kanda põhitootmise (põhitegevuse) toodangu, tööde või teenuste omahinda üksnes siis, kui see on lubatud valitsuse erimäärustega. Sel puhul kantakse kahjum kontolt 29 vastavalt kas kontole 26 või 27.

---

[58] Vt. viide 22 lk. 26.

Kontol 29 arvestatakse eraldi koolieelsete lasteasutuste ülalpidamise tegelikke kulusid. Seejuures on iga lasteasutus omaette arvestusühikuks. Nimetatud kulud kantakse iga kuu konto 29 kreeditist üle konto 96 (allkonto «Lasteasutuste ülalpidamiseks») deebetisse.

Kontos nr. 29 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 05, 06, 07, 08, 09, 12, 13, 14, 23, 28, 29, 31, 45, 46, 50, 51, 60, 63, 69, 70, 71, 73, 76, 84, 85, 86, 89, 99;

kreedit-pool kontodega 05, 06, 07, 08, 09, 12, 14, 22, 25, 26, 27, 29, 31, 40, 41, 43, 44, 45, 46, 63, 66, 70, 75, 76, 78, 80, 81, 84, 85, 89, 96, 98, 99.

Konto nr. 30 «Mittekapitaalsed tööd»

Sellel kontol arvestavad tööettevõtuorganisatsioonid ja ehitused kulutusi põhiülesande täitmisega seotud, kuid ainult selle abistamisega piirduvatele töödele. Neid mittekapitaalseid töid ei arvata ehitus- ja montaažtööde mahu hulka.

Mittekapitaalseteks töödeks, mille kulud nähakse ette limiteeritud lisakulude koostises, on: ajutiste (tiitliväliste) hoonete, ehituste, seadiste ja seadeldiste rajamine, jooksev remont ja lammutamine, pooleli jäetud ehitusobjektide lammutamine ja demonteerimine jne. Tööettevõtuorganisatsioonides kuulub nende tööde hulka ka tellijalt renditud põhivahendite jooksev remont.

Kontol 30 ei arvestata, kuigi need kuuluvad limiteeritud lisakulude koostisse, kulusid, mis on seotud: ehitustöödega ehitusplatsi heakorrastamisel; materjalide, konstruktsioonide ja ehitiste üksikosade katsetamisega; töökaitse ja ohutustehnikaga ning lõpetatud objektide üleandmisega. Nende töödega seotud kulud kantakse vahetult kontole 27.

Mittekapitaalsete tööde kuludest kirjendatakse kontole 30 ainult otsesed kulud, lisakulusid juurde arvamata.

Nende kulude analüütilist arvestust peetakse üksikute tööobjektide ja otseste kulude liikide (töötasu, materjalikulu jne.) lõikes.

Vastavalt ühtede või teiste tööde lõpetamisele kantakse kontol 30 arvestatud kulud kuuluvuse kohaselt üle järgmiste kontode deebetisse: ajutiste (tiitliväliste) ehituste ning inventaarsete seadiste ja seadeldiste maksumus — kontole 12 (eri allkontos); mitteinventaarsete seadiste ja seadeldiste maksumus ning ajutiste ehituste, seadiste ja seadeldiste jooksva remondi ja lammutamise kulud — kontole 27; pooleli jäetud ehitusobjektide lammutamise ja demonteerimise kulud — kontole 34 (allkontos 34-6) ning needsamad kulud tellija korraldusel pooleli jäetud objektidel (tööettevõtu ehitusorganisatsioonides) — kontole 64.

Kontos nr. 30 korrespondeerib
deebet-pool kontodega 07, 08, 12, 23, 24, 46, 60, 63, 69, 70, 76, 93;
kreedit-pool kontodega 07, 11, 12, 23, 27, 31, 34, 46, 64.

Konto nr. 31 «Tulevaste perioodide kulud»

Sellel kontol arvestatakse kulud, mis on tehtud eelolevate aruandeperioodide arvel ja kantakse kuludesse hiljemalt kahe aasta jooksul, erijuhtudel aga, kooskõlastatult NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsusega — hiljemalt nelja aasta jooksul.

Kontol 31 arvestatavate kulude hulka kuuluvad: tootmise eeltööde kulud hooajalistes tööstusharudes; uut tüüpi toodete tootmisse juurutamise ning massiliseks või seeriaviisiliseks väljalaskmiseks valmistumise kulud juhul, kui viimaseid ei kustutata uue tehnika juurutamise fondi arvel (tööstusettevõtetes); kaevandamise eeltööde kulud; ehitustöödeks vajalike mittemaaksete materjalide karjääride pinnakihi avamise kulud; ehitusorganisatsioonide ja ehituste ühekordsed kulud, mis on seotud ehitusmasinate ja -mehhanismide ehitusplatsile toomise ning töökohal ülesseadmisega ning on ehituse eelarvete kohaselt ette nähtud masinvahetuse maksumuses; tööliste massilise värbamise kulud tootmise (ehituse) organiseerimisel või laiendamisel; renditud põhivahenditele rentniku kulul tehtava kapitaalremondi kulud; põhivahenditele ajaliselt ebaühtlaselt tehtud jooksva remondi kulud jne.; ettemakstud maksud ja lõivud, tehnilise kirjanduse tellimuste summad, ettemakstud rent jne.

Seejuures tuleb silmas pidada, et tööstusettevõtetes ei arvata tulevaste perioodide kuludeks kulusid, mis tehakse seeriaviisilisel või massilisel tootmisel ja on seotud toodete konstruktsioonide jooksva, osalise muutmisega, üksikute detailide ja sõlmede moderniseerimisega ning tehnoloogilise protsessi osalise muutmisega. Nimetatud kulud kantakse tootmiskuludesse; kui aga vastavalt lepingule tellija need kulud hüvitab, tuleb need arvestada omaette tellimuses.

Põllumajandussaadusi varuvates ettevõtetes ja organisatsioonides arvestatakse tulevaste perioodide kuludena nende saaduste varumise kulusid hooaegadevahelisel perioodil (operatsioonilised kulud, varumise üldkulud) ning tooraine tööstusliku töötlemisega seotud lisakulusid vastavalt nende jaotamise plaanilistele arvutlustele.

Mittetööstuslike käitiste ja majandite (põllumajanduslike abimajandite, õmblus- ja kingsepatöökodade jne.) kulud, mis on seotud nende toodangu väljalaskmisega, kantakse ka siis, kui nad käivad eelolevate aruandeperioodide kohta, täies summas kon-

tole 29 sel kuul, millal nad tehti. Toodangu omahinna arvutamisel jäävad need kulud lõpetamata toodangule vastavas osas üles kontole 29.

Tulevaste perioodide kulude arvestust kontol 31 peetakse nende liikide lõikes. Tööde kulusid, mida eelnevalt mõnel teisel kontol ei koguta, arvestatakse kulukirjete lõikes.

Tootmise eeltööde, uute tooteliikide juurutamise, kaevandamise eeltööde ning põllumajandussaaduste hooaegadevahelisel perioodil varumise ja töötlemisega seotud tulevaste perioodide kulude iseloomustus ning nende kulude tootmiskulude vastavatele kontodele mahakandmise kord ja tähtajad määratakse kindlaks ministeeriumide ja keskasutuste tootmisharujuhendites.

Üksikuid kululiike võib ülalnimetatud kontodele kanda alljärgnevas korras.

Tööliste organiseeritud värbamisega seotud tulevaste perioodide kulud kantakse tootmiskuludesse iga kuu vastavate kulude eelarves ettenähtud suuruses. Seejuures aasta lõpul kantakse tegelike kulude ja eelarves ettenähtud summa vahe vastavalt kuuluvusele üle täielikult. Tulevaste perioodide kuludeks võib jääda ainult summa, mis langeb värvatud, kuid kohale ilmumata jäänud töölistele ja korrigeeritakse aasta jooksul värvatud ning kohale ilmunud tööliste protsendilise suhtega.

Renditud põhivahenditele rendilepingu kohaselt rentniku kulul tehtud kapitaalremondiga seotud tulevaste perioodide kulud kantakse iga kuu kontole 89 selle remondi olemasoleva reservi piires. Rendileandja kulul tehtava remondi osas kantakse need kulud kontole 76 ka iga kuu, kuid rendileandja kasuks arvestatud rendisumma piires. Aasta lõpul tuleb nii ühtede kui ka teiste kulude summa täielikult maha kanda, kusjuures esimesel juhul, kui mahakantav summa ei ühti varem moodustatud reserviga, viimane korrigeeritakse, teisel juhul aga ülekulu või kokkuhoiu summa jääb üles rentnikuga peetavate arvelduste saldona.

Kontol 31 arvestatud tulevaste perioodide kulud, mis on seotud põhivahenditele ajaliselt ebaühtlaselt tehtava (aastaeelarves ettenähtud) jooksva remondiga, kantakse kontole 89 arvestatud reservi piires. Kontole 31 ei tohi aruandeaasta lõpuks jääda jooksva remondi kulusid. Kui reserv ei ole piisav, tuleb jooksvaks remondiks kulutatud summad kanda tootmis- või käibekuludesse.

Ettemakstud maksude ja lõivude, teadusliku ja tehnilise kirjanduse tellimuste, rendiga jm. seotud tulevaste perioodide kulud kirjendatakse tootmis- või käibekuludesse iga kuu võrdsetes osades ajavahemiku jooksul, mida ettetehtud kulud hõlmavad.

Kontos nr. 31 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 05, 06, 07, 08, 23, 29, 30, 40, 45, 46, 50, 51, 60, 63, 69, 70, 71, 73, 76, 78, 79, 85, 89, 93;

kreedit-pool kontodega 05, 06, 07, 08, 11, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 32, 33, 43, 44, 89, 99.

Konto nr. 32 «Ekspedeerimis- ja laadimistööd»

Sellel kontol arvestavad veoste ekspedeerimise ning peale- ja mahalaadimisoperatsioone sooritavad transpordi- ja side-ettevõtted ning -organisatsioonid kulutusi nende operatsioonidega seotud töödele.

Kulude arvestust kontol 32 peetakse ministeeriumide ja keskasutuste eriharujuhendites ettenähtud korras.

Kontos nr. 32 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 05, 06, 08, 12, 13, 23, 27, 31, 50, 51, 55, 60, 63, 69, 70, 71, 73, 76, 78, 79, 85, 86, 89;

kreedit-pool kontodega 05, 06, 08, 12, 49.

Konto nr. 33 «Ehitustegevus ja põhivahendite soetamine»

Sellel kontol arvestavad hoonestajad ja tellijad kapitaalmahutuste, hoonete ja ehitiste püstitamise, seadmete, tööriistade ja invantari soetamise ning muid kulusid, mis on ette nähtud kapitaalehituse eelarvetes, finants-eelarvelistes arvestustes ja tiitelnimekirjades ning tehakse nii riiklikus plaanis ettenähtud finantseerimisallikate kui ka NSV Liidu valitsuse poolt lubatud omade allikate arvel.

Ehitus- ja montaažtööde tööettevõtu korras tegemisel arvestatakse käesoleval kontol tööettevõtuorganisatsioonidele tasutud kulutusi, nende tööde majanduslikul teel tegemisel aga — hoonestaja kõiki tegelikke kulutusi.

Oma vajadusteks kapitaalmahutusi tegevad tööettevõtuorganisatsioonid koguvad ehitus- ja montaažtööde kulud nende lülitamisel põhitootmise plaanilisse mahtu eelnevalt kontol 20.

Arvestusregistrites kirjendatakse riiklikus plaanis ettenähtud ja mittetsentraliseeritud kapitaalmahutuste kulud lahus, vastavalt konto 33 allkontodele:

33-1 «Riiklikus plaanis ettenähtud»,

33-2 «Mittetsentraliseeritud finantseerimisallikate arvel».

Kui kapitaalehitust või mingi objekti soetamist finantseeriti riikliku plaani kohaselt eraldatud tsentraliseeritud allikate ja mittetsentraliseeritud kapitaalmahutusteks ettenähtud summade arvel, kirjendatakse kulud vastavalt allkontodele 33-1 ja 33-2.

Kapitaalmahutuste kulude arvestust peetakse «Kapitaalmahutuste ning ehitus- ja montaažtööde omahinna arvestamise põhimäärustiku»[59] ning «Ehituse finantseerimise eeskirjade»[60] alusel ministeeriumide ja keskasutuste poolt väljatöötatavates juhendites ettenähtud korras.

---

[59] Vt. viide 43 lk. 56.

[60] Vt. viide 42 lk. 55.

Mõlemal ülalnimetatud allkontol arvestatakse kulusid alljärgneva liigitelu kohaselt:

ehitustööd ja rekonstrueerimine;

puurimistööd;

seadmete montaaž;

monteerimiseks antud seadmete soetamine;

projekteerimis- ja uurimistööd;

põhivahendite (kaasa arvatud monteerimist mittevajavate) ning kapitaalmahutuste eelarves ettenähtud tööriistade ja inventari soetamine;

muud ehitus- ja rekonstrueerimiskulud;

objektide inventarimaksumusse kantavad kahjumid.

Tehtavate töödega vahetult seotud ehitus- ja rekonstrueerimiskulud arvestatakse kasvavas kokkuvõttes ehituse või rekonstrueerimise algusest kuni nende lõpuleviimiseni, objektide lõikes, mille kohta on koostatud eelarve või finants-eelarvelised arvestused, ja vastavalt ehitusesisestele tiitelnimekirjadele.

Projekteerimis- ja uurimistööde kulud arvestatakse nende tööde eest vastavatele organisatsioonidele makstud summade piires. Kui need kulud puudutavad mitut ehitus- (rekonstrueeritavat) objekti, jaotatakse need proportsionaalselt käikulastavate objektide eelarvelise maksumusega.

Tööettevõtuorganisatsioonides käsitletakse oma kapitaalmahutuste vajadusteks tehtavaid ehitus- ja montaažtöid tööettevõtu korras tehtavatena ning arvestatakse eespool kirjeldatult üleantud töödena (konto 46 kaudu). Kontol 33 arvestatakse need tööd eelarvelise maksumusega.

Ehitustöödeks loetakse alljärgnevad ehitustööde normides ja eeskirjades (СНиП) ettenähtud tööd:

alaliste ja ajutiste (tiitliliste) hoonete ja ehitiste püstitamine, ümberehitamine ja laiendamine, kaasa arvatud hoonete ja ehitiste koostisse kuuluvate raudbetoon-, metall-, puit- ja muude ehituskonstruktsioonide montaaž (paigaldatud konstruktsioonide maksumus arvatakse ehitustööde mahu hulka), uusehitusest tingitud ehituskrundi ettevalmistus- ja planeerimistööd;

seadmete aluste, vundamentide ja kandekonstruktsioonide ehitamine;

sanitaartehnilised tööd, veevarustus-, kanalisatsiooni-, kaugkütte- ja gaasivõrkude ehitamine;

ehituskruntide ning alevite ja linnade territooriumi haljastamine ning heakorrastamine, kapitaalmahutuste plaani kohaselt tehtavad mitmeaastaste kultuuride istutustööd;

niisutus-, kuivendus- ja süvendustööd ning sookuivenduse eeltööd (välja arvatud sookuivendus tegutsevates turbatööstustes, mida tehakse ekspluatatsiooniliste kulude arvel), puurkaevude jm. kaevude rajamine, mäetööd, välja arvatud tegutsevate ettevõtete ekspluatatsiooniliste kulude arvel tehtavad tööd.

Veevarustuse, kanalisatsiooni, gaasi ning kaug- ja keskküttesisevõrkude ehitamisel paigaldatavate sanitaar- ja muude seadmete ning ehitustööde eelarvelistes normides ettenähtud keskküttekatelde maksumus arvatakse ehitustööde kulude hulka.

Puurimistööde hulka kuuluvad kapitaalmahutuste plaani kohaselt naftapuuraukude ekspluateerimiseks ja uurimiseks tehtavad sügavpuurimistööd.

Seadmete montaaž koosneb seadmete montaaži hinnakirjades ettenähtud töödest. Nendeks on tavaliselt: tootmis-, tehnoloogiliste, energeetiliste, tõste-transpordi- ja muude seadmete kokkupanek ja paigaldamine; monteeritavate seadmete kompleksi kuuluvate tööstusjuhtmete installeerimine; seadmetega konstruktiivselt seotud abiplatvormide ja treppide monteerimine ja paigaldamine.

Selliste seadmete paigaldamine, mis on soetatud selleks, et nendega asendada vanu seadmeid, millele ei tasu enam teha kapitaalremonti, loetakse seadmete montaažiks.

Seadmete montaaži mahu hulka ei arvata: monteeritud elektriseadmestiku komplekssete teimimist pinge all, samuti tehnoloogiliste masinate ja mehhanismide proovimist, kui seda tehakse käikulaskmise või ekspluatatsiooniliste kulude arvel; ehitusmasinate ja -mehhanismide kokku- ja lahtimonteerimist (sellega seotud kulud arvatakse masinate ja mehhanismide ekspluateerimise kulude hulka); töid, mis on seotud seadmete montaažieelse ülevaatusega (nende töödega seotud kulud kantakse seadmete maksumusse).

Monteerimist vajavaks loetakse seade, mida saab tegevusse rakendada alles pärast selle üksikosade kokkumonteerimist ning kinnitamist vundamendile või tugede, põranda, korrustevaheliste vahelagede ning hoonete ja ehitiste muude kandekonstruktsioonide külge.

Monteerimisele antud seadmete hulka, mille maksumus tuuakse kuludes välja eraldi iga objekti kohta, arvatakse monteerimist vajavad tootmis-, elektri-, energeetilised, tõste-transpordi-, pumba-, kompressor- jm. seadmed; laboratooriumide, töökodade, katseseadeldiste, meditsiinialaste röntgeni- ning elektri-, vesi- ja valgusravikabinettide jne. seadmed. Ehitusplatsil valmistatud üksikute, seadme komplekteerimiseks kasutatavate detailide ja osade, samuti seadme rakestamise, täitmise ja komplekteerimisega seotud ning selle seadme koostisosadeks olevate elementide maksumus liidetakse monteerimisele antud seadmete maksumusega.

Tehtavate töödega vahetult seotud ehitus- ja rekonstrueerimiskuludega debiteeritakse kontot 33 ning krediteeritakse kontosid 07, 60, 70 jne. Vajalikud andmed iga ehitatava või rekonstrueeritava objekti kohta kululiikide viisi, ehitus-, puurimis- ja montaažtööde osas aga ka kulukirjete lõikes, saadakse esmasdokumentide vastavatest rekvisiitidest.

Muud ehitus- ja rekonstrueerimiskulud, mis arvestatakse allkontodel 33-1 või 33-2 omaette kirjes, näidatakse üldreeglina kululiikide järgi, kuna neid on tülikas jaotada objektidele.

Sellisteks kuludeks on ehitusplatsi üldkulud, mida ei arvata lisakuludesse, vaid on kapitaalmahutuste eelarvetes ette nähtud ja finantseeritakse otseste kuludena, nagu näiteks kulud, mis on seotud krundi eraldamise ja kasutusele võtmisega (välja arvatud ehitustööd), hoonete teise kohta viimisega ja ümberasustamisega (välja arvatud sellega seotud ehitustööd), hoonete omandamisega kolhoosidelt; ettevõtete ehituse direktsiooni ülalpidamise kulud; tööliste organiseeritud värbamise kulud, mis ei sisaldu lisakulude normides, vaid tasutakse tööettevõtjale tellija poolt kooskõlas valitsuse määrustega,[61] jm.

Need kulud jaotatakse üksikute ehitus- või rekonstrueeritavate objektide vahel proportsionaalselt ehitatavate või rekonstrueeritavate objektide eelarvelise maksumusega. Seejuures vastav osa nendest kuludest liidetakse arvestatud otseste kuludega ainult objektide osas, mille ehitus või rekonstrueerimine on lõpule viidud.

Objektide inventarimaksumusse kantavateks ja kontol 33 eri kirjes arvestatavateks kahjumiteks loetakse:

kahjumid, mis on seotud käimasolevate ehitustöödega ning on arvestatud kontol 99, eriti aga kahjumid, mis on tekkinud seadmete, materiaalsete väärtuste ja mitmesuguste teenuste realiseerimisest, debitoorsete võlgade mahakandmisest, pooleli olevate ehitusobjektide hävimisest loodusõnnetuste tagajärjel ning ehitusel kasutatavate põhivahendite likvideerimisest; makstud trahvid, viivised, leppetrahvid jne.;

kontol 85 tuletatud summad, mille võrra põhivahendite likvideerimise kulud ületavad objektide likvideerimisest saadud materiaalsete väärtuste maksumuse (võimaliku realiseerimise või kasutamise hindadega) ning müüdud põhivahendite jääkmaksumus (algmaksumus miinus kulum) ületab nende eest laekunud summa.

Loodusõnnetustest tingitud kahjud ehituse põhivahendite likvideerimisest kantakse kontole 34 (allkontole 34-5).

Objektide inventarimaksumusse kantavad kahjumid jaotatakse üksikutele ehitusobjektidele otsese tunnuse järgi. Kui need kahjumid puudutavad mitut ehitusobjekti, jaotatakse need proportsionaalselt käikulastavate objektide eelarvelise maksumusega. Ajutiste (tiitliväliste) hoonete ja ehituste maksumusse neid kahjumeid ei kanta.

Põhivahendite, tööriistade ja inventari soetamise kulude hulka

---

[61] NSV Liidu Ministrite Nõukogu 2. detsembri 1968. a. määruse nr. 950 (NSVL MK 1968, nr. 23, art. 167) alusel kinnitas NSV Liidu Riiklik Ehituskomitee vastavad juhised 24. veebruaril 1969 nr. 4-550 all (avaldatud Eesti NSV Riikliku Ehituskomitee 1969. a. informatsioonilise kirja nr. 2 lisas nr. 9).

arvatakse kapitaalmahutuste eelarve kohaselt soetatud järgmiste esemete maksumus:

monteerimist mittevajavad seadmed ja niisugused montaaži vajavad seadmed, mis on soetatud varuks, tootmisotstarbelised tööriistad, mõõte-, katse- jm. aparaadid, põhivahendite huika kuuluvad tootmis- ja majandusinventar jne.; kapitaalmahutuste finantseerimise allikate arvel ostetud tööloomad;

põhitegevuse jaoks soetatud väheväärtuslikud ja kiiresti kuluvad tööriistad ja inventariesemed (juhul, kui assigneeringud selleks on ette nähtud kapitaalmahutuste plaanis).

Kui kapitaalmahutuste assigneeringute arvel ostetakse mingit põhivahendite liiki kuuluvat vara, arvestatakse viimase maksumust samuti põhivahendite soetamise kuludena.

Soetatud põhivahendite, tööriistade ja inventari maksumusega liidetakse nende veo- ja muud soetamisega seotud kulud. (Monteerimist vajavate seadmete paigaldamise kulud arvestatakse montaažikuludena.)

Monteerimist mittevajavate seadmete ja muude põhivahendite soetamise kuludest arvestatakse eraldi: 1) ostuhind (hankija väljamishind); 2) transpordikulud; 3) muud nimetatud põhivahendite soetamisega seotud kulud.

Pärast seda, kui õiguspädevad vastuvõtukomisjonid on vormistanud vastavad aktid objektide käikulaskmise, monteerimist mittevajavate seadmete, tööriistade, inventari ja tööloomade üleandmise ja vastuvõtmise, monteerimist vajavate, kuid püsivvaruks määratud seadmete varru arvamise ning mitmeaastaste istandike jne. vastuvõtmise kohta, kantakse nende objektide kontol 33 tuletatud maksumus lõpetatud kapitaalmahutustena üle kontole 34.

Selleks, et ehitus ja hoonestaja teeksid vastavad kirjendid ühel• ja samal aruandeperioodil, kantakse need summad kontole 34 üle alles pärast hoonestajalt (põhitegevuselt) teate saamist, et ta on võtnud need põhivahendid oma bilanssi.

Inventarimaksumuse all tuleb mõista vastavat põhivahendit puudutavate kulude kogusummat.

Seega koosneb majanduslikul teel ehitatud või rekonstrueeritud objektide* (hoonete ja ehitiste) inventarimaksumus: projekteerimis- ja uurimistööde (kaasa arvatud enne 1959. a. 1. oktoobrit riigieelarve arvel tehtud projekteerimis- ja uurimistööde maksumus), ehitus-, montaaž- ja puurimistööde tegelikest kuludest, muude ehitus- ja rekonstrueerimiskulude vastavast osast (ehitusplatsi üldkulud jm.), inventarimaksumusse kantavatest kahjumitest.

Koondeelarvetes või finants-eelarvelistes koondarvestustes ettenähtud kulutused valmisehitatud ajutistele hoonetele ja ehi-

* Tööettevõtu ehitusorganisatsioonide poolt oma vajadusteks tehtavaid ehitus- ja rekonstrueerimistöid käsitletakse tööettevõtu korras tehtavatena.

tustele ning ehituse vajadusteks paigaldatud seadmetele, mis ehitustööde lõpetamise järel likvideeritakse (demonteeritakse), liidetakse samuti lõpetatud kapitaaltööde kuludega. Ajutiste (tiitliliste) hoonete ja ehitiste likvideerimisel võetakse saadud materiaalsete väärtuste maksumus nende võimaliku realiseerimise hinnaga arvele kapitaalmahutuste finantseerimise täiendava allikana.

Tööettevõtu korras ehitatud või rekonstrueeritud objektide (välja arvatud tööettevõtuorganisatsioonide poolt oma vajadusteks ehitatavad ja rekonstrueeritavad objektid) inventarimaksumus tehakse kindlaks nende objektide eelarvelise (lepingujärgse) maksumuse järgi pluss kehtivas seadusandluses ettenähtud ning «Muude ehitus- ja rekonstrueerimiskulude» hulgas arvestatavad juurdemaksed, samuti arvesse võttes kulutusi projekteerimis- ja uurimistöödele, kaasa arvatud enne 1959. a. 1. oktoobrit tehtud ja eelarve arvel tasutud tööd.

Tööettevõtu ehitusorganisatsioonides koosneb oma vajadusteks ehitatud ja rekonstrueeritud objektide inventarimaksumus ehitus- ja montaažtööde eelarvelisest maksumusest, monteerimiseks antud seadmete maksumusest ning vastavast osast muudest ja projekteerimis- ning uurimistööde kuludest.

Kapitaalmahutuste korras soetatud põhivahendite (sealhulgas varuks ostetud seadmete), tööriistade ja inventari inventarimaksumus koosneb nende ostuhinnast ja ostmisega seotud teistest kuludest, kaasa arvatud kohaletoimetamine.

Inventaarsed kapitaalmahutused maa- ja metsaaladesse, maardlatesse ja veekogudesse (maaparandus-, kuivendus- ja niisutustööd, kändude väljajuurimine künnimaa laiendamiseks põllumajanduses ning muud selletaolised tööd, peale kapitaalsete mäetööde) kirjendatakse iga aasta kontolt 33 kontole 34 ulatuses, mis vastab aruandeaastal ekspluatatsiooni antud kõlvikutele kulutatud summadele (olenemata kogu töödekompleksi lõpetamisest).

Kontolt 33 kantakse konto 34 deebetisse ka:

teistele ettevõtetele, organisatsioonidele või ehitustele üleantud kapitaalmahutustega seotud kulud (selle aluseks on peale üleandmise-vastuvõtmise akti õiend üleantavate kulude ja finantseerimise vastuvõtva poole bilanssi võtmise kohta);

maha kanda lubatud kulutused konserveeritud ja lõplikult pooleli jäetud ehitustele (nende kulude arvestamisel tuleb juhinduda NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse, NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Ehituspanga ja NSV Liidu Riigipanga poolt 6. jaanuaril 1964 kinnitatud «Juhistest pooleli jäetud ehituste ning ehitamata jäänud objektide projekteerimise ja uurimistööde kulude mahakandmise vormistamise korra kohta»);[62]

kulutused loodusõnnetuste tagajärjel täielikult hävinud lõpetamata ehitustele.

[62] nr. 6-8/10/5/18.

Kontolt 33 ei kanta maha, vaid jäävad sinna kui lõpetamata ehitusega (toodanguga) seotud:

kulutused pooleli jäetud ehitusobjektidele (tootmishooned, ehitised, agregaadid), kuigi need on ekspluatatsioonis ja nende varal on valmistoodangu väljalase alanud;

valmisehitatud objektid, mille kohta riiklik vastuvõtukomisjon pole akte veel kinnitanud;

üksikud valmisehitatud kõrvalhooned või ehitised, mis kuuluvad suurte ettevõtete (järkude, käikulastavate komplekside) koosseisu, kuigi hoonestaja (tellija) töökomisjonid on need üksikud hooned või ehitised ekspluatatsiooni võtnud. Selliste objektide inventarimaksumus kantakse kontole 34 siis, kui lastakse käiku (riikliku komisjoni poolt vastuvõetuna) kogu ettevõte (järk, käikulastav kompleks) tervikuna ja sel puhul kantakse maha kõik sellele tehtud kulud.

Kulutused ajutiselt katkestatud või lõplikult pooleli jäetud ehitustele, mille mahakandmiseks luba pole, eraldatakse konto 33 analüütilises arvestuses eri rühma (ja riikliku plaani kohaselt ehitatavad objektid lahus mittetsentraliseeritud allikate arvel ehitatavatest).

Tööettevõtu korras tehtavate kapitaalmahutuste kulude arvestamisel tuleb silmas pidada järgnevat.

Kui selgub, et tööettevõtuorganisatsioonide juba tasutud või panga poolt tasumiseks vastuvõetud arvetes on ehitus- ja montaažtööde maksumus tegelikust suurem või kui pank on tema poolt varem vastuvõetud tööarved tasumata tagastanud, peavad tellija ja tööettevõtja tegema vastavates arvestusandmetes ja omavahelistes arveldustes vastastikku kooskõlastatud parandused.

Tellija teeb need parandused järgmiselt:

a) aruandeaastal tehtud tööde maksumuse liialdus (juurdekirjutus) storneeritakse (punase kirjendiga) konto 33 deebetis ja konto 60 kreeditis;

b) aasta alguseks pooleli olnud ehitusobjektidel enne jooksvat aastat tehtud tööde maksumuse juurdekirjutatud osaga krediteeritakse kontot 33 ja debiteeritakse kontot 34 (allkontot 34-5).

Kui juurdekirjutusi ilmneb aasta alguseks pooleli olnud objektidel aruandeaastal või enne jooksvat aastat majanduslikul teel tehtud tööde maksumuses, parandatakse vastavad andmed tehtud tööde mahu eelarvelise maksumuse kohta kõrgemalseisva organisatsiooni loal kapitaalehituse analüütilises arvestuses ja aruannetes.

Enne aruandeaastat käiku lastud objektidel tehtud tööde maksumuses selgunud juurdekirjutused, mis Ehituspank on tööettevõtjalt kinni pidanud ja kandnud hoonestaja finantseerimisallika täiendamiseks, kirjendab hoonestaja konto 93 deebetisse riiklikus plaanis ettenähtud kapitaalmahutuste finantseerimisena, krediteе-

rides kontot 60. Ühtaegu sellega debiteeritakse sama summaga kontot 60 ja krediteeritakse kontot 93 (allkontot 93-3).

Kui ehituste jooksva aasta finantseerimine on veel avamata ja seetõttu Ehituspank kannab (vastavalt NSV Liidu Ehituspanga juhendile[63]) tööettevõtjatelt kinnipeetud summad eelarvesse, kirjendab hoonestaja need summad konto 93 (allkonto 93-3) kreeditisse ja konto 60 deebetisse. Ühtlasi tehakse sama summaga paralleelkanne konto 60 kreeditis ja konto 34 deebetis, näidates selle summa muude mahakirjendamistena.

Lõppbilansi koostamisel kantakse kontol 34 arvestatud liialdatud töödemaksumused (juurdekirjutused) kontole 93 (allkontole 93-3). Samaaegselt vähendatakse põhitegevuse bilansis samade summade võrra enne jooksvat aastat juurdekirjutustega arvelevõetud põhivahendite maksumust. Vastav kirjend tehakse jooksval aastal konto 85 deebetis (kirjes «Põhivahendite hindesumma täpsustused») ja konto 01 kreeditis.

Kontos nr. 33 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 07, 08, 13, 14, 23, 24, 27, 31, 46, 60, 63, 69, 70, 71, 73, 76, 78, 79, 84, 85, 86, 87, 89, 92, 93, 99;

kreedit-pool kontodega 07, 14, 34, 63, 84.

Konto nr. 34 «Lõpetatud ehitused ja põhivahendite soetused»

Kontol 34 arvestatakse kulusid lõpetatud kapitaalehituse objektidele ja soetatud põhivahenditele, mis on rakendatud tegevusse nii põhi- kui ka ehitustegevuse vajadusteks (koondeelarves ettenähtud assigneeringute arvel) ning mida arvestati ehitus- ja montaažtööde ning põhivahendite soetamise käigus kontol 33.

Käesoleval kontol arvestatakse ka teisi kapitaalmahutuste assigneeringute arvel tehtud kulusid: teiste organisatsioonide kapitaalehituse finantseerimine koopereerimise korras; kulud, mis ei suurenda põhivahendite maksumust; tegemata kapitaalehitustöödega seoses olevad kulud (kahjud); teistele organisatsioonidele tasuta üleantud vahendid; kulud ja kahjud, mida ei kanta objektide omahinda.

Valmisehitatud objektide kulude kontole 34 kandmise aluseks on riiklike vastuvõtukomisjonide aktid nende objektide ekspluatatsiooni andmise kohta.

Ehitusobjektide ekspluatatsiooni andmise ajaks loetakse akti riikliku vastuvõtukomisjoni poolt allakirjutamise kuupäev.

Aasta kestel kontol 34 arvestatud summad kantakse iga aasta pärast ehituse aastaaruande kõrgemalseisva organisatsiooni poolt kinnitamist maha (suletakse) vastavate finantseerimisallikate arvel.

---

[63] Välja antud 29. jaanuaril 1970 nr. 12 all. Antud küsimust käsitleb juhendi punkt 33.

Lõpetatud kapitaalehitused, millel puudub seatud korras lubatud finantseerimisallikas või mida olemasolev finantseerimine täielikult ei kata, näidatakse reformeeritud algbilansis eri kirjes «Finantseerimisega katmata lõpetatud kapitaalehitus».

Arvestusregistrites kirjendatakse kulud rühmitatult nende finantseerimise allikate ja vastavalt kontos 34 ettenähtud allkontode järgi:

34-1 «Riiklikus plaanis ettenähtud lõpetatud ehitused ja põhivahendite soetused»,

34-2 «Lõpetatud ehitused ja põhivahendite soetused mittetsentraliseeritud finantseerimisallikate arvel»,

34-3 «Kulud, mis ei suurenda põhivahendite maksumust»,

34-4 «Teiste organisatsioonide finantseerimine»,

34-5 «Muud mahakirjendamised»,

34-6 «Mahakirjendatud lõpetamata ehitustööde kulud».

Allkontodel 34-1 ja 34-2 arvestatakse vastavalt kuuluvusele valmisehitatud ja ekspluatatsiooni antud objektide, kaasa arvatud monteerimist vajanud kui ka seda mittevajanud seadmete ning inventari ja tööriistade kontolt 33 ülekantavat inventarimaksumust.

Allkontol 34-3 arvestatakse ehitatava ettevõtte ehituse koondeelarvetes ja finants-eelarvelistes koondarvestustes uue käikulastava ettevõtte ekspluatatsioonikaadri ettevalmistamiseks ettenähtud kulusid; ehituse konserveerimise kulusid, mida valitsus on lubanud teha kapitaalehituse assigneeringute arvel; perspektiivse iseloomuga kulusid, millel ei ole otsest seost konkreetse ehitusega (geoloogilised ja muud uurimistööd jm.); valitsuse otsusel korraldatavate näituste kujundamise kulusid.

Muid kulusid võib allkontole 34-3 kanda üksnes pärast NSV Liidu Statistika Keskvalitsusega ja NSV Liidu Rahandusministeeriumiga kooskõlastamist.

Põhivahendite maksumust mittesuurendavate kulude analüütilist arvestust peetakse kapitaalmahutuste plaanis ja kapitaalehituse eelarvetes ettenähtud tiitlite järgi.

Allkontol 34-4 arvestatakse summasid, mis on suunatud teiste organisatsioonide finantseerimiseks riiklikus plaanis ettenähtud assigneeringute ja mittetsentraliseeritud finantseerimisallikate arvel kapitaalmahutustest osavõtmise (koopereerimise) korras.

Koopereerimise korras kapitaalehituse finantseerimiseks suunatud summasid täidetud kapitaalmahutuste mahu hulka ei arvata.

Allkontole 34-5 kogutakse kulud, mida tehakse kapitaalmahutuste käigus nende finantseerimise allikate arvel, kuid ei arvata valmisehitatud objektide omahinda.

Sellisteks kuludeks on:

finantseerimise arvel mahakantavad eraldamised ehitus- ja montaažiorganisatsiooni fondi;

teistele ettevõtetele tasuta üleantud pooleli olevate ehitusobjektide kulud (viimaste mahakandmise aluseks on peale vastavate üleandmise-vastuvõtmise aktide ka vastuvõtva poole õiend nimetatud kulude oma raamatupidamises läbikandmise kohta; see õiend lisatakse üleandva poole aastaaruandele);

majanduslikul teel tehtavate ehitustööde tööettevõtumeetodile üleviimisel tööettevõtuorganisatsioonile tasuta üleantud materiaalsete väärtuste maksumus — käibevahendite normatiivide piires, mis neile organisatsioonidele on kehtestatud kooskõlas tööettevõtulepingu summaga;

teistele organisatsioonidele tasuta üleantud seadmete maksumus;

kulud ehitustööliste kaadri ettevalmistamiseks põhitegevuse finantsplaanis ettenähtud plaanilise akumulatsiooni arvel (majanduslikul teel ehitavatel hoonestajatel);

valitsuse määruste ja korralduste kohaselt läbiviidud materiaalsete väärtuste allahindamise summad;

ehituste põhivahenditele loodusõnnetustest tekitatud kahjud.

A l l k o n t o l 34-6 arvestatakse summad, mis on sellele allkontole kantud kontodelt 33 ja 30 (lammutamise ja demonteerimise kulud) pärast nende mahakandmiseks loa saamist, ning vahetult käesoleval allkontol kogutavad kulud, mis on seotud pooleli jäetud ehitusobjektide valve ja lammutamisega.

Kontol 34 arvestatud summad kantakse aastaaruande koostamisel või muudel selleks määratud tähtaegadel kontodele, kus arvestatakse kapitaalmahutuste finantseerimise allikaid (kontole 93 või kõrgemalseisva organisatsiooni poolt kapitaalmahutuste tsentraliseeritud finantseerimisallikate arvel tasutavate seadmete osas — konto 78 allkontole 78-4).

Maha kantakse summad, mis on nimetatud finantseerimise allikatena arvele võetud. Kulud, millel puudub eeskirjades ettenähtud finantseerimisallikas või mida olemasolev finantseerimine täielikult ei kata, jäävad kontole 34 ja arvestatakse eri kirjes.

Lõplikult pooleli jäetud ehitustööde kulude mahakandmisel tuleb juhinduda NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse, NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Ehituspanga ja NSV Liidu Riigipanga poolt 6. jaanuaril 1964 kinnitatud «Juhistest pooleli jäetud ehituste ning ehitamata jäänud objektide projekteerimise ja uurimistööde kulude mahakandmise vormistamise korra kohta».[64]

Kontos nr. 34 korrespondeerib

d e e b e t - p o o l kontodega 07, 08, 14, 23, 24, 27, 30, 33, 51, 60, 63, 69, 70, 76, 78, 85, 87, 93, 99;

k r e e d i t - p o o l kontodega 14, 93.

---

[64] Vt. viide 62 lk. 87.

Konto nr. 35 «Põhikarja moodustamine»

Sellele kontole kirjendatakse põhivahenditena arvestatavate kõigi loomaliikide põhikarja moodustamise kulud, mis tehakse omade finantseerimisallikate arvel ega ole kapitaalmahutuste plaanis ette nähtud.

Põhikarja moodustamise kuludeks on:

a) riiklike ettevõtete ja organisatsioonide põhikarja (põhivahendite hulka) üleviidud iga liiki produktiiv- ja tööloomade noorkarja üleskasvatamise kulud;

b) täiskasvanud produktiiv- ja tööloomade soetamise kulud, kaasa arvatud nende kohaletoimetamise kulud;

c) teistelt riiklikelt ettevõtetelt ja organisatsioonidelt tasuta saadud täiskasvanud loomade majandisse kohaletoomise kulud.

Põhikarja üleviidavad noorloomad hinnatakse tegeliku omahinnaga, kuid mitte kallimalt loomade äraandmishindadest koos lisanditega, mis on kehtestatud riigile müüdavate loomade hindadele.

Loomade hindamisel lähtutakse nende eluskaalust ja põhikarja üleviimise päeval kehtivatest hinnakirjajärgsetest äraandmishindadest järgmiste erinevustega:

veised, lambad, kitsed, põdrad, pühvlid ja jakid — keskmise rammususega loomade hindadega;

sead — lihasigade hindadega, spetsialiseeritud seakasvatusmajandites aga — liha-, peekon- ja rasvasigade hindadega.

Summad, mille võrra põhikarja üleviidud noorloomade tegelik omahind ületab nende maksumuse äraandmishindades koos viimastele kehtestatud lisanditega, kantakse vastavate ettevõtete ja organisatsioonide aruandeaasta majandusliku tegevuse tulemustesse.

Noorhobused, -kaamelid ja -eeslid ning ostetud tõu- ja parandatud kohalikku tõugu noorveised ja -hobused hinnatakse põhikarja üleviimisel tegeliku omahinnaga.

Põhikarja üleviidav iga liiki produktiiv- ja tööloomade noorkari kantakse aasta kestel kontolt 09 konto 35 deebetisse maksumusega, millega need loomad olid bilansis aasta algul, lisades sellele kaaluiibe või arvulise juurdekasvu plaanilise omahinna alates aasta algusest kuni loomade põhikarja üleviimise päevani. Aasta lõpul aruandekalkulatsiooni koostamise järel kantakse aasta jooksul põhikarja üleviidud noorloomade selliselt arvutatud maksumuse ja tegeliku omahinna vahe täiendavalt kontolt 09 kontole 35 või storneeritakse.

Kui põhikarja üleviidud noorloomade tegelik omahind on kõrgem nende maksumusest kehtivates äraandmishindades koos viimastele kehtestatud lisanditega, kantakse vahe aasta lõpul konto 35 kreeditist konto 99 deebetisse.

Väljastpoolt majandit soetatud täiskasvanud loomade maksu-

mus kantakse konto 35 deebetisse loomade soetamise tegeliku omahinnaga, kaasa arvatud nende majandisse kohaletoimetamise kulud.

Aasta lõpul kirjendatakse põhikarja moodustamise kulud konto 94 deebetisse käesoleval kontol arvestatud summade piires.

Kontole 35 võivad aasta lõpul jääda ainult põhikarja moodustamise kuludest finantseerimisega katmata osa ja lõpetamata kulutused.

Analüütilist arvestust peetakse loomaliikide viisi, jagades põhikarja moodustamise kulud järgmistesse rühmadesse:

a) noorloomade üleviimine põhikarja;

b) täiskasvanud loomade soetamine;

c) täiskasvanud loomade kohaletoimetamise kulud (loomade tasuta saamisel teistest majanditest).

Kontos nr. 35 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 05, 06, 08, 09, 23, 50, 60, 63, 69, 70, 71, 76, 78, 79;

kreedit-pool kontodega 63, 94, 99.

Konto nr. 36 «Valmidusastme järgi tasutavad tööd»

Sellel kontol arvestatakse selliste eelarvest ning (teaduslike uurimuste ja konstrueerimistööde osas) tööstuse tsentraliseeritud summade arvel finantseeritavate geoloogiliste, teaduslike uurimis- ja konstrueerimistööde maksumust, mille eest tasutakse vastavalt nende valmidusastmele.

Kontol 36 arvestatakse ka kulud, mida ei arvata geoloogiliste tööde mahu hulka, kuid finantseeritakse nendeks töödeks eraldatud summade arvel, nagu seadmete ostuhind, riiklikud rahalised tasud uute maardlate avastamise eest, ergutuspreemiad esmasavastajatele jm.

Kontot 36 krediteeritakse vastavate tööliikide finantseerimise allikate arvel mahakantavate summadega.

Kontot 36 kasutavad geoloogiaorganisatsioonid, tööstusettevõtete geoloogiateenistused, isemajandavad teadusliku uurimise ja konstrueerimise organisatsioonid ning geoloogilisi ja teaduslikke uurimistöid tööettevõtu korras tegevad ettevõtted ja organisatsioonid.

Geoloogiaorganisatsioonid, tööstusettevõtete geoloogiateenistused ning teadusliku uurimise ja konstrueerimise organisatsioonid koguvad valmidusastme järgi tasutavate töödega seotud kulud kontol 20. Sedamööda, kuidas tehtud tööd vormistatakse nõuetekohaste aktidega, kantakse nende tööde maksumus üle kontole 36. Seejuures kirjendavad geoloogiaorganisatsioonid ja -teenistused panga poolt tasumiseks vastuvõetud arvete summad tööde üleandmise korras, s. t. konto 46 kaudu. Konto 36 deebetisse kan-

navad geoloogiaorganisatsioonid ja tööstusettevõtete geoloogiateenistused projektides ja eelarvetes ettenähtud tööde osas eelarvelise maksumuse, muude tööde osas aga — tegeliku omahinna. Teadusliku uurimise ja konstrueerimise organisatsioonid kannavad sinna tehtud tööde tegeliku omahinna.

Aruandluse jaoks vajalike näitajate saamiseks on otstarbekohane jagada konto 36 arvestusregistrites järgmisteks allkontodeks:

36-1 «Projektides ja eelarvetes ettenähtud lõpetamata geoloogilised tööd»,

36-2 «Projektides ja eelarvetes ettenägemata geoloogilised tööd»,

36-3 «Lõpetatud geoloogilised, teaduslikud uurimis- ja konstrueerimistööd»,

36-4 «Kulud, mida ei arvata geoloogiliste tööde mahu hulka».

Kõiki ülalloetletud allkontosid kasutavad ainult geoloogiaorganisatsioonid, tööstusettevõtete geoloogiateenistused ja geoloogilisi töid tööettevõtu korras (spetsialiseeritud organisatsioonide kaudu) tegevad ettevõtted. Teadusliku uurimise ja konstrueerimise organisatsioonid kasutavad kontol 36 arvestatavate tööde osas ainult allkontot 36-3.

Allkonto 36-1 deebetisse kantakse kuni kogu töödekompleksi täieliku lõpetamiseni nende geoloogiliste tööde eelarveline maksumus, mis tehti oma jõudude ja vahenditega või tööettevõtu korras vastavalt projektidele ja eelarvetele ning osaliselt valminutena vormistati aktidega, mida pank võttis vastu tasumiseks. Samal allkontol arvestatakse ka nende tööde eelarvelist maksumust, mille tegelik maht ületab jooksva aasta tiitelnimekirjas ettenähtu, kuid on antud objekti (leiukoha) projekti- ja eelarvedokumentatsioonis ettenähtud mahtude piires.

Käesoleval allkontol arvestatakse ka ajutiste hoonete ja ehituste eelarvelist maksumust, mis püstitati seoses ülalnimetatud töödega. (Ehitustööde lõpetamisel määratakse geoloogiaorganisatsiooni käskkirjaga komisjon valmisehitatud objektide ekspluatatsiooni võtmiseks; ekspluatatsiooni võtmise akti põhjal võetakse objektid põhikirjafondist eelarvelise maksumusega arvele põhi- või väikevahenditena, olenemata nende arvestamisest allkontol 36-1.)

Antud objektil (leiukohas) projekti- ja eelarvedokumentatsioonis ettenähtud geoloogiliste tööde kogu kompleksi lõpetamisel kantakse allkontol 36-1 arvestatud summad, kaasa arvatud ülalnimetatud hoonete ja ehituste eelarveline maksumus, üle allkonto 36-3 deebetisse. See ülekandmiskirjend tehakse pärast vastava dokumendi saamist, mis tõendab geoloogiliste tööde aruannete sundeksemplaride, temaatiliste tööde plaani täitmise aruannete või kaartide üleandmist üleliidulisse või vastavasse territoriaalsesse geoloogiafondi.

Allkonto 36-1 analüütilist arvestust tuleb pidada eraldi iga objekti ning ministeeriumide ja keskasutuste juhendites ettenähtud töö- ja kululiikide lõikes. Ajutised hooned ja ehitused arvestatakse allkontol 36-1 üksikute objektide viisi, mille kohta on olemas eelarved või finants-eelarvelised arvestused, kusjuures üheliigilised objektid arvestatakse rühmiti.

Allkontol 36-2 arvestatakse tehtud, kuid projektides ja eelarvetes ettenägemata (s. t. seadusliku aluseta tehtud) geoloogiliste tööde tegelikku omahinda.

Allkontol 36-2 arvestatud kulud jäävad finantseerimisega katmatutena sinna kuni neile vastavate finantseerimisallikate kindlaksmääramiseni ja seatud korras mahakandmiseks loa saamiseni.

Nimetatud allkonto analüütilist arvestust peetakse iga tööliigi kohta.

Majanduslikul teel tehtavate tööde osas tehakse kirjendid allkontode 36-1 ja 36-2 deebetis korrespondeerivalt kontoga 46. Geoloogilisi töid tööettevõtu korras tegevates ettevõtetes krediteeritakse vastavate summade allkontode 36-1 ja 36-2 deebetisse kandmisel kontot 60.

Allkontol 36-3 arvestavad geoloogiaorganisatsioonid ja geoloogilisi töid tööettevõtu korras tegevad ettevõtted allkontolt 36-1 käesolevale allkontole kantud summasid allkonto 36-1 kasutamise juhistes kirjeldatud korras.

Allkonto 36-3 lõpetatakse kõrgemalseisva organisatsiooni korraldusel raamatupidamise lõppbilansi koostamisel sel teel, et lõpetatud tööde maksumus kirjendatakse konto 95 deebetisse. Kui iseseisval bilansil olevaid geoloogide salku (ekspeditsioone) finantseeritakse geoloogiliste tööde eest kõrgemalseisva organisatsiooni finantseerimise kontolt, lõpetatakse allkonto sel teel, et lõpetatud tööde maksumus kirjendatakse konto 78 deebetisse.

Teadusliku uurimise ja konstrueerimise organisatsioonid arvestavad allkontol 36-3 eelarve või tööstuse tsentraliseeritud summade arvel tehtud tööde tegelikku omahinda, krediteerides seejuures kontot 20 või 60.

Neis organisatsioonides lõpetatakse allkonto 36-3 aastaaruande koostamisel tehtud ja kinnitatud tööde osas sel teel, et viimaste maksumus kantakse konto 96 deebetisse, kus seni koguti eelarvelise finantseerimise või tööstuse tsentraliseeritud summade arvel saadud summasid.

Allkonto 36-3 analüütilist arvestust peetakse objektide ja teemade viisi, kululiikidele jaotamata.

Allkontol 36-4 arvestatakse kulusid, mis on tehtud geoloogiliste tööde finantseerimise summade arvel, kuid ei kuulu nende tööde mahu hulka arvamisele. Allkonto 36-4 lõpetatakse raamatupidamise lõppbilansi koostamisel sel teel, et tehtud kulud kirjendatakse konto 95 deebetisse.

Selle allkonto analüütilist arvestust peetakse kululiikide järgi.
Kontos nr. 36 korrespondeerib
deebet-pool kontodega 20, 46, 51, 60;
kreedit-pool kontodega 78, 95, 96.

IV OSA

VALMISTOODANG, KAUBAD JA REALISEERIMINE

Selle osa kontodel arvestatakse valmistoodangu ja kaupade saamise, ärasaatmise (väljastamise) ja realiseerimise operatsioone, realiseerimiskulusid (tootmisvälised kulud ja käibekulud), tööde ja teenuste realiseerimist ning tulusid transpordi- ja sidevahendite ekspluateerimisest.

Valmistoodangu ja kaupade arvestuse põhiülesanneteks on:

kontroll valmistoodangu ja kaupade säilimise üle;

kontroll valmistoodangu ja kaupade õige ja õigeaegse arvelevõtmise ning nende liikumise dokumentidega vormistamise üle;

täpsete andmete andmine ladudes (materiaalselt vastutavate isikute viisi) olevate valmistoodete ja kaupade koguse ja maksumuse kohta; kontroll väärtuste tegelike varude normatiividele vastavuse üle;

võimaluste loomine sisemiste ressursside mobiliseerimise korras realiseerimisele kuuluvate ülenormatiivsete ja liigsete varude õigeaegseks väljaselgitamiseks;

kontroll valmistoodangu ja kaupade realiseerimise plaanide täitmise üle;

toodangu, kaupade, tööde ja teenuste realiseerimise tulemuste kindlakstegemine.

Konto nr. 40 «Valmistoodang»

Sellel kontol arvestatakse põhitootmise korras või abikäitiste poolt realiseerimiseks toodetud valmistoodete, põllumajandusliku valmistoodangu ja muu toodangu liikumist.

Komplekteerimiseks või kaupadena edasimüümiseks muretsetud valmistooted, mida ei arvata kaubatoodangu omahinda, kuuluvad arvestamisele kontol 41.

Realiseerimiseks väljalastud valmistoodang võetakse arvele kontol 40, kuigi osa sellest on määratud ka ettevõtte omavajadusteks. Kui mõned tooteliigid lähevad tervenisti kasutamiseks ettevõttes endas, võib neid arvestada kontol 05 (allkontodel 05-1 või 05-3), olenevalt nende otstarbest.*

* NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi süsteemi sovhoosid ja teised riiklikud põllumajandusettevõtted võivad arvestada kogu valmistoodangu (sealhulgas ka omavajadusteks mineva) eri kontol vastavalt nimetatud ministeeriumi juhistele.

Valmistoodanguks loetakse tooted, mille töötlemine (komplekteerimine) on täielikult lõpule viidud ja mis on läbinud nõutava proovimise (kontrolli), vastavad kehtivatele standarditele või kinnitatud tehnilistele tingimustele (varustatud sertifikaadi või mõne muu, toote kvaliteeti tõendava dokumendiga), on vastu võetud ettevõtte tehnilise kontrolli töötajate poolt ning antud üle lattu või vastu võetud tellija poolt (kui valmistoodang antakse üle kohapeal) antud tooteliigi vastuvõtmiseks kinnitatud korras (vormistatud ettenähtud üleandmisdokumentidega).

Tellijatele kohapeal üleandmisele kuuluv ja vastuvõtuaktiga vormistamata valmistoodang jääb lõpetamata toodangu koosseisu; kontol 40 arvelevõetava toodangu hulka sellist toodangut ei arvata.

Tootmisest tulnud valmistoodangu arvestust peetakse vastavate ministeeriumide ja keskasutuste poolt määratavas korras.

Valmistoodangut arvestatakse hoiukohtade ja tooteliikide viisi ning kindlaksmääratud mõõtühikutes. Ministeeriumi (keskasutuse) loal võib arvestust pidada ka raamatupidamise operatiivmeetodil, analoogiliselt tooraine ja materjalide arvestamiseks ettenähtud korraga.

Valmistooteid, mis ei leia ostjaid ja on üle antud varustus-, turustus- või kaubandusorganisatsioonidele komisjonimüügiks, ei võeta enne nende eest raha laekumist arvelt maha, vaid eraldatakse konto 40 analüütilises arvestuses eri rühma, jaotatult organisatsioonide järgi, kellele nad anti üle realiseerimiseks.

Omatoodetud valmistoodete saamine, väljaandmine ja mahakandmine (rahalises väljenduses) arvestatakse tegeliku omahinnaga. Analüütilises arvestuses lubatakse üksikute nimetuste osas valmistoodete liikumist arvestada arvestushindadega (plaanilise omahinnaga, hulgi- või väljamishindadega jne.), näidates registrites eri kirjes nende toodete tegeliku tehaseomahinna hälbed nende maksumusest arvestushindades.

Nimetatud hälbed, välja arvatud jäätmetest valmistatud laiatarbekaupade kohta käivad, kantakse registritest läbi üheliigiliste valmistoodete rühmade viisi. Nende rühmade raames jaotab ettevõte tooted (selleks, et kõnesolevaid hälbeid vastavalt eraldi välja tuua ja arvestada), lähtudes üksikute toodete tegeliku omahinna arvestushindades arvutatud maksumusest hälbimise tasemest. Jäätmetest valmistatavate ja laiatarbekaupadena või tootmisotstarbeliste toodetena realiseeritavate valmistoodete tegeliku omahinna hälbed nende toodete maksumusest arvestushindades tuleb teha kindlaks ja arvestada tingimata eraldi teistest valmistoodetest.

Kui tööstusettevõtetes valmistoodete analüütilist arvestust peetakse hulgi-, väljamis- või muudes arvestushindades, tuleb nende toodete tegeliku tehaseomahinna hälbed välja tuua mitte üksnes nende maksumusest nimetatud hindades, vaid ka vastava kvartali plaanilisest tehaseomahinnast (kui toodangu omahind planeeri-

takse kvartalite lõikes) või aasta keskmisest plaanilisest omahinnast (kui plaanis ei ole toodangu omahind ette nähtud kvartalite viisi).

Sovhoosides ja teistes riiklikes põllumajandusettevõtetes arvestatakse taime- ja loomakasvatuse valmistoodangu või töödeldud saaduste saamist, väljaandmist ja mahakandmist aasta kestel plaanilise omahinnaga. Aasta lõpul selgunud toodangu tegeliku ja plaanilise omahinna vahe kantakse toodangu kontole vastavate saaduste aruandeaasta lõpuks alles jäänud kogusele langevas osas.

Ostjatele (tellijatele) ärasaadetud või kohapeal üleantud, samuti oma kapitaalehituse ja kapitaalremondi ning mittetööstuslike käitiste ja majandite vajadusteks väljastatud valmistooted kirjendatakse maha realisatsioonina (vt. kontode 45 ja 46 kasutamise juhiseid).

Kui valmistooteid väljastati omavajadusteks (näiteks töötlemiseks), kantakse need samuti läbi konto 40 kreeditist kui realiseeritud, eeldusel, et selline väljastamine on realiseerimisplaanis ette nähtud. Vastasel korral krediteeritakse kontot 40 ja debiteeritakse ilma konto 46 vahenduseta otse tarbimiskontosid (tööstusettevõtetes arvatakse tootmiskulude aruande majanduslike elementide järgi koostamisel valmistoodete kulu, mida ei tule arvata kaubatoodangu hulka, maha kui sisekäive).

Valmistoodangu tegeliku omahinna hälbed selle maksumusest analüütilises arvestuses aluseks võetud hindades tehakse väljaläinud ja aruandeperioodi lõpuks alles jäänud valmistoodetele langevas osas kindlaks järgmiselt.

Valmistoodangu aruandeperioodi algusjäägile vastavale hälvete summale lisatakse aruandekuul lattu tulnud toodetele langevad hälbed. Seejärel lisatakse toodangu jäägi maksumusele arvestushindades aruandekuul samade hindadega arvelevõetud toodete maksumus. Esimese ja teise summa jagatis annab hälvete protsendi. Laiendades viimast aruandeperioodi lõpuks laos ja eraldi teel oleva valmistoodangu maksumusele arvestushindades, tuletatakse hälvete summa, mis tuleb jätta kontole 40 ja kanda kontole 45, — korrektiivina kummalgi neist kontodest arvestatavale toodangujäägi arvestuslikule maksumusele (ärasaadetud valmistoodangu jäägile kantakse hälbed seal, kus kontol 45 peetakse lähetatud toodete arvestust nende maksumusega arvestushindades — vt. konto 45 kasutamise juhiseid).

Valmistoodangu tegeliku omahinna hälbed selle maksumusest arvestushindades kirjendatakse ärasaadetud ja realiseeritud toodetele langevas osas konto 40 kreeditisse ja vastavate kontode deebetisse kas täiendava või storno-kirjendiga, olenevalt sellest, kas need hälbed kujutavad endast ülekulu või kokkuhoidu.

Sovhoosides ja teistes riiklikes põllumajandusettevõtetes tuleb

laos olevale toodangujäägile langevate hälvete kindlakstegemisel silmas pidada järgmisse aastasse üleminevate omatoodetud seemne- ja söödavarude hindamise erikorda. Summa, mille võrra omatoodetud seemne ja söötade tegelik omahind on kõrgem nende maksumusest ettenähtud hindades, kantakse finants-majandusliku tegevuse tulemustesse (kontole 99).

Kontos nr. 40 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 14, 20, 21, 26, 29, 45, 85;

kreedit-pool kontodega 05, 06, 08, 14, 20, 23, 25, 26, 28, 31, 43, 45, 84, 85, 99.

Konto nr. 41 «Kaubad»

Sellel kontol arvestatakse käibesfääris olevate ja edasimüüdavate kaupadena soetatud kaubaliste materiaalsete väärtuste liikumist.

Seega kasutavad käesolevat kontot peamiselt varustus-, turustus- ja kaubandus- (kaasa arvatud TVO-d) organisatsioonid ja -ettevõtted ning toitlustusettevõtted.

Tööstus- jt. ettevõtetes või organisatsioonides kasutatakse kontot 41 juhul, kui:

teatavad tooted, materjalid või toiduained ostetakse spetsiaalselt selleks, et neid müüa oma töötajatele (näiteks kauplustest kaugel asuvates metsavarumisettevõtetes — toiduained ja tööriistad raietööliste varustamiseks, geoloogide salkades — toiduained ekspeditsiooni liikmete varustamiseks jne.);

tööstusettevõtetes komplekteerimiseks muretsetud valmistoodete maksumust ei tule arvata ei väljalastava toodangu tehase- ega ka täielikku omahinda, vaid see hüvitatakse ostjate poolt eraldi. (Tootmisotstarbeliseks komplekteerimiseks soetatud valmistoodete suhtes vt. konto 05 kasutamise juhiseid allkonto 05-2 osas).

Varustus-, turustus- ja kaubandus- (kaasa arvatud TVO-d) organisatsioonid ja -ettevõtted arvestavad kontol 41 (eri allkontol) ka ostetud ja omavalmistatud taarat, välja arvatud tootmis- või majanduslikeks vajadusteks kasutatav taara, mis arvestatakse kontol 01 või kontol 12 (vt. nimetatud kontode kasutamise juhiseid).

Hankijate jt. arveldusdokumentide aktseptist keeldumise tõttu vastutavale hoiule võetud kaupade maksumus arvestatakse bilansijärelmisel kontol 004.

Varustus-, turustus- ja kaubandusorganisatsioonides ja -ettevõtetes ning toitlustusettevõtetes peetakse kaupade ja taara arvestust vastavate ministeeriumide ja keskasutuste juhendites ettenähtud korras. Kaupade arvestamise korra ühtlustamiseks võtavad ministeeriumid ja keskasutused ametkondlike juhendite väljatöötamisel aluseks NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Materiaal-

Tehnilise Varustuse Komitee, NSV Liidu Kaubandusministeeriumi jt. juhendeid.[65]

Kaupade arvestamisel köögiviljahoidlates tuleb juhinduda NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Kaubanduskomitee poolt 23. juulil 1965 nr. 077-75 all kinnitatud «Põhimäärustikust kaupade vastuvõtmise, hoidmise ja väljastamise (realiseerimise) ning raamatupidamises arvestamise operatsioonide vormistamise korra kohta köögiviljahoidlates».

Kaupade arvestamisel tuleb silmas pidada järgmist.

Kaupu arvestatakse raamatupidamises (olenevalt nende hindamisviisist plaanis) ostu- või jae- (müügi-) hindadega.

Kaupade arvestamisel müügihindadega arvestatakse müügi- ja ostuhinna vahed (maha- ja juurdehindlused) eraldi kontol 42.

Kaupade varumise ja kohaletoomise kulud arvestatakse kontol 44 (bilansis näidatakse kuu lõpul allesolnud kaupade jäägile vastav osa kohaleveokuludest eri kirjes).

Kuu jooksul lattu toodud kaupade ja taara arvelevõtmisel krediteeritakse kontot 60 (transpordi- ja muud kulud kantakse konto 60 kreeditist üle konto 44 deebetisse). Kuu lõpul võetakse ärasaadetud, kuid lattu jõudmata kaupade eest tasutud maksenõuete, samuti aktseptitud, kuid tasumata arvete summad arvele kontol 41 ja krediteeritakse kontot 60, ilma neid kaupu lattu arvele võtmata, ning näidatakse bilansis kirjes «Kaubad teel». Järgmise kuu algul kontol 41 arvelevõetud teel olevate kaupade summad storneeritakse, kusjuures järgmise kuu lõpuni need jäävad jooksvas arvestuses üles debitoorse võlgnevusena (lähemalt vt. osa «Tootmisvarud» üldjuhiseid teel olevate materjalide kohta).

Teistele organisatsioonidele töötlemiseks üleantud kaupu ei kirjendata kontolt 41 maha, vaid kantakse ainult üle viimase eri allkontole.

Konto 41 jaguneb järgmisteks allkontodeks:

41-1 «Kaubad baasides ja ladudes»,

41-2 «Kaubad köögiviljahoidlates»,

41-3 «Kaubad jaeettevõtetes»,

41-4 «Kaubad ja tooraine toitlustusettevõtete ladudes»,

41-5 «Tühi ja kaubaga taara».

Tööstus- jms. ettevõtted arvestavad konto 41 allkontol 41-6 «Ostetud tooted» valmistooteid, mida nad on ostnud edasimüümiseks.

A l l k o n t o l 41-1 arvestatakse hulgi- ja jaotusbaasides ning -ladudes olevate kaubavarude liikumist ja seisu.

Kaupade analüütilist arvestust peetakse ostu- või jaehindadega eraldi iga materiaalselt vastutava isiku (brigaadi) ja vajaduse kor-

---

[65] Vt. NSV Liidu Kaubandusministeeriumi 17. jaanuari 1955. a. käskkirjaga nr. 43 ning Riikliku Materiaal-Tehnilise Varustuse Komitee 29. jaanuari 1969. a. korraldusega nr. 9 kinnitatud juhendid.

ral iga hoiukoha järgi, kusjuures näidatakse kaupade nimetused, sort, kogus (partiid, pallid), hind ja üldmaksumus.

Kõrgemalseisvate organisatsioonide loal võib jaotusladudes kaupu arvestada järgmiselt: raamatupidamises — üldsumma jaehindadega; ladudes (baasides) — materiaalselt vastutavate isikute poolt kaupade nimetuste, sortide, koguse ja hinna järgi.

Ettevõtte raamatupidamine (tsentraliseeritud raamatupidamine) on kohustatud süstemaatiliselt kontrollima materiaalselt vastutavate isikute poolt kaupade raamatusse (või kaartidele) tehtud sissekannete õigsust. Iga kuu lõppedes ja inventuuri päevaks võrreldakse raamatupidamise andmeid materiaalselt vastutavate isikute poolt kaupade hoiukohtades peetavate arvestusandmetega. Kaupade inventuuri tulemused tuuakse välja nimetuste, sortide, koguse ja maksumuse järgi.

Allkontol 41-2 arvestatakse kartulite, köögi- ja puuvilja ning muude kaupade liikumist ja seisu spetsiaalsetes puu- ja köögiviljakombinaatides, ladudes, baasides ja köögiviljahoidlates, kus saadusi hoitakse pikemat või lühemat aega ja kust neid ka müüakse. Toitlustusorganisatsioonide ja -ettevõtete köögiviljahoidlates asuvad kartulid, puu- ja köögivili arvestatakse samuti käesoleval allkontol. Köögiviljahoidlates arvestatakse kaubad ostuhindadega.

Allkontol 41-3 arvestatakse nende kaupade liikumist ja seisu, mis asuvad jaeettevõtetes: kaubamajades, kauplustes, müügitelkides, paviljonides, kioskites, müügilaudadel, kandekaubanduse ja kaupade laialiveo võrgus, toitlustusettevõtete einelaudades ning väikehulgibaasides ja -kauplustes, kust müüakse kaupu asutustele, organisatsioonidele ja ettevõtetele.

Kaupade arvestust peetakse eraldi iga materiaalselt vastutava isiku kohta, neis ettevõtetes aga, kus on kehtestatud brigaadiviisiline materiaalne vastutus, — iga brigaadi kohta jae- (müügi-) hindadega.

Klaastaara (piima-, õlle- ja veinipudelid, purgid, klaasid jm.) arvestatakse jaeettevõtetes ja toitlustusettevõtete einelaudades üldsummas ühel kontol koos vastava kaubaga.

Allkontol 41-4 arvestatakse toitlustusettevõtete (sööklate, restoranide, toidubaaride, kohvikute jne.) ladudes olevate toiduainete ja kaupade liikumist ja seisu.

Kartulid, puu- ja köögivili, mis asuvad toitlustusettevõtete ladudes ja on määratud jooksvateks tootmisvajadusteks, arvestatakse allkontol 41-4, kuna need, mis asuvad erilistes köögiviljahoidlates ja on määratud püsivamaks säilitamiseks, arvestatakse allkontol 41-2.

Allkontol 41-5 arvestatakse kaupadega täidetud ja tühja taara seisu ja liikumist (välja arvatud klaasnõud jaeettevõtetes ja toitlustusettevõtete einelaudades) NSV Liidu Ministrite Nõukogu

Riikliku Materiaal-Tehnilise Varustuse Komitee ja NSV Liidu Kaubandusministeeriumi juhendites ettenähtud korra kohaselt.[66]

Kaubandusorganisatsioonide (kaubastute, trustide, kontorite ja osakondade) juhtijad võivad taara organisatsioonisisese liikumise arvestamiseks kehtestada keskmised arvestushinnad. Viimased määratakse taararühmade (-liikide) viisi vastavalt antud kaubandusettevõttes kasutusel oleva taara koostisele ja hindadele. Keskmisi hindu revideeritakse vajadust mööda, kuid üldreeglina mitte sagedamini kui üks kord poolaastas. Taara hinnakirja- (või soetamis-) hindade ja keskmiste arvestushindade vahed kantakse kontole 42 (allkontole 42-1). Nende vahede saldot allkontol 42-1 tuleb kontrollida korraliste inventuuride käigus ja vajaduse korral korrigeerida konto 99 kaudu (kirjes «Taaraoperatsioonide tulemused»).

Kontot 41 kasutavad tööstus- jm. ettevõtted ning organisatsioonid arvestavad oma kaupade liikumist selleks kontos 41 ettenähtud allkontol 41-6 «Ostetud tooted» materiaalsete väärtuste arvestamiseks ettenähtud korras (vt. osa «Tootmisvarud» üldjuhiseid).

Kontos nr. 41 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 05, 12, 14, 20, 23, 26, 29, 42, 45, 47, 50, 60, 64, 71, 72, 73, 76, 78, 85, 99;

kreedit-pool kontodega 05, 06, 08, 14, 20, 42, 43, 45, 46, 47, 63, 64, 78, 84, 85, 99.

Konto nr. 42 «Kaubanduslik hinnalisand ja käibemaks»

Sellel kontol arvestatakse kaupade riiklike jaehindadega arvestamisel kaubandusliku mahahindluse (juurdehindluse) ning kaupade ostu- ja arvestushindade (peale jaehinna) vahede summasid.

Peale selle peetakse kontol 42 ka käibemaksu ja eelarveliste hinnalisandite operatsioonide arvestust juhul, kui kaubad arvestatakse käibemaksu sisaldavate hindadega.

Toitlustusettevõtetes arvestatakse käesoleval kontol kaubanduslikku mahahindlust (juurdehindlust) ladudes, einelaudades või köögis olevatele toiduainetele ja kaupadele ning hinnalisandeid, mis kindlaksmääratud suuruses lisatakse köögi- ja einelauatoodete jaehindadele.

Kontol 42 arvestatakse ka mahahindluse summasid, mida hankijad annavad kaubandusorganisatsioonidele kaupade võimalike kadude arvel ja transpordi lisakulude hüvitamiseks.

Konto 42 jaguneb järgmisteks allkontodeks:

42-1 «Kaubanduslik hinnalisand (mahahindlus, juurdehindlus)»,

42-2 «Käibemaks»,

---

[66] Vt. viide 65 lk. 100.

42-3 «Mahahindlused hankijatelt transpordikulude hüvitamiseks».

Kontot 42 krediteeritakse kaupade arvelevõtmisel kaubandusliku ja täiendava mahahindluse (juurdehindluse) ning seejuures arvutatud käibemaksu summadega, debiteeritakse aga realiseeritud ja väljastatud või loomuliku kao, praagi, riknemise, puudujäägi jms. tõttu mahakantud kaupadele vastavate kaubandusliku ja täiendava mahahindluse (juurdehindluse) summadega.

Riigieelarve tuludesse[67] kantavate käibemaksusummadega debiteeritakse kontot 46 ja krediteeritakse kontot 73. Seoses sellega kirjendatakse realiseeritud kaupadele vastavad käibemaksusummad käesoleva konto kreeditisse ja konto 46 deebetisse «punase storno» viisil.

Ettevõtetest realiseeritud kaupadele vastav osa mahahindluse (juurdehindluse) summadest kirjendatakse «punase storno» viisil konto 42 kreeditisse ja konto 46 või konto 48 «Kaupade jae- ja väikehulgimüük» deebetisse.

Ladudest ja baasidest realiseeritud ja väljastatud kaupadele vastav osa mahahindluse (juurdehindluse) summadest tehakse kindlaks väljakirjutatud faktuurarvete põhjal, kusjuures kirjendid tehakse eespool näidatud korras («punase storno» viisil).

Realiseerimata kaupadele vastavad mahahindluse (juurdehindluse) summad täpsustatakse inventeerimisnimestike põhjal kaupadelt saada oleva mahahindluse (juurdehindluse) kindlaksmääramise teel vastavalt kehtivaile määradele.

Jaeettevõtetes võib realiseerimata kaubajäägile vastavat mahahindluse (juurdehindluse) summat kindlaks teha keskmise protsendi alusel.

Mahahindluse või vastavalt juurdehindluse keskmine protsent tuletatakse järgmiselt:

1. Mahahindluse (juurdehindluse) summale, mis vastab kaupade jäägile kuu alguseks, lisatakse konto 42 kreeditkäibe summa ja sellest lahutatakse sama konto deebetkäibe summa.

2. Kuu jooksul realiseeritud kaupade summale (arvestushindades) lisatakse kaupade jääk kuu lõpuks (samuti arvestushindades).

3. Korrutades ülaltähendatud viisil tuletatud mahahindluse summa 100-ga ning jagades realiseeritud ja järelejäänud kaupade summaga, saadakse mahahindluse (juurdehindluse) keskmine protsent nende kaupade maksumusest arvestushindades.

4. Korrutades mahahindluse (juurdehindluse) keskmise protsendi kaupade jäägiga kuu lõpuks ja jagades 100-ga, saadakse realiseerimata kaupadele vastav mahahindluse (juurdehindluse) absoluutsumma.

Kui toiduainete arvestust toitlustusettevõtete ladudes, tootmis-

---

[67] Osa 1.

üksustes ja einelaudades peetakse müügihindadega (koos hinnalisandiga), arvutatakse realiseeritud kaubanduslik mahahindlus (hinnalisand) nagu jaeettevõtetes.

Kui toiduained arvestatakse ladudes jae- või keskmiste kaalutud hindadega (ilma hinnalisandita), tootmisüksustes ja einelaudades aga müügihindadega (koos hinnalisandiga), on realiseeritud hinnalisand ja realiseeritud kaubanduslik mahahindlus otstarbekohane arvutada eraldi.

Kaubaliste materiaalsete väärtuste puudujääkide ja omastatud koguste maksumuse mahakirjutamisel kantakse neile kaubakogustele vastavad mahahindluse (juurdehindluse) summad kaubandus-, varustus- ja turustusorganisatsioonides läbi konto 42 sisekäivetena (allkonto 42-1 deebetis ning eri allkonto «Puuduleitud ja riknenud kaubaliste materiaalsete väärtuste müügi- ja ostuhindade vahed» kreeditis).

Konto 42 analüütilises arvestuses tuleb eraldi näidata mahahindluse (juurdehindluse), hinnavahede, käibemaksu ja eelarveliste hinnalisandite summad, mis vastavad ladudes, baasides ning jae- ja toitlustusettevõtetes olevatele kaupadele ning lähetatud kaupadele.

Kontos nr. 42 korrespondeerib
deebet-pool kontodega 41, 73, 75, 99;
kreedit-pool kontodega 20, 41, 46, 47, 99.

Konto nr. 43 «Tootmisvälised kulud»

Sellel kontol arvestavad tööstus- ja teised tootmisettevõtted kulusid, mis on seotud peamiselt valmistoodangu realiseerimisega.

Toodangu realiseerimisega seotud kulude (tootmisväliste kulude) hulka kuuluvad üldreeglina:

vastavate toodete taarastamise või pakkimise kulud, välja arvatud juhud, millal hinnakirjas või lepingus on ette nähtud, et toodang väljastatakse taarata ja pakendita või et taara maksumus hüvitatakse eri hinnaga, mis ei sisaldu toote hulgihinnas;

toodangu lähtejaama või -sadamasse toimetamise ning vagunisse või laevale laadimise kulud (laadimispunktides laadijate töötasu, laadimismehhanismide, inventari ja juurdesõiduteede ekspluateerimise kulud jne.), välja arvatud juhud, kui lepingus on ette nähtud, et tooted võetakse vastu kohapeal või antakse üle tehase (vabriku) juures asuvatesse spetsiaalse turustusorganisatsiooni ladudesse;

toodangu ostja asukohani (jaamani, sadamani) kohaletoimetamise kulud (ülalnimetatud kulud pluss raudtee veotariif, veetranspordi prahiraha jne.) neil juhtudel, kui hinnakirjad on kehtestatud franko sihtjaam (-sadam);

ettevõtte toodete realiseerimise eest kaubandus-, varustus- ja

turustusorganisatsioonidele makstud komisjonitasu (kui vastavaid tooteid ei saa realiseerida üldkorras, vaid nad on nimetatud organisatsioonidele üle antud komisjonimüügiks);

toodangu realiseerimisel turustusorganisatsioonidele tehtavad mahahindlused;

muud turustamiskulud.

Peale selle loetakse tootmisvälisteks kuludeks:

kindlaksmääratud suuruses tehtavad eraldamised teaduslikeks uurimusteks ja katsetusteks või kulutused neile töödele, kui viimased tehakse ettevõtte jõududega;

eraldised töötajate premeerimiseks uue tehnika väljatöötamise ja juurutamise eest;

toodete standardiseerimise kulud, kui need on tootmisväliste kulude eelarves ette nähtud;

kõrgemalseisva organisatsiooni poolt kindlaksmääratud suuruses tehtavad eraldamised kaadri ettevalmistamiseks, kui kaadri ettevalmistamine toimub tsentraliseeritult ja nende summade kulutajaks on peavalitsus, koondis või trust;

kindlaksmääratud suuruses tehtavad eraldamised kõrgemalseisva organisatsiooni aparaadi ülalpidamiseks (kui sellised eraldised on seadusega lubatud);

eraldised kõrgemalseisvale organisatsioonile viimases uue tehnika juurutamise fondi moodustamiseks.

Tootmisväliste kulude kirjete nomenklatuur ja nende kulude arvestamise kord nähakse ette vastavate ministeeriumide ja keskasutuste juhendites.

Arvestusregistrites jaguneb konto 43 järgmisteks allkontodeks:

43-1 «Turustamiskulud»,

43-2 «Muud tootmisvälised kulud».

Nendel allkontodel peetakse arvestust kulukirjete järgi, mis on kindlaks määratud ministeeriumide ja keskasutuste juhendites ning vastavad analüüsi ja aruandluse vajadustele.

Kontol 43 arvestatud laadimis-, veo- jms. kulud kantakse ostjate poolt hüvitatavas osas konto 45 deebetisse vastavalt ostjale arve esitamisele. Ülejäänud kulud, mida ostjad ei hüvita, kantakse konto 46 deebetisse.

Seejuures kirjendatakse hinnakirja või lepingu kohaselt ettevõtte arvel tehtud pakkimis- ja transpordikulud kontole 46 osas, mis vastab ainult realiseeritud toodangule, mille maksumus arvestati kontol 46. (Kontolt 43 maha kandmata kuludeosa, mis vastab ärasaadetud, kuid realiseerimata toodetele, näidatakse bilansi neis kirjetes, kus näidatakse lähetatud kaupade ja üleantud tööde jääke.)

Seoses sellega, et tootmisvälised kulud ei ole kaubatoodangu tehaseomahinna element, näidatakse nad ka nimetatud toodangu omahinna aruandekalkulatsioonides eraldi kirjes selleks, et teha kindlaks selle toodangu täielik omahind.

Aruandekalkulatsioonide koostamisel ja tootmisväliste kulude üksikutele tooteliikidele jaotamisel tuleb silmas pidada järgmist.

Kui kõiki väljalastud tooteid ei saadeta ära samal kuul, koostatakse toodangu täieliku omahinna kindlakstegemiseks väljalastud toodangu omahinda kantavate pakkimis- ja transpordikulude arvutlus, lähtudes toodete kaubalise väljalaske mahust ja nimetatud kulude aruandekuu tegelikust tasemest ärasaadetud toodangule vastavas osas.

Toodangu pakkimis- ja transpordikulud võib liita üksikute toodanguliikide tehaseomahinnaga otsearvestuse andmete alusel. Kui transpordikulusid pole võimalik kindlaks määrata otseselt ühele toodanguühikule, tuleb need jaotada üksikute toodete vahel proportsionaalselt nende kaalu, mahu või tehaseomahinnaga.

Muud tootmisvälised kulud kantakse iga kuu tegelike kulude ulatuses realiseeritud toodangu omahinda (konto 46 deebetisse).

Tootmisväliseid kulusid ei kanta oma kapitaalehitusele ega elamu- ja kommunaalmajandusele tehtud tööde (teenuste) arvele, mida ei arvata ettevõtete kaubatoodangu koostisse.

Jäätmetest toodetavatele laiatarbekaupadele kantakse tootmisvälised kulud ainult nende kulukirjete osas, mis on seotud nende kaupade realiseerimisega.

Pakkimisega, raudtee-, veetranspordi- ning muude tariifide tasumisega seoses olevaid kulusid, mis tehakse ostja arvel, toodangu omahinda ei arvata, vaid need arvestatakse kontol 43 eraldi.

Kontos nr. 43 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 05, 06, 08, 12, 13, 23, 29, 31, 40, 41, 45, 50, 51, 55, 60, 63, 69, 70, 71, 73, 76, 78, 86, 87, 89, 90, 91, 96;

kreedit-pool kontodega 45, 46, 64.

Konto nr. 44 «Käibekulud»

Sellel kontol arvestatakse varustus-, turustus-, kaubandus- jms. organisatsioonide (kaasa arvatud TVO-d) igasuguseid käibekulusid ning kaupade kaubandusettevõtetele kättetoimetamisega seotud transpordikulusid, mis kaetakse hankijate täiendavate mahahindluste arvel.

Käibekulude hulka kuuluvad: kaupade kohaleveo kulud, töötasu (põhi- ja täiendav), hoonete, ruumide ja inventari rendi- ja korrashoiukulud, väikevahendite (sealhulgas köögi- ja lauanõud toitlustusettevõtetes) kulum, kaupade hoidmise ja ettevalmistamise kulud, taaraga seoses olevad kulud ja kaod (vähendatult taaraoperatsioonide tulude võrra) jm.

Peale selle arvestatakse kontol 44 kaubaliste materiaalsete väärtuste puudujääke teel ja hoidmisel loomuliku kao normide piires, nende väärtuste puudujääke üle kaonormide ning kaupade ja tooraine riknemiskadusid neil juhtudel, kui konkreetseid süüd-

lasi nende puudujääkide ja kadude tekkimises ei ole kindlaks tehtud ning mahakirjutamine toimus selleks ettenähtud korras, samuti kahjusid väärtuste puudujääkidest ja omastamistest, mille sissenõudmisest kohus on keeldunud hagide põhjendamatuse pärast.

Käibekulude koostisse kuuluvate kulude konkreetne loetelu ja nende arvestamise kord määratakse kindlaks vastavate ministeeriumide ja keskasutuste juhendites.

Kontol 44 arvestatakse ka transpordikulusid, mida hankijad hüvitavad täiendavate mahahindluste andmisega. Hankijate poolt mahahindluste korras hüvitatavad summad arvestatakse kontol 42 (allkontol 42-3).

Eraldamisi, mis on tehtud kõrgemalseisvate lülide halduskulude katteks ja jaotatakse üksikute isemajandavate ettevõtete vahel, arvestatakse mitte kontol 44, vaid kontol 99.

Tingimata tuleb tagada käibekulude näitajate ühtsus plaani- ja raamatupidamisandmetes ning rakendada ühesisuliste käibekulude kirjete ühtset nomenklatuuri.

Raamatupidamises tuleb täielikult läbi kanda kõik antud aruandeperioodi kulud.

Kulud tuleb kanda selle perioodi käibekuludeks, mille kohta nad käivad, olenemata nende ettemaksu (näiteks rent) või järelmaksu (puhkusrahad jt.) ajast.

Üksikud kulud, nagu kulud jooksvaks remondiks, väikevahendite kulumi hüvitamiseks jms., mille kuuluvust teatud perioodi ei saa täpselt kindlaks määrata, arvatakse käibekuludesse eelarvekalkulatsioonide lähtenormide kohaselt.

Aruandeperioodil tehtud kulude see osa, mis tegelikult kuulub eelseisvatesse aruandeperioodidesse, arvestatakse kontol 31. Seejärel kantakse vastavad kulude summad, mis on arvestatud kontol 31, iga kuu üle kuuluvuse järgi kontole 44.

Konto 44 deebetisse kantakse aruandeaastal tehtud kulud, kreeditisse aga tulud, mis osaliselt hüvitavad kulusid. Peamisteks sellisteks tuludeks on protsendid järelmaksuga müüdud kaupadelt.

Kuni aasta lõpuni näitab konto 44 deebetsaldo käibekulude kasvavat summat aasta algusest. Kuid kuu- ja kvartalibilanssides selle konto saldot ei näidata, välja arvatud kaupade jäägile langevad kohaleveo kulud, vaid kantakse raamatupidamislausendit koostamata kasumite ja kahjumite kontole.

Kaupade kohaleveoga seoses olevad käibekulud, mis vastavad kuu lõpuks olevale kaupade jäägile, arvutatakse jae- ja toitlustusettevõtetes aruandekuu käibekulude keskmise protsendiga, arvesse võttes selle kuu alguseks olevat üleminevat jääki, järgmiselt:

a) aruandekuu alguseks oleva kauba jäägi käibekulude summaga liidetakse aruandekuul tehtud transpordikulude summa;

b) aruandekuul realiseeritud kaupade summaga liidetakse kaupade jäägi summa kuu lõpuks;

c) korrutades ülaltähendatud viisil tuletatud kulude summa 100-ga ning jagades realiseeritud ja järelejäänud kaupade summaga, saadakse transpordikulude keskmine protsent kaupade üldisest maksumusest;

d) korrutades kuu lõpuks oleva kaupade jäägi nimetatud kulude keskmise protsendiga ja jagades 100-ga, saadakse käibekulude (kaupade kohaleveo kulude) summa, mis vastab aruandekuu lõpuks realiseerimata jäänud kaupade jäägile.

Samal viisil arvutatakse kaupade jäägile vastavate kohaleveokulude summa ka hulgiettevõtetes ning varustus- ja turustusorganisatsioonides, ainult selle vahega, et arvestades kaupu realiseerituiks sedamööda, kuidas nende eest tasutakse, tuleb selleks, et majandusliku tegevuse tulemustes peegelduksid ärasaadetud, kuid tasumata kaupadele vastavad käibekulud õigesti, kuu lõpuks realiseerimata kaupade jäägile vastavate kulude arvutluse koostamisel võtta arvesse mitte üksnes kaupade jääk ladudes, vaid ka ärasaadetud, kuid ostjate poolt veel tasumata kaupade jääk (kandes seejärel need kulud majandusliku tegevuse tulemustesse vastavalt kaupade realiseerimisele).

Köögiviljahoidlates olevate kaupade jäägile vastavad käibekulud arvutatakse kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Kaubanduskomitee poolt kooskõlastatult NSV Liidu Rahandusministeeriumiga ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsusega 23. juulil 1965 nr. 077-75 all kinnitatud «Põhimäärustikuga kaupade vastuvõtmise, hoidmise ja väljastamise (realiseerimise) ning raamatupidamises arvestamise operatsioonide vormistamise korra kohta köögiviljahoidlates».

Kaupade kaubandusettevõtetele kättetoimetamisega seotud ja allkontol 44-5 arvestatud transpordikulud, mis hüvitatakse hankijate täiendavate (lisaks kaubanduslikele) mahahindluste arvel, kantakse analoogiliselt nimetatud mahahindluste kontol 42 arvestatavate summadega aasta lõpul saldeerimata üle kontole 99, välja arvatud neist kuludest ärasaatmata kaupadele langev osa.

Kõik teised allkontodel 44-1, 44-3 ja 44-4 arvestatud käibekulud (peale ülalnimetatud kohaleveokulude) kirjendatakse maha kontole 99.

Vastavad summad kantakse kontolt 44 kontole 99 üle alles aasta lõpul, aastaaruande koostamisel, kusjuures jaeettevõtetes kantakse järelmaksuga müüdud kaupadelt saadud protsentide ja pangalaenude kasutamise eest makstud protsentide vahe konto 99 kreeditisse kui kasum, debiteerides seejuures kontot 44. Selleks, et bilansis näidata finantsmajandusliku tegevuse täpsustatud tulemusi, korrigeeritakse aasta kestel selle summaga süsteemiväliselt kontol 99 tuletatud kasumi või kahjumi summat. (Makstud ja saadud protsendid ning muud nendetaolised tagasimaksed arvatakse kasumite ja kahjumite koostisse saldeerimata.)

Käibekulude analüütilist arvestust tuleb pidada eespool nime-

tatud ministeeriumide ja keskasutuste juhendites ettenähtud kirjete lõikes selliselt, et oleks tagatud analüüsi ja aruandluse jaoks ning eelarvemäärangutega võrdlemiseks vajalike näitajate saamine.

Varustus-, turustus- ja kaubandusorganisatsioonide juhtimislülid — osakonnad, kontorid, kaubandusvalitsused, tööliste varustamise valitsused ja osakonnad, kaubastud jne. — arvestavad kontol 44 oma halduskulusid, avades selles kontos samanimelise eri allkonto.

Halduskulude hulka kuuluvad aparaadi ülalpidamise ja muud vastavad kulud, mis on ette nähtud kinnitatud eelarves.

Aasta jooksul debiteeritakse seda allkontot halduskulude summadega ja aasta lõpul suletakse see lõppkandega, kusjuures debiteeritakse kontot 99.

Kuu- ja kvartaliaruannete ning -bilansside koostamisel kantakse halduskulude summa kontole 99 ilma raamatupidamiskirjenditeta.

Kontos nr. 44 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 05, 06, 08, 12, 13, 23, 29, 31, 46, 47, 50, 51, 55, 60, 63, 69, 70, 71, 73, 75, 76, 78, 84, 86, 87, 89, 90, 91, 96, 99;

kreedit-pool kontodega 45, 46, 47, 50, 51, 75, 99.

Konto nr. 45 «Lähetatud kaubad, tehtud tööd ja teenused»

Sellel kontol arvestatakse realiseerimise korras lähetatud (ärasaadetud) või väljastatud valmistoodete, kaupade ja materiaalsete väärtuste liikumist, tehtud (üleantud) töid ja osutatud teenuseid, eriti aga:

väljapoole — ostjatele, tellijatele jne. lähetatud või väljastatud omatoodetud valmistoodete, ostukaupade ja materiaalsete väärtuste, sealhulgas ka ülenormatiivsete ja liigsete, maksumust;

abonentidele antud elektrienergia, auru, vee jne. maksumust;

tellijatele tehtud (üleantud või üleantuiks vormistatud) tööde ja osutatud teenuste maksumust;

ettevõtetes ja organisatsioonides (peale tööettevõtu ehitusorganisatsioonide*) oma kapitaalehitusele väljastatud valmistoodete, tarbetute või liigsete materiaalsete väärtuste (käibevahendite arvel soetatute hulgast), tehtud tööde ja osutatud teenuste maksumust;

põhivahendite kapitaalremondi vajadusteks väljastatud valmistoodete ja materiaalsete väärtuste, tehtud tööde ning osutatud teenuste maksumust, kui viimane on toodangu, tööde ja teenuste realiseerimise plaanis ette nähtud;

---

* Tööettevõtuorganisatsioonid kannavad oma kapitaalehituse vajadusteks läinud materiaalsete väärtuste, tööde ja teenuste maksumuse vahetult kontole 20.

oma mittetööstuslike majandite vajadusteks väljastatud toodete, tehtud tööde ja teenuste maksumust;

komisjonimüügi korras realiseeritavate valmistoodete maksumust (kirjend tehakse pärast müügiteate saamist — vt. konto 40 kasutamise juhiseid).

Kontol 45 arvestatakse ka lähetatud ja väljastatud väärtuste (toodete, kaupade) tootmisväliseid kulusid ja taara maksumust, mis kuuluvad tasumisele ostjate poolt ja on viimastele esitatud lähetatud või väljastatud väärtuste arvetesse sisse võetud.

Peale selle arvestatakse käesoleval kontol rahuldatud pretensioonide summasid (sanktsioone, leppetrahve jne.), kui arved selliste summade sissenõudmiseks on panka esitatud.

Kontole 45 võib kanda ainult tegelikult lähetatud ja väljastatud väärtuste (toodete, kaupade), üleantud tööde ja osutatud teenuste maksumust.

Kontot 45 debiteeritakse korrespondeerivalt kaubaliste materiaalsete väärtuste, tootmise jne. kontode kreeditiga vastavalt sellele, kuidas nõuetekohaste dokumentidega (saatelehtede, üleandmise-vastuvõtmise aktidega jm.) vormistatakse valmistoodete, kaupade ja materiaalsete väärtuste ostjatele ärasaatmine või tehtud tööde ja teenuste tellijatele üleandmine. Arveldusdokumendid tuleb vormistada ja panka inkassoks esitada NSV Liidu Riigipanga ja NSV Liidu Ehituspanga juhendites[68] ettenähtud korras ja tähtaegadel.

Valmistoodangule, kaupadele ja materiaalsetele väärtustele ning tasumisele kuuluvatele töödele ja teenustele vastavad arvelevõetud summad kantakse kontolt 45 maha raha vastavale pangakontole või hankijate kassasse laekumisel, arvelduste sooritamisel plaaniliste maksete korras aga — toodangu tarbijatele ärasaatmise kuupäevast.

Ostja teade toodangu (tööde, teenuste) eest raha ülekandmise kohta ei anna alust vastava summa toodangu realiseerimise plaani täitmisse arvamiseks ja kontolt 45 mahakandmiseks.

Kui ostja arvelduskontol ei ole raha, kustutatakse sellel ostjal tasuda olev summa osakaupa, kusjuures temale ärasaadetud või väljastatud valmistoodete, kaupade ja materiaalsete väärtuste ning tehtud tööde ja teenuste kontol 45 arvel olevast maksumusest kantakse sealt igakord maha osa, mis võrdub tasutud ja tasuda oleva summa protsendilise suhtega.

Kontol 45 arvestatud transpordikulud ja taara maksumus, mis kuuluvad tasumisele ostjate poolt ja on ärasaadetud või väljastatud toodete ja kaupade kohta esitatud arvetesse sisse võetud, kantakse maha üheaegselt nende toodete ja kaupade maksumu-

---

[68] Riigipanga juhend 28. maist 1960 nr. 2, Ehituspanga juhend 29. jaanuarist 1970 nr. 12. Antud küsimust käsitlevad: Riigipanga juhendis punktid 41—66, Ehituspanga juhendis punkt 249.

sega. Seejuures krediteeritakse transpordikulude katteks makstud summaga kontot 45 ning debiteeritakse vahetult, s. t. konto 46 vahenduseta, kontosid 51, 50, 56 (allkonto 56-2), 64 (allkonto «Plaanilised maksed»).

Kontol 45 arvestatud pretensioonide, sanktsioonide jne. summad kantakse nende summade laekumisel vahetult ühe või teise ülalnimetatud konto deebetisse.

Jooksvas arvestuses kirjendatakse lähetatud või väljastatud valmistooted, kaubad ja materiaalsed väärtused kontole 45 kaubaliste materiaalsete väärtuste analüütilise arvestuse pidamiseks kokkulepitud hindadega — omahinnaga, plaanilise omahinnaga, hulgihindadega (käibemaksuta) või (varustus-, turustus- ja kaubandusorganisatsioonides) ostuhinnaga, hulgi- või jaehindadega. Seejuures arvestatakse lähetatud või väljastatud kaubaliste materiaalsete väärtuste liikumist rühmitatult vastavalt aruandluse ja realiseerimistulemuste väljatoomise vajadustele: valmistoodang; tööstusliku iseloomuga tööd ja teenused; põllumajandusliku abimajandi toodang; mittetööstuslikud tööd ja teenused; ostukaubad; ostetud tooted ja materiaalsed väärtused (seejuures vastutavale hoiule võetud teistest eraldi). Kuu lõpul tuleb panka inkassoks esitatud dokumentide järgi andmed välja tuua eraldi nende dokumentide osas, mille tasumistähtaeg on veel ees, ja eraldi nende osas, mille tasumistähtaeg on möödunud.

Kui lähetatud või väljastatud kaubaliste materiaalsete väärtuste jooksvat arvestust peetakse plaaniliste, hulgi-, jae- või muude hindadega, näidatakse nende väärtuste tegeliku omahinna hälbed (mis on eelnevalt välja selgitatud kaubaliste materiaalsete väärtuste, hinnalisandite või käibekulude kontodel) nende maksumusest ülalnimetatud hindades (varustus-, turustus- ja kaubandusorganisatsioonides aga maha- ja juurdehindlused, kohaleveokulud jne.) kontol 45 ainult selles osas, mis vastab kuu lõpuks allesolnud jäägile. Realiseeritud kaubalistele materiaalsetele väärtustele (mille maksumus kanti kuu jooksul kontolt 45 maha) langev osa hälvetest kirjendatakse vahetult kontole 46.

Kaubaliste materiaalsete väärtuste, maha- ja juurdehindluste ning käibekulude kontodelt kontodele 45 ja 46 kantavate hälvete kindlakstegemise metoodika on kirjeldatud nimetatud kontode kasutamise juhistes.

Üleantud töid ja osutatud teenuseid võib arvestada ka tegeliku omahinnaga, plaanilise või lepingulise maksumusega. Viimasel juhul tegeliku omahinna hälbed plaanilisest või lepingulisest maksumusest, mis on eelnevalt välja selgitatud tootmiskontodel ning vastavad üleantud töödele ja osutatud teenustele, tuuakse kontodel 45 ja 46 välja samas korras kui kaubaliste materiaalsete väärtuste tegeliku omahinna hälbed nende maksumusest arvestushindades.

Kõigi nende rahvamajandusharude ettevõtted ja organisatsioo-

nid, kellele kaupade, tööde ja teenuste realiseerimist planeeritakse vastavalt sellele, kuidas neid ostjatele (tellijatele) ära saadetakse, ning kes seetõttu näitavad kaupu, töid ja teenuseid raamatupidamises realiseerituks arveldusdokumentide panka inkassoks esitamisel, arvestavad ärasaadetud valmistoodete, kaupade ja materiaalsete väärtuste maksumust kontol 45 korrespondeerivalt kontoga 46. Kontol 45 arvelevõetud summad kantakse tasumisel sealt maha konto 51 või 91 deebetisse.

Väljastatud kaubaliste materiaalsete väärtuste maksumus väljamishindades ning selliste tasuta tehtud tööde ja osutatud teenuste maksumus, mille väljastamist (kulu) tuleb raamatupidamises siiski näidata realisatsioonina, kirjendatakse kontolt 46 tarbimiskontodele.

Varustus-, turustus- ja kaubandusorganisatsioonid arvestavad kontol 45 ka hankijate poolt vahetult ostjate aadressil ärasaadetud kaupade maksumust, kui varustus- (turustus-, kaubandus-) organisatsioon võtab osa arveldustest. Seejuures kantakse kaupade maksumus väljamishindades konto 45 deebetisse ja konto 46 kreeditisse, taara maksumus ja transpordikulud (arveldusdokumentide kohaselt) aga konto 60 kreeditisse.

Kontos nr. 45 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 05, 06, 07, 08, 09, 12, 20, 21, 23, 29, 40, 41, 43, 44, 46, 47, 49, 50, 60, 61, 66, 70, 71, 76, 79, 90, 99;

kreedit-pool kontodega 28, 29, 31, 40, 41, 43, 46, 47, 49, 50, 51, 56, 67, 76, 79, 89, 91.

Konto nr. 46 «Realiseerimine»

See konto on ette nähtud realiseeritud valmistoodete (valmistoodangu), kaupade, materiaalsete väärtuste, tehtud tööde ja osutatud teenuste mahu arvestamiseks ning realiseerimise finantstulemuste kindlakstegemiseks.

Vastavalt sellele arvestatakse kontol 46:

a) hanke korras tellijatele ja ostjatele realiseeritud ning nende poolt tasutud omatoodetud valmis- ja pooltoodete,

b) tootmisjäätmetest valmistatud tasutud laiatarbekaupade ja tootmisotstarbeliste toodete,

c) väljapoole realiseeritud tasutud tööstusliku iseloomuga tööde ja teenuste,

d) oma kapitaalehituse vajadusteks realiseeritud toodangu, tööde ja teenuste,

e) oma mittetööstuslike majandite vajadusteks väljastatud toodangu ning tööstusliku iseloomuga tööde ja teenuste,

f) tööstusettevõtte omade seadmete ja transpordivahendite kapitaalremondi,

g) mittetööstusliku iseloomuga realiseeritud tööde ja teenuste,

h) komplekteerimiseks soetatud tasutud ostutoodete,

i) üleantud ehitus-, montaaž-, projekteerimis- ja uurimis-, geoloogiliste, teaduslike uurimis- jne. tööde,

j) põllumajandusliku abimajandi realiseeritud saaduste,

k) muude realiseeritud materiaalsete väärtuste, kaasa arvatud ülenormatiivsete ja liigsete, ning teiste realisatsiooniliikide omahinda ja tulemit (sissetulekut).

Tooted, mis tööstusettevõtted on valmistanud tellijale kuuluvatest, kuid tootja-ettevõtte poolt tasutud materjalidest ja toorainest, arvatakse realiseeritud toodangu hulka koos tellija tooraine ja materjalide maksumusega.

Tööstusettevõtetes ja tööstusharudes, mille suhtes erandina tehasemeetodist on kehtestatud kord, et kauba- ja realiseeritava toodangu mahu hulka arvatakse omatoodetud tooted (omatoodang), mis antud ettevõtte piires antakse kindlaksmääratud hulgihindadega üle edasiseks töötlemiseks, kantakse ka nende toodete (toodangu) maksumus kontole 46.

Arvestuses tuuakse välja ka kasum, mis on saadud parandatud kvaliteediga tööstustoodete hinnalisandite arvel. Selliste toodete loetelu määrab kindlaks kõrgemalseisev organisatsioon tähtsamate tooteliikide toodangunomenklatuuri kinnitamisel naturaalnäitajates.

Realisatsiooni maht liikide järgi (kaubatoodangu realiseerimine ja muu realisatsioon) rühmitatakse tööstusettevõtetes vastavalt realiseeritava toodangu mahu planeerimise metoodikale.

Tööstusettevõtetel, kes on lõpetanud tarbijate poolt mittenõutavate toodete väljalaskmise, on lubatud nende toodete kogunenud jäägid anda kaubandus- ning varustus- ja turustusorganisatsioonidele komisjonimüügiks; kui need organisatsioonid keelduvad neid väärtusi komisjonimüügile võtmast, lubatakse realiseerida need riiklikele ja kooperatiivsetele ettevõtetele ning organisatsioonidele.

Nende toodete müügist laekunud summad (tulem) kantakse kontole 46 (allkontole 46-1), kusjuures realiseeritud toodete omahind arvestatakse sama konto deebetis üldkorras. Kuni kaubandus- ning varustus- ja turustusorganisatsioonidelt summade laekumiseni arvestatakse need tooted kontol 40 organisatsioonide viisi, kellele need üle anti.

Kaubandus- ning varustus- ja turustusorganisatsioonidele toodete müümise eest makstud komisjonitasu kantakse konto 43 deebetisse.

Tööstusettevõtetel on lubatud vajaduse korral realiseerida neis valmistatud mittenõutavaid tooteid ka hinnakirjades ettenähtutest madalamate hulgihindadega, kusjuures kahjud kantakse sel juhul nende ettevõtete tegevuse tulemustesse, vähendamata sealjuures plaanis ettenähtud makseid eelarvesse.

Selliste toodete realiseerimist arvestatakse kontol 46 (allkon-

tol 46-1) üldistel alustel. Seejuures kahju, mis kujutab endast nende toodete hinnakirjajärgsete hulgihindadega arvutatud maksumuse ja laekunud summa vahet ning tehakse kindlaks eriarvutlusega, näidatakse kasumite ja kahjumite aruandes õiendina.

Toodangu realiseerimise tulemused arvestatakse kontol 99 üldkorras.

Realiseerimise ja selle tulemuste kohta raamatupidamisarvestuses andmete väljatoomise kõrval on ettevõtte raamatupidamisel soovitatav toodangu realiseerimise plaani täitmise käiku aruandeperioodi kestel operatiivselt kontrollida. Seda saab teha sel teel, et toodangu ärasaatmise ja realiseerimise andmikes (tabulogrammides) tehakse vahepealsed (päeva-, dekaadi- jne.) kokkuvõtted tasutud toodangu üksikute liikide kohta plaaniga võrreldavates hindades. Kui neis andmikes ei ole andmeid ärasaadetud ja realiseeritud toodete nomenklatuuri kohta, kasutatakse teisi vastavaid analüütilise arvestuse registreid.

Kooskõlas «Raamatupidamisaruannete ja -bilansside määrustikuga»[69] näidatakse ühel üldbilansil arvestatavad põhitegevuse, kapitaalehituse, põllumajandusliku abimajandi, elamu- ja kommunaalmajanduse ning teiste mittetööstuslike majandite tegevuse tulemused raamatupidamisaruandes eraldi. Seoses sellega tuleb valmistoodangu väljastamine, tööde tegemine ja teenuste osutamine ettevõtte mõnede põhitegevuse osakondade poolt ettevõtte teistele spetsiaalsetele allüksustele (kapitaalehituse osakonnale, elamu- ja kommunaalmajanduse osakonnale, põllumajanduslikule abimajandile, mittetööstuslikele majanditele jne.) arvestada konto 46 vastavatel allkontodel.

Üheaegselt toodangu (toodete, tööde ja teenuste) plaanilise omahinna või ettevõtte hulgihindades arvutatud maksumuse (olenevalt jooksvas arvestuses kasutatavast meetodist) konto 46 deebetisse kandmisega tuleb samale kontole kirjendada ka vastavad tegeliku omahinna hälbed plaanilisest omahinnast või tegeliku omahinna ja ettevõtte hulgihindade (käibemaksuta) vahed.

Seejuures tuleb kanda hoolt lähetatud ja realiseeritud toodangu tegeliku tehaseomahinna ja järelikult ka realiseerimise finantstulemuste õige kindlakstegemise eest.

Selliselt arvestatakse ka realiseeritud materiaalsete väärtuste tegeliku omahinna hälbeid nende plaanilisest omahinnast või transpordi- ja varumiskulusid ning varustus- ja turustusorganisatsioonide hinnalisandeid.

Konto 46 kreeditisse kantavad realiseeritud toodangule ja teistele materiaalsetele väärtustele vastavad hälbed ja vahed kirjendatakse realiseerimiskontode deebetisse «punase storno» viisil (selleks, et mitte moonutada realiseerimiskäibe mahtu). Eelarvesse makstavad käibemaksusummad kantakse konto 46 deebetisse ja konto 73 kreeditisse.

[69] Vt. viide 3 lk. 13. Antud küsimust käsitlevad määrustiku §-id 2 ja 3.

Sovhoosid ja teised riiklikud põllumajandusettevõtted arvestavad kontol 46 taime- ja loomakasvatuse ning abi- jm. käitiste ja majandite toodangu, teistele majanditele tehtud tööde ja osutatud teenuste ning muude, elanikkonnalt varutud kaubaliste materiaalsete väärtuste ja saaduste omahinda ja realiseerimistulemit.

Sovhoosid kirjendavad realiseeritava toodangu, tehtud tööd ja osutatud teenused konto 46 deebetisse tegeliku omahinnaga, aasta kestel aga, millal omahind pole veel selgunud, peavad arvestust plaanilise omahinnaga. Toodangu realiseerimisega seotud kulud (pakkimine, transpordikulud jne.) peale varumisorganisatsioonide poolt hüvitatavate kulude kantakse vastavate tooteliikide osas konto 46 deebetisse. Aasta lõpul kantakse realiseeritud toodangu, tehtud tööde ja osutatud teenuste aasta kestel mahakandmise aluseks olnud plaanilise omahinna ja aruandekalkulatsioonide kohase tegeliku omahinna vahed täiendavalt konto 46 deebetisse (või storneeritakse). Nendest vahedest realiseeritud toodangule, tehtud töödele ja osutatud teenustele langeva osaga krediteeritakse konto 45 vahenduseta neid kontosid, kus neid tooteid ja töid arvestati.

Konto 46 kreeditis arvestatakse toodangu, tööde ja teenuste realiseerimise tulemit.

Konto 46 analüütilist arvestust peetakse iga väljapoole realiseeritud toodangu- ja tööliigi järgi. Taime- ja loomakasvatussaadusi arvestatakse peale selle veel realiseerimissihituste järgi: müük riigile; müük kaubandusvõrgule, mis ei kuulu sovhoosile; müük töölistele ja teenistujatele ning väljastamine ühistoitlustamiseks; muu realisatsioon. Peale saaduste maksumuse ja laekunud summade tuleb tingimata näidata ka nende kogus naturaalkaaluühikutes. Riigile müüdud saaduste kohta näidatakse konto 46 kreeditis ka arvestuskaal. Analüütilises arvestuses tuleb eraldi välja tuua need saaduste riigile müümisega seotud kulud, mida varumisorganisatsioonid hüvitavad. Nende kulude arvestust tuleb pidada riigile müüdavate saaduste liikide viisi (teravili, piim, piimasaadused, loomad liikide järgi jne.).

Kontol 46 arvestavad tööettevõtuorganisatsioonid nende poolt tööettevõtu- ja alltööettevõtulepingute põhjal üleantud tööde ning oma hoonete ja ehitiste kapitaalremondi tulemusi.

Selle konto deebetis (allkontol 46-5 «Ehitus-, montaaž- jt. tööde üleandmine») arvestatakse üleantud tööde tegelik omahind, kreeditis — samade tööde maksumus, mis on kindlaks tehtud dokumentide põhjal, millised on tellijate ja tööettevõtjate (alltööettevõtjate) vaheliste arvelduste aluseks kooskõlas «Ehituse finantseerimise eeskirjadega».[70]

Samal allkontol arvestatakse eraldi tööettevõtuorganisatsioonide poolt lisaks ehitus- ja montaaztööde eelarvelisele maksumusele saadavad kompensatsioonid ja soodustused.

[70] Vt. viide 42 lk. 55. Antud küsimust käsitlevad eeskirjade punktid 18—28.

Nimetatud kompensatsioone eelarvetesse ja finants-eelarvelistesse arvestustesse ega tehtud tööde mahu hulka ei arvata.

Analüütilist arvestust peetakse eraldi iga saadava kompensatsiooniliigi kohta.

Seejuures korrespondeerivad konto 46 kirjendid järgmiselt: riikliku plaani kohaselt ehitatavate objektide arvel saada olevate kompensatsioonisummade osas — kontoga 76; mittetsentraliseeritud finantseerimisallikate arvel üle riikliku plaani ehitatavate objektide arvel saadavate kompensatsioonisummade osas — kontoga 64.

Riikliku plaani kohaselt ehitatavate objektide osas koostab peatöövõtja ülalnimetatud, eelarvest saadavate kompensatsioonisummade kohta (koos alltöövõtuorganisatsioonidel täiendavate kulude katteks saada olevate summadega) iga kuu õiendi, milles kompensatsioonisummad näidatakse iga ehitusobjekti kohta eraldi, ja saadab selle tellijale kompensatsioonisummade võtmiseks tegevusse rakendatavate põhivahendite inventarimaksumusse.

Töövõtuorganisatsioonide õiendite alusel arvestavad tellijad (tiitlihoidjad) täiendavad kulud bilansijärelmistel kontodel «Uute töötasustamistingimuste kehtestamisest tingitud täiendavad kulud» ning «Materjalihindade ja tariifide muutumisest tingitud täiendavad kulud».

Hoonestajad peavad täiendavate kulude analüütilist arvestust erilises žurnaalis (raamatus), eraldi iga ehitusobjekti kohta.

Tellijad peavad peatöövõtjalt ülalnimetatud õiendite saamisel viie päeva jooksul peatöövõtjale teatama, et kompensatsioonisummad on tegevusse rakendatavate põhivahendite inventarimaksumusega liitmiseks arvele võetud.

Kompensatsioonisummad, mis hoonestajad on eelarvest saanud riikliku plaani kohaselt majanduslikul teel ehitatavate objektide arvel, arvestatakse kapitaalmahutuste finantseerimise allikana.

Kompensatsioonisummad, mis hoonestajad on saanud mittetsentraliseeritud finantseerimisallikate arvel üle riikliku plaani majanduslikul teel ehitatavate objektide eest, arvestatakse kapitaalmahutuste antud finantseerimisallika hulgas selleks ettenähtud korras.

Lõpetatud ehitusobjektide arvamisel põhivahendite hulka liidetakse bilansijärelmistel kontodel arvestatud täiendavad kulud valmisehitatud objekti inventarimaksumusega, kusjuures samaaegselt ja sama summa võrra suurendatakse põhikirjafondi.

Peatöövõtjad arvestavad konto 46 deebetis ja kreeditis ka alltöövõtjate poolt tehtud tööde eelarvelist maksumust.

Kontol 46 arvestatakse ka materiaalsete väärtuste ja teenuste realiseerimist trustide ja ehituste ehitusvalitsustele isemajandavate varustuskontorite, abikäitiste, transpordi- ja teiste teenindavate majandite poolt, kes vahetult alluvad töövõtjatele-trustidele või majanduslikul teel ehitavatele valitsustele, kusjuures arveldus-

teks trustisiseste isemajandavate allüksuste vahel rakendatakse plaanilisi arvestushindu.

Selle konto deebetis arvestatakse realiseeritud materiaalsete väärtuste ja teenuste tegelikku omahinda; kreeditis — materiaalsete väärtuste ja teenuste maksumust plaanilistes arvestushindades.

Selle konto saldo näitab materiaalsete väärtuste ja teenuste ehitustrusti (valitsuse, ehituse) koosseisu kuuluvatele allüksustele realiseerimise finantstulemusi (kasumit või kahjumit). Vastavate allüksuste poolt saadud kasumi või kahjumi summaga korrigeeritakse trustis ehitusvalitsuste ehitus- ja montaažtööde omahinna aruandeid.

Aktidega vormistatud geoloogiliste tööde tegelikud kulud kantakse käesolevale kontole konto 20 kreeditist.

Kuu jooksul riigieelarve arvel tehtud geoloogiliste tööde kohta esitatud ja panga poolt tasumiseks vastuvõetud arvete summadega krediteeritakse eelarvelise maksumuse ulatuses kontot 46 (allkontot 46-5) ja debiteeritakse kontot 36.

Tellijatele tehtud tööde lepingulise maksumusega krediteeritakse kontot 46 ja debiteeritakse kontot 64.

Projekteerimisorganisatsioonid arvestavad konto 46 (allkonto 46-5 «Projekteerimis- ja uurimistööde üleandmine») deebetis tellijatele üleantud projekti- ja eelarvedokumentatsiooni lõpetatud staadiumide (osade) tegelikku omahinda ning kreeditis — selle dokumentatsiooni eelarvelist (lepingulist) maksumust. Analüütilist arvestust peetakse iga lepingu (tellimuskäsundi) kohta.

Ehitus-, montaaž-, geoloogiliste, projekteerimis- ja uurimistööde üleandmise tulemused, mis kujutavad endast tehtud tööde eelarvelise (lepingulise) ja tegeliku maksumuse vahet, kantakse üle kontole 99.

Geoloogiaorganisatsioonid arvestavad sellel kontol nii riigieelarve arvel kui ka tellijatele lepingute alusel tehtud ja üleantud geoloogiliste tööde tulemusi.

Kaubandusorganisatsioonides kannab konto 46 nimetust «Kaupade hulgirealiseerimine». Neis ning varustus- ja turustusorganisatsioonides arvestatakse kontol 46 kaupade realiseerimist hulgibaaside ja -ladude, jaotusladude, köögiviljahoidlate, varumispunktide jt. poolt, samuti nende operatsioonide finantstulemusi (kogutulu).

Kaubandus-, varustus- ja turustusorganisatsioonides kantakse konto 46 kreeditisse realiseeritud kaupade müügihind, deebetisse aga — nende kaupade arvestushind, storneerides samal ajal («punase stornoga») mahahindluse (juurdehindluse) summad realiseeritud kaupadele vastavas ulatuses ja käibemaksu summad selle maksuga maksustatavate kaupade osas, korrespondeerivalt konto 42 kreeditiga vastavate allkontode osas.

Eelarvesse kantavad käibemaksu, eelarveliste hinnalisandite ja

eelarveliste vahede summad kantakse konto 46 deebetisse (vastavate allkontode osas) ning konto 73 kreeditisse.

Turustusorganisatsioonid peavad pidama veel eraldi arvestust ülearuseid varusid omavatelt ettevõtetelt vastuvõetud liigsete ja mittekasutatavate materiaalsete väärtuste realiseerimise operatsioonide kohta.

Kontol 46 (eri allkontol) arvestatakse ka kaupade transiidina realiseerimise operatsioone arveldustest osavõtmisega. Varustusorganisatsioonid, samuti turustus- ja hulgikaubandusorganisatsioonid, kellel realiseerimist planeeritakse vastavalt kaupade ärasaatmisele ja kes järelikult teevad kirjendid realiseerimiskontodele arveldusdokumentide panka inkassoks esitamiseks, debiteerivad kontot 46 (eri allkonto osas) kaupade maksumusega vastavalt hankijate maksenõuetele, krediteerides seejuures kontot 60. Kontot 46 krediteerivad nad kaupade müügihinnaga, debiteerides kontot 45.

Konto 46 kreeditisse kantakse eraldi ka kogutulu kaupade realiseerimisest transiidi korras, arveldustest osavõtmiseta. Arveldustest osavõtmiseta, transiidikorras realiseeritavate kaupade käive, mis tehakse kindlaks vastavate dokumentide andmeil, arvestatakse süsteemiväliselt ja näidatakse realiseerimise aruannetes eri real.

Kaupade jae- ja väikehulgimüüki arvestavad kaubandusorganisatsioonid selleks täiendavalt ettenähtud samanimelisel kontol 48. Jaekaubakäibe koostis määratakse kindlaks NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse juhenditega.[71]

Sellel kontol arvestatakse eraldi jaeettevõtetes kaupade, toitlustusettevõtetes omatoodangu ja ostukaupade, töökodades, ateljeedes jne. valmistoodete, põllumajandus- jm. ettevõtetes valmistoodangu realiseerimist, samuti kaupade väikehulgimüüki.

Konto 48 kreeditis arvestatakse jaekaubakäivet, s. t. kaubanduslikku tulemit (sissetulekut) kaupade ja valmistoodete jaemüügist ning tellija materjalist individuaaltellimusi täitvate rõivaste, jalatsite, pesu ja peakatete valmistamise töökodade tulemit, kaasa arvatud töökodade poolt juurdepandud manuste maksumus. Selle konto deebetis peetakse müüdud kaupade ostuhinna ning valmistoodete, õmblemise ja manuste tegeliku omahinna arvestust.

Realiseeritud kaupadele vastava kaubandusliku hinnalisandi suurus tehakse kindlaks konto 42 kasutamise juhistes kirjeldatud korras. Vahe (saldo) näitab kogutulu realiseerimisest.

Ostjatele ärasaadetud valmistooted, kaubad ja teised materiaalsed väärtused, üleantud tööd ja osutatud teenused arvestatakse konto 46 vastaval allkontol sedamööda, kuidas laekub raha arvel-

---

[71] Vt. 29. juuni 1961. a. juhend jaekaubakäibe ja kaubavarude arvestamise kohta riiklikus ja kooperatiivkaubanduses. Antud küsimust käsitlevad juhendi punktid 2 ja 3.

dus- või erilaenukontole Riigipangas (panga kaudu inkasseeritavate maksenõuete järgi) või sularahas ettevõtte kassasse, vastavatel juhtudel aga sedamööda, kuidas summad kirjendatakse kontolt 45 deebitoride kontode deebetisse või vastavatele kulude kontodele.

Toodang, mille eest arveldused sooritatakse plaaniliste maksete korras, loetakse realiseerituks toodete tarbijatele ärasaatmise päevast.

Kaubalised materiaalsed väärtused, mille eest arveldused sooritatakse vastastikuste arvelduste büroo kaudu, detsentraliseeritud korras vastastikuste nõudmiste tasaarvestamise teel või nende nõudmiste saldo järgi, loetakse realiseerituiks tasaarvestuse tulemuste (deebet- või kreeditsaldo) arveldus- või erilaenukontole (kui ettevõttele on selline konto avatud ja viimase kaudu reguleeritakse tasaarvestuse tulemusi) kirjendamise päevast.

Kui hankijate ja ostjate vahelised arveldused sooritatakse tšekkidega limiteeritud ja limiteerimata tšekiraamatutest, loetakse toodang realiseerituks raha laekumisel hankija arveldus- või erilaenukontole.

Ettevõtted ja organisatsioonid, kellel toodangu, kaupade, tööde ja teenuste realiseerimist planeeritakse vastavalt nende ärasaatmisele (tööde ja teenuste üleandmisele) ostjatele ning kes seetõttu kannavad toodangu, kaubad, tööd ja teenused realiseerimiskontodelt läbi arveldusdokumentide panka inkassoks esitamisel, arvestavad neid operatsioone konto 46 kreeditis ja konto 45 deebetis.

Selliselt arvestatakse ärasaadetud toodangut ja osutatud teenuseid ka tööettevõtu ehitus- ja montaažiorganisatsioonides, kellel on lubatud kanda materiaalsed väärtused realiseerimiskontodele nende tarbijatele ärasaatmisel.

Tööettevõtuorganisatsioonide poolt tehtud ehitus- ja montaaztööd ning geoloogiaorganisatsioonide poolt tehtud geoloogilised tööd kantakse käesolevale kontole nende tööde üleandmisel (tegemisel) ja arvete vastavale pangale tasumiseks esitamisel.

Projekteerimisorganisatsioonide poolt tehtud projekteerimis- ja uurimistööd kantakse kontole 46 lõpetatud projektistaadiumide (osade) või tööliikide tellijatele üleandmisel.

Konto 46 analüütiline arvestus peab olema kohandatud aruandluse näitajatele ning selleks vajalikud andmed peavad sisalduma toodangu, kaupade ja teiste materiaalsete väärtuste ärasaatmise ja realiseerimise ning tehtud tööde üleandmise andmikes.

Kontos nr. 46 korrespondeerib

deebet-pool kontodega: 05, 06, 07, 08, 09, 12, 20, 21, 23, 24, 29, 30, 41, 42, 43, 44, 45, 60, 71, 73, 76, 79, 96, 99;

kreedit-pool kontodega: 03, 20, 23, 25, 26, 29, 30, 31, 33, 36, 44, 45, 50, 51, 56, 61, 64, 66, 67, 72, 76, 78, 79, 87, 89, 91, 93, 96, 99.

Konto nr. 47 «Süsteemisisene realiseerimine»

See konto on ette nähtud kaupade ja teiste materiaalsete väärtuste, samuti tööde ja teenuste süsteemisisese väljastamise arvestamiseks.

Käesoleval kontol arvestatakse peamiselt kaupade väljastamist teistele varustus- (turustus-) ja kaubandusorganisatsioonidele ning -ettevõtetele, kes kuuluvad ühe ja sama valitsuse, trusti, kaubastu, tööliste varustamise valitsuse jne. süsteemi.

Kaupade süsteemisisese väljastamise operatsioonid kirjendatakse kontole 47 ainult siis, kui selline väljastamine on ettevõttele plaanis ette nähtud.

Operatsioonide kontol 47 arvestamise kord on analoogiline konto 46 kasutamise juhistes kirjeldatud korraga, kusjuures tuleb arvesse võtta iseärasusi, mis on ette nähtud nende ministeeriumide ja keskasutuste juhendites, kellele vastav ettevõte allub.

Kontos nr. 47 korrespondeerib

deebet-pool kontodega: 41, 42, 44, 45, 60, 99;

kreedit-pool kontodega: 44, 45, 51, 64, 78, 91, 99.

Konto nr. 49 «Tulud transpordi- ja sidevahendite ekspluateerimisest, ekspedeerimis- ja laadimistöödest»

Sellel kontol arvestavad transpordi- ja sideettevõtted ning -organisatsioonid transpordi ja side ekspluatatsioonilisest tegevusest saadud tulusid ning igasuguseid tariifitulusid.

Raamatupidamisarvestust kontol 49 peetakse asjaomaste ministeeriumide ja keskasutuste juhendites ettenähtud korras. Autotranspordi ettevõtted peavad seejuures juhinduma alljärgnevast.

Kontol 49 arvestatakse kauba- ja reisijateveo tulusid vedude liikide vahel.

Kaubaveo tulud koosnevad summadest, mis on ühtsete tariifide järgi arvestatud teostatud kaubavedude eest, autode tühisõitudest esimese pealelaadimispunktini või viimasest mahalaadimispunktist, autode ülemäärastest seisakutest seoses sissesõiduga ning koorma kaalumise ja kontrollülekaalumisega, ning summadest, mis on klientidelt sisse nõutud autode asjatu sõidu pärast seoses sellega, et veost ei võetud vastu või ei antud üle.

Sõiduautode laenutamisest (juhita) saadavate ja konto 49 kreeditis arvestatavate tulude hulka kuuluvad summad, mis on kehtivate tariifide järgi arvestatud laenutusautode kasutamise aja, iga selle autoga läbisõidetud kilomeetri, auto tellija poolt näidatud kohas etteandmise ja auto väljaspool garaaži vastuvõtmise eest. Automajandi poolt tangitud mootorikütuse kulutamise, auto ja kummide vigastuste, kaotatud tööriistade jne. eest tellijal tasuda

olevaid summasid laenutusautode ekspluateerimise tuludesse ei arvata.

Kontol 49 ei arvestata, vaid kantakse kontole 99:

trahvid, viivised ja leppetrahvid: klientide süüst tingitud autode seisakute eest peale- ja mahalaadimispaikades üle ettenähtud ajanormide, samuti garaažis; autode asjatu sõidu eest seoses veo ärajäämisega tellimusele mittevastava või teise sihtkohta määratud veose vedamiseks pakkumise pärast; teekonnalehtede ja kaubaveodokumentide vormistamisest keeldumise või ebaõige vormistamise eest; lepingus ettenähtud vedude mahust mittekinnipidamise eest;

tasu autode sõidu eest tööle väljapoole oma alalist asukohta ja tagasi;

maksud veoste avaldatud väärtuse eest nende vedamisel automajandi vastutusel ning abioperatsioonide eest;

autobusside pagasiveo tulud.

Tulud reisijate vedamisest autobusside ja marsruuttaksodega kantakse kontole 49, välja arvatud reisijatelt vabariikide- ja oblastitevahelistel liinidel võetav kindlustusmaks. Kindlustusmaksu summad kantakse üheaegselt laekunud raha sissetulekuks kandmisega konto 73 kreeditisse riikliku kindlustuse isikukontol.

Autovedude kogutulust autoteede ehitamiseks ja rekonstrueerimiseks eraldatavad summad kantakse konto 49 deebetisse ja konto 73 kreeditisse.

Kuu lõpul kantakse kontol 22 arvestatud kulud sealt üle konto 49 deebetisse. Konto 49 tulemus (saldo) kantakse kuu lõpul üle kontole 99.

Veoste ekspedeerimisega ning nende peale- ja mahalaadimisega tegelevad autotranspordi ettevõtted ja organisatsioonid arvestavad kontol 49 tehtud tööde ja osutatud teenuste eest lepingutes või üksikute tööliikide hinnetes ettenähtud suuruses laekunud tulusid. Kuu lõpul kantakse nende operatsioonide osas kontolt 32 ekspedeerimis- ja laadimistöödega seotud kulud konto 49 deebetisse. Konto 49 tulemus (saldo) kantakse kuu lõpul üle kontole 99.

Teiste kontode kontoga 49 vastastikku korrespondeerimise korra määravad kindlaks asjaomased ministeeriumid ja keskasutused.

Kontos nr. 49 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 22, 32, 45, 66, 70, 73, 75, 99;

kreedit-pool kontodega: 45, 50, 51, 56, 64, 66, 70, 75, 76, 78, 79, 96, 98, 99.

RAHALISED VAHENDID

Käesoleva osa kontod on ette nähtud ettevõttele kuuluvate ning kassas, arveldus-, jooksvatel või erikontodel olevate rahasummade ning rahaliste dokumentidega sooritatavate operatsioonide arvestamiseks.

Riiklikud, kooperatiivsed ja ühiskondlikud ettevõtted ja organisatsioonid peavad hoidma oma rahalised vahendid arveldus- või jooksvatel kontodel Riigipangas ning kindlaksmääratud juhtudel hoiukassades ja Ehituspangas.

Ettevõtetel ja organisatsioonidel lubatakse hoida oma kassas raha ja kulutada laekunud sularaha ainult edasilükkamatute vajaduste rahuldamiseks Riigipanga või Ehituspanga poolt määratavas ulatuses ja korras.[72]

Kõik rahasummad, mis ületavad kassas hoitava sularaha jääkide suhtes panga poolt kindlaksmääratud piirmäära, on ettevõtted kohustatud panga poolt vastavate ettevõtete juhatajate osavõtul kindlaks määratud korras ja tähtaegadel ära andma oma kontodele kandmiseks Riigipangas või Ehituspangas.

Ettevõtetel ja organisatsioonidel on õigus hoida oma kassas üle limiidi sularaha ainult töötasude jms. summade väljamaksmiseks kolme päeva kestel, arvates selle raha saamisest pangast.

Selle aja jooksul nimetatud otstarbeks kasutamata jäänud raha tagastatakse panka, kes annab need summad uuesti välja ettevõtte esimesel nõudmisel arvelduste sooritamiseks töötasude, stipendiumide jne. alal.

Konto nr. 50 «Kassa»

Sellel kontol arvestatakse ettevõtte kassas olevate rahaliste vahendite liikumist ja seisu.

Transpordi- ja sideettevõtetes ning -organisatsioonides arvestatakse sularaha liikumist ja seisu kassas kahel allkontol:

50-1 «Summad ettevõtte kassas»,

50-2 «Summad operatsioonikassades».

Operatsioonikassadeks on: kaubakontorite (-sadamate) ja ekspluatatsioonijaoskondade, peatuskohtade, jõgede üleveokohtade ja laevade kassad, sadamate ja vaksalite pileti- ja pagasikassad, piletite hoidmise kassad, sidejaoskondade kassad jne.

Kassaoperatsioonid, nende vormistamine ja arvestus peavad

---

[72] Mõlemad pangad kasutavad NSV Liidu Riigipanga 7. juuli 1962. a. juhendit nr. 6. Antud küsimust käsitlevad juhendi punktid 86—99. Juhendit on täiendatud Riigipanga juhatuse 14. juuni 1965. a. kirjaga nr. 1378.

toimuma kooskõlas «Ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide kassaoperatsioonide määrustikuga».[73]

Kassas olevaid rahalisi vahendeid inventeeritakse vastavalt «Raamatupidamisaruannete ja -bilansside määrustikule»[74] ning «Inventeerimise põhimäärustikule.»[75]

Kontos nr. 50 korrespondeerib

deebet-pool kontodega: 11, 44, 45, 46, 49, 51, 54, 55, 56, 60, 61, 63, 64, 66, 69, 70, 71, 72, 73, 75, 76, 79, 85, 90, 91, 92, 93, 96, 98, 99;

kreedit-pool kontodega 05, 06, 07, 08, 10, 11, 12, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 31, 32, 35, 41, 43, 44, 45, 51, 56, 60, 61, 64, 65, 66, 69, 70, 71, 72, 73, 76, 78, 79, 85, 87, 90, 91, 96, 99.

Konto nr. 51 «Arvelduskonto»

Sellel kontol arvestatakse ettevõtete rahaliste vahendite liikumist panga arvelduskontol.

Arvelduskontol operatsioonide tegemise ja vormistamise korda reglementeerivad vastavad eeskirjad (juhendid ja määrustikud)*.

Arvelduskonto operatsioonidega seotud raamatupidamiskirjendid tehakse saadud ja kontrollitud panga väljavõtete ning neile lisatud rahaliste arveldusdokumentide põhjal.

Ettevõtted ja organisatsioonid on kohustatud jälgima, et kõigi arvelduskonto kirjendite kohta oleksid panga väljavõtetele lisatud vastavad kirjendeid selgitavad dokumendid.

Kui panga väljavõtete kontrollimisel avastatakse ekslikult konto kreeditisse või deebetisse kirjendatud summasid, tuleb viimased kanda kontole 63. Arvelduskonto omanik peab asjast eeskirjades ettenähtud aja jooksul pangale kirjalikult teatama.

Vastavalt «Raamatupidamisaruannete ja -bilansside määrustikule»[76] inventeeritakse arvelduskonto operatsioonidest tulenevaid arveldusi pangaga sedamööda, kuidas saadakse panga väljavõtteid.

---

[73] Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 15. jaanuari 1949. a. määrusega nr. 153 (NSVL MK 1949, nr. 2, art. 23). Eesti NSV-s tehti määrustik teatavaks vabariigi Ministrite Nõukogu 15. veebruari 1949. a. määrusega nr. 92 (ENSV T 1949, nr. 5, art. 37). Määrustikku on muudetud NSV Liidu Riigipanga 28. detsembri 1956. a. kirjaga nr. 427 (tunnistatud kehtetuks punktid 16 ja 32) ning NSV Liidu Ministrite Nõukogu 21. mai 1969. a. määrusega nr. 368 (NSVL MK 1969, nr. 14, art. 76), millega tunnistati kehtetuks 50. punkti alapunkt «b».

[74] Vt. viide 3 lk. 13. Antud küsimust käsitleb määrustiku § 62 (punkt «k»).

[75] Vt. viide 24 lk. 28. Antud küsimust käsitleb põhimäärustiku punkt 28.

[76] Vt. viide 3 lk. 13. Antud küsimust käsitleb määrustiku § 62 (punkt «i»).

* Vt. NSV Liidu Riigipanga 5. juuli 1968. a. juhend nr. 28 «Ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste arveldus- ja jooksvatest kontodest NSV Liidu Riigipangas».

Kontos nr. 51 korrespondeerib
deebet-pool kontodega 44, 45, 46, 47, 49, 50, 54, 55, 56, 60, 61, 63, 64, 66, 67, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 85, 86, 90, 91, 92, 93, 95, 96, 98, 99;
kreedit-pool kontodega 11, 22, 25, 26, 27, 29, 31, 32, 34, 36, 43, 44, 50, 54, 55, 56, 60, 61, 63, 64, 65, 66, 67, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 85, 86, 87, 90, 91, 92, 93, 96, 99.

Konto nr. 52 «Tulude pangakonto»

Seda kontot kasutavad need transpordi- ja sideettevõtted ning -organisatsioonid, kellele on pangas avatud kontod, kuhu kantakse kõik kaubaveo ning muude tööde ja teenuste eest inkasseeritavad maksed.

Nende operatsioonide raamatupidamises arvestamise ja kontoga 52 vastastikku korrespondeerimise kord määratakse asjaomaste ministeeriumide ja keskasutuste juhendites.

Konto nr. 53 «Hinnavahede pangakonto»

Kontot 53 kasutavad põllumajandussaadusi varuvad ettevõtted ja organisatsioonid juhul, kui tekivad vahed kokkuostuhindade ning toodangu omahinna planeerimisel ja kalkuleerimisel rakendatavate põllumajandussaaduste ühtsete arvestushindade vahel.

Arvelduste reguleerimisel Riigipangaga kantakse hüvitatud hinnavahed ettevõtte erilaenukontole, äravõetud hinnavahed aga kirjendatakse sellelt kontolt maha.

Kontos nr. 53 korrespondeerib
nii deebet- kui ka kreedit-pool kontodega 10, 90, 91 (kui seda kontot kasutatakse).

Konto nr. 54 «Kapitaalmahutuste pangakontod»

Sellel kontol arvestatakse ettevõttele kuuluvaid ja pangas hoitavaid summasid, mis on ette nähtud kapitaalmahutuste finantseerimiseks mittetsentraliseeritud allikate arvel.

Tootmise arendamise fondi vahendid ja muud analoogilised summad selles osas, millises neid võidakse suunata kapitaalmahutuste finantseerimiseks üle riikliku plaani, tuleb hoida pangas spetsiaalselt selleks avataval kontol.

Arvestusregistrites jaguneb konto 54 järgmisteks allkontodeks:

54-1 «Tootmise arendamise fondi summad»,

54-2 «Majapidamise tugevdamise ja laiendamise fondi summad»,

54-3 «Muud summad».

Kontot 54 debiteerides krediteeritakse kontot 51 või mõnda muud analoogilist kontot, kust vastavad summad nimetatud erikontole üle kanti.

Käesoleval kontol olevaid summasid antakse välja panga eeskirjades[77] ettenähtud korras. Summade väljavõtmine kirjendatakse kontol 54 üldjoontes järgmiselt:

Kui kapitaalmahutused arvestatakse ettevõtte põhitegevuse bilansis, s. t. bilansi aktiva ja passiva osades «Г», kantakse kasutatud summad konto 54 kreeditisse ning konto 51, 50 või 60 jne. deebetisse, olenevalt nende summade kasutamise sihitusest panga poolt vastuvõetud dokumentide järgi. Kirjendiga konto 93 kreeditis ning kontode 87, 96 jne. deebetis moodustatakse samal ajal kapitaalmahutuste finantseerimise allikas selleks ettenähtud summade arvel.

Kui aga kapitaalmahutused arvestatakse iseseisval bilansil, krediteerivad ettevõtted väljavõetud summadega põhitegevuse raamatupidamises kontot 54, debiteerides kontot 79 (eri allkontot «Arveldused kapitaalehituse osakonnale üleantud kapitaalmahutuste finantseerimise allikate osas»). Samaaegselt krediteeritakse kontot 79 ja debiteeritakse kontosid 87, 96 või mõnda muud kontot, kus arvestatakse kapitaalmahutuste finantseerimiseks ettenähtud summasid.

Summade üleandmist (kontolt 54 tasumist) on lubatud arvestada ka otse kontodel 87, 96 jt., ilma konto 79 vahenduseta. Seejuures on aga tingimata nõutav, et kapitaalehituse osakond peab tõendama, et väärtused, arveldused jne. on kapitaalmahutuste bilansis arvele võetud.

Kontos nr. 54 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 51, 91, 96;

kreedit-pool kontodega 50, 51, 60, 61, 69, 73, 74, 79, 87, 92, 96.

Konto nr. 55 «Muud pangakontod»

Sellel kontol arvestatakse ettevõtte erikontodele, akreditiividesse ja limiteeritud tšekiraamatutesse paigutatud rahaliste vahendite liikumist.

Nimetatud kontol arvestatakse ka sihtfinantseerimise ja sihtlaekumiste summasid, mida tuleb hoida eraldatult, nagu näiteks eelarvest lasteaedade finantseerimiseks, kaadri ettevalmistamiseks jne. saadud summad.

Arvestusregistrites jaguneb konto 55 järgmisteks allkontodeks:

55-1 «Kapitaalremondi erikonto»,

---

[77] Vt. NSV Liidu Ehituspanga 2. jaanuari 1969. a. direktiivkiri nr. 2.

55-2 «Akreditiivid ja veosekäibe erikontod»,
55-3 «Muud pangakontod».

Kui ettevõttel on pangas kapitaalremondi erikonto, kantakse põhivahendite kapitaalremondiks määratud amortisatsioonieraldised ja muud selleks otstarbeks finantsplaanis ettenähtud summad ettevõtte arveldus- või mõnelt muult analoogiliselt kontolt üle ülalnimetatud erikontole.

Summade panga erikontole kandmine ja kulutamine sellelt kapitaalremondiks toimub panga sellekohases juhendis ettenähtud korras.[78]

Summade liikumist sellel erikontol arvestatakse allkontol 55-1.

On vaja silmas pidada, et vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 3. aprilli 1967. a. määrusele nr. 280[79] ettevõtetele ja organisatsioonidele paremate võimaluste andmiseks nende käsutuses olevate rahaliste ressurssidega manööverdamiseks on NSV Liidu Riigipangal lubatud sulgeda ministeeriumide ja keskasutuste taotlusel ettevõtete ja organisatsioonide kapitaalremondi erikontosid, et nende vahendite kulutamine arveldus- ja jooksvatelt kontodelt toimuks kõrgemalseisvate organisatsioonide kontrolli all.

Akreditiivid arvelduste hankijatega avab pank ettevõtte ülesandel ja tema vahendite (arvelduskontol või mõnel muul analoogilisel kontol) või erandjuhtudel pangalaenude arvel. Niisamuti talitatakse ka panga poolt avatavate veosekäibe erikontode suhtes. Ka tšekiraamatud arvelduste transpordiorganisatsioonidega annab pank välja nendesamade summade arvel.

Veosekäibe erikontodel, akreditiivides ja tšekiraamatutes olevate summade liikumist arvestatakse allkontol 55-2.

Arvelduste kord akreditiivide ja tšekkidega ning veosekäibe erikonto kaudu on kindlaks määratud Riigipanga vastavate juhenditega.[80]

Akreditiivide ja veosekäibe erikontode arvelevõetud summad kirjendatakse maha vastavalt nende kulutamisele (panga väljavõtete põhjal) üldreeglina konto 60 deebetisse. Kasutamata summad kannab pank tagasi samale kontole, kust nad olid akreditiividesse või erikontodele üle kantud.

Pangast saadud limiteeritud tšekiraamatute summad kantakse maha ettevõtte poolt väljaantud tšekkide tasumisel, s. t. ulatuses, mis pank on üle kandnud temale transpordiorganisatsiooni poolt esitatud tšekkide järgi (panga väljavõtte kohaselt). Väljaantud, kuid panga poolt tasumata (tasumiseks esitamata) tšekkide summad jäävad allkontole 55-2; viimase saldo peab võrduma panga väljavõttes näidatud saldoga.

---

[78] Vt. NSV Liidu Riigipanga 22. mai 1963. a. juhend nr. 11. Antud küsimust käsitleb juhendi punkt 9.

[79] Avaldatud NSVL MK 1967, nr. 10, art. 56. Antud küsimust käsitleb määruse punkt 21.

[80] Vt. 28. mai 1960. a. juhendi nr. 2 punktid 274—319, 328—349 ja 425—494.

Vastavate organisatsioonide poolt pangale esitatud ja viimase poolt tasutud limiteeritud tšekkide summadega krediteeritakse allkontot 55-2 ning debiteeritakse kontot 76. Pangale tagastatud (kasutamata jäänud) tšekkide summad kirjendatakse allkonto 55-2 kreeditisse ja konto 51 või mõne muu analoogilise konto deebetisse.

Majandi töötajatele arveldusteks organisatsioonide-kreeditoridega aruandealustena välja antud tšekiraamatute käibeid arvestatakse eraldi kontol 76 (allkontol «Arveldused tšekiraamatuid saanud aru andvate isikutega») ja kontol 71 (allkontol «Tšekiraamatuid saanud aruandvad isikud»). Nimetatud raamatute aruandvatele isikutele väljaandmisel krediteeritakse kontot 76 ja debiteeritakse kontot 71 (ülalnimetatud allkontodel). Neilt isikutelt aruande saamisel kantakse kasutatud tšekkide summa konto 71 kreeditisse ja konto 76 deebetisse. Seega peavad nimetatud kontode allkontode saldod võrduma aruandvate isikute käes olevate tšekkide jäägiga. Peale selle näitab nende saldode ja allkonto 55-2 saldo vahe kasutatud, kuid panga poolt tasumata tšekkide summat.

Allkontol 55-3 arvestatakse pangas eraldi hoitavate sihtfinantseerimise ja sihtlaekumiste summade liikumist. Eriti kuuluvad siin arvestamisele kohalikust eelarvest ja sihtlaekumistest saadud finantseerimissummad, näiteks lastevanematelt lasteasutuste ülalpidamiseks laekunud summad ja laekumised muudest allikatest. Ettevõtted ja majandusorganisatsioonid, kellele avatakse krediite liidulisest eelarvest ja liiduvabariikide vabariiklikest eelarvetest, arvestavad käesoleval allkontol ainult sihtlaekumisi — näiteks, lastevanematelt lasteasutuste ülalpidamiseks laekunud summasid ja laekumisi muudest allikatest peale eelarve.

Kontos nr. 55 korrespondeerib

d e e b e t - p o o l kontodega 51, 63, 66, 71, 86, 90, 91, 93, 95, 96;

k r e e d i t - p o o l kontodega 32, 43, 44, 50, 51, 60, 61, 63, 66, 69, 70, 73, 76, 78, 86, 90, 91, 93, 96.

Konto nr. 56 «Muud rahalised vahendid»

Sellel kontol arvestatakse Riigipanga kassadesse, hoiukassadesse või sidejaoskondadesse ettevõtte arveldus- või erilaenukontole ülekandmiseks sisse makstud, kuid sinna veel kandmata summasid (peamiselt kaubanduslikku tulemit). Samal kontol arvestavad kõrgemalseisvad organisatsioonid summasid, mis neil on saada oma allettevõtetelt, kuid hoolimata viimaste poolt ülekandmisest ei ole aruandekuul vastavale kontole jõudnud.

Käesoleval kontol arvestatakse ka summasid, mis peavad laekuma kõrgemalseisvalt organisatsioonilt või teistelt sama süsteemi ettevõtetelt saadud teadete jm. panga poolt tasumiseks vastu võe-

tud dokumentide kohaselt, kuid ei ole veel arveldus- või erilaenukontole kantud.

Kontole 56 kirjendatavate summade arvelevõtmise aluseks on:

a) laekunud sularaha äraandmisel — Riigipanga, hoiukassa või sidejaoskonna kviitungid, tulemi panga inkassaatoritele äraandmise kaaskirjade ärakirjad;

b) kõrgemalseisva organisatsiooni või teiste sama süsteemi ettevõtete poolt ülekantud summade osas — neilt saadud teated (aviis), mis sisaldavad kuupäeva, käsundi numbri, summa ja ülekande vastu võtnud Riigipanga asutuse või sidejaoskonna nimetuse.

Arvestusregistrites jaguneb konto 56 järgmisteks allkontodeks:

56-1 «Rahalised vahendid teel»,

56-2 «Rahalised dokumendid».

Allkontol 56-2 arvestatakse summasid kassas olevates rahalistes dokumentides (tasutud puhkekodu- ja sanatooriumituusikud, postmargid jm.).

Kontos nr. 56 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 45, 46, 49, 50, 51, 61, 63, 64, 71, 76, 78, 91, 96, 99;

kreedit-pool kontodega 50, 51, 87, 91, 96.

VI OSA

ARVELDUSED

Selle osa kontod on ette nähtud igasuguste arvelduste arvestamiseks — hankijate ja tööettevõtjatega, ostjate ja tellijatega, vastastikuste nõudmiste tasaarvestuse alal, rahandusorganitega maksude ja muude maksete alal, ametiühinguga sotsiaalkindlustusmaksude alal, aruandvate isikutega, tööliste ja teenistujatega, deponentidega ning muude deebitoride ja kreeditoridega, samuti oma kõrgemalseisva organisatsiooniga ja omaette või iseseisvale bilansile eraldatud oma majanditega.

Arveldused hankijate ja tööettevõtjatega ning ostjate ja tellijatega sooritatakse üldreeglina panga kaudu. Avansside ja käsiraha andmine kontrahentidele on keelatud, välja arvatud seadusandluses ettenähtud juhud.

Arveldusdokumendid ja sularahata operatsioonid vormistatakse kooskõlas NSV Liidu Riigipanga ja NSV Liidu Ehituspanga vastavate eeskirjadega (juhenditega).[81]

[81] Vt. Riigipanga juhendid 28. maist 1960 nr. 2 ja 30. augustist 1967 nr. 12 (punkt 209) ning Ehituspanga 29. jaanuari 1970. a. juhend nr. 12 (punkt 312).

Ettevõtte raamatupidamine (tsentraliseeritud raamatupidamine) on kohustatud süstemaatiliselt jälgima arveldusdistsipliinist kinnipidamist, võttes tarvitusele abinõud debitoorsete võlgade õigeaegseks sissenõudmiseks ja kreeditoridele kuuluvate summade tasumiseks.

Arveldusi inventeeritakse kooskõlas «Raamatupidamisaruannete ja bilansside määrustikuga»[82] ning «Inventeerimise põhimäärustikuga»[83].

Arvelduste inventeerimiseks (ostjate, hankijate ning muude deebitoride ja kreeditoridega) vahetatakse väljavõtteid isikukontodest nii, et kreeditorideks olevad organisatsioonid saadavad need väljavõtted oma deebitoridele, viimased aga peavad väljavõtete saamisel kinnitama võlajäägi õigsust või teatama oma vastuväited.

Lahkarvamuste puhul jätab kumbki pool oma bilanssi need summad, mis tulenevad tema raamatupidamiskirjenditest ja on tema arvates õiged. Huvitatud pool peab viivitamatult andma lahkarvamused lahendamiseks kuuluvuse järgi kas riiklikule või ametkondlikule arbitraažile või võlgniku kõrgemalseisvale organisatsioonile. Arbitraaži jne. lahendada antud vaidlusalused summad jäävad neile kontodele, kus need arvestati.

Deebitoride poolt tasumata võlgade kohta, mis ei kuulu inkasseerimisele panga kaudu, on ettevõte kohustatud hiljemalt 30 päeva jooksul pärast võlgnevuse tekkimist esitama hagi võla sundsissenõudmiseks.

Sissenõudmislootusetud debitoorsed võlad kantakse maha «Raamatupidamisaruannete ja -bilansside määrustikus»[84] ettenähtud korras.

Aegunud kreditoorse ja deponendivõlgnevuse summad (välja arvatud kreditoorne võlgnevus arvelduste kooperatiivsete ja ühiskondlike ettevõtete ning organisatsioonidega) kuuluvad kandmisele liidulise eelarve tuludesse[85] hiljemalt aegumistähtajale järgneva kuu 15. kuupäeval. Nimetatud summad kirjendatakse aegumistähtaja möödumisel konto 73 kreeditisse. Tegelikult liidulise eelarve tuludesse makstud summad kirjendatakse sama konto deebetisse.

Nende maksete eelarvesse ülekandmise hilinemise korral võetakse viivist 0,05% iga viivitatud päeva eest.

---

[82] Vt. viide 3 lk 13. Antud küsimust käsitleb määrustiku § 62 (punktid «j», «l» ja «m».

[83] Vt. viide 24 lk. 28. Antud küsimust käsitlevad põhimäärustiku punktid 29—34.

[84] Vt. viide 3 lk. 13. Antud küsimust käsitlevad määrustiku §-id 50—54.

[85] Osa 12 § 5.

Konto nr. 60 «Hankijad ja tööettevõtjad»

Sellel kontol arvestatakse arveldusi hankijate ja tööettevõtjatega:

kaubaliste materiaalsete väärtuste, tehtud tööde ja osutatud teenuste eest, sealhulgas elektrienergia, gaasi, auru, vee jne. andmise ning materiaalsete väärtuste kohaletoomise või töötlemise eest aktseptitud ja panga kaudu tasumisele kuuluvate arveldusdokumentide järgi;

saadud kaubaliste materiaalsete väärtuste, vastuvõetud tööde ja kasutatud teenuste eest, mille kohta arveldused sooritatakse plaaniliste maksete korras;

saadud kaubaliste materiaalsete väärtuste, vastuvõetud tööde ja kasutatud teenuste eest, mille kohta arveldusdokumendid on hankijatelt või tööettevõtjatelt saamata (nn. faktuurimata hanked);

kaubaliste materiaalsete väärtuste vastuvõtmisel ilmnenud ülejääkide eest;

maksekäsundite, rahakaartide, arveldustšekkidega jne. tasutavate operatsioonide või pisipuudujääkide eest, mis on väiksemad panga kaudu inkasseeritavate summade alammäärast.

Peatööettevõtjaks olevad tööettevõtu ehitus-, montaaži- ning teadusliku uurimise ja muud taolised organisatsioonid arvestavad kontol 60 ka arveldusi oma alltööettevõtjatega. Viimased omakorda arvestavad arveldusi peatööettevõtjatega kontol 64.

Kontol 60 arvestatakse kõik operatsioonid, mis on seotud arveldustega saadud materiaalsete väärtuste, tehtud tööde või kasutatud teenuste eest, olenemata sellest, kas arve tasuti esitamisel või oli ette makstud.

Konto 60 krediteerimisel tegelikult saadud kaubaliste materiaalsete väärtuste, tehtud tööde ja kasutatud teenuste eest debiteeritakse vahetult kas nende väärtuste arvestamise kontosid või vastavaid kulude kontosid. Korrespondeerivalt kaubaliste materiaalsete väärtuste (käibekulude jne.) kontodega tehakse kirjendid konto 60 kreeditis ka materiaalsete väärtuste (kaupade) kohaletoomisel osutatud teenuste ning tellija materjalide töötlemise kohta. Seejuures arvatakse tellija materjalide töötlemise tasu nende materjaliliikide maksumusse, mis saadi töötlemise tulemusena.

Olenemata sellest, millise hinnaga kaubalised materiaalsed väärtused arvestatakse analüütilises arvestuses, krediteeritakse kontot 60 sünteetilises arvestuses hankija arveldusdokumentide järgi, aktseptitud summade piires ja tegelikult saadud väärtuste kogusest lähtudes.

Kui hankija arve aktseptiti ja tasuti enne veose kohalejõudmist, saabunud kaubaliste materiaalsete väärtuste vastuvõtmisel laos aga avastati, et nende kogus ei vasta arves näidatule, samuti kui hankija või tööettevõtja arve kontrollimisel (pärast selle akt-

septimist) selgus, et hinnad ei vasta hinnakirjades või lepingus ettenähtuile, või ilmnes aritmeetilisi vigu, kantakse vastavad summad konto 60 kreeditisse ja konto 63 deebetisse.

Kui saabub kaubalisi materiaalseid väärtusi, mille kohta arveldusdokumendid on hankijatelt veel saamata, peab ettevõtte raamatupidamine kõigepealt kontrollima, kas saabunud kaubalised materiaalsed väärtused ei ole juba arvele võetud kui tasutud, kuid teel olevad või hankijate ladudest välja vedamata kaubad, või on nende eest ette makstud ja see kajastub debitoorses võlgnevuses.

Faktuurimata hangete puhul krediteeritakse kontot 60 saabunud väärtuste maksumusega hulgi-, jae- või lepingulistes hindades. Tööettevõtu ehitus- ja montaažiorganisatsioonid arvestavad faktuurimata hanked plaaniliste arvestushindadega.

Kontot 60 debiteeritakse tasutud arvete summadega (krediteerides vastavaid rahaliste vahendite kontosid) ning varem väljaantud avansside arvel tasaarvestatud summadega (krediteerides kontot 61 jt.).

Kuu lõpul, kui faktuuritud ja tasutud materiaalsed väärtused ei ole selleks ajaks kohale jõudnud, kantakse tasutud summa konto 60 kreeditisse kui teel olevate või hankijate ladudest välja vedamata kaupade eest makstu, debiteerides vastavaid materiaalsete väärtuste kontosid. Selline kirjend tehakse ka faktuuritud, kuid tasumata materiaalsete väärtuste kohta, kui ainult hankija arve oli aktseptitud.

Järgmise kuu algul storneeritakse teel olevate või hankijate ladudest välja vedamata materjalidena arvele võetud summad, tasutud summad jäävad aga debitoorsete võlgadena sellele kontole alles.

Hankijate ja tööettevõtjatega peetavate arvelduste (peale plaaniliste maksete korras sooritatavate arvelduste) analüütilises arvestuses tehakse kirjendid iga esitatud arve kohta eraldi. Plaaniliste maksete korras sooritatavaid arveldusi arvestatakse hankijate ja tööettevõtjate järgi.

Seejuures peab konto 60 analüütiline arvestus võimaldama saada andmeid, mis on vajalikud üksikute bilansikirjete jaoks, näiteks:

kirje jaoks «Hankijate eelolevate tasumistähtaegadega aktseptitud arveldusdokumendid», kus ostja (tellija) näitab oma arveldusi hankijate ja tööettevõtjatega viimaste poolt ärasaadetud kaubaliste materiaalsete väärtuste ning neilt vastuvõetud tööde ja teenuste eest, mille kohta ettevõte on maksenõuded aktseptinud, kuid pank ei ole neid veel tasunud, kuna tasumistähtaeg on alles ees;

kirje jaoks «Hankijate tähtajaks tasumata arveldusdokumendid», kus näidatakse hankijate ja tööettevõtjate maksenõuete summad, mis on tähtajaks tasumata maksjal raha puudumise tõttu;

kirje jaoks «Faktuurimata hanked», kus näidatakse arveldused hankijatega neilt saadud materiaalsete väärtuste eest, mille kohta ettevõte pole veel maksenõuet saanud.

Tellijad arvestavad kontol 60 summasid, mis neil on tööettevõtuorganisatsioonidele maksta viimaste poolt esitatud ja panga poolt tasumiseks vastuvõetud töödearvete järgi, samuti kõiki lõpparve tegemisel tasaarvestatavaid vahemakseid. Nende operatsioonide saldo kapitaalmahutuste bilansis näitab tellijal tööettevõtuorganisatsioonile tööde eest võlgu olevat summat, kusjuures on arvesse võetud kõik varem tasutud ja tasaarvestatud summad.

Kontos nr. 60 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 26, 27, 50, 51, 54, 55, 61, 67, 73, 76, 90, 91, 92, 93, 96;

kreedit-pool kontodega 03, 05, 06, 07, 08, 09, 11, 12, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 41, 43, 44, 45, 46, 47, 50, 51, 63, 78, 79, 84, 89, 91, 96, 99.

Konto nr. 61 «Avansid ja ositimaksed»

Sellel kontol arvestatakse arveldusi, mis tulenevad materiaalsete väärtuste hankimiseks või tööde tegemiseks antud ja saadud avanssidest, või on seotud toodangu ja tellijate ülesandel tehtud või neilt vastuvõetud tööde (sealhulgas projekteerimis- ja uurimistööde) eest tasumisega valminud osade kaupa.

Avansseerida võib ainult kehtivates eeskirjades ettenähtud juhtudel.[86]

Summad, mis tellijad (hoonestajad) tööettevõtu ehitusorganisatsioonide arvete põhjal on maksnud nende organisatsioonide poolt kohale toodud või varutud paigaldamisvalmis konstruktsioonide, ehitusdetailide ja sanitaartehniliste seadmete komplektide eest («Ehituse finantseerimise eeskirjades» kindlaksmääratud suuruses[87]), kantakse samuti kontole 61: hoonestajate poolt — kui väljaantud, ja tööettevõtjate poolt — kui saadud avansid.

Kui hoonestajaks olevad ettevõtted, kellele ehitustöid teevad tööettevõtuorganisatsioonid, õiendavad viimastega arveldusi lõpetatud objekti kohta tervikuna (või tööde üksikute etappide kaupa),

---

[86] Avansside väljaandmine ning konstruktsioonide ja detailide eest maksmine tellija poolt on NSV Liidu Ministrite Nõukogu 7. augusti 1964. a. määrusega nr. 659 (NSVL MK 1964, nr. 14, art. 96) säilitatud ehitustööde suhtes, mida riiklikud tööettevõtu ehitus- ja montaažiorganisatsioonid ning puurimiskontorid teevad kolhoosidele, kooperatiivsetele ja ühiskondlikele organisatsioonidele. Antud küsimust käsitleb määruse punkt 3. Vt. ka Eesti NSV Ministrite Nõukogu 15. septembri 1964. a. määrus nr. 436 (ENSV MKK 1964, nr. 40, art. 156; punkt 3).

[87] Vt. viide 42 lk 55. Antud küsimust käsitleb eeskirjade punkt 20.

samal ajal aga annavad tööettevõtjaile üle mõningaid summasid (käibevahenditena, ajutiseks kasutamiseks) lõpetamata ehitustööde kulude katmiseks, arvestatakse ka nende summadega seotud arveldused kontol 61.

Selliselt peetakse arvestust ka siis, kui peatööettevõtja maksab alltööettevõtjale tasu tehtud tööde eest kogu objekti (tööde etapi) kui terviku ulatuses ja eraldab selleks alltööettevõtjatele ajutiseks kasutamiseks vajalikud summad.

Teadusliku uurimise ja konstrueerimise organisatsioonid võivad arvestada kontol 61 kõiki oma arveldusi tellijatega nii osaliselt kui ka lõplikult valminud (üleantud) tööde tasustamisel. Sel juhul nimetatud organisatsioonid kontot 64 ei kasuta.

Arvestusregistrites jaguneb konto 61 järgmisteks allkontodeks:

61-1 «Hankijatele ja tööettevõtjatele antud avansid ja tellimuste ositimaksed»,

61-2 «Ostjatelt ja tellijatelt saadud avansid ja tellimuste ositimaksed».

Allkontol 61-1 arvestatakse väljaantud avansse ning osaliselt valminud tööde eest esitatud arvete (vahearvete) või ehitusplatsile kohale toodud paigaldamisvalmis konstruktsioonide, ehitusdetailide jne. arvete põhjal tasutud summasid. Kreeditisse kantakse hangitud materjalide ja tehtud (vastuvõetud) tööde lõpparve tegemisel tasaarvestatud ning hankijate ja tööettevõtjate poolt tagastatud kasutamata summad jms.

Allkontol 61-2 arvestatakse saadud avansid, ostjate ja tellijate ettemaksed toodete ja osaliselt valminud tööde arvete katteks ning ehitusplatsile kohale toodud paigaldamisvalmis konstruktsioonide ja ehitusdetailide eest tellijailt (avansina tehtud tööde eest) saadud summad. Sama allkonto deebetisse kantakse vastavad summad, mis tasaarvestati arveldustes täiesti valmis toodete, materjalide ja tehtud tööde eest, mille kohta on arved välja kirjutatud, samuti ostjaile (tellijaile) tagastatud kasutamata summad jne.

Antud ja saadud avansid ning pooleli olevate toodete ja tööde eest makstud ja saadud summad kirjendatakse kontole 61 peamiselt korrespondeerivalt rahaliste vahendite kontodega. Ainuüksi siis, kui avansse või pooleli olevate tööde arvel tasu makstakse kapitaalmahutustega seotud operatsioonide osas, tehakse kirjendid korrespondeerivalt kontoga 93 (vastavate allkontode osas).

Saadud avansid ning pooleldi valmis toodangu ja tööde eest saadud summad, mis tasaarvestati ostjaile (tellijaile) lõplikult valminud toodete, materjalide ja tööde arvete esitamisel, kirjendatakse konto 61 (allkonto 61-1) deebetisse ja olenevalt arvelduste korrast kas konto 46 või konto 64 kreeditisse.

Kui tööettevõtu- ja alltööettevõtuorganisatsioonidele kanti üle lõpetamata ehitustööde kulude katmiseks ajutiselt kasutatavaid summasid, arvestatakse viimased lõpetatud ehitusobjektide või

tööde etappide eest arvelduste sooritamisel eri allkontol 61-3 «Ajutiseks väljaantud käibevahendid».

Ajutiselt laenuks saadud summasid arvestavad tööettevõtu- ja alltööettevõtuorganisatsioonid allkontol 61-2.

Ehitusplatsile toodud konstruktsioonide, detailide jne. eest makstud ning käibevahenditena ajutiseks kasutamiseks saadud summasid tellijaile esitatud arvete katteks tasaarvestades kirjendavad tööettevõtu ehitusorganisatsioonid need summad konto 61 deebetisse ja konto 64 kreeditisse.

Teadusliku uurimise ja konstrueerimise organisatsioonid, kes ei kasuta kontot 64 tellijate poolt osalise valmiduse järgi tasutavate töödega seotud arvelduste arvestamiseks, kannavad kogu üleantud (üleantuks vormistatud) tööde eest saada oleva summa tasutud või panga poolt tasumiseks vastu võetud arvete põhjal allkonto 61-2 deebetisse eelarvelise (lepingulise) maksumusega. Sel puhul ei näita allkonto 61-2 saldo ainult avansside ja tellimuste eest ositi makstavate summade seisu, vaid näitab tellijatega peetavate arvelduste üldist seisu.

Antud avansid, pooleli olevate tööde eest tasutud ning hankija poolt hangitud materjalide või tööettevõtja poolt tehtud tööde arvel arve järgi tasaarvestatud ja allkontole 61-3 kantud summad kirjendatakse konto 61 kreeditisse ja konto 60 deebetisse.

Allkontodele kantud arvelduste analüütilist arvestust peetakse eraldi iga deebitori (kreeditori) kohta.

Kontos nr. 61 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 14, 46, 50, 51, 54, 55, 64, 67, 73, 90, 93, 96;

kreedit-pool kontodega 07, 14, 45, 50, 51, 56, 60, 63, 67, 96, 99.

Konto nr. 63 «Pretensioonid»

Sellel kontol arvestatakse arveldusi, mis tulenevad hankijatele, tööettevõtjatele, transpordi- jt. organisatsioonidele esitatud pretensioonidest ning neilt nõutud ja nende poolt omaks võetud (või neilt välja mõistetud) trahvidest, viivistest ja leppetrahvidest.

Kontol 63 arvestatakse arveldusi, mis tulenevad:

hankijatele ja tööettevõtjatele esitatud pretensioonidest seoses sellega, et nende arvete kontrollimisel (pärast aktseptimist) selgus hinnakirja- või lepingujärgsetest hindadest kõrvalekaldumisi ning aritmeetilisi vigu;

materjalide ja kaupade hankijatele ning ettevõtte materjale töötlevatele organisatsioonidele esitatud pretensioonidest seoses sellega, et nende materjalide kvaliteet ei vasta standarditele, tehnilistele tingimustele või tellimusele või on kogus väiksem arves näidatust;

transpordi- jt. organisatsioonidele esitatud pretensioonidest seoses veose kaalu kahanemisega teel üle loomuliku kao normide ja ülemäära võetud veotariifidega (prahirahaga);

pretensioonidest hankijate ja tööettevõtjate süü läbi tekkinud praagi ja seisakute kohta kostjate poolt omaks võetud või arbitraaži poolt väljamõistetud summades;

pangale esitatud pretensioonidest ekslikult arveldus-, jooksvale või erilaenukontole kantud summade kohta;

hankijatelt, tööettevõtjatelt, ostjatelt, tellijatelt ning transpordi- ja muude teenuste kasutajatelt lepingukohustuste täitmata jätmise pärast sissenõutavatest trahvidest, viivistest ja leppetrahvidest suuruses, mille kostjad on omaks võtnud või arbitraaž on välja mõistnud (esitatud, kuid kostjate poolt omaks võtmata pretensioone arvele ei võeta).

Konto 63 debiteerimisel krediteeritakse kontot 60 (hankijatele ja tööettevõtjatele esitatud pretensioonidega), 26, 27 või mõnda muud analoogilist kontot (hankijate ja tööettevõtjate süü läbi tekkinud seisakute kohta) jne.

Sissenõutavad (kostjate poolt omaks võetud) trahvid, viivised ja leppetrahvid kantakse konto 63 deebetisse ja konto 99 või (uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üle viimata ettevõtetes ja organisatsioonides) kontode 26, 27 jt. analoogiliste kontode kreeditisse.

Kui hinnaliialdused või aritmeetilised vead hankijate ja tööettevõtjate arvetes avastati alles pärast seda, kui nõutavad kirjendid kaubaliste materiaalsete väärtuste või kulude kontodel olid juba tehtud (lähtudes hankijate ja tööettevõtjate arvetes näidatud hindadest ja aritmeetilistest kokkuvõtetest), võib kontot 63 debiteerida ka korrespondeerivalt kontodega, kus arvestatakse kaubalisi materiaalseid väärtusi ja vastavaid kulusid. Seejuures tehakse kaubaliste materiaalsete väärtuste kontode analüütilises arvestuses paranduskanded tegeliku omahinna hälvetena maksumusest arvestushindades.

Kontot 63 krediteeritakse laekunud maksete summadega, kusjuures debiteeritakse rahaliste vahendite kontosid. Kui hiljem selgub, et mõned neist summadest ei kuulu sissenõudmisele, kantakse need samadele kontodele, kust nad võeti arvele konto 63 deebetis.

Pretensioonidest tulenevate arvelduste analüütilist arvestust peetakse eraldi iga deebitori kohta.

Kontos nr. 63 korrespondeerib

d e e b e t - p o o l kontodega 03, 05, 06, 07, 08, 12, 26, 27, 28, 29, 33, 35, 41, 51, 55, 60, 61, 78, 91, 99;

k r e e d i t - p o o l kontodega 05, 06, 07, 08, 11, 12, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 43, 44, 50, 51, 55, 56, 91, 96, 99.

Konto nr. 64 «Ostjad ja tellijad»

Sellel kontol arvestatakse arveldusi ostjate ja tellijatega siis, kui need arveldused on alalised ega teki mõne üksiku arveldusdokumendi tasumisest. Eriti käib see plaaniliste maksetega sooritatavate arvelduste kohta.

Tööettevõtu ehitus-, projekteerimis- ja geoloogiaorganisatsioonid arvestavad kontol 64 kõiki arveldusi oma tellijatega, nimetades seda kontot «Arveldused tellijatega». Seega arvestavad need organisatsioonid käesoleval kontol arveldusi, mis tulenevad tellijatele esitatud ja panga poolt tasumiseks vastuvõetud arvetest lepingu alusel tehtud tööde kohta (kas kogu ulatuses või valmidusastme järgi, olenevalt arvelduste korrast).

Alltööettevõtjad arvestavad kontol 64 arveldusi peatööettevõtjatega. Sellel kontol peetakse ka summade arvestust, mis on tasutud kuu esimeses ja teises dekaadis tehtud tööde vahearvete järgi ja kuuluvad arvessevõtmisele kuuarvete tasumisel.

Selle konto saldo näitab tellija võlgnevust tööettevõtuorganisatsioonile ja peatööettevõtja võlgnevust alltööettevõtuorganisatsioonile tehtud tööde eest.

Projekteerimisorganisatsioonid arvestavad sellel kontol arveldusi tellijatega (hoonestajatega) viimastele üleantud tööde kogu mahu eest eelarvelises maksumuses, kaasa arvatud koopteeritud projekteerimisorganisatsioonide (alltööettevõtjate) poolt tehtud tööd. Nende tööde maksumuse arvestamise aluseks on tellijale esitatud ja panga poolt tasumiseks vastuvõetud arved, mis koostatakse kuu möödumisel või tööde lõpetamisel vormi nr. 4 või 4-a kohaste valmidusaktide põhjal.

Teadusliku uurimise ja konstrueerimise organisatsioonid kasutavad arveldusteks tellijatega neile tehtud ja valmidusastme järgi tasutavate teaduslike uurimuste ja konstrueerimistööde eest mitte kontot 64, vaid kontot 61.

Ostjatele ja tellijatele esitatud pretensioonidest ning neile esitatud ja nende poolt omaks võetud trahvidest, viivistest ja leppetrahvidest tulenevaid arveldusi arvestatakse kontol 63.

Arvestusregistrites jaguneb konto 64 järgmisteks allkontodeks:

64-1 «Plaanilised maksed»,

64-2 «Muud arveldused».

Allkontol 64-1 arvestatakse ostjatega plaaniliste maksete korras peetavaid arveldusi.

Seda arvelduste vormi rakendatakse siis, kui hankija ja ostja on alalistes majanduslikes suhetes.

Selle arvelduste vormi rakendamisel tasub ostja plaanilised maksed poolte vahel kokkulepitud tähtaegadel. Iga makse summa määravad pooled kindlaks hangete lepingulisest mahust lähtudes. Perioodiliselt (vastavalt kokkuleppele) täpsustavad pooled oma

arvelduste seisu hangete tegeliku mahu põhjal, teevad vajaliku ümberarvestuse ja tasuvad kokkulepitud korras vastava makse.

Autotranspordi organisatsioonid arvestavad kontol 64 teiste arvelduste kõrval ka arveldusi tellijatega laenutussõiduautode kasutamise eest.

Kaubandusorganisatsioonid arvestavad käesoleval kontol arveldusi, mis on seotud ostjate poolt ettemakstavate kaupade realiseerimisega väikehulgimüügi korras, kaupade ja teenustega, mille maksumus on väiksem panga kaudu inkasseeritavate summade alammäärast, avanssidega toitlustamise eest abonemendi korras jne.

Kontot 64 debiteeritakse ostjatelt või tellijatelt saada olevate ja neilt ülemäära saadud või neile tagasimakstud summadega.

Kontot 64 krediteeritakse laekunud maksete ja saadud avansside tasaarvestatud summadega jne.

Ostjate ja tellijate arvelduste analüütilist arvestust peetakse eraldi iga deebitori kohta.

Kontos nr. 64 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 30, 41, 43, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 66, 67, 73, 91, 93, 96;

kreedit-pool kontodega 07, 12, 27, 28, 41, 50, 51, 56, 61, 67, 93, 99.

Konto nr. 65 «Põllumajandussaaduste müüjad»

Sellel kontol arvestavad põllumajandussaadusi (vill, puuvill, suhkrupeet, piim jne.) toorainena esmastöötlemiseks või ümbertöötamiseks ostvad ettevõtted ja organisatsioonid oma arveldusi nende saaduste hankijatega — kolhoosidega, sovhoosidega jt.

Ostetud saaduste maksumusega krediteeritakse kontot 65 ja debiteeritakse kontot 10, kusjuures saaduste kohaletoomise kulud, kui need hüvitatakse hankijale, kantakse konto 11 deebetisse.

Hankijale makstud summad kirjendatakse konto 65 deebetisse ja rahaliste vahendite kontode kreeditisse.

Kontole 65 kirjendatavate arvelduste arvestamise kord on analoogiline konto 60 kasutamise juhistes kirjeldatud korraga.

Nende arvelduste analüütilist arvestust peetakse eraldi iga hankija — saaduste andja (kui maksekäsundid tasutakse jooksvate arvelduste korras) või iga põllumajandussaaduste hankija (andja) poolt esitatud arve kohta (kui arve tasutakse kogu antud hanke kohta lõpparve tegemisel).

Kontos nr. 65 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 50, 51, 73, 90;

kreedit-pool kontodega 10, 11.

Konto nr. 66 «Vedude ja teenuste arveldused»

Sellel kontol arvestavad transpordi- ja sideettevõtted ning -organisatsioonid arveldusi oma klientidega neile osutatud teenuste eest.

Transpordiettevõtetes arvestatakse käesoleval kontol arveldusi vedudega seotud teenuste eest, kaasa arvatud arveldused, mis tulenevad vähem või ülemäära võetud veotariifist (prahirahast), sideettevõtetes aga — arveldusi igasuguste sideteenuste eest.

Autotranspordi ettevõtted arvestavad kontol 66 ka arveldusi klientidega, mis on seoses mootorikütuse talongide realiseerimata jäämise ja autode profülaktilise remondi teenindusabonementide maksumusega.

Liiduvabariikide kommunaalmajanduse ministeeriumide elamu- ja kommunaalmajanduse ettevõtted võivad arvestada kontol 66 (konto 76 allkonto asemel) ka arveldusi korteriüürnike, rentnike ja teiste klientidega üüri ja kommunaalteenuste eest, andes talle nimetuse «Üürid ja kommunaalteenuste tasud».

Arvelduste arvestust kontol 66 peetakse asjaomaste ministeeriumide ja keskasutuste juhendites (raamatupidamise kontoplaani rakendamise juhistes) ettenähtud korra kohaselt.

Kontos nr. 66 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 29, 46, 49, 50, 51, 52, 55, 67, 73, 78, 98, 99;

kreedit-pool kontodega 45, 49, 50, 51, 55, 64, 67, 78, 99.

Konto nr. 67 «Vastastikuste nõudmiste tasaarvestus»

Sellele kontole kantakse arveldused, mis on seotud vastastikuste nõudmiste tasaarvestamisega panga kaudu: deebetisse — saada olevad summad, kreeditisse — maksta olevad summad.

Kuu kestel tehakse kirjendid kontole 67 pärast seda, kui pank on vastavalt oma väljavõtetele teinud temale esitatud arveldusdokumentide põhjal vastavate summade tasaarvestuse.

Tehtud tasaarvestuste kohta saadud panga väljavõtete alusel kantakse vastavatel kontodel arvestatud debitoorsed võlad ning realiseeritud valmistoodete, kaupade, materjalide, tööde või teenuste eest tasaarvestatud summad konto 67 deebetisse. Kreditoorsed võlad ning tasaarvestamiseks võetud kaubaliste materiaalsete väärtuste, tööde või teenuste eest maksta olevad summad kirjendatakse vastavatelt kontodelt konto 67 kreeditisse.

Seejuures tehakse need kirjendid sel kuul, millal pank tegi (väljavõtete kohaselt) tasaarvestuse ja kandis saldo arvelduskontole.

Panga poolt tasaarvestuse tulemusena vastastikustest arveldustest osavõtja arveldus- (erilaenu-) kontole kantud või viimaselt

mahakirjendatud saldo kantakse vastavalt kas konto 67 deebetisse või kreeditisse korrespondeerivalt kontoga 51 või kontoga 91.

Seega ei tohi kontol 67 saldot olla. Tasaarvestusest osavõtjal saada või maksta olevad, kuid panga väljavõtetes tasaarvestuse tulemusena tasumisele kuuluvana näitamata summad jäävad debitoorsete või kreditoorsete võlgadena neile kontodele, kus need olid arvestatud.

Kontos nr. 67 korrespondeerib
deebet-pool kontodega 45, 46, 51, 61, 64, 66, 90, 91;
kreedit-pool kontodega 51, 60, 61, 64, 66, 78, 90, 91.

Konto nr. 69 «Sotsiaalkindlustuse arveldused»

Sellel kontol arvestatakse sotsiaalkindlustusmaksude arveldusi ametiühinguorganitega.

Sotsiaalkindlustusmakse tasutakse NSV Liidu valitsuse poolt[88] kehtestatud määrade järgi protsentides arvestatud töötasust ja sellega võrdsustatud muudest väljamaksetest töölistele ja teenistujatele korras, mis on ette nähtud ÜAÜKN-i presiidiumi otsusega kinnitatud «Juhendis riikliku sotsiaalkindlustuse summade planeerimise, kulutamise ja arvestamise korra kohta».[89]

Tasuda olevad sotsiaalkindlustusmaksud kirjendatakse konto 69 kreeditisse.

Konto 69 deebetisse kantakse summad, mis on arveldus- või mõnelt muult rahaliste vahendite kontolt üle kantud vastavale ametiühingule kuuluvate maksude katteks või mis kehtivate eeskirjade kohaselt makstakse välja sotsiaalkindlustusmaksude arvel — ajutise töövõimetuse toetused töölistele ja teenistujatele haiguslehtede järgi, igasugused toetused ametiühinguorganisatsioonide otsuste põhjal, pensionid jne.

Sotsiaalkindlustusmaksude vastavatele ametiühingutele ülekandmise korraldused esitatakse pangale samaaegselt töötasu saamise dokumentidega.

Kontos nr. 69 korrespondeerib
deebet-pool kontodega 50, 51, 54, 55, 70, 90, 91, 92, 93, 96;
kreedit-pool kontodega 03, 05, 11, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 43, 44, 50, 79, 85, 89, 96, 99.

---

[88] Vt. NSV Liidu Ministrite Nõukogu 2. jaanuari 1968. a. määrus nr. 1 (NSVL MK 1968, nr. 2, art. 7).

[89] Kinnitatud ÜAÜKN-i presiidiumi 7. juuni 1968. a. otsusega (prot. nr. 12, p. 1) kooskõlastatult NSV Liidu Rahandusministeeriumiga (nr. 38/5).

Konto nr. 70 «Arveldused töötajatega»

Sellel kontol arvestatakse arveldusi ettevõtte nii koosseisuliste kui ka mittekoosseisuliste töötajatega kõigi neile maksta olevate summade — iga liiki põhi- ja täiendava töötasu, preemiate, ajutise töövõimetuse toetuste, töötavate pensionäride pensionide ja muude väljamaksete osas.

Kontol 70 arvestatakse ka oma töölistele ja teenistujatele antavaid avansse. (Ettevõtetel ja organisatsioonidel, kelle suhtes kehtib «Sotsialistliku riikliku tootmisettevõtte põhimäärus»,[90] on õigus erandjuhtudel anda üksikutele töötajatele plaanivälist avanssi palga arvel kuni ühe kuu palga suuruses. Teistel ettevõtetel ja organisatsioonidel on lubatud sellist avanssi anda kuni 10 päeva palga ulatuses.)

Töötajatel saada olevad põhi- ja täiendava töötasu ning muude taoliste väljamaksete summad kantakse konto 70 kreeditisse korrespondeerivalt nende kontodega, kus arvestatakse vastavaid kulusid või vahendeid.

Kui töölistele puhkusrahade ja kord aastas makstava teenistusvanusetasu maksmiseks moodustatakse reserv, kantakse viimase arvel arvestatud summad konto 70 kreeditist konto 89 deebetisse.

Tuleb silmas pidada, et vastavalt NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse juhendile tööliste ja teenistujate palgafondi koostise kohta[91] arvatakse korralise ja lisapuhkuse eest arvestatud töötasu aruandekuu palgafondi ainult aruandekuusse langevatele puhkuspäevadele vastavas summas.

Sotsiaalkindlustusmaksude arvel väljamakstavad ajutise töövõimetuse toetused, pensionid ja muud summad kantakse konto 70 kreeditist konto 69 deebetisse.

Konto 70 deebetisse kantakse üldreeglina väljamakstud töötasu-, preemiate, ajutise töövõimetuse toetuste, pensionide jne. summad ning kinnipeetud maksud, maksed täitedokumentide järgi ja muud seaduses ettenähtud summad.

Kindlaksmääratud tähtajaks saajate ilmumata jäämise tõttu välja maksmata töötasusummad kantakse kontolt 70 üle konto 76 (allkonto 76-3) kreeditisse.

Pangast palgamaksmiseks saadud, kuid välja maksmata jäänud raha tagastatakse panka, kes annab need summad hiljem välja (vastavatele töötajatele väljamaksmiseks) ettevõtte esimesel nõudmisel.

---

[90] Vt. viide 16 lk. 23. Antud küsimust käsitleb põhimääruse punkt 86.

[91] Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 24. veebruari 1949. a. määrusega nr. 813 (RMK 1949, nr. 5, lk. 30), muudetud ja täiendatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö ja Töötasu Komitee poolt 13. veebruaril 1964 (kiri nr. 328-БС, avaldatud nimetatud komitee 1964. a. bülletäänis nr. 3 —, lk. 3). Antud küsimust käsitleb juhendi II osa eelviimane lõik.

Seega korrespondeerivad konto 70 deebetkirjendid kontode 50, 73, 76 jne. kreeditiga.

Tööliste ja teenistujatega peetavate arvelduste analüütilist arvestust peetakse palgaarvestuse andmikes ja palgalehtedes. Maksmiseks arvutatud summad tuleb peale selle kanda ka vormikohastele kaart-õienditele.

Kontos nr. 70 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 23, 25, 26, 27, 28, 29, 49, 50, 51, 55, 71, 72, 73, 76, 79, 84, 91, 93;

kreedit-pool kontodega 03, 05, 06, 07, 08, 09, 11, 12, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 43, 44, 45, 49, 50, 69, 76, 84, 85, 87, 89, 96, 99.

Konto nr. 71 «Aruandvad isikud»

Sellel kontol arvestatakse summasid, mis on aruandealustena antud koosseisulistele (nimestikulistele) töötajatele administratiiv-majandus- ja operatsioonilisteks kuludeks ning ametilähetusteks.

Aruandealused summad antakse välja kooskõlas kassaoperatsioonide määrustikuga.[92]

Ametilähetuste kuludeks antakse sularaha aruandealuse summana välja ulatuses, mis vastab lähetatu sõidukuludele ning päeva- ja korterirahadele lähetuse kestuse piires.

Aruandealusena saadud raha võib kulutada ainult selleks otstarbeks, milleks see välja anti; aruandealuste summade üleandmine ühelt isikult teisele on keelatud.

Uut avanssi võib aruandvale isikule anda ainult siis, kui talle varem välja antud avansi kohta on esitatud ammendav aruanne. Aruandev isik peab tema kätte jäänud kulutamata raha kindlaksmääratud tähtajaks ettevõtte kassasse tagasi maksma.

Aruandealuseid summasid saanud isikud peavad selleks ettenähtud tähtaegadel esitama ettevõtte juhtijale saadud summade ettenähtud otstarbeks tegeliku kulutamise kohta aruanded, millele lisatakse aruannetes näidatud rahaliste kulutuste õigsust tõendavad dokumendid.

Avansiaruandeid ja neile lisatud tõendavaid dokumente kontrollitakse nii aritmeetiliselt (kaasa arvatud dokumentide vormistamise õigsuse kontroll) kui ka sisuliselt (kulude otstarbekuse, vajalikkuse ja avansi otstarbele vastavuse seisukohalt) ning kinnitatakse ettevõtte juhtija poolt.

Isikud, kes ei esitanud saadud raha kulutamise kohta selleks ettenähtud tähtajaks aruandeid ja tõendavaid dokumente ega tagastanud kulutamata raha, võetakse distsiplinaar- või vajaduse korral kriminaalvastutusele.

Kui aruandvad isikud ei esita määratud tähtajaks aruandeid

[92] Vt. viide 73 lk. 123. Antud küsimust käsitleb määrustiku punkt 10.

aruandealuste summade kulutamise kohta või ei tagastanud kasutamata avansijääki ettevõtte kassasse, on ettevõttel õigus pidada töötajate aruandealuste summade võlgnevuse seaduses ettenähtud korras[93] kinni nende isikute palgast.

Aruandealustena väljaantud summadega debiteeritakse kontot 71 ja krediteeritakse rahaliste vahendite kontosid (peamiselt kontot 50). Aruandvate isikute poolt kulutatud summad kantakse avansiaruannete kinnitamise järel konto 71 kreeditisse, kusjuures debiteeritakse kontosid, kus arvestatakse kulusid ja väärtusi, või teisi kontosid, olenevalt tehtud kulude iseloomust.

Kui aruandev isik võetakse vastutusele aruandealuste summade raiskamise pärast, kantakse need summad konto 84 kaudu üle kontole 85 (kui neid summasid ei saa kinni pidada palgast).

Käesoleva konto analüütilist arvestust peetakse iga üksiku väljaantud avansisumma (iga avansiaruande) kohta.

Kontos nr. 71 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 50, 51, 78, 93;

kreedit-pool kontodega 05, 06, 07, 08, 10, 11, 12, 22, 24, 25, 26, 27, 29, 31, 32, 33, 35, 41, 43, 44, 45, 46, 50, 51, 55, 56, 70, 75, 76, 78, 79, 84, 93, 96, 99.

Konto nr. 72 «Järelmaksuarveldused»

Sellel kontol arvestatakse arveldusi tööliste ja teenistujatega nende poolt järelmaksuga ostetud kaupade ning neile järelmaksuga antud vormirõivaste eest.

Arvestusregistrites jaguneb konto 72 järgmisteks allkontodeks:

72-1 «Arveldused töötajatega järelmaksuga müüdud kaupade eest»,

72-2 «Arveldused töötajatega vormirõivaste eest».

Kaupade töölistele ja teenistujatele järelmaksuga müümise kord on kindlaks määratud juhendites, mille kinnitavad liiduvabariikide ministrite nõukogud[94] või nende ülesandel vastavad vabariiklikud organid.

Nende juhendite kohaselt rakendatakse kaupade järelmaksuga müümisel järgmisi põhilisi arvelduste vorme:

a) ettevõtted peavad kaupu järelmaksuga ostnud töötajate kohustuste alusel järjekordsed maksed nende palgast kinni ja kannavad need kaubandusorganisatsioonidele üle;

b) vastavalt NSV Liidu Riigipanga juhatuse poolt 28. juunil

---

[93] Vt. NSVL RKN-i 26. augusti 1929. a. määrus.

[94] Eesti NSV Ministrite Nõukogu 31. oktoobri 1964. a. määrusega nr. 483 (ENSV MKK 1964, nr. 44, art. 171) kinnitatud «Juhend pikema kasutusajaga kaupade järelmaksuga müügi korra kohta Eesti NSV kaubandusorganisatsioonides».

1965 nr. 67060 all välja antud «Põhimäärustikule töölistele ja teenistujatele kaupade järelmaksuga müümisest tulenevate arvelduste korra kohta» tasuvad ettevõtted kaubandusorganisatsioonidele kogu ostjatele võlgu jäetud summa, saades selleks Riigipangalt vastavat laenu. Neid laene kustutavad ettevõtted sel teel, et peavad vastavad summad järk-järgult töötajate palgast kinni ja kannavad need pangale üle;

c) ostjad (peamiselt pensionärid jt.) maksavad neil tasuda olevad summad vahetult neile kaupu järelmaksuga müünud kaupluse kassasse.

Kaubandusettevõtetes ja -organisatsioonides debiteeritakse kontot 72 (allkontot 72-1) ja vastavalt krediteeritakse kontot 48 ostjatel järelmaksuostude tegemisel võlgu (ajati maksta) jäänud summadega. Konto 72 (sama allkonto osas) kreeditisse kannavad need ettevõtted ja organisatsioonid ostjatelt laekunud summad, debiteerides seejuures rahaliste vahendite kontosid (50, 51) või kaubakäibe erilaenukontot (91).

Ettevõtted, kus töötavad kaupu järelmaksuga ostnud isikud, kelle võla ettevõte tasub kaubandusorganisatsioonile Riigipangalt selleks saadud laenu arvel, debiteerivad vastavate arveldusdokumentide panga poolt tasumisel kontot 72 (allkontot 72-1) ja krediteerivad kontot 90.

Töölistelt ja teenistujatelt järjekordsete maksete kinnipidamisel debiteerivad need ettevõtted kontot 70 ja krediteerivad kontot 72 (allkontot 72-1), mille järel kinnipeetud summad kantakse üle pangalaenu kustutuseks konto 51 kreeditist konto 90 deebetisse.

Ettevõtted ja organisatsioonid, kes ei kasuta oma töötajate poolt järelmaksuga ostetud kaupade eest võlgu olevate summade kustutamiseks pangalaene, peavad nende töötajate kohustuste põhjal nende palgast järjekordsed maksed kinni, debiteerides seejuures kontot 75 ning krediteerides kontot 76 (kaubandusorganisatsioonide isikukontodes).

Kinnipeetud summade kaubandusorganisatsioonile ülekandmisel debiteeritakse kontot 76 ja krediteeritakse rahaliste vahendite kontosid. Kinnipeetud summade ülekandmise dokumentidele lisatakse tööliste ja teenistujate nimekiri, kelle palgast need summad kinni peeti, näidates kohustuste numbrid ja kinnipeetud summad.

Kaupu võlgu ostnud töölise või teenistuja vallandamisel peetakse võla jääk kinni sellel töölisel või teenistujal lõpparve järgi saada olevatest summadest seaduses ettenähtud suuruses. Kui kinnipeetav summa kogu võlga ei kata, tuleb võlgniku vallandamisest talle kaupu järelmaksuga müünud organisatsioonile teatada. Seejuures, kui ostjal võlgu jäänud summa tasuti täielikult kaubandusorganisatsioonile pangalaenu abil, peab see organisatsioon need summad tagasi maksma ettevõttele, kes need vastavalt tasub pangale.

Allkontot 72-2 kasutavad ettevõtted ja organisatsioonid, kus teatud kategooria töötajad peavad kandma vormirõivaid, mida nad ostavad vastavate ministeeriumide ja keskasutuste poolt kehtestatavas korras. Väljaantud rõivaste maksumus kantakse allkonto 72-2 deebetisse, laekunud summad aga sama allkonto kreeditisse.

Kontole 72 kirjendatavate arvelduste analüütilist arvestust peetakse deebitoride isikukontodes.

Kontos nr. 72 korrespondeerib
deebet-pool kontodega 46, 50, 51, 79, 90, 91;
kreedit-pool kontodega 41, 50, 51, 70, 76, 91, 99.

Konto nr. 73 «Arveldused eelarvega»

Sellel kontol arvestatakse arveldusi eelarvega käibemaksu, fondimaksu, fikseeritud (rendi-) maksete, kasumi vaba jäägi, kasumieraldiste, töölistelt ja teenistujatelt võetavate maksude ning muude maksete alal (aegunud kreditoorne ja deponendivõlgnevus, kaupade omastamises või puudujäägis süüdi olevatelt isikutelt jaehindade alusel sissenõutud summa ja nende kaupade hulgihindades arvestatud maksumuse vahe jne.).

Maksed ja eraldised kantakse eelarvesse NSV Liidu Rahandusministeeriumi juhendites[95] ettenähtud korras.

Kontot 73 krediteeritakse eelarvesse kandmisele kuuluvate summadega ja debiteeritakse eelarvesse kantud summadega.

---

[95] Vt.:
1) käibemaksu kohta — 31. märtsi 1967. a. juhend nr. 100 (punktid 35—37);
2) fondimaksu kohta — tööstusettevõtete osas NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee ühine juhend 3. märtsist 1967. a. nr. 65/АБ-117/3-54 (p. 4 osas täiendatud samade organite 16. novembri 1967. a. kirjaga nr. 351/АБ-521/3-300, punktide 3 ja 8-10 osas muudetud 10. oktoobri 1969. a. kirjaga nr. 263/АБ-31-Д);
sovhooside osas — NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ühine juhend 2. juunist 1967 nr. 172/262-2;
autotranspordi ettevõtete osas — NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee ja NSV Liidu Riigipanga ühine kiri 7. juulist 1967. a. nr. 227/2-АБ-23-Д;
Siseministeeriumi ettevõtete osas — 19. märtsi 1968. a. kiri nr. 67;
ehitus- ja montaažiorganisatsioonide osas — NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee ajutine juhend 9. märtsist 1970 nr. 59/АБ-6-Д; (p. 4 täiendatud 21. okt. 1970. a. kirjaga nr. 250 (АБ-30-Д);
3) fikseeritud (rendi-) maksete kohta — 6. märtsi 1967. a. juhend nr. 69 (punktide 4—6 osas muudetud 4. märtsi 1969. a. kirjaga nr. 68); kergetööstuse ettevõtete osas täpsustatud 5. mai 1967. a. kirjaga nr. 136 ning NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuva Riikliku Hindade Komitee ja NSV Liidu Kergetööstuse Ministeeriumi 10. aprilli 1969. a. ühise kirjaga nr. 104/10-86/663/БС-42/4570;

Seejuures kasumieraldiste ja -maksete kohta tehakse kirjendid konto 73 deebetis ja kreeditis alles bilansi reformeerimisel. Aasta kestel kantakse fondimaksu, fikseeritud (rendi-) maksete, kasumi vaba jäägi ja kasumieraldiste sissemakstud summad konto 80 deebetisse ja rahaliste vahendite kontode kreeditisse.

Pärast aastaaruande ja kasumi jaotamise arvestuse kinnitamist kantakse need summad bilansi reformeerimise korras kontolt 80 üle konto 73 deebetisse.

Samaaegselt krediteeritakse kontot 73 (vastavate allkontode osas) ja debiteeritakse kontot 99 aastaarvestuse järgi tasuda olevate fondimaksu, fikseeritud (rendi-) maksete, kasumi vaba jäägi ja kasumieraldiste maksetega. Eelarvesse kandmisele kuuluvad summad kooskõlastatakse rahandusorganitega. Seega tehakse kasumieraldiste ja -maksete osas kontol 73 kindlaks eelarvega eelmisel aastal peetud arvelduste tulemus.

Konto 73 analüütilist arvestust peetakse igale makseliigile avatavatel allkontodel.

Kontos nr. 73 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 50, 51, 54, 55, 80, 81, 91, 92, 93, 96;

kreedit-pool kontodega 14, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 31, 32, 33, 41, 42, 43, 44, 46, 49, 50, 51, 60, 61, 64, 65, 66, 70, 76, 79, 80, 81, 91, 93, 96, 99.

---

4) kasumi vaba jäägi kohta — 25. märtsi 1967. a. juhend nr. 90 (muudetud p. 11 ja lisa osas 17. oktoobri 1967. a. kirjaga nr. 328, p. 3 osas 21. augusti 1968. a. kirjaga nr. 204, p. 11 osas 21. juuli 1969. a. kirjaga nr. 192; p. 12 osas täiendatud 22. oktoobri 1968. a. kirjaga nr. 260 ja 9. veebruari 1970. a. kirjaga nr. 34); ehitus- ja montaažiorganisatsioonidele on kehtestatud ajutine juhend 16. veebruaril 1970 nr. 42 all (p. 5 täiendatud 22. okt. 1970. a. kirjaga nr. 262);

5) kasumieraldiste kohta — 30. juuli 1965. a. juhend nr. 290 (muudetud ja täiendatud punktide 2, 12, 13, 17—19, 21—23 ja lisa nr. 1 osas 22. juuni 1966. a. kirjaga nr. 206, p. 23 osas täiendavalt 30. detsembri 1966. a. kirjaga nr. 412, punktide 6, 21 ja 22 osas 25. mai 1967. a. kirjaga nr. 161, p. 38 osas 6. juuni 1967. a. kirjaga nr. 181, punktide 13, 20 ja 21 osas 29. mai 1968. a. kirjaga nr. 127, lisa nr. 1 osas 10. juuni 1968. a. kirjaga nr. 138, p. 5 osas 21. augusti 1968. a. kirjaga nr. 204);

6) tööliste ja teenistujate maksude kohta — 21. märtsi 1968. a. juhend nr. 70 (§§ 46—48);

7) aegunud kreditoorse ja deponendivõlgnevuse kohta — 20. augusti 1966. a. kiri nr. 266, I osa;

8) omastatud või puudutulnud kaupade jae- ja hulgihindade vahe kohta — 20. augusti 1966. a. kiri nr. 266, VII osa.

Viimati nimetatud kirjas on toodud ka mitmete muude summade (väljavõtmata veoste ja postisaadetiste realiseerimise tulude, autoinspektsiooni maksude, deposiitsummade, kaubamärkide registreerimise tasu jm.) eelarvesse kandmise kord.

Konto nr. 74 «Arveldused kooperatiivsete organisatsioonidega põhivahendite eest»

Sellel kontol arvestatakse arveldusi kooperatiivsete või ühiskondlike ettevõtete ja organisatsioonidega neilt maksmise ajatamise tingimusel ostetud või neile müüdud põhivahendite eest.

Arveldusi nimetatud ettevõtete ja organisatsioonidega arvestatakse järgmistel allkontodel:

74-1 «Arveldused ostetud põhivahendite eest»,

74-2 «Arveldused müüdud põhivahendite eest».

Allkontol 74-1 arvestatakse summasid, mis kooperatiivsetel või ühiskondlikel ettevõtetel ja organisatsioonidel on saada neilt pikaajalise järelmaksuga ostetud põhivahendite eest.

Maksmise ajatamise tingimusel ostetud ekspluatatsioonis olnud põhivahendid võetakse arvele nende ostuhinnaga pluss nende objektide kulum (täieliku taastamise osas) ning kohaletoomise ja ülesseadmise kulud.

Ostuhind ja kulumi summa võetakse vastavate põhivahendite ostu-müügi dokumentidest.

Põhivahendite ostmine kooperatiivsetelt ja ühiskondlikelt ettevõtetelt ja organisatsioonidelt kantakse läbi kontost 33. Nimetatud põhivahendite ostmisega seotud kapitaalmahutuste finantseerimise allikate arvestamise kord on kirjeldatud konto 93 kasutamise juhistes.

Kooperatiivsetelt või ühiskondlikelt ettevõtetelt ja organisatsioonidelt ostetud põhivahendid võetakse kontol 01 arvele järgmiselt: põhivahendite maksumusest tasumisele kuuluvas osas — kontolt 85, arvestatud kulumi osas — kontolt 02 (allkontolt 02-1).

Samaaegselt kantakse kontolt 85 arvele võetud põhivahendite maksumus (kooperatiivsetelt või ühiskondlikelt ettevõtetelt ja organisatsioonidelt järelmaksuga ostetud põhivahendite eest tasumisele kuuluvas summas) konto 81 (allkonto 81-3) deebetisse ja konto 74 kreeditisse.

Kooperatiivsetelt ja ühiskondlikelt ettevõtetelt ja organisatsioonidelt ostetud põhivahendite eest võlgu jäänud summad kustutatakse kapitaalmahutuste finantseerimiseks ettenähtud summade või ettevõtte põhitegevuse vahendite (kasum, erifondid jm.) arvel.

Esimesel juhul kantakse võla kustutamisel selleks kasutatud kapitaalehituse finantseerimise summa konto 34 (allkonto 34-5) deebetisse ja konto 93 kreeditisse ning samaaegselt ja sama summaga debiteeritakse kontot 74 (allkontot 74-1) ja krediteeritakse kontot 81.

Teisel juhul debiteeritakse võla kustutamisel kontot 74 (allkontot 74-1) ning krediteeritakse kontot 51 või 54 (olenevalt sellest, missuguselt pangakontolt summad üle kanti). Sel puhul

krediteeritakse tasutud summaga samaaegselt kontot 81 ja debiteeritakse:

a) kontot 80 — kui võlg kustutati kasumi arvel;

b) kontot 87 — kui võla kustutamise allikaks on erifondid.

Allkontol 74-2 arvestatakse kooperatiivsetele või ühiskondlikele ettevõtetele ja organisatsioonidele pikaajalise järelmaksuga müüdud põhivahendite eest saada olevaid ning neilt võla kustutamiseks saadud summasid.

Arvelduste analüütilist arvestust kontol 74 peetakse kooperatiivsete või ühiskondlike ettevõtete ja organisatsioonide isikukontodes.

Kontos nr. 74 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 51, 54, 81, 85;

kreedit-pool kontodega 51, 81.

Konto nr. 75 «Kahjude hüvitamise arveldused»

Sellel kontol (allkontol 75-1) arvestatakse arveldusi, mis on seotud rahaliste, varaliste ja kaubaliste materiaalsete väärtuste puudujääkidest ja omastamistest ning kaubaliste materiaalsete ja varaliste väärtuste riknemisest tekkinud ainelise kahju hüvitamisega.

Peale selle arvestatakse eri allkontol 75-2 arveldusi mitmesuguste ametiisikutega, kellele on määratud rahaline tasendusmakse või kes on kohustatud hüvitama ettevõttele tekitatud kahju juhtudel ja suuruses, mis on ette nähtud tööliste ja teenistujate materiaalset vastutust käsitlevates määrustes.[96] Eriti arvestatakse siin kahjusid praagist, seisakutest, aruandealuste rahasummade väärast kulutamisest jne.

Tekitatud kahju summa arvutatakse puuduleitud (omastatud) või riknenud kaubaliste materiaalsete väärtuste maksumusega riiklikes jaehindades, välja arvatud juhud, millal seadus näeb ette süüdlastelt sissenõudmisele kuuluva kahju suuruse kindlakstegemise teistsuguse korra.

Puudu olevad kaubalised materiaalsed väärtused kantakse konto 75 deebetisse nende tegeliku omahinnaga. Sissenõutava ja kontol 75 arvestatava summa vahe kirjendatakse bilansijärelmisele kontole 008. Puudujääkide sissenõudmisel kantakse see vahe

---

[96] Vt. Eesti NSV territooriumil kehtiva tööseaduste koodeksi §-id 83, 83^1, 83^2, 83^3, 83^4, 83^5 ja 83^6; NSVL KTK ja RKN-i määrused 12. juunist 1929 (NSVL SK 1929, nr. 42, art. 367) ja 3. juunist 1931 (NSVL SK 1931. nr. 35, art. 257); NSV Liidu Töö Rahvakomissariaadi 6. novembri 1930. a. määrus ja 1 juuni 1932. a. juhend («Известия НКТ» 1930, nr. 31—32 ja 1932, nr. 17—18); NSV Liidu Ministrite Nõukogu 24. juuni 1963. a. määrus nr. 707 (NSVL MK 1963, nr. 14, art. 147) jt.

eelarve tuludesse[97] ja samaaegselt vähendatakse vastava summa võrra bilansijärelmise konto 008 seisu.

Varustus-, turustus- ja kaubandusettevõtetes ning -organisatsioonides kantakse kaubaliste materiaalsete väärtuste puudujäägid konto 75 deebetisse riiklike jaehindadega (toitlustusettevõtetes müügihindadega). Samal ajal kirjendatakse puuduolevatele kaubalistele materiaalsetele väärtustele vastavad kaubandusliku hinnalisandi (juurdehindluse) summad konto 42 (allkonto 42-1) deebetisse ning sama konto allkonto «Puuduleitud ja riknenud kaubaliste materiaalsete väärtuste müügi- ja ostuhindade vahe» kreeditisse. Nimetatud organisatsioonides kantakse puuduleitud ja riknenud kaubaliste materiaalsete väärtuste müügi- ja ostuhinna vahe (kui kaubandusettevõtete bilansis väärtuste puudujäägid arvestatakse jaehindadega) puudujääkide sissenõudmisel kontole 99.

Kui kaubandusettevõtete bilanssides kaupade puudujäägid arvestatakse hulgihindadega, tuleb sissenõutud puudujääkide jaeja hulgihindade vahe vastavalt NSV Liidu Rahandusministeeriumi 20. augusti 1966. a. juhistele nr. 266 kanda eelarve tuludesse.[98]

Kontot 75 (allkontot 75-1) debiteerides krediteeritakse kontot 84.

Konto 75 kreeditisse ja vastavate rahaliste vahendite kontode deebetisse kantakse laekunud (sissenõutud) summad, kuid ainult selle konto deebetis arvelevõetud suuruses; ülejäänud osas kuuluvad nad arvelevõtmisele kontol 73.

Summad, mida ei saa süüdlaselt sisse nõuda tema maksevõimetuse tõttu (kui täitedokumendid ühes kohtu poolt kinnitatud aktiga kostja maksevõimetuse ja sissenõudmise tema varale pööramise võimatuse kohta on tagastatud) või muudel seaduses ettenähtud põhjustel, kirjendatakse kontolt 75 maha kontole 99.

Ainelise kahju hüvitamise arvelduste analüütilist arvestust peetakse iga deebitori kohta eraldi.

Kontos nr. 75 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 23, 25, 26, 27, 28, 29, 44, 49, 71, 84;

kreedit-pool kontodega 42, 44, 49, 50, 51, 84, 91, 99.

Konto nr. 76 «Mitmesugused deebitorid ja kreeditorid»

Sellel kontol arvestatakse arveldusi, mis tulenevad igasugustest operatsioonidest kõigi teiste deebitoride ja kreeditoridega peale kontode 60—75 kasutamise juhistes nimetatute.

Konto 76 jaguneb järgmisteks allkontodeks:

76-1 «Pangad töötajatele antud laenude alal»,

[97] Osa 12 § 25.
[98] Osa 12 § 25.

76-2 «Töötajad saadud pangalaenude alal»,
76-3 «Deponendid»,
76-4 «Muud deebitorid ja kreeditorid».

Allkontodel 76-1 ja 76-2 arvestatakse arveldusi, mis on seotud töölistele ja teenistujatele individuaalelamu ehitamiseks, kariloomade ostmiseks jne. antud pangalaenudega.[99]

Nimetatud laene antakse töölistele ja teenistujatele pankade krediteerimiseeskirjade kohaselt vormistatavate kohustuste vastu.

Olenevalt sellest, milleks tööline või teenistuja laenu vajab, võib viimast välja anda nii pank ise vahetult kui ka ettevõtte kaudu. Mõlemal juhul on ettevõte kohustatud pidama laenusaajatega arveldusi, kasseerima neilt järjekordseid makseid ja tasuma laenu pangale viimasega kokkulepitud tähtaegadel. Seega peavad töölistele ja teenistujatele isiklikeks vajadusteks pangalaenude andmisega seotud operatsioonid raamatupidamissüsteemis kajastust leidma.

Kui neid laene annavad välja ettevõtted, saades selleks vajalikud summad pangalt, kantakse laekunud summad kassa sissetulekuks konto 76 (allkonto 76-1) kreeditist. Töölistele ja teenistujatele väljaantud summadega debiteeritakse kontot 76 (allkontot 76-2), kusjuures krediteeritakse kontot 50.

Töölistelt ja teenistujatelt laenu katteks laekunud summadega krediteeritakse kontot 76 (allkontot 76-2) ja debiteeritakse kontosid 50, 51, 70 või 76 (allkontot 76-1), olenevalt sellest, mis korras need summad tasuti.

Pangalaenu kustutatud summad kantakse igal juhul konto 76-1 deebetisse, kusjuures krediteeritakse vastavat raha liste vahendite kontot, millelt pangale kuuluvad summad tasuti.

Töölistele ja teenistujatele nende eelmises töökohas antud laenudest bilanssi võetud võlad kantakse pangaga kooskõlastatud summas allkonto 76-1 kreeditisse ja allkonto 76-2 deebetisse.

Laenusaajatega töövahekorra lõpetamisel teatab ettevõte sellest pangale ja astub samme võla sissenõudmiseks.

Allkontol 76-3 arvestatakse arveldusi, mis on seotud mitmesuguste organisatsioonide ja üksikisikute kasuks täitedokumentide või kohtuorganite otsuste alusel tööliste ja teenistujate töötasust kinnipeetud summade, samuti tööliste ja teenistujate poolt õigeaegselt välja võtmata jäänud ning deposiiti makstud töötasu ja muude deponeeritud summadega.

---

[99] Nende laenude andmise, kasutamise ja kustutamise korda käsitlevad: ehituslaenude osas — NSV Liidu rahandusministri 16. mai 1955. a. käskkirjaga nr. 320 kinnitatud juhend (välja antud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 20. detsembri 1954. a. määruse nr. 2465 alusel); kariloomade ostulaenude osas — NSV Liidu Riigipanga juhatuse 19. jaanuari 1965. a. kiri nr. 1322 (välja antud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 18. detsembri 1964. a. määruse nr. 1007 (NSVL MK 1965, nr. 1, art. 6) alusel).

Aegumistähtaja vältel välja võtmata töötasu kantakse liidulise eelarve tuludesse.[100]

A l l k o n t o l 76-4 arvestatakse arveldusi ülejäänud deebitoride ja kreeditoridega (juriidiliste ja füüsiliste isikutega) operatsioonide osas, mida ei arvestata teistel kontodel. Eriti kuuluvad käesoleval allkontol arvestamisele:

mittekaubanduslikest operatsioonidest tulenevad arveldused mitmesuguste organisatsioonidega — õppeasutustega, teaduslike uurimisinstituutidega jne.;

arveldused korteriüürnikega ning ettevõtte elamu- ja kommunaalmajanduse osakonna ühiselamutes elunevate isikutega (liiduvabariikide kommunaalmajanduse ministeeriumide kommunaal- ja elamumajanduse ettevõtetes ja organisatsioonides arvestatakse arveldusi korteriüürnike ja rentnikega üüri ja kommunaalteenuste osas kontol 66, andes viimasele sel puhul nimetuse «Üürid ja kommunaalteenuste tasud»);

arveldused elamu- ja kommunaalmajanduse ettevõtete mitteeluruumide üürnikega (seejuures debiteeritakse kontot 76 korrespondeerivalt konto 86 kreeditiga summade ulatuses, mis ettenähtud suuruses lähevad kapitaalremondi finantseerimiseks, ülejäänud summade osas aga korrespondeerivalt konto 29 kreeditiga);

arveldused lastevanematega, kelle lapsed on võetud lasteasutustesse (lasteaeda, -sõime), summade osas, mida need isikud maksavad nimetatud asutuste ülalpidamiskulude osaliseks katmiseks;

arveldused transpordi- (raudtee- ja veetranspordi) organisatsioonidega teenuste osas, mille eest tasutakse limiteerimata tšekkidega. Erinevalt varem kehtinud korrast tuleb arveldused transpordi organisatsioonidega limiteerimata tšekkidega tasutavate teenuste osas (tariifitasu, prahiraha jne.) raamatupidamisest läbi kanda. Nii kantakse konto 76 (allkonto 76-4) kreeditisse ning vastavate kontode (43, 45 jne.) deebetisse summad, mis nimetatud organisatsioonidel on saada neile väljaantud tšekkide põhjal. Kontot 76 debiteeritakse panga poolt tasutud tšekkide summadega. Seega näitab selle konto saldo transpordiorganisatsioonidele välja antud, kuid panga poolt veel tasumata tšekkide summat;

arveldused, mis on seotud tühjalt sõitvate transpordivahendite kasutamisega päriveoste vedamiseks.

Kontole 76 kirjendatavate arvelduste analüütilist arvestust peetakse deebitoride ja kreeditoride isikukontodes.

Kontos nr. 76 korrespondeerib

d e e b e t - p o o l kontodega 29, 45, 46, 49, 50, 51, 55, 70, 71, 72, 73, 76, 78, 79, 85, 86, 90, 91, 93, 96, 98, 99;

---

[100] Osa 12 § 5.

kreedit-pool kontodega 05, 06, 07, 08, 09, 10, 11, 12, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 41, 43, 44, 45, 46, 50, 51, 56, 60, 70, 76, 79, 85, 89, 91, 93, 96, 99.

Konto nr. 77 «Käibevahendite ja kasumi ametkonnasisene ümberjaotamine»

Sellel kontol arvestatakse neid arveldusi kõrgemalseisva organisatsiooniga, mis tulenevad käibevahendite ja kasumi süsteemisisesest ümberjaotamisest (äravõtmisest või saamisest).

Aasta lõpul suletakse käesoleva konto saldo kontole 85 ülekandmise teel.

Kontos nr. 77 korrespondeerivad
nii deebet- kui ka kreedit-pool kontodega 14, 51, 85.

Konto nr. 78 «Ametkonnasisesed jooksvad arveldused»

Sellel kontol arvestatakse nendest jooksvatest operatsioonidest tulenevaid arveldusi kõrgemalseisvate organisatsioonidega — trusti, koondise, peavalitsuse, ministeeriumi, keskasutusega jne., mis ei ole seotud kontol 77 arvestatava käibevahendite ja kasumi ümberjaotamisega.

Kontole 78 kirjendatakse peamiselt arveldused, mis on seotud kõrgemalseisvalt organisatsioonilt finantsabi korras summade saamise, vabade käibevahendite ajutise äravõtmise või käibevahendite ajutiseks kasutamiseks saamise, ettevõtte kapitaalmahutuste jaoks soetatud seadmete eest kõrgemalseisva organisatsiooni poolt tasumise ning hulgihindade jooksvast reguleerimisest tulenevate vahede hüvitamise või saamise operatsioonidega jne.

Jooksvatest operatsioonidest tulenevate ametkonnasiseste arvelduste arvestust peetakse järgmistel allkontodel:

78-1 «Finantsabi»,
78-2 «Ajutiselt äravõetud vabad käibevahendid»,
78-3 «Ajutiseks kasutamiseks saadud käibevahendid»,
78-4 «Seadmete eest tasutud summad»,
78-5 «Muud operatsioonid».

Allkontol 78-1 arvestatakse arveldusi, mis on seotud finantsabi korras ja tagastamise tingimusel kõrgemalseisvalt organisatsioonilt saadud summadega.[101] Viimaste tagasimaksmisel debiteeritakse käesolevat allkontot ja krediteeritakse kontot 51.

[101] Finantsabi reservi moodustamise, kasutamise ja arvestamise korra kohta vt. NSV Liidu Ministrite Nõukogu 3. jaanuari 1967. a. määruse nr. 1 (NSVL MK 1967, nr. 2—3, art. 9) alusel välja antud NSV Liidu Rahandusministeeriumi 6. veebruari 1967. a. kirja nr. 39 ning NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee ja NSV Liidu Riigipanga poolt 26. aprillil 1967 nr. 126/AB-196/16-71/1595 all kinnitatud määrustikku.

Allkontol 78-2 arvestatakse arveldusi kõrgemalseisva organisatsiooniga, kes on antud ettevõttelt ajutiselt (mitte kauemaks kui kolmeks kuuks) ära võtnud vabad käibevahendid selleks, et need anda ajutiseks kasutamiseks teistele ettevõtetele ja organisatsioonidele.

Allkontol 78-3 arvestatakse arveldusi kõrgemalseisva organisatsiooniga, kellelt on ajutiseks (mitte kauemaks kui kolmeks kuuks) kasutamiseks saadud käibevahendeid.

Allkontol 78-4 arvestatakse arveldusi kõrgemalseisva organisatsiooniga seoses sellega, et viimane on tsentraliseeritud korras tasunud hankijate arveid seadmete eest, mis on antud ettevõttele ette nähtud kapitaalmahutuste tiitelnimekirjades.

Tsentraliseeritud korras tasutud seadmete saajad kirjendavad nende seadmete saamise konto 78 kreeditisse ja konto 07 või 33 deebetisse, olenevalt sellest, kas need seadmed vajavad monteerimist või mitte. Ühtaegu sellega saadab ettevõte kõrgemalseisvale organisatsioonile teate seadmete vastuvõtmise kohta.

Kõrgemalseisev organisatsioon krediteerib hankijalt faktuuritud seadmete kohta arve saamisel kontot 60 ja debiteerib kontot 45, arve tasumisel aga debiteerib kontot 60 ja krediteerib kas kontot 93 või (seadmete osas, mis ei ole seotud kapitaalmahutustega) kontot 51. Seadmete saajalt nende vastuvõtuteate saamisel krediteerib kõrgemalseisev organisatsioon kontot 45 ja debiteerib kontot 78.

Aastaaruande kinnitamise järel debiteerivad seadmeid saanud ettevõtted kontot 78 (ülalnimetatud allkonto osas) tegevusse rakendatud seadmete maksumusega, krediteerides kontot 34. Aasta lõpuks tegevusse rakendamata monteerimist vajavate seadmete maksumus jääb kontole 78.

Konto 78 (allkonto 78-4) kreeditsaldo ettevõtte bilansis peab võrduma deebetsaldoga seadmed välja ostnud organisatsiooni bilansis.

Allkontol 78-5 arvestatakse arveldusi kõrgemalseisva organisatsiooniga, mis on seotud hulgihindade jooksvast reguleerimisest tulenevate vahedega, samuti neid väikeste juhuoperatsioonidega seotud arveldusi kõrgemalseisva organisatsiooni või sama süsteemi teiste ettevõtetega, mida ei saa sooritada panga kaudu. Perioodiliselt, sedamööda kuidas need summad kasvavad suuruseni, millest alates pank teeb arveldusülekandeid, kustutatakse võlg.

Ministeeriumid ja keskasutused arvestavad oma arveldusi NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuva Riikliku Hindade

Komiteega[102] hulgihindade jooksva reguleerimise fondi osas konto 76 eri allkontol.

Kaubandusorganisatsioonid arvestavad kontol 78 (allkontol 78-5) peamiselt põhikirja alusel tegutseva organisatsiooni (kaubastu, trusti, kontori) ja temale alluvate isemajandavate, kuid pangas arvelduskontot mitteomavate ettevõtete vahelisi arveldusi, eriti aga laekunud sularaha (tulemi) ettevõtete poolt Riigipanka kõrgemalseisva organisatsiooni erilaenu- (arveldus-) kontole sissemaksmise, hankijatelt ja kõrgemalseisva organisatsiooni baasidest saadud kaupade eest ettevõtte arvel tasumise, kaadri ettevalmistamiseks ülekantavate eraldiste jne. osas.

Konto nr. 78 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 15, 23, 29, 36, 41, 46, 47, 49, 50, 51, 55, 60, 66, 67, 71, 85, 90, 91, 93, 95;

kreedit-pool kontodega 05, 06, 07, 08, 11, 12, 15, 22, 25, 26, 27, 31, 32, 33, 34, 35, 41, 43, 44, 51, 56, 63, 66, 71, 76, 81, 84, 85, 86, 91, 96.

Konto nr. 79 «Majandisisesed arveldused»

Sellel kontol arvestatakse:

arveldusi ettevõttes iseseisvale bilansile eraldatud majanditega (viimastes aga — arveldusi oma ettevõttega) summade osas, mida pank ei ole võtnud tasumiseks. Vastastikustes arveldussuhetes võrdsustatakse ettevõtte iseseisvale bilansile eraldatud majandid teiste ettevõtete ja organisatsioonidega ning kontol 79 ei tohi arvestada mingeid muid arveldusi peale nimetatute;

bilanssidevahelisi arveldusi ettevõtte üldbilanssi lülitatavale omaette (sisemisele) bilansile eraldatud majanditega.

Kontol 79 arvestatavate arveldustega seotud summade hulka, mida pank ei ole võtnud tasumiseks, kuuluvad eriti summad kaubaliste materiaalsete väärtuste ning tööde ja teenuste eest arvete järgi, mis on esitatud iseseisvale bilansile eraldatud kapitaalehituse osakonnale (kapitaalmahutusi majanduslikul teel tegevates ettevõtetes ja organisatsioonides) ning jäetud panga poolt tasumata ehitusel finantsdistsipliini rikkumise pärast.

Bilanssidevahelised arveldused omaette bilansile eraldatud majanditega võivad tekkida enamasti materiaalsete väärtuste vastastikuse väljastamise, nende majandite toodangu kesklattu üleandmise, ettevõtte üldjuhtimisega seotud kuludest osavõtmise, nende majandite töötajatele töötasu maksmise jne. tagajärjel.

[102] NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 30. detsembri 1969. a. seadlusega (NSVL Ülemnõukogu Teataja 1970, nr. 1, art. 1) muudeti NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuv Riiklik Hindade Komitee liidulis-vabariiklikuks NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikuks Hindade Komiteeks.

Kapitaalremondi ja põhikarja moodustamise finantseerimise ning muu sihtfinantseerimise allikaid ei anta üle omaette sisemistele bilanssidele eraldatud majanditele, vaid arvestatakse ettevõtte üldbilansis. Vastavalt sellele arvestatakse ka nende majandite poolt ülalnimetatud finantseerimisallikate arvel tehtud kulud majandisisestes arveldustes. Nendele majanditele põhivahendite eraldamisega ja nende hilisema liikumisega seotud operatsioonid kirjendatakse kontodele 01 ja 85 (vt. nende kontode kasutamise juhiseid).

Arvestusregistrites võib konto 79 jaguneda järgmisteks allkontodeks:

79-1 «Kapitaalehituse osakonna võlgnevus finantsdistsipliini rikkumisest»,

79-2 «Muud majandisisesed arveldused»,

79-3 «Arveldused kapitaalehituse osakonnale üleantud kapitaalmahutuste finantseerimise allikate osas».

Allkontodel 79-1 ja 79-2 tehakse kirjendid: ettevõtetes ja organisatsioonides oma põhitegevuse kohta — korrespondeerivalt konto 46 või 45 kreeditiga; nende ettevõtete ja organisatsioonide vastavates majandites (iseseisva bilansiga kapitaalehituse osakonnas ja teistes sellistes majandites) — korrespondeerivalt konto 60 või 76 deebetiga.

Allkontodel 79-1 ja 79-2 arvelevõetud võlad jäävad nii ettevõtetes kui ka nende majandites bilanssi kuni nende tasumise allikate selgumiseni.

Nimetatud võlgade tasumisel tehakse kirjendid peamiselt korrespondeerivalt rahaliste vahendite kontodega või kontoga 93.

Allkontol 79-2 tehakse kirjendid peale selle veel korrespondeerivalt kaubaliste materiaalsete väärtuste, rahaliste vahendite jne. kontodega, kui mittetööstuslikud majandid (põllumajanduslik abimajand, elamu- ja kommunaalmajandus jt. abimajandid) või finantseerimise eriallikate arvel ülalpeetavad majandid (lasteaiad, -sõimed jne.) on eraldatud omaette bilansile. Sellistele majanditele väljastatud kaubaliste materiaalsete väärtuste, neile tehtud tööde või osutatud teenuste kohta teevad ettevõtted kirjendi konto 79 deebetis ja konto 46 kreeditis.

Ettevõtete koondbilanssides jäetakse arveldused omaette bilansile eraldatud majanditega vastastikku välja.

Allkontot 79-3 võidakse kasutada neil juhtudel, kui iseseisvale bilansile eraldatud kapitaalehituse osakond teeb kapitaalmahutuste alal töid põhitegevuse vahendite — fondide või sihtfinantseerimise arvel.

Neil juhtudel võib sedamööda, kuidas kapitaalehituse osakond teeb kapitaalmahutusi ja temale antakse viimaste finantseerimiseks vajalikke summasid, vastavad operatsioonid raamatupidamises kirjendada järgmiselt.

Summadega, mis on kapitaalehituse osakonnale üle kantud töötasu maksmiseks, vahetult ehitusplatsile saadetud materjalide eest hankijatele tasumiseks ja muudeks kuludeks, krediteeritakse põhitegevuse raamatupidamises vastavate rahaliste vahendite või pangalaenude kontosid ja debiteeritakse kontot 79 (allkontot 79-3). Samaaegselt krediteeritakse seda kontot korrespondeerivalt kapitaalmahutusteks ettenähtud erifondide, sihtfinantseerimise ja sihtlaekumiste kontodega.

Kapitaalmahutuste raamatupidamises (kapitaalehituse osakonnas) krediteeritakse kontot 79 (allkontot 79-3) korrespondeerivalt rahaliste vahendite või materiaalsete väärtuste kontodega, olenevalt põhitegevuselt saadud summade sihitusest. Samaaegselt tehakse vastava finantseerimisallika moodustamise kohta kirjend konto 79 (ülalnimetatud allkonto) deebetis ja konto 93 (allkonto 93-3) kreeditis.

Panga poolt üldistel alustel finantseeritavate kapitaalmahutustega seotud tööde jaoks kapitaalehituse osakonnale materjalide (käibevahendite arvel soetatutest) väljastamist käsitletakse kui realiseerimist väljapoole ja allkontol 79-3 ei arvestata.

Samal ajal on lubatud kapitaalmahutuste finantseerimise allikate üleandmise operatsioone kirjendada ka konto 79 vahenduseta.

Kontos nr. 79 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 05, 06, 07, 08, 09, 12, 45, 46, 49, 50, 51, 54, 60, 69, 71, 73, 76, 86, 93, 95, 96, 99;

kreedit-pool kontodega 03, 05, 06, 07, 08, 09, 12, 20, 22, 23, 26, 27, 31, 32, 33, 35, 45, 46, 50, 51, 70, 72, 76, 81, 82, 87, 93, 96, 99.

VII OSA

EEMALDATUD VAHENDID

Käesoleva osa kontodel arvestatakse eemaldatud vahendeid kuni nende mahakirjendamiseni kuuluvuse järgi (kasumi ümberjaotamise korras jne.) ning kasumi või fondide arvel kustutatavaid kasutatud pangakrediite.

Kasumi arvel eemaldatud vahendid kirjendatakse kasumi jaotamist käsitlevates juhendites ja määrustikes ettenähtud korras. Uuel planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemil töötavad tööstus- ja teised ettevõtted ning organisatsioonid juhinduvad kasumi jaotamisel NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV

Liidu Riikliku Plaanikomitee ja NSV Liidu Riigipanga poolt kinnitatud määrustikust.[103]

Kasumi ja fondide arvel kustutatavate pangakrediitide arvelevõetud kasutatud summad kantakse maha vastavalt nende krediitide kustutamisele.

Konto nr. 80 «Kasumi arvel eemaldatud vahendid»

Sellel kontol arvestatakse ettevõtte käibest äravõetud kasumisummasid, s. t. kasumi kasutamist (jaotamist).

Lähtudes summade iseloomust, mida võib kasumi arvel eemaldada, jaguneb konto 80 järgmisteks allkontodeks:

80-1 «Fondimaks»,
80-2 «Fikseeritud (rendi-) maksed»,
80-3 «Pangalaenude protsendid»,
80-4 «Kasumi vaba jäägi maksed»,
80-5 «Kasumieraldised»,
80-6 «Eraldamised ergutus- ja erifondidesse»,
80-7 «Muud eraldamised»,
80-8 «Muud makstud, äravõetud ja eemaldatud summad».

Allkontod 80-1, 80-3 ja 80-4 on ette nähtud uuel planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemil töötavatele ettevõtetele ja organisatsioonidele.

Kasumi arvel makstava fondimaksu määrade kehtestamise ja selle maksu tasumise kord on kindlaks määratud NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juhendites.[104]

Pangakrediidi kasutamise eest kasumi arvel protsentide tasumise kord kehtestatakse vastavalt NSV Liidu Riigipanga ja NSV Liidu Ehituspanga juhistele.[105] (Ettevõtted ja organisatsioonid, kes ei ole veel üle läinud uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile, kannavad pangalaenudelt makstud protsendid tootmis- või käibekuludesse, mitte aga konto 80 deebetisse.)

---

[103] Välja antud 12. aprillil 1967 nr. 111/АБ-180/3-98/1589 all. Teenindusettevõtete suhtes on kehtestatud eri kord NSV Liidu Rahandusministeeriumi 29. märtsi 1966. a. kirjaga nr. 123 ning NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee 25. detsembri 1967. a. juhendiga nr. 410/НМ-35-Д. Ehitus- ja montaažiorganisatsioonide osas vt. NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee ja NSV Liidu Ehituspanga poolt 10. märtsil 1970 nr. 61/АБ-7-Д/57 all välja antud ajutist määrustikku transpordi- ja ekspeditsiooniettevõtete osas — NSV Liidu Rahandusministeeriumi kirju 29. novembrist 1968 nr. 286 ja 23. märtsist 1970 nr. 69, sovhooside jt. riiklike põllumajandusettevõtete osas NSV Liidu Rahandusministeeriumi kirju 9. juunist 1967 nr. 185, 16. jaanuarist 1969 nr. 17 ja 27. veebruarist 1969 nr. 61 ning NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi 30. detsembri 1968. a. käskkirja nr. 349.

[104] Vt. lk. 144 viite 95 alapunkt 2.

[105] Vt. Riigipanga juhatuse kiri 29. aprillist 1967 nr. 1596 (punkt 22) ja Ehituspanga direktiivkiri 18. jaanuarist 1968 nr. 16.

Kasumi vaba jäägi maksmisel juhindutakse NSV Liidu Rahandusministeeriumi juhendist.[106]

Allkontot 80-2 kasutavad ettevõtted ja organisatsioonid, kes kannavad fikseeritud (rendi-) makseid eelarvesse.

Allkontot 80-5 kasutavad ettevõtted ja organisatsioonid, kes ei ole veel üle läinud uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile. Vastastikused arveldussuhted eelarvega on kasumieraldiste osas reglementeeritud (tasumisele kuuluvate summade arvutamise metoodika, maksetähtajad ja arvelduste reguleerimine aastatulemuste põhjal) NSV Liidu Rahandusministeeriumi 30. juuli 1965. a. juhendis nr. 290 ning selle täiendustes ja muudatustes.[107]

Allkontode 80-1, 80-2, 80-3, 80-4 ja 80-5 deebetisse kirjendatakse vastavad aasta kestel eelarvesse makstud summad, kusjuures krediteeritakse rahaliste vahendite kontosid (panga poolt krediidivõlgnevusele juurdearvestatud laenuprotsendid kantakse kontole 80 ja pangalaenude arvestamiseks ettenähtud kontode kreeditisse). Kasumi jaotamise arvestuse kinnitamise järel kirjendatakse loetletud allkontodel arvestatud summad bilansi reformeerimisel maha alljärgnevalt.

Fondimaksu, fikseeritud (rendi-) maksete, kasumi vaba jäägi ja kasumieraldiste maksete tegelikud summad kantakse konto 80 kreeditist konto 73 deebetisse. Samaaegselt krediteeritakse kontot 73 ja debiteeritakse kontot 99 aastaarvutluse kohaselt kogu aasta eest eelarvesse maksta oleva summaga.

Aasta jooksul pangale makstud laenuprotsendid kantakse kontolt 80 vahetult konto 99 deebetisse.

Allkontod 80-6, 80-7 ja 80-8 on ette nähtud neile ettevõtetele ja organisatsioonidele, kus võib esineda nende allkontode nimetustes tähendatud makseid, eraldamisi või äravõtmisi kasumi arvel.

Allkontodel 80-6 ja 80-7 arvestatavad eraldamised fondidesse ja muud sellised eraldamised kasumi arvel tehakse kooskõlas iga vastava fondi või eraldisteliigi põhimäärusega[108] ja viimastes ettenähtud normidega.

Allkontol 80-6 arvelevõetavateks eraldamisteks ergutus- ja erifondidesse on: eraldamised materiaalse ergutamise fondi, sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi, tootmise arendamise fondi, ettevõtte-(organisatsiooni-)fondi, jäätmetest valmistatavate laiatarbekaupade fondi, põllumajandusliku abimajandi laiendamise ja tugevdamise fondi, sovhooside töötajate kultuuriliste ja elukondlike tingimuste parandamise ning tootmise täiustamise fondi, töötajate uute ja parema kvaliteediga rahvatarbe-

---

[106] Vt. lk. 145 viite 95 alapunkt 4.

[107] Vt. sama viite alapunkt 5.

[108] Ergutusfondide moodustamise ja kasutamise alused vt. lk. 171—175.

kaupade loomise ja tootmise eest ergutamise fondi, vananenud tegumoega ja aegunud mudelite järgi valmistatud kaupade allahindamise kahjude hüvitamise fondi[109] (kaubandusorganisatsioonides), eraldamised sotsialistliku võistluse preemiateks jm.

Allkonto 80-6 deebetisse kantakse kasumi või toodangu omahinna alandamisest saadud säästu arvel fondide moodustamiseks tehtud eraldised. Viimased kirjendatakse korrespondeerivalt konto 87 kreeditiga.

Kasumi jaotuse kinnitamise järel kirjendatakse allkonto 80-6 deebetis arvestatud summad bilansi reformeerimise korras kontole 99.*

Muude, allkontol 80-7 arvestatavate eraldiste hulka kuuluvad: elamuehituseks ettenähtud eraldised kuni 30% suuruses üleplaanilisest kasumist või toodangu omahinna alandamise üleplaanilisest säästust, eraldised kerge- ja toiduainetetööstuse ettevõtete töötajate premeerimiseks rahvatarbekaupade tootmise suurendamise ja kvaliteedi parandamise eest.

Nimetatud eraldised, mis aruandeaastal tehakse sama aasta kasumi arvel, kirjendatakse allkonto 80-7 deebetisse ja konto 87 või 96 kreeditisse, olenevalt sellest, kas üht või teist neist käsitletakse kui fondi või kui sihtfinantseerimist (vt. kontode 87 ja 96 kasutamise juhiseid). Kasumi jaotuse kinnitamise järel kirjendatakse allkontol 80-7 arvestatud summad maha kontole 99.

Allkonto 80-8 deebetisse kantakse: maksed kasumist panka kapitaalehituse finantseerimiseks; kasum mittestandardsest nahast, kasuka- ja karusnahast valmistatud rahvatarbekaupade realiseerimisest; uut liiki tarbekeemiakaupade realiseerimisest saadav ja ettevõtte käsutusse jääv kasum; üldhariduslike koolide ehitamiseks, remontimiseks ja sisustamiseks suunatud üleplaaniline akumulatsioon; riiklikest standarditest, tehnilistest tingimustest ja retseptuuridest kõrvale kalduva toodangu väljalaskmisest saadava säästu sissemaksed eelarvesse (NSV Liidu Rahandusministeeriumi 15. augusti 1966. a. kiri nr. 263); elektriseadmete võimsustegurist (koosinus φ) tulenevate tariifivähendite ja -lisandite vahe arvel eelarvesse makstud summad; ettevõtetele ja majandusorganisatsioonidele finantsabi andmiseks üleplaanilisest kasumist ministeeriumide ja keskasutuste reservi ülekantud summad; finantsplaanis ettenähtud elamu- ja kommunaalmajanduse ekspluatatsioonikahjumid; kasumi jaotamise korras kaetavad kultuur-hariduslike asutuste ja pioneerilaagrite majandusliku teenindamise kulud jne.

---

[109] Kaupade allahindamise fondi moodustamise ja arvestamise kord on ette nähtud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 31. augusti 1964. a. määrusega nr. 406 (ENSV MKK 1964, nr. 36, art. 139) kinnitatud põhimääruse punktides 34—40.

* Ettevõtte-(organisatsiooni-) fondi eraldiste mahakirjendamisel tuleb juhinduda selle fondi juhendist (vt. lk. 172—174 punkt 4).

Allkonto 80-8 debiteerimisel krediteeritakse:
vastavat pangakontot — sissemakstud summadega;
kontot 82 — akumulatsiooni arvel rakendatavateks abinõudeks saadud pangakrediitide kustutamiseks makstud summadega;
kontot 77 — kasumisummaga, mis kuulub ülekandmisele ministeeriumi (keskasutuse) finantsabi reservi jne.

Allkontol 80-8 arvestatud summad kirjendatakse maha kasumi jaotuse kinnitamise järel (bilansi reformeerimise korras).

Seejuures need kasumist eelarvesse makstud summad, mis tehti eel- (plaaniliste) maksetena ja kuuluvad täpsustamisele aasta-arvutluste põhjal (standarditest, tehnilistest tingimustest ja retseptuuridest kõrvale kalduva toodangu väljalaskmisest saadud sääst; väljastatud elektrienergia tariifivähendite ja -lisandite vahed ning juurdehindlusi ületavate mahahindluste summad koosinus φ järgi jne.), kantakse konto 73 deebetisse, kusjuures samaaegselt seda kontot krediteeritakse ja kontot 99 debiteeritakse aasta jooksul eelarvesse kantava summaga.

Kõik muud allkontol 80-8 arvestatud summad kirjendatakse vahetult kontole 99.

Iga kord, kui kontol 80 arvestatud eemaldatud summad kantakse konto 73 deebetisse, kusjuures viimast samaaegselt krediteeritakse aasta jooksul eelarvesse kantava summaga ja selle tulemusena nimetatud kontol tekib deebet- või kreeditsaldo, kantakse täiendavalt eelarvesse makstud või eelarvest tagastatud, samuti järgmise aasta maksetena arvessevõetud summad vahetult konto 73 deebetisse või kreeditisse.

Allkontode 80-6, 80-7 ja 80-8 analüütilist arvestust peetakse iga eraldiste, maksete, äravõtmiste või eemaldamiste liigi kohta eraldi.

Kontos nr. 80 korrespondeerib
deebet-pool kontodega 29, 51, 73, 82, 87, 90, 91, 92, 96;
kreedit-pool kontodega 73, 99.

Konto nr. 81 «Muud eemaldatud vahendid»

Sellel kontol arvestatakse summasid, mis on võetud käibest ära põhikirjafondi või teiste omavahendite arvel peale kasumi.

Sellisteks eemaldatud vahenditeks on: omakäibevahendite normatiivide vähendamise arvel finantsabi reservi moodustamiseks ülekantud summad; liigsete käibevahendite äravõtmise korras eelarvesse kantud summad; palgafondi ja halduskulude liigsed assigneeringud, mis on eelarvesse kantud, jne.

Põhivahendite (tavaliselt seadmete) üleandmisel remondiorganisatsioonidele remontimiseks või komisjonimüügi organisatsioonidele realiseerimiseks, samuti põhivahendite pikaajalisel likvideerimisel võetakse nende algmaksumus kuni realiseerimisteate

saamiseni või likvideerimise lõpuleviimiseni samuti arvele kontol 81 (vt. konto 01 kasutamise juhiseid).

Konto 81 debiteerimisel krediteeritakse:

kontosid 51, 91 jne. — summadega, mis on omakäibevahendite normatiivide vähendamise arvel üle kantud ministeeriumi (keskasutuse) reservi finantsabi andmiseks ettevõtetele ja organisatsioonidele. Kasumist nimetatud reservi ülekantud summasid käesoleval kontol ei arvestata, vaid need kantakse konto 80 deebetisse;

rahaliste vahendite kontosid — palgafondi ja halduskulude liigsete assigneeringute äravõtmise korras eelarvesse kantud summadega. Selliselt kirjendatakse ka äravõetud liigsed käibevahendid;

kontot 01 — ülalnimetatud põhivahendite algmaksumusega. Samaaegselt krediteeritakse kontot 81 likvideeritavate põhivahendite kulumi summaga.

Kontol 81 arvestatud summad (välja arvatud põhivahendite üleandmised ja likvideerimised) kirjendatakse aastaaruande kinnitamise järel konto 85 deebetisse.

Muude eemaldatud vahendite analüütilist arvestust peetakse eraldi iga nende liigi kohta ja vastavalt raamatupidamisaruannete näitajatele.

Kontos nr. 81 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 01, 29, 51, 73, 74, 78, 79, 96;

kreedit-pool kontodega 73, 74, 85.

Konto nr. 82 «Pangalaenud kasumi ja fondide tagatisel»

Sellel kontol arvestatakse eriotstarbeks saadud ja kasumi, ettevõtte vastavate fondide või sihtfinantseerimise arvel kustutatavate pangalaenude kasutamist.

Kasutatud pangalaenudeks on krediidisummad, mis on saadud: kapitaalmahutusteks eelarvelise finantseerimise asemel; uue tehnika juurutamiseks, tootmistehnoloogia mehhaniseerimiseks ja parandamiseks, tootmisprotsesside ratsionaliseerimiseks ja intensiivistamiseks; rahvatarbekaupade tootmise ning elukondliku teenindamise organiseerimiseks ja laiendamiseks; põhikarja moodustamise kuludeks.

Kontot 82 eelarvelise finantseerimise asemel saadud laenude kasutatud summadega debiteerides (nende osas peetakse arveldusi põhitegevuse alal) krediteeritakse kontot 92.

Selliselt tehakse kirjendid ka nende kasutatud laenude kohta, mis on saadud uue tehnika juurutamiseks, tootmistehnoloogia mehhaniseerimiseks ja parandamiseks, tootmisprotsesside ratsionaliseerimiseks ja intensiivistamiseks, rahvatarbekaupade tootmise ning elukondliku teenindamise organiseerimiseks ja laiendami-

seks, kui vastavatel abinõudel on kapitaalmahutuste iseloom. Kasutatud laenud, mis on saadud samasugusteks, kuid kapitaalmahutuste liiki mittekuuluvateks abinõudeks, kantakse konto 82 deebetisse ja konto 96 kreeditisse.

Põhikarja moodustamise kulude finantseerimiseks saadud pikaajaliste laenude kasutatud summad kirjendatakse konto 82 deebetisse ja konto 94 kreeditisse. See kirjend tehakse aasta lõpul Riigipanga poolt vormistatud tähtajaliste kohustuste põhjal, mille kohaselt põhikarja moodustamise kuludeks saadud laenud kustutatakse kahe aasta pärast.

Konto 82 deebetis arvestatud summad kantakse maha ülaltähendatud otstarveteks saadud laenude kustutamisel. Mahakantavad summad kirjendatakse:

konto 80 (allkonto 80-8) deebetisse — kui laenud kustutatakse kasumi arvel;

konto 87 deebetisse — kui laenud kustutatakse vastavate fondide arvel;

konto 96 deebetisse — kui laenud kustutatakse sihtfinantseerimise summade arvel.

Kontos nr. 82 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 79, 90, 92, 94, 96;

kreedit-pool kontodega 80, 87, 92, 96.

VIII OSA

PUUDUJÄÄGID JA KAOD

Käesoleva osa ainus konto on ette nähtud kõigi kaubaliste materiaalsete ja varaliste väärtuste kindlakstehtud puudujääkide ja omastamiste ning riknemiskadude arvestamiseks.

Arvelevõetud summad kantakse maha «Raamatupidamisaruannete ja -bilansside määrustikus»[110] ettenähtud korras.

Nii reguleeritakse inventeerimisel ja muude kontrollimiste käigus väärtuste tegeliku seisu ja raamatupidamisandmete vahel kindlakstehtud lahkuminekud järgmiselt:

a) väärtuste kaod normide piires kantakse kuludesse;

b) väärtuste puudujäägid üle kaonormide ja riknemiskaod kantakse süüdlaste isikute arvele;

c) väärtuste puudujäägid üle kaonormide ja kaupade, materjalide ning toodete riknemiskaod võib ettevõte või organisatsioon kanda tootmis- või käibekuludesse, kui puudujääkides ja riknemises konkreetselt süüdi olevaid isikuid ei ole kindlaks tehtud ning iga puudujäägi või riknemise summa ei ületa 100 rubla, teatades sellest kõrgemalseisvale organile.

---

[110] Vt. viide 3 lk. 13. Antud küsimust käsitlevad määrustiku §-id 50 ja 64.

Analoogilised puudujäägid ja kaod, mis igal üksikjuhul ületavad 100 rubla, kantakse tootmis- või käibekuludesse:

liidulise ja vabariikliku (liiduvabariikides) alluvusega riiklikes ettevõtetes ja organisatsioonides kuni 500 rubla ulatuses — peavalitsuste, koondiste, üleliiduliste ja vabariiklike trustide ja kontorite ning vahetult ministeeriumidele või keskasutustele alluvate teiste vastavate halduslülide juhtijate loal; 500 rublast suuremad puudujäägid või kaod — ministeeriumide ja keskasutuste juhtijate loal;

vabariikliku (ANSV) ja kohaliku alluvusega riiklikes ettevõtetes ja organisatsioonides kuni 500 rubla ulatuses — autonoomsete vabariikide ministeeriumide ja keskasutuste, kraide, oblastite, ringkondade, linnade ja rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede valitsuste (osakondade) juhtijate loal vastavalt ettevõtte alluvusele; 500 rublast suuremad puudujäägid või kaod — autonoomsete vabariikide ministrite nõukogude, kraide, oblastite, ringkondade, linnade ja rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede loal vastavalt ettevõtte alluvusele;

ühiskondlikes organisatsioonides ja neile alluvates ettevõtetes iga puudujäägi või riknemise kuni 500-rublase summa puhul — vastavate kõrgemalseisvate organisatsioonide juhtijate loal; 500 rublast suuremas summas — vastavate liiduliste ja vabariiklike organisatsioonide loal.

Ülalkirjeldatud mahakandmiskorda ei rakendata juhtudel, kui NSV Liidu Ministrite Nõukogu või liiduvabariikide ministrite nõukogu otsustega on kehtestatud teistsugune väärtuste kaonorme ületavate puudujääkide ja riknemiskadude mahakandmise kord.

NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi süsteemi sovhoosid kannavad põllumajandussaaduste puudujääke ja kadusid maha kooskõlas NSV Liidu valitsuse poolt kinnitatud «Sovhoosides teravilja, jõusööda ja teiste põllumajandussaaduste puudujääkide ja kadude mahakandmise korra määrustikuga».[111]

Konto nr. 84 «Puudujäägid ja riknemiskaod»

Sellel kontol arvestatakse väärtuste kindlakstehtud puudujääke, omastamisi ja riknemiskadusid, olenemata sellest, kas need puudujäägid ja kaod kantakse kuluks või jäävad süüdlaste kanda.

Loodusõnnetustest tingitud kahjusid kontol 84 ei arvestata. Sellised kahjud, välja arvatud põhivahenditele tekitatud kahjud, kantakse aruandeaasta kahjumisse.

---

[111] Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 29. mai 1948. a. määrusega nr. 1839, p. 11 osas muudetud 7. aprilli 1958. a. määrusega nr. 373. Eesti NSV-s on määrustik teatavaks tehtud vabariigi Ministrite Nõukogu 26. juuli 1948. a. määrusega nr. 701 ja muudatus — 8. mai 1958. a. määrusega nr. 169.

Konto 84 deebetisse kantakse:

puudutulnud (omastatud) või täielikult riknenud kaubalistel materiaalsetel väärtustel — tegelik omahind (varustus-, turustus- ja kaubandusorganisatsioonides — jaehind);

puudutulnud (omastatud) või täielikult riknenud varalistel väärtustel (põhivahenditel) — jääkmaksumus (algmaksumus miinus kulum);

osaliselt riknenud kaubalistel materiaalsetel väärtustel — kindlakstehtud kahju summad.

Kaubaliste materiaalsete väärtuste puudujääkide, omastamiste ja riknemiste kirjendamisel konto 84 deebetisse krediteeritakse nende väärtuste arvestamise kontosid, põhivahendite puudujääkide ja riknemiste puhul aga — kontot 85.

Kontot 84 krediteerides kirjendatakse mahakantavad summad vastavatele kontodele järgmiselt:

a) väärtuste puudujäägid loomuliku kao normide piires — tootmis- (tsehhi, tehase (majandi) üldkulude, lisakulude) või käibekulude kontodele;

b) väärtuste puudujäägid üle kaonormide, riknemiskaod ja omastamised — süüdlaste kontodele (konto 75 deebetisse);

c) väärtuste puudujäägid üle kaonormide ja riknemiskaod, mis konkreetsete süüdlaste puudumise tõttu on lubatud maha kanda — vastavate tootmis- või käibekulude kontodele;

d) kaubaliste materiaalsete väärtuste puudujäägid ja omastamised, mille sissenõudmisest kohus on keeldunud hagide põhjendamatuse pärast ja mis seetõttu on lubatud maha kanda — tootmis- või käibekulude kontodele.

Kontot 84 krediteeritakse vastavate summadega suuruses, millega nad on arvel sama konto deebetis. Seejuures tuleb kontodel, kuhu puudutulnud, omastatud või riknenud kaubalised materiaalsed väärtused maha kantakse, välja tuua nende väärtuste tegelik omahind. Varustus-, turustus- ja kaubandusorganisatsioonid, kes konto 84 deebetis arvestavad nimetatud väärtusi jaehindadega, korrigeerivad käibekuludesse ja kontole 75 mahakantud summat täiendava kirjendiga kontolt 42 mahahindluste (juurdehindluste) summade võrra, mis langevad neile kaupadele.

Tuleb silmas pidada, et puuduvate või omastatud kaubaliste materiaalsete väärtuste maksumus nõutakse süüdlastelt sisse riiklike jaehindadega. Kontole 75 kantud ja sissenõutava summa vahe kirjendatakse bilansijärelmisele kontole 008. Süüdlasel tasuda oleva summa sissenõudmisel võetakse see eelarve tuludesse[112] minev vahe arvele kontolt 73, vähendades samaaegselt ja sama summa võrra bilansijärelmise konto 008 seisu.

Revideerimisel jooksval aastal kindlakstehtud, kuid eelmisi perioode puudutavad väärtuste puudujäägid, mida materiaalselt

[112] Osa 12 § 25.

vastutavad isikud on omaks võtnud või mis on kohtuorganite otsustega süüdlastelt välja mõistetud, kantakse konto 84 deebetisse ja konto 98 (allkonto 98-2) kreeditisse. Samaaegselt kirjendatakse need summad konto 75 deebetisse ja konto 84 kreeditisse. Võla kustutamisel krediteeritakse kontot 99 ja debiteeritakse konto 98 ülalnimetatud allkontot.

Kontos nr. 84 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 01, 05, 06, 07, 08, 09, 12, 20, 21, 23, 29, 33, 40, 41, 60, 70, 75, 78, 85, 98, 99;

kreedit-pool kontodega 11, 22, 23, 25, 26, 27, 29, 33, 44, 70, 75, 85, 99.

IX OSA

FONDID JA RESERVID

Sellesse ossa on koondatud kontod, millel on ette nähtud arvestada operatsioone, mis on seotud:

põhikirja- (põhi-) fondiga või tulenevad arveldustest kõrgemalseisva organisatsiooniga viimase poolt eraldatud põhi- ja käibevahendite eest;

amortisatsioonifondiga;

ergutus- ja erifondidega;

eelseisvate kulude ja maksete reservidega.

Põhikirja- (põhi-) fond,[113] amortisatsioonifond,[114] ergutus- ja erifondid[115] ning nimetatud reservid[116] moodustatakse kooskõlas vastavate seaduse-eeskirjadega.

Amortisatsioonifondi ning ergutus- ja erifondide summasid võib kasutada ainult otstarveteks, mis on ette nähtud nende fondide põhimäärustes.

---

[113] Vastavalt «Sotsialistliku riikliku tootmisettevõtte põhimääruse» (vt. viide 16 lk. 23) 11. punktile moodustavad ettevõtte põhikirjafondi temale kinnistatud põhi- ja käibevahendid.

Põhivahendite koostis on kindlaks määratud «Põhivahendite arvestamise määrustiku» (vt. viide 8 lk. 15) punktides 1 ja 2.

Käibevahendite normeerimise põhieeskirjad on kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 30. jaanuari 1962. a. määrusega nr. 85 (NSVL MK 1962, nr. 2, art.18) ja avaldatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 3. märtsi 1962. a. määrusega nr. 103 (ENSV MKK 1962, nr. 14, art. 54).

[114] Rahvamajanduses amortisatsioonieraldiste planeerimise, arvestamise ja kasutamise määrustik on kinnitatud NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee, NSV Liidu Riikliku Teadusliku Majandusnõukogu, NSV Liidu Riikliku Ehituskomitee, NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse ja NSV Liidu Riigipanga poolt 3. aprillil 1962. Sovhoosidele jt. põllumajandusettevõtetele on amortisatsioonieraldiste planeerimise ja arvestamise juhend kinnitatud NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt 19. augustil 1966 nr. 269-6 all.

[115] Ergutus- ja erifondide moodustamise alused on toodud lk. 171—175.

[116] Eelseisvate kulude ja maksete reservi kohta vt. viide 123 lk. 178.

Ergutus- ja erifondide arvel võib teha kulutusi ainult iga fondi vaba jäägi piires, fondide osas aga, mille üksikud osad on igaüks eri otstarbega, — iga vastava osa jäägi piires. Nimetatud fondide arvel tehtavad kulud kantakse maha vastavalt nende tegemisele.

Konto nr. 85 «Põhikirjafond»

Sellel kontol arvestavad ettevõtted neile majandusliku tegevuse arendamiseks põhikirjafondina kinnistatud summasid. Siin arvestatakse ka arveldusi kõrgemalseisva organisatsiooniga eraldatud põhi- ja käibevahendite eest.

Iseseisva bilansiga ehituste põhikirjafond koosneb neile eraldatud põhivahendite maksumusest. Vastavalt sellele nimetatakse ehitustel kontot 85 «Põhifond».

Ettevõtted, kes tegutsevad kõrgemalseisva organisatsiooni põhikirja alusel, kusjuures kõrgemalseisvale organisatsioonile on kinnistatud ka põhikirjafond, arvestavad kontol 85 neile kõrgemalseisva organisatsiooniga peetavate arvelduste korras eraldatud põhi- ja käibevahendeid. Sellistes põhikirjata ettevõtetes kannab konto 85 nimetust «Arveldused eraldatud põhi- ja käibevahendite eest».

Peale selle arvestavad konto 85 eri allkontodel:

hoonestajaks olevad ettevõtted ja organisatsioonid — projekteerimisorganisatsioonide poolt riigieelarve assigneeringute arvel koostatud ja antud hoonestajale tasuta üleantud projektidokumentatsiooni maksumust;

liiduvabariikide autotranspordi ja maanteede ministeeriumide (peavalitsuste) teedeorganisatsioonid — teede ja teepäraldiste fondi.

Põhikirja alusel tegutsevate ettevõtete ja organisatsioonide arvestusregistrites jaguneb konto 85 järgmisteks allkontodeks:

85-1 «Põhikirjafond»,

85-2 «Finantseerimine eelarvest käibevahendite juurdekasvuks ja täiendamiseks ning plaanilise kahjumi katteks».

Konto 85 kreeditisse kantakse:

eksplutatsiooni võetud põhivahendite algmaksumus, kusjuures debiteeritakse kontot 01 ning konto 85 deebetis ja konto 02 kreeditis kogutakse ekspluateeritavate põhivahendite kulumi summasid;

põhikarja moodustamise korras põhivahendite hulka arvatud loomade maksumus. Seejuures debiteeritakse kontot 01;

tasuta saadud põhi- või käibevahendite koondmaksumus, debiteerides vastavalt kontosid 01, 05, 12, 51 jt.;

väljalangenud põhivahendite kulum ja põhivahendite lõpetatud kapitaalremondi kulud, debiteerides kontot 02;

põhivahendite likvideerimisest saadud materiaalsete väärtuste maksumus — korrespondeerivalt kontodega 05, 06 jne.;

mittetäielikult amortiseeritud põhivahenditega likvideerimise kahjum, mis tehakse kindlaks vastavalt «Põhivahendite arvestamise määrustikule».[117] Seejuures debiteeritakse kontot 99;

käibevahendite ja plaanilist kahjumit kattev finantseerimine, debiteerides rahaliste vahendite ja arvelduste kontosid.

Konto 85 deebetisse kantakse:

väljalangenud (müüdud, tasuta üleantud, likvideeritud jne.) põhivahendite algmaksumus, kusjuures krediteeritakse kontot 01;

põhivahendite arvutatud kulum, krediteerides kontot 02;

põhivahendite likvideerimise kulud — korrespondeerivalt tööliste ja teenistujatega peetavate arvelduste, materiaalsete väärtuste jne. kontode kreeditiga;

põhivahendite hulgas arvel oleva väljalangenud või liigse vara realiseerimise tulem (vähendatult selle vara likvideerimisega seotud kulude võrra), mis suunatakse tootmise arendamise fondi moodustamiseks ja kapitaalmahutuste või põhikarja moodustamise finantseerimiseks, kusjuures krediteeritakse kontosid, millel ettevõtte finantsplaani kohaselt arvestatakse vastavaid allikaid (kontod 87, 94 jt.);

tasuta üleantud ja äravõetud kaubaliste materiaalsete väärtuste ja muude käibevahendite maksumus.

Hoonestajad kirjendavad põhivahendite likvideerimise kahjumid kontolt 85 kontole 33 (kirjes «Objektide inventarimaksumusse arvatavad kahjumid»). Kahjumid põhivahendite likvideerimisest seoses loodusõnnetustega kirjendatakse kontole 34 (allkontole 34-5).

Mõlemal juhul kantakse likvideeritud põhivahendite amortiseerimata osa konto 85 deebetisse ja konto 93 (allkonto 93-3) kreeditisse.

Põhikirja alusel tegutsevates ettevõtetes ja organisatsioonides arvestatakse kontol 85 peale põhivahendite liikumisega seotud operatsioonide ka käibevahendite saamise (normatiivi juurdekasvuks, plaanilise kahjumi katteks jne.), liigsete käibevahendite äravõtmise ja muid vastavaid operatsioone. Nimetatud käibevahendite saamisel tehakse kirjendid korrespondeerivalt rahaliste vahendite kontode deebetiga, liigsete vahendite äravõtmisel aga — korrespondeerivalt konto 81 kreeditiga.

Ettevõtte põhikirjafondi summade analüütilist arvestust kontol 85 (allkontol 85-1) peetakse vastavalt aastaaruande vormi «Põhikirjafondi liikumine» kirjete nomenklatuurile.

Kõrgemalseisev organisatsioon avab põhikirjafondita ettevõtetele vahendite eraldamisega seotud arvelduste analüütilise arvestuse pidamiseks allkontod eraldi iga ettevõtte (majandi) kohta,

[117] Vt. viide 8 lk. 15. Antud küsimust käsitlevad määrustiku punktid 144—146 ja 148.

kellel on iseseisev bilanss, mis lülitatakse kõrgemalseisva organisatsiooni põhitegevuse bilanssi.

Iseseisvale bilansile eraldatud põhikirjata ettevõtted arvestavad kontol 85, mida sel puhul nimetatakse «Arveldused eraldatud vahendite osas», kõiki selle muudatusi, nii nagu seda teevad põhikirja alusel tegutsevad ettevõtted ja organisatsioonid. Neist muudatustest peavad nad tingimata teatama (aviisidega või dokumentide üleandmise teel) organisatsioonile, kelle bilansis on põhikirjafond, selleks, et see saaks asetleidnud muudatused oma põhikirjafondist läbi kanda.

Põhikirja alusel tegutseva ettevõtte bilansist tuleb eraldatud vahenditest tulenevad arveldused majanditega, kelle bilansid lülitatakse ettevõtte põhitegevuse bilanssi, pärast nende arvelduste võrdlemist ja samasuse kindlakstegemist välja jätta.

Omaette bilansile eraldatud käitiste ja majandite põhi- ja käibevahendite liikumist arvestavad ettevõtted ilma raamatupidamiskirjendeid koostamata. Vastavad tehted kantakse läbi ainult analüütilises arvestuses, näiteks, kartoteegis grupeeritakse ümber põhivahendite objektikaardid. Kui mõni põhivahend väljub majandist lõplikult, arvestatakse seda üldkorras, nagu vahetult ettevõtte käsutuses oleva põhivahendi väljalangemist.

Ettevõtetes, kus tasuta saadud projekti- ja eelarvedokumentatsioon on omaette fondina arvel kontol 85, arvestatakse seda dokumentatsiooni eraldi enne ja pärast 1959. a. 1. oktoobrit (eelarveliste eriassigneeringute arvel) koostatud osas. Projekti- ja eelarvedokumentatsiooni fondi saldo peab võrduma kontol 01 arvestatava projektidokumentatsiooni eelarvelise maksumusega.

Liiduvabariikide autotranspordi ja maanteede ministeeriumide (peavalitsuste) teedeorganisatsioonid arvestavad teede ja teepäraldiste fondi nende ministeeriumide majandusharujuhendites ettenähtud korras.

Kontos nr. 85 korrespondeerib

d e e b e t - p o o l kontodega 01, 02, 05, 06, 07, 08, 09, 12, 14, 21, 23, 24, 29, 40, 41, 50, 51, 69, 70, 76, 77, 78, 81, 84, 87, 89, 91, 93, 94, 96, 99;

k r e e d i t - p o o l kontodega 01, 02, 05, 06, 07, 08, 09, 12, 14, 20, 21, 22, 23, 29, 31, 32, 33, 34, 40, 41, 50, 51, 74, 76, 77, 78, 84, 91, 93, 99.

Konto nr. 86 «Amortisatsioonifond»

Sellel kontol arvestatakse põhivahendite täielikuks taastamiseks ja kapitaalremondiks ettenähtud amortisatsioonifondi ja teistest allikatest sellesse fondi suunatavate summade liikumist.

Arvestusregistrites jaguneb konto 86 järgmisteks allkontodeks:

86-1 «Amortiatsioonieraldised põhivahendite täielikuks taastamiseks»,

86-2 «Amortisatsioonieraldised põhivahendite kapitaalremondiks»,

86-3 «Muud laekumised ja ülekanded põhivahendite täielikuks taastamiseks»,

86-4 «Muud laekumised ja ülekanded põhivahendite kapitaalremondiks».

Amortisatsioonieraldised arvutatakse põhivahendite algmaksumusest (autotranspordi põhivahendite osas — lähtudes läbijooksust) NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1. septembri 1961. a. määrusega nr. 802[118] kinnitatud korra ja normide kohaselt (eraldi täieliku taastamise ja kapitaalremondi osas).

Seejuures lähevad arvestusse kõik ettevõttele kuuluvad põhivahendid, nii tegevuses (ekspluatatsioonis) kui ka varus (laos tagavaras) olevad ja rendile antud. Varus (laos tagavaras) olevatelt põhivahenditelt arvutatakse amortisatsioonieraldisi ainult täielikuks taastamiseks ettenähtud normide kohaselt. Seisakute ega remondi ajal eraldamisi amortisatsioonifondi ei katkestata.

Amortisatsiooni arvutamine pannakse seisma ainult juhul, kui põhivahendid kuuluvuse järgi kas NSV Liidu Ministrite Nõukogu, liidu- ja autonoomsete vabariikide ministrite nõukogude või vastavate oblastite (kraide) täitevkomiteede loal konserveeritakse.

Elamutelt arvutatakse amortisatsiooni ainult kapitaalremondiks. Amortisatsiooni üldnorm (nii täielikuks taastamiseks kui kapitaalremondiks) on ette nähtud ainult elamute kulumi kindlaksmääramiseks.

Üldkasutatavatelt autoteedelt ja kohalike töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele alluvatelt linna heakorraehitistelt amortisatsiooni ei arvutata.

Renditud põhivahenditele tehtud lõpuleviidud kapitaaltöid, mis rendilepingu tähtaja lõppedes lähevad üle rendile andjale, amortiseerib rentnik rendiaja kestel, lähtudes üldkehtivatest amortisatsioonifondi normidest.

Ekspluatatsiooni antud uutelt objektidelt arvutatakse eraldisi amortisatsioonifondi alates käikulaskmisele järgneva kuu 1. kuupäevast. Ekspluatatsioonist väljalangenud põhivahenditelt eraldiste arvutamine katkestatakse ekspluateerimise lõpetamisele järgneva kuu 1. kuupäevast.

Ekspluatatsioonis olevatelt kapitaalehituse objektidelt või nende osadelt, mille käikuandmine on vormistamata, arvutatakse amortisatsiooni üldkorras ekspluatatsiooni andmise kuupäevale järgneva kuu 1. kuupäevast. Amortisatsioonisumma kindlaksmääramise aluseks on kapitaalmahutuste raamatupidamise andmeil koostatud õiend nimetatud objektide või nende osade maksumuse kohta. Pärast objektide tegevusse rakendamise vormistamist ja

---

[118] Selle määruse alusel on Eesti NSV Ministrite Nõukogu 25. oktoobril 1961 andnud määruse nr. 439 (ENSV MKK 1961, nr. 39, art. 146).

põhivahendite koostisse arvamist täpsustatakse varem arvutatud amortisatsioonisummad.

Amortisatsioonieraldiste summa arvutatakse ja kirjendatakse konto 86 kreeditisse iga kuu. Hooajalistes tootmisharudes kantakse amortisatsioonieraldiste aastasumma ettevõtte jooksva aasta tööperioodi kuludesse.

Allkontosid 86-1 ja 86-2 krediteeritakse põhivahendite täielikuks taastamiseks ja kapitaalremondiks ettenähtud normide kohaselt arvutatud amortisatsioonieraldiste summaga, kusjuures debiteeritakse nende tegevusalade kulude kontosid, kus vastavaid põhivahendeid kasutatakse.

Rendile antud objektidelt arvutatud amortisatsioonieraldised arvestatakse alljärgnevalt.

Ettevõtete ja organisatsioonide elamumajanduse (peale kohalike nõukogude elamumajanduse) põhivahenditesse kuuluvate mitte-eluruumide üürile andmisel kantakse elamufondi kapitaalremondi finantseerimiseks minev osa üürist allkonto 86-2 kreeditisse ja konto 29 deebetisse.

Kui aga üürile anti ajutiselt kasutamata seisvad hooned ja ehitised, tootmis-, lao- või muud ruumid, seadmed ja transpordivahendid (transpordiettevõtetele kuuluvaid transpordivahendeid võib üürile anda kõrgemalseisva organisatsiooni loal), kantakse neilt arvutatud amortisatsioonieraldised konto 99 deebetisse kirjes «Üürilaekumised» ning allkontode 86-1 (põhivahendite täieliku taastamise osas) ja 86-2 (kapitaalremondi normidele vastava summaga) kreeditisse. Saada olev üür kirjendatakse konto 76 deebetisse (üürniku isikukontos) ja konto 99 kreeditisse kirjes «Üürilaekumised».

Hoonestajad arvestavad kontol 86 amortisatsioonieraldisi neile kuuluvatelt põhivahenditelt. Amortisatsioonieraldised on ehituse koondeelarves ettenähtud tagastuvate summadena kapitaalmahutuste finantseerimise allikaks. Nende eraldiste arvel tehakse kulutusi ehituse põhivahendite kapitaalremondiks. Kapitaalmahutuste finantseerimise allikaks võib olla ka tööettevõtuorganisatsioonidelt saadud üür.

Konto 86 allkontode 3 ja 4 kreeditisse kantakse:

kõrgemalseisvalt organisatsioonilt amortisatsioonifondi suurendamiseks laekunud ja põhivahendite täielikuks taastamiseks või kapitaalremondiks ettenähtud summad; (Sellised laekumised võivad esineda juhul, kui kõrgemalseisev organisatsioon jaotab amortisatsioonieraldisi oma ettevõtete ja organisatsioonide vahel ümber või kasutab oma reservi.)

ergutus- ja erifondidest põhivahendite kapitaalremondiks suunatavad summad;

põhivahendite kapitaalremondi säästu (eelarvega võrreldes) summad, mis suunatakse põhivahendite täielikuks taastamiseks ettenähtud amorisatsioonifondi suurendamiseks.

Kontot 86 debiteeritakse amortisatsioonifondi arvel sihipäraselt kasutatud summadega.

Osa põhivahendite täielikuks taastamiseks ettenähtud amortisatsioonifondist võidakse üle anda Ehituspanka tsentraliseeritud kapitaalmahutuste finantseerimiseks, panga poolt arvestada tsentraliseeritud kapitaalmahutuste arvel väljaantuks, suunata karja moodustamise kulud katteks, liita tootmise arendamise fondiga, arvestada vastavate kapitaalmahutuste finantseerimise üheks allikaks jne.

Seega tuleb kontot 86 debiteerides (põhivahendite täielikuks taastamiseks mineva amortisatsioonifondi osas allkontodel 86-1 ja 86-3) krediteerida rahaliste vahendite, tootmise arendamise fondi, vastavate kapitaalmahutuste finantseerimise jne. summade kontosid.

Põhivahendite kapitaalremondiks ettenähtud amortisatsioonifondi summasid kasutatakse vastavate kulude finantseerimise allikana. Kõrgemalseisev organisatsioon võib neid suunata nende allorganisatsioonide abistamise reservi moodustamiseks, kellel omavahenditest ei piisa kapitaalremondi tegemiseks. Peale selle võidakse osa neist summadest mittetsentraliseeritud kapitaalmahutuste finantseerimise allikana kasutada ka kapitaalremonti vajavate seadmete asemel uute soetamiseks, kui majanduslikult pole otstarbekas neid remontida.

Seega tuleb kontot 86 debiteerides (põhivahendite kapitaalremondiks mineva amortisatsioonifondi osas allkontodel 86-2 ja 86-4) krediteerida kontosid 03, 78 (kõrgemalseisva organisatsiooni kõnesolevasse reservi kantavate summadega) jne.

Kontos nr. 86 korrespondeerib

deebet-pool kontodega: 03, 14, 51, 55, 78, 87, 91, 93, 94, 96;

kreedit-pool kontodega: 11, 14, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 32, 33, 43, 44, 51, 55, 76, 79, 87, 96, 99.

Konto nr. 87. «Ergutus- ja erifondid»

Sellel kontol arvestatakse igasuguste majandusliku stimuleerimise ja eriotstarbeliste fondide summasid, mille moodustamine on ette nähtud NSV Liidu valitsuse määrustes ning kehtivates põhimäärustes ja juhendites.

Kontol 87 arvestatavate fondide hulka kuuluvad:

Fondi nimetus	Fondi moodustamise ja kasutamise korra alused[119]
1. Tootmise arendamise fond	a) Tööstusettevõtetes NLKP KK ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 4. oktoobri 1965. a. määruse nr. 729 (NSVL MK 1965, nr. 19—20, art. 153) alusel NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuva Ametkondadevahelise Komisjoni (edaspidi märgitud lühendatult AVK) poolt 2. detsembril 1966 heaks kiidetud «Ettevõtete, koondiste ja tööstusharude uuele planeerimise ning majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviimise metoodilised juhised» (p. 74—87); NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee ja NSV Liidu Riigipanga 15. aprilli 1967. a. juhend nr. 118/1-АБ-194/16-68-1591; NSV Liidu Ministrite Nõukogu 30. septembri 1968. a. määruse nr. 778 (NSVL MK 1968, nr. 19, art. 135) alusel väljaantud NSV Liidu rahandusministri 22. novembri 1968. a. käskkiri nr. 281 (p. 4); b) autotranspordi ettevõtetes NSV Liidu Ministrite Nõukogu 30. septembri 1966. a. määruse nr. 795 (NSVL MK 1966, nr. 21, art. 192) alusel väljaantud NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee ja NSV Liidu Riigipanga 7. juuli 1967. a. juhend nr. 227/1-АБ-22-Д/1614 ning NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee, NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö ja Töötasu Komitee, NSV Liidu Riigipanga, NSV Liidu Ehituspanga ja ÜAÜKN-i poolt 29. detsembril 1966 kinnitatud metoodilised juhised (p. 83—94); c) ehitus- ja montaažiorganisatsioonides NLKP KK ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 28. mai 1969. a. määruse nr. 389 (NSVL MK 1969, nr. 15, art. 82) alusel AVK poolt 30. oktoobril 1969 heaks kiidetud ajutised metoodilised juhised (p. 24—32 ja 46—51; vt. NSV Liidu Rahandusministeeriumi 21. novembri 1969. a. kiri nr. 301) ning NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee, NSV Liidu Ehituspanga ja NSV Liidu Riigipanga 31. märtsi 1970. a. ajutine juhend nr. 80/АБ-9-Д/66/29-70; d) teenindusettevõtetes AVK poolt 25. aprillil 1968 heaks kiidetud metoodilised juhised (p. 61—72; 65. punkti osas muudetud sama komisjoni 19. septembri 1968. a. protokolliga nr. 142).
2. Sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fond **3. Materiaalse ergutamise fond**	a) Tööstusettevõtetes punktis 1-a nimetatud metoodiliste juhiste p. 43—73, samas nimetatud määruse nr. 729 alusel NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee ja NSV Liidu Riigipanga poolt 12. aprillil 1967 nr. 111/АБ-180/3-98/1589 all väljaantud kasumi jaotamise määrustik (p. 13); NSV Liidu Rahandusministeeriumi kirjad 10. märtsist 1966 nr. 101 ja 18. juulist 1967 nr. 239; punktis 1-a nimetatud käskkiri nr. 281 (p. 4); b) täielikule isemajandamisele viidud sovhoosides jt. riiklikes põllumajandusettevõtetes NLKP KK ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 13. aprilli 1967. a. määruse nr. 319 (NSVL MK 1967, nr. 10, art. 55) alusel 3. juunil 1967 kinnitatud põhimäärused:

[119] Fondide moodustamise ja kasutamise aluste kohta andmed tõlkijalt.

Fondi nimetus	Fondi moodustamise ja kasutamise korra alused
	— sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi kohta — NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee, NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö ja Töötasu Komitee ning ÜAÜKN-i poolt nr. 154-7/ИГ-86/177/1388-ИГ/9 all; — materiaalse ergutamise fondi kohta — NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö ja Töötasu Komitee, NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja ÜAÜKN-i poolt nr. 154-7/1388-ИГ/178/9 all; c) autotranspordi ettevõtetes — punktis 1-b nimetatud metoodiliste juhiste punktid 52—82; d) ehitus- ja montaažiorganisatsioonides — punktis 1-c nimetatud metoodiliste juhiste punktid 24—32 ja 33—45; e) teenindusettevõtetes — punktis 1-d nimetatud metoodilised juhised (p. 33—60, millest punktid 35, 36, 46 ja 48 on muudetud samas märgitud protokolliga nr. 142). Märkus: Punktides 1—3 nimetatud kasumi arvel moodustatavatesse fondidesse kantavate eraldiste arvutamise vorm on kinnitatud NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse poolt 10. detsembril 1969 nr. 328/13-40 all.
4. Töötajate kultuuriliste ja olustikuliste tingimuste parandamise ning tootmise täiustamise ettevõttefond (organisatsioonifond)	Tööstusettevõtetes — NSV Liidu Ministrite Nõukogu 4. veebruari 1961. a. määrusega nr. 99 (NSVL MK 1961, nr. 2, art. 11) kinnitatud põhimäärus (muudetud ja täiendatud: p. 2 osas NSV Liidu Ministrite Nõukogu NSV Liidu Kõrgema Rahvamajanduse Nõukogu 25. augusti 1964. a. määrusega nr. 81 (NSVL MK 1964, nr. 15, art. 105; p. 2 ja 3), p. 5 ja 7 osas 20. jaanuari 1967. a. määrusega nr. 39 (NSVL MK 1967, nr. 4, art. 12; lisa p. 7), p. 6 ja 8 osas 15. septembri 1965. a. määrusega nr. 691 (NSVL MK 1965, nr. 18, art. 148; lisa p. 3). Põhimäärus on avaldatud ka Eesti NSV Ministrite Nõukogu 4. märtsi 1961. a. korraldusega nr. 251-k (ENSV MKK 1961, nr. 9, art. 31) ja täpsustused — 24. septembri 1964. a. määrusega nr. 454 (ENSV MKK 1964, nr. 41, art. 159; p. 2), 21. mai 1966. a. määrusega nr. 238 (ENSV T 1966, nr. 24, art. 156; p. 2) ja 11. aprilli 1967. a. määrusega nr. 149 (ENSV T 1967, nr. 17, art. 138; p. 1). Selle põhimääruse rakendamise kohta on NSV Liidu Rahandusministeerium 29. märtsil 1961 andnud juhendi nr. 135 (täiendatud ja muudetud kirjadega 1. veebruarist 1962 nr. 40, 13. oktoobrist 1962 nr. 298 ja 28. veebruarist 1966 nr. 84). Juhend on avaldatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 21. juuni 1961. a. korraldusega nr. 859-k (ENSV MKK 1961, nr. 23, art. 91). Teiste, mittetööstuslike rahvamajandusharude kohta on ettevõttefondi (organisatsioonifondi) põhimäärus kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 22. mai 1963. a. määrusega nr. 563 (NSVL MK 1963, nr. 9, art. 101) ja avaldatud ka Eesti NSV Ministrite Nõukogu 3. juuli 1963. a. määrusega nr. 331 (ENSV MKK 1963, nr. 23, art. 90). Põhimäärust on osaliselt muudetud: III osa p. 2 osas — 27. jaanuari 1965. a. määrusega nr. 51 (NSVL MK 1965, nr. 2, art. 13), VII osa

Fondi nimetus	Fondi moodustamise ja kasutamise korra alused
	p. 4 osas — 13. märtsi 1965. a. määrusega nr. 157 (NSVL MK 1965, nr. 6, art. 33; p. 38) ja XI osa p. 4 osas — 21. jaanuari 1967. a. määrusega nr. 39 (NSVL MK 1967, nr. 4, art. 12; lisa p. 8). Põhimääruse rakendamise kohta üksikutes rahvamajandusharudes on NSV Liidu Rahandusministeerium andnud juhendid: — 31. juulil 1963 nr. 200 ehitus- ja montaažiorganisatsiooni fondi kohta; — 15. augustil 1963: nr. 223 — masina-arvutusjaama fondi kohta; nr. 224 — varumisorganisatsiooni fondi kohta; nr. 225 — kaubandusettevõtte fondi kohta (p. 4 osas muudetud 23. aprilli 1965. a. kirjaga nr. 146 (p. 25)); nr. 227 — varustus- ja turustusorganisatsiooni fondi kohta (p. 2 osas täiendatud 29. detsembri 1963. a. kirjaga nr. 384); nr. 229 — kommunaal- ja teenindusettevõtte fondi kohta (p. 16 osas täiendatud 20. juuli 1966. a. kirjaga nr. 240); nr. 230 — autotranspordi ettevõttefondi kohta (p. 14 osas täiendatud 20. juuli 1966. a. kirjaga nr. 240); nr. 233 — tsiviillennunduse ekspluatatsioonilüksuse fondi kohta; nr. 234 — sideettevõtte fondi kohta (p. 14 osas täiendatud 24. jaanuari 1964. a. kirjaga nr. 26); nr. 235 — jõetranspordi ettevõttefondi kohta. Peale selle on NSV Liidu valitsuse eri määruste alusel NSV Liidu Rahandusministeerium andnud ettevõttefondi juhendeid ja kinnitanud põhimäärusi: — projekteerimisorganisatsioonidele — 13. märtsil 1959 nr. 75 all; — vanametalli varumise organisatsioonidele («Vtormet») — 30. septembril 1961 nr. 322 all; — toornahkade parkimise tehastele ja toornahabaasidele — 5. märtsil 1962 nr. 74 all; — sekundaarse tooraine kogumise ja esmase töötlemise kontoritele — 24. aprillil 1962 nr. 111 all; — geoloogiaorganisatsioonidele — 25. aprillil 1962 nr. 113 all; — koondise «Põllumajandustehnika» rajoonikoondistele — 27. juunil 1962 nr. 175 ja 16. aprillil 1964 nr. 15-Y/100 all; — metsakorraldusettevõtetele ja -organisatsioonidele — 29. veebruaril 1964 nr. 57 all. Teiste ametkondade poolt on kinnitatud järgmised ettevõttefondi põhimäärused: — tõuloomade varumise kontoritele — NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi 20. septembri 1949. a. käskkirjaga nr. 1050; — kolhoositurgudele — NSV Liidu Kaubandusministeeriumi poolt 2. detsembril 1966 (vt. NSV Liidu Rahandusministeeriumi 15. veebruari 1967. a. kiri nr. 48); — ajalehtede toimetustele — ÜAÜKN-i, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö ja Töötasu Komitee,

Fondi nimetus	Fondi moodustamise ja kasutamise korra alused
	NSV Liidu Rahandusministeeriumi ning NSV Liidu Ministrite Nõukogu j. a. Kirjastuskomitee poolt 30. juunil 1970 (avaldatud Töö ja Töötasu Komitee 1970. a. bülletäänis nr. 11, lk. 3—7).
5. Kohaliku tööstuse arendamise fond	NSV Liidu Ministrite Nõukogu 30. septembri 1966. a. määruse nr. 794 alusel väljaantud NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee 7. veebruari 1967. a. juhend nr. 40/АБ-78/16-21, mis 9. punkti osas on täiendatud samade organite 30. mai 1969. a. kirjaga nr. 147/АБ-19-Д.
6. Jäätmetest valmistatavate laiatarbekaupade fond (laiatarbefond)	NSV Liidu Ministrite Nõukogu 18. juuli 1964. a. määruse nr. 600 (NSVL MK 1964, nr. 13, art. 88) alusel väljaantud NSV Liidu Rahandusministeeriumi 23. detsembri 1964. a. juhend nr. 410 (täiendatud 4. veebruari 1967. a. kirjaga nr. 37).
7. Majandi tugevdamise ja laiendamise fond	Punktis 3-b nimetatud määruse nr. 319 alusel NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee ja NSV Liidu Rahandusministeeriumi poolt 3. juunil 1967 nr. 154-7/НГ-84/175 all kinnitatud põhimäärus.
8. Leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute juurutamisele kaasaaitamise eest töötajate premeerimise fond	NSV Liidu Ministrite Nõukogu 24. aprilli 1959. a. määrusega nr. 435 (NSVL MK 1959, nr. 9, art. 59) kinnitatud «Avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute eest tasu maksmise juhend» (p. 23—26), mida rakendatakse vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrustele 24. veebruarist 1961 nr. 161 (NSVL MK 1961, nr. 4, art. 24) ja 15. septembrist 1965 nr. 691 (NSVL MK 1965, nr. 18, art. 148). Juhend on avaldatud ka Eesti NSV Ministrite Nõukogu 23. mai 1959. a. määrusega nr. 201 (ENSV T 1959, nr. 30, art. 163); rakendamise aluste kohta on Eesti NSV Ministrite Nõukogu andnud määrused: 15. märtsil 1961 nr. 109 (ENSV MKK 1961, nr. 10, art. 34) ja 21. mail 1966 nr. 238 (ENSV T 1966, nr. 24, art. 156; lisa p. 3).
9. Kindlustusfond	Punktis 3-b nimetatud määruse nr. 319 alusel NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Riigipanga poolt 3. juunil 1967 nr. 154-7/176/47-67 all kinnitatud põhimäärus.
10. Uue tehnika loomise ja juurutamise fond	NSV Liidu Ministrite Nõukogu NSV Liidu Kõrgema Rahvamajanduse Nõukogu 25. augusti 1964. a. määruse nr. 81 (NSVL MK 1964, nr. 15, art. 105) alusel NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö ja Töötasu Komitee ning ÜAÜKN-i presiidiumi 26. detsembri 1964. a. määrusega nr. 597/П-27 kinnitatud ning määrustega 30. märtsist 1965 nr. 189/9, 21. maist 1965 nr. 308/14, 16. septembrist 1965 nr. 641/28, 28. märtsist 1966 nr. 158/8, 19. oktoobrist 1966 nr. 575/П-27, 28. aprillist 1968 nr. 213/П-11 ja 215/П11 ning 24. jaanuarist 1969 nr. 30/П-2 muudetud ja täiendatud põhimäärus (avaldatud koos ülalloetletud muudatuste ja täiendustega nimetatud komitee 1970. a. bülletäänis nr. 2, lk. 3).

Fondi nimetus	Fondi moodustamise ja kasutamise korra alused
11. Uute ja parema kvaliteediga rahvatarbekaupade tootmisele võtmise ning nende kaupade loomise ja tootmise eest töötajate ergutamise fond	NSV Liidu Ministrite Nõukogu 31. detsembri 1965. a. määruse nr. 1141 (NSVL MK 1966, nr. 1, art. 9) alusel NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö ja Töötasu Komitee, NSV Liidu Rahandusministeeriumi ning ÜAÜKN-i poolt 16. veebruaril 1966 kinnitatud põhimäärused: kergetööstuse ettevõtetele nr. HM-44-120 all, toiduainete, liha- ja piimatööstuse ettevõtetele nr. АЖ-56/41-134 all. Neid põhimäärusi on samad organid täpsustanud ja täiendanud: — kergetööstuse ettevõtete osas — 7. aprillil 1967 nr. HM-112/40-226, 19. aprillil 1968 nr. АБ-14-Д ja 10. märtsil 1969 nr. HM-8-Д all; — toiduainete, liha- ja piimatööstuse ettevõtetele — 17. märtsil 1967 nr. АЖ-98/41-139, 24. aprillil 1968 nr. АБ-16-Д ja 10. märtsil 1969 nr. АЖ-9-Д all. Ülalnimetatud dokumendid on avaldatud NSV Liidu Rahandusministeeriumi kirjades 1. märtsist 1966 nr. 86, 7. maist 1967 nr. 140, 14. maist 1968 nr. 115 ja 28. märtsist 1969 nr. 95. Kalatööstuse ettevõtete osas on kõnesoleva fondi põhimäärus ühes muudatuste ja täiendustega avaldatud NSV Liidu Rahandusministeeriumi 28. märtsi 1969. a. kirjas nr. 95.

Sellel kontol arvestatakse ka sotsialistliku võitluse preemiad.[120]

Kontol 87 arvestatavad fondid moodustatakse ettevõtetes ja organisatsioonides, kelle suhtes kehtivad nende fondide kohta käivad põhimäärused ja juhendid, siis kui vastava fondi põhimääruse ja juhendis ettenähtud tingimused on täidetud. Seejuures tuleb fondide moodustamisel ja kasutamisel täpselt kinni pidada nende kohta käivates põhimäärustes (juhendites) ettenähtud korrast.

Arvestusregistrites arvestatakse nende fondide summade liikumist iga fondi kohta eraldi kontos 87 avatavatel isikukontodel.

Iga fondi moodustamise ja kasutamise analüütilist arvestust peetakse näitajate lõikes, mis on ette nähtud nende fondide põhimäärustes (juhendites). Näiteks liigitatakse analüütilises arvestuses sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi summad kulutamisel järgmiste sihituste järgi:

a) ettevõtete tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate kultuurilise, elukondliku ja meditsiinilise teenindamise parandamiseks; ravimite soetamiseks ettevõtte arstlik-sanitaarsetele asutustele; puhkekodu- ja sanatooriumituusikute muretsemiseks;[121]

[120] Vt. NSV Liidu Rahandusministeeriumi 1. augusti 1969. a. kiri nr. 202.

[121] AVK 4. detsembri 1969. a. otsuse (prot. nr. 180) kohaselt ka pansionaadi- ja turismituusikute muretsemiseks (sõidukulude tasumiseta). Vastav muudatus on tehtud ka 2. detsembril 1966 heaks kiidetud metoodiliste juhiste 72. punkti alapunktis «a» (vt. NSV Liidu Rahandusministeeriumi 14. aprilli 1970. a. kiri nr. 86).

sööklate, einelaudade, puhkekodude, sanatooriumide, klubide ja lasteasutuste sisustamiseks ning neile transpordivahendite ja inventari soetamiseks; kehakultuuriüritusteks; lasteaedades, -sõimedes ja pioneerilaagrites viibivate laste toitlustamise parandamiseks ning muudeks kultuurilisteks ja elukondlikeks vajadusteks;

b) elamute, klubide, puhkekodude, sanatooriumide, profülaktooriumide, pioneerilaagrite, lasteaedade ja -sõimede, sööklate ja einelaudade, spordiehitiste ning muude kultuuri- ja elukondlike objektide ehitamiseks ja laiendamiseks;

c) elamute ning punktis «b» loetletud kultuuri- ja elukondlike objektide kapitaalremondiks.

Moodustatavate fondide summadega kontot 87 krediteerides debiteeritakse:

kontot 80 — kui fondid moodustatakse kasumi arvel;

sama kontot — kui fondid moodustatakse toodangu ja tööde omahinna alandamisest saadava säästu arvel (plaanilise kahjumiga ettevõtetes ja organisatsioonides);

kontosid 20, 23 jt. — materiaalse ergutamise fondi osas töölistele palgafondist makstavate ja nimetatud fondis arvestatavate preemiatega;

kontot 86 — kui tootmise arendamise fond moodustatakse põhivahendite täielikuks taastamiseks ettenähtud amortisatsioonieraldiste arvel;

kontot 85 — tootmise arendamise fondi selle osa summadega, mis moodustatakse põhivahenditena arvel oleva väljalangenud ja liigse vara realiseerimisest laekunud summade arvel, millest likvideerimisega seotud kulud on maha arvatud;

tootmise teenindamise, haldus-, lisa- jms. kulude kontodega — kui fond moodustatakse tootmis- ja käibekulude arvel (näiteks leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute juurutamisele kaasaaitamise eest töötajate premeerimise fond);

kontot 43 — kui fondid moodustatakse tootmisväliste kulude arvel (näiteks uue tehnika loomise ja juurutamise fondi puhul).

Kapitaalmahutuste iseloomuga üritusteks (ehitus, seadmete soetamine jne.) ettenähtud fondide summad tuleb hoida pangas, üldreeglina erikontol. Sellele kontole ülekantavate summadega krediteeritakse kontot 51 või mõnda teist analoogilist kontot ja debiteeritakse kontot 54.

Konto 87 deebetisse kirjendatakse kasutatud fondide summad. Seejuures krediteeritakse nende summadega (välja arvatud kultuurilis-elukondlike ja lasteasutuste ülalpidamise kulude finantseerimiseks ning eelarvete järgi kapitaalmahutusteks ja kapitaalremondiks suunatud summad):

kontot 70 — maksta olevate preemia- ja töötasusummadega neil juhtudel, kui need võetakse arvesse töötajate keskmise palga

arvutamisel ning lülitatakse palgafondi (näiteks arvestatakse materiaalse ergutamise fondis preemiad, mis töölistele makstakse palgafondi arvel);

rahaliste vahendite kontosid — summadega, mis töötajatele on antud ühekordsete toetustena, puhkekodu- ja sanatooriumituusikute,[122] ravimite jne. eest makstud summadega ning preemiatega, mida ei võeta arvesse töötajate keskmise palga arvutamisel (näiteks leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute juurutamisele kaasaaitamise eest töötajate premeerimise fondi arvel makstavad preemiad);

kontot 13 — esemete maksumusega, mis on kultuurilis-elukondlike ja lasteasutuste jne. sisustamise korras soetatud sotsiaal-kultuuriliste ürituste fondi või mõne muu fondi arvel, mille vahendeid on lubatud selleks otstarbeks kasutada (soetatud esemed võetakse arvele kontol 12, 100%-lise kulumi kirjend tehakse aga kontolt 13);

kontot 78 — kõrgemalseisva organisatsiooni poolt ühe või teise fondi (laiatarbefondi, sovhooside kindlustusfondi jne.) põhimääruse kohaselt ülekantavate summadega.

Käibevahendite juurdekasvuks ja põhikarja moodustamise kuludeks (majandi tugevdamise ja laiendamise fondist) suunatud summadega debiteeritakse kontot 97 ja krediteeritakse vastavalt kontot 85 või 94.

Kultuurilis-elukondlike ja lasteasutuste ülalpidamise kulude finantseerimiseks ettenähtud fondide (mille vahendeid on lubatud selleks otstarbeks kasutada) summad kantakse üle kontole 96 või teistele niisugustele kontodele, kus arvestatakse kõiki selliseid summasid ja kulusid. Ülekandmiskirjend tehakse vastavalt nimetatud summade kasutamisele konto 96 jt. sääraste kontode kreeditis ning konto 87 deebitis.

Kapitaalmahutuste või põhivahendite kapitaalremondi iseloomuga üritusteks ettenähtud fondide summad kantakse vastavate kulude finantseerimise allikana üle kuuluvuse järgi, kuivõrd nimetatud üritustega seotud kulud kuuluvad arvestamisele üldkorras kontodel 33 ja 03.

Kontos nr. 87 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 13, 46, 50, 51, 54, 56, 70, 79, 82, 86, 91, 93, 94, 96;

kreedit-pool kontodega 22, 25, 26, 27, 33, 34, 43, 44, 80, 85, 86, 99.

[122] Vt. viide 121 lk. 175.

Konto nr. 89 «Eelseisvate kulude ja maksete reserv»

Kontol 89 arvestatakse summasid, mis «Raamatupidamisaruannete ja -bilansside määrustikuga»[123] või NSV Liidu Rahandusministeeriumi erilubadega kindlaksmääratud korras reserveeri takse selleks, et eelseisvad kulud arvataks tootmis- või käibekuludesse ühtlaselt.

Eriti lubatakse sellel kontol arvestada:

tööliste (projekteerimisorganisatsioonides tootmispersonali) eelseisvaid korralise puhkuse rahasid;

renditud põhivahenditele rendilepingu kohaselt rentniku kulul tehtava kapitaalremondi eelseisvaid kulusid;

mõnedes tööstus- ja rahvamajandusharudes üks kord aastas makstavaid teenistusvanusetasusid;

põhivahendite jooksva remondi eelseisvaid kulusid, kui seda remonti tehakse aasta kestel ajaliselt ebaühtlaselt;

koos vastava transpordivahendiga põhivahendite hulgas arvel olevate auto- ja trollibussikummide (välis- ja sisekummide ning protektorilintide) kulumi taastamise ja remondi eelseisvaid kulusid. Ministeeriumide ja keskasutuste loal võivad ettevõtted ja organisatsioonid, kelle käsutuses on mitteisemajandavat autotransporti, jätta autokummide taastamise reserv loomata ja kulunud kummide vahetamisel kanda kogu nende maksumus autotranspordi ülalpidamise, tootmis- või käibekuludesse;

hooajalistes tööstusharudes tootmise eeltööde tootmisiseloomuga kulusid.

Tööliste (projekteerimisorganisatsioonides tootmispersonali) korralise puhkuse rahade reserv moodustatakse iga kuu. Reserv arvutatakse töölistele tegelikult arvestatud töötasust protsendiga, mis tuletatakse tööliste puhkusrahade plaanilise aastasumma ja nende plaanilise üldpalgafondi suhtena.

Renditud põhivahendite kapitaalremondi eelseisvad kulud reserveeritakse iga kuu võrdsetes osades, lähtudes selle remondi eelarvelisest maksumusest ja lepingus ettenähtud renditähtajast.

Jooksva remondi reserv (kui remonti tehakse ajaliselt ebaühtlaselt) arvutatakse plaanis selleks ettenähtud assigneeringutest aruandeperioodile langevas summas.

Auto- ja trollibussikummide kulumi taastamise ja remondi eelseisvad kulud reserveeritakse iga kuu ekspluatatsioonis olevate kummide, kaasa arvatud protekteeritud kummide tegeliku läbijooksu andmete alusel, NSV Liidu Rahandusministeeriumi sellekohastes juhistes[124] ettenähtud normide ja korra kohaselt.

Tootmise eeltööde kulude reserv hooajalistes tööstusharudes moodustatakse ministeeriumide ja keskasutuste tööstusharujuhendites ettenähtud korras.

---

[123] Vt. viide 3 lk. 13. Antud küsimust käsitlevad määrustiku §-id 57—60.

[124] Vt. viide 30 lk. 37.

Ülakirjeldatud korras tuletatud reserveerimisele kuuluvad summad kirjendatakse konto 89 kreeditisse ja vastavate kulude arvestamise kontode deebetisse.

Tegelikud kulud ja maksed, mille sooritamiseks varem oli moodustatud reserv, kantakse konto 89 deebetisse. Seega võivad selle konto deebetkirjendid korrespondeerida järgmiste kontode kreeditiga:

70 — töölistele puhkuse aja eest arvutatud töötasusummade osas;

31 — renditud põhivahendite kapitaalremondi maksumuse osas (renditud põhivahenditele lepingu kohaselt rentniku kulul tehtava kapitaalremondi kulud kogutakse esmalt kontol 31, kusjuures konto 89 deebetisse kantakse summad reservi piires);

23 — tsehhides (töökodades) tehtud jooksva remondi maksumuse osas.

Eelseisvate kulude ja maksete reservi analüütilist arvestust peetakse reservide liikide viisi.

Ühe või teise reservi mahakirjendamata jäägi õigsust tuleb perioodiliselt (aasta lõpul aga tingimata) olemasolevate eelarvete, arvutluste jne. andmete põhjal kontrollida ja vajaduse korral seda jääki korrigeerida. Seejuures tuleb silmas pidada, et põhivahenditele ajaliselt ebaühtlaselt tehtava jooksva remondi kulude katmise reservil ei tohi aasta lõpuks jääda saldot: tegelike kuludega võrreldes aasta jooksul ülearu moodustatud reserv tuleb storneerida.

Kontos nr. 89 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 05, 06, 07, 08, 21, 23, 28, 29, 31, 45, 46, 60, 69, 70, 76, 91, 99;

kreedit-pool kontodega 11, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 31, 32, 33, 43, 44, 85, 99.

X OSA

PANGALAENUD JA FINANTSEERIMINE

Käesolev osa on ette nähtud arveldusoperatsioonide arvestamiseks, mis on seotud:

pangalt saadud laenudega;

kapitaalmahutuste, geoloogiliste tööde ja põhikarja moodustamise finantseerimisega;

panga erilaenukonto käivetega;

sihtotstarbeliste ürituste eelarvelise või muudest allikatest finantseerimisega ja viimase arvel tehtud kuludega.

Võlakohustused pangalaenude kohta, mida hoonestajaks olevad ettevõtted saavad kapitaalmahutuste iseloomuga üritusteks, arvestatakse nende põhitegevuse osas (isegi siis, kui kapitaalehituse osakond on eraldatud iseseisvale bilansile). Finantseerimisallikas antakse kapitaalehituse osakonna bilanssi üle korras, mis on kirjeldatud kontode 90 ja 92 kasutamise juhistes.

Konto nr. 90 «Lühiajalised pangalaenud»

Sellel kontol arvestatakse arveldusi pangaga igasuguste laenude alal (välja arvatud laenud kaubakäibe erilaenukontol), mille järele tekib vajadus ettevõtte majandusliku (tootmis-, ehitus-, kaubandusliku jne.) tegevuse käigus. Eriti arvestatakse siin arveldusi laenude alal, mis on saadud:

tooraine, materjalide, kütuse jne. hooajaliste ülenormatiivsete varude tagatisel;

hooajalisteks tootmiskuludeks vastavates tööstusharudes;

lõpetamata ehitustööde kuludeks objektide osas, mille kohta arveldused tellijatega sooritatakse pärast ehituse valmimist (tööettevõtu ehitusorganisatsioonides);

kaupade hooajalise kuhjumise ja ennetähtaegse kohaletoomise krediteerimiseks;

käibe järgi krediteerimisel;

krediteerimiseks teel olevate arveldusdokumentide järgi;

limiteeritud tšekiraamatute ostmiseks, akreditiivide avamiseks, veosekäibe erikontode avamiseks ja täiendamiseks;

arvelduskrediidiks vastastikuste maksete tasaarvestamise alal;

põhivahendite kapitaalremondiks ettenähtud amortisatsioonieraldiste hooajalise puudujäägi katteks;

töötasude maksmiseks.

Krediteerimise ja laenude vormistamise ning kustutamise korda sätivad NSV Liidu Riigipanga ja NSV Liidu Ehituspanga eeskirjad (juhendid).[125]

Lühiajaliste pangalaenude analüütilist arvestust peetakse nende liikide ja sihituste järgi.

Saadud lühiajalised laenud kirjendatakse konto 90 kreeditisse ning kontode 50, 51, 55, 60 jne. deebetisse. Need laenud kustutatakse tavaliselt arvelduskontole laekunud summade (kaubandusorganisatsioonides erilaenukonto) arvel.

Kui põhikarja moodustamise kuludeks aasta kestel omavahenditest ei piisa ja seetõttu selleks on saadud laenu, mis on ümber vormistatud tulevikus saadava kasumi või muude omavahendite

---

[125] Vt. Riigipanga juhendid 29. detsembrist 1961 nr. 1 ja 14. oktoobrist 1967 nr. 8 ning Ehituspanga juhend 21. aprillist 1970 nr. 15.

arvel kustutatavaks pikaajaliseks laenuks, siis sellise laenu võlgnevus aasta lõpuks kirjendatakse (aasta lõpul) konto 90 deebetisse ja konto 92 kreeditisse. Samaaegselt debiteeritakse sama summaga kontot 82 ja krediteeritakse kontot 94.

Kontol 90 arvestatakse ka arveldusi pangaga, mis tulenevad uue tehnika juurutamise ja tootmistehnoloogia parandamise, rahvatarbekaupade tootmise laiendamise ja organiseerimise, elanikkonna elukondliku teenindamise parandamise, uue toodangu väljalaskmise ning toodete kvaliteedi tõstmise, töökindluse ja vastupidavuse suurendamise abinõudeks saadud lühiajalistest laenudest.

Kui need abinõud ei ole seotud kapitaalmahutustega, kantakse nimetatud otstarveteks lühiajaliseks laenuks saadud summad pangaga peetavatesse arveldustesse üldkorras, s. t. konto 90 kreeditisse ning kontode 50, 51, 60 jne. deebetisse. Samaaegselt tehakse nende abinõudega seotud kulude finantseerimise allika moodustamise korras samade summadega kirjend konto 96 kreeditis ja konto 82 deebetis.

Kui aga ülalnimetatud abinõud on kapitaalmahutustega seotud, kirjendatakse saadud summad põhitegevuse raamatupidamises konto 90 kreeditisse ja konto 82 deebetisse ning samaaegselt kapitaalmahutuste raamatupidamises konto 93 kreeditisse ning kontode 50, 51, 60 jne. deebetisse.

Uue tehnika juurutamise, rahvatarbekaupade tootmise laiendamise jms. (vt. eespool) abinõudeks pangalt saadud lühiajalised laenud kustutatakse vastavalt finantsplaanile kas kasumi, toodangu omahinna alandamisest saadava säästu või muude vahendite arvel.

Kustutatud laenusummadega debiteeritakse põhitegevuse raamatupidamises kontot 90 üldkorras, s. t. krediteerides rahaliste vahendite kontosid. Samaaegselt kirjendatakse need summad laenu kasumi arvel kustutamisel kontolt 82 konto 80 deebetisse. (Kontolt 80 kantakse nad maha kasumi jaotamise korras.)

Tähtajaks tasumata laenud arvestatakse eri allkontol.

Eri allkontol arvestatakse ka import- ja kodumaiste seadmete ostmiseks saadud laenude tähtajaks tasumata summad. Kui pank ei ole monteerimiseks antud või teistele organisatsioonidele üleantud seadmete jaoks saadud laenu võlgnevust sisse nõudnud finantseerimise piisamatuse tõttu või muudel põhjustel, arvestatakse ka see võlg nimetatud allkontol.

Lühiajaliste laenudega seotud arveldusi inventeeritakse vastavalt pangalt laenukontode väljavõtete saamisele.

Kontos nr. 90 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 14, 50, 51, 53, 55, 67, 90, 91, 92;

kreedit-pool kontodega 14, 26, 27, 43, 44, 45, 50, 51, 53, 55, 60, 61, 65, 67, 69, 72, 76, 78, 80, 82, 90, 91.

Konto nr. 91 «Kaubakäibe erilaenukonto»

Sellel kontol arvestavad kaubakäibe järgi krediteeritavad kaubandus-, varustus- ja turustusorganisatsioonid summade liikumist sellistel juhtudel pangas avataval erilaenukontol.

Kaubakäibe erilaenukonto kaudu krediteerimise ja vastavate operatsioonide vormistamise kord on kindlaks määratud NSV Liidu Riigipanga juhenditega.[126]

Kirjendid konto 91 deebetis ja kreeditis tehakse ainuüksi Riigipanga väljavõtete alusel.

Kontos nr. 91 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 45, 46, 47, 50, 51, 53, 55, 56, 60, 63, 67, 72, 73, 75, 76, 78, 85, 90, 99;

kreedit-pool kontodega 43, 44, 50, 51, 53, 54, 55, 56, 60, 63, 64, 67, 69, 70, 72, 73, 76, 78, 80, 85, 86, 87, 89, 90, 92, 96, 99.

Konto nr. 92 «Pikaajalised pangalaenud»

Sellel kontol arvestatakse arveldusi, mis on seotud krediteerimiseeskirjade kohaselt pikemaks ajaks (tavaliselt kaheks aastaks või kauemaks) saadud pangalaenudega.

Selliseid laene võib saada:

uue tehnika juurutamise, tootmistehnoloogia mehhaniseerimise ja parandamise, tootmisprotsesside automatiseerimise, seadmete moderniseerimise ning muude, tootmise tehnilise täiustamise ja organiseerimise parandamise ning töö teadusliku organiseerimise abinõudega seotud kuludeks;

rahvatarbekaupade tootmise laiendamise ja organiseerimise ning nende kvaliteedi tõstmise kuludeks;

elanikkonna kultuurilise ja elukondliku teenindamise parandamise kuludeks;

uue toodangu väljalaskmise ning toodete kvaliteedi tõstmise, töökindluse ja vastupidavuse suurendamise abinõudeks;

kapitaalmahutusteks eelarvelise finantseerimise asemel;

kaubandus- ja teiste ettevõtete ehitamiseks, rekonstrueerimiseks ja ümberseadistamiseks, kaubaautomaatide, kaupluste sisseseadete ja külmutusseadmete ülesseadmiseks jne.;

kinovõrgu tihendamiseks.[127]

Kontol 92 arvestatakse ka arveldusi pangaga, mis tulenevad

---

[126] Vt. 14. oktoobri 1964. a. juhend nr. 4 ja 20. septembri 1967. a. juhend nr. 7.

[127] Kinovõrgu tihendamiseks antavate NSV Liidu Riigipanga laenude raamatupidamises kirjendamise korra kohta vt. NSV Liidu Ministrite Nõukogu Kinematograafia Komitee 2. septembri 1969. a. juhiseid nr. 4/442 (NSV Liidu Rahandusministeeriumi 23. veebruari 1970. a. kiri nr. 50).

põhikarja moodustamise kuludeks saadud lühiajaliste laenude pikaajalisteks ümbervormistatud võlgnevusest aasta lõpuks.

Pank annab pikaajalisi laene uue tehnika juurutamise, tootmistehnoloogia mehhaniseerimise ja parandamise, seadmete uuendamise ja moderniseerimise, tootmisprotsesside automatiseerimise, tootmise muul viisil tehnilise täiustamise ja organiseerimise parandamise, rahvatarbekaupade tootmise laiendamise ja organiseerimise ning nende kvaliteedi tõstmise kuludeks tingimusel, et need laenud tasutaks vastavalt kas tootmise arendamise fondi, finantsplaanides ettenähtud summade, krediteeritavate abinõude rakendamisest saadud täiendava kasumi, selleks kinode käsutusse jäetava tulemi jms. summade arvel.

Eespool loetletud abinõudega seotud kulud arvestatakse kontol 96, kui need ei ole seotud kapitaalmahutustega, vastasel juhul aga kontol 33. Seega tuleb saadud pikaajalisi laene arvestada mitte üksnes pangaga peetavate arvelduste hulgas, vaid ka kui vastavate kulude finantseerimise allikat.

Järelikult, kui pikaajaliste laenude arvel tehtavad kulud ei ole seotud kapitaalmahutustega, arvestatakse saadud summad pangaga peetavate arvelduste hulgas üldkorras, s. t. krediteerides kontot 92 ning debiteerides kontosid 50, 51, 60 jne., olenevalt väljavõetud summade sihtotstarbest. Samaaegselt tehakse nendesamade summadega kirjend konto 96 kreeditis ja konto 82 deebetis.

Kui aga pikaajaliste laenude arvel tehtavad kulud on kapitaalmahutustega seotud, kirjendatakse saadud laenud põhitegevuse raamatupidamises konto 92 kreeditisse ja konto 82 deebetisse ning samaaegselt kapitaalmahutuste raamatupidamises konto 93 kreeditisse ning kontode 50, 51, 60 jne. deebetisse.

Kapitaalmahutuste osas võib eelarvelise finantseerimise asemel saada pikaajalisi laene nii tegutsevate ettevõtete rekonstrueerimiseks ja laiendamiseks ning muudeks selletaolisteks kapitaalmahutusteks kui ka uute ettevõtete ehitamiseks. Need laenud kustutatakse kindlaksmääratud tähtaegadel pärast vastavate objektide ekspluatatsiooni andmist kasumi, põhivahendite täielikuks taastamiseks ettenähtud amortisatsioonifondi ja teiste finantsplaanis ettenähtud summade arvel.

Nimetatud laenude saamine, välja arvatud uute ettevõtete ehitamiseks antavad pangalaenud, kirjendatakse raamatupidamises korras, mis on eespool kirjeldatud kapitaalmahutusteks suunatud muude pikaajaliste laenude suhtes.

Uute ettevõtete ehitamiseks eelarvelise finantseerimise asemel saadud pikaajalised laenud näidatakse põhitegevuse bilansis alles objektide ehituse lõpuleviimisel. Selle ajani võetakse saadud laenud arvele kapitaalmahutuste bilansis, kirjendades vastavad summad konto 93 kreeditisse ning kontode 50, 51, 60 jne. deebetisse, olenevalt pangast väljaantud summade sihtotstarbest. Konto 93

arvestusregistrites arvestatakse nimetatud summad spetsiaalselt selleks avataval allkontol «Riiklikus plaanis ettenähtud kapitaalmahutuste finantseerimine pikaajaliste laenude arvel».

Pärast uue ettevõtte üksikute objektide käikulaskmist ja ekspluatatsiooni andmist ning nende inventarimaksumuse mahakandmist Ehituspanga pikaajaliste laenude arvel finantseerimise vähendamiseks, võetakse need objektid ja laenud põhitegevuse bilanssi. Objektid arvatakse põhivahendite koostisse konto 85 kreeditist, laenud kirjendatakse aga konto 92 kreeditisse ja konto 82 deebetisse.

Põhikarja moodustamise kuludeks pangast saadud lühiajalise laenu pikaajaliseks ümbervormistatud võlgnevus kirjendatakse konto 92 kreeditisse ja konto 90 deebetisse. Samaaegselt tehakse sama summaga kirjend konto 94 kreeditis ja konto 82 deebetis.

Kustutatud pikaajalised laenud, olenemata nende sihitusest, kantakse konto 92 deebetisse üldkorras, s. t. krediteerides rahaliste vahendite kontosid. Samaaegselt kirjendatakse konto 82 deebetis arvelevõetud summad sellelt kontolt:

konto 80 deebetisse — kasumi arvel kustutatud summadega;

konto 87 (allkonto 87-3) deebetisse — tootmise arendamise fondi arvel kustutatud summadega;

konto 86 deebetisse — põhivahendite täielikuks taastamiseks ettenähtud amortisatsioonifondi arvel kustutatud summadega;

konto 73 deebetisse — käibemaksu arvel kustutatud summadega.

Analüütilises arvestuses näidatakse konto 92 saldo saadud krediitide liikide järgi vastavalt nende sihitusele.

Kontos nr. 92 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 51, 54, 82, 91, 93;

kreedit-pool kontodega 27, 33, 50, 51, 60, 69, 73, 80, 82, 90.

Konto nr. 93 «Kapitaalmahutuste finantseerimine»

Sellel kontol arvestatakse riiklikus plaanis ettenähtud, samuti üle riikliku plaani NSV Liidu valitsuse poolt lubatud eriallikate arvel teostatava kapitaalehituse ja põhivahendite soetamise finantseerimist.

Kapitaalehitust ja põhivahendite soetamist finantseeritakse NSV Liidu Ehituspanga või NSV Liidu Riigipanga kaudu kas finantseerimis-, arveldus- või vastavatel juhtudel eelarvelistelt kontodelt.

Nii tegutsevate ettevõtete rekonstrueerimiseks ja laiendamiseks kui ka uute ettevõtete ehitamiseks võidakse ettenähtud juhtudel eelarvelise finantseerimise asemel anda pikaajalist laenu (NSV Liidu Ehituspanga krediiti).

Arvestusregistrites arvestatakse kapitaalmahutuste finantsee-

rimise summade liikumist selle eri liikide järgi järgmistel konto 93 allkontodel:

93-1 «Riiklikus plaanis ettenähtud kapitaalmahutuste finantseerimine»,

93-2 «Kapitaalmahutuste finantseerimine mittetsentraliseeritud allikate arvel»,

93-3 «Muud kapitaalmahutuste finantseerimise allikad».

Riiklikus plaanis ettenähtud kapitaalmahutuste finantseerimise allikateks on summad, mis selleks otstarbeks vastavast pangast saadakse nii omavahendite (põhivahendite täielikuks taastamiseks ettenähtud amortisatsioonifondi, kasumi ja teiste finantseerimisplaanis ettenähtud summade) ning eelarveliste assigneeringute arvel kui ka pikaajalise krediteerimise korras eelarvelise finantseerimise asemel.

Riiklikus plaanis ettenähtud kapitaalmahutuste finantseerimist hoonestajate omavahenditega (põhivahendite täielikuks taastamiseks ettenähtud amortisatsioonifond, kasum ja teised finantseerimisplaanis ettenähtud summad) kustutatavate pikaajaliste laenude arvel arvestatakse konto 93 arvestusregistrites eri allkontol «Riiklikus plaanis ettenähtud kapitaalmahutuste finantseerimine pikaajaliste laenude arvel». Ettevõtte põhitegevuse bilansis arvestatakse pangalaenude kasutamist kontol 82.

Kui pank annab riiklikus plaanis ettenähtud kapitaalmahutuste finantseerimiseks summasid välja pikaajaliste laenudena (eelarvelise finantseerimise asemel), arvestatakse ka nende summade liikumine konto 93 eri allkontol «Riiklikus plaanis ettenähtud kapitaalmahutuste finantseerimine pikaajaliste laenude arvel».

Üle riikliku plaani tehtavate kapitaalmahutuste finantseerimise allikateks on tavaliselt ergutus- ja erifondid, sihtfinantseerimine ja sihtlaekumised (vt. kontode 87 ja 96 kasutamise juhiseid), vastavate põhivahendite likvideerimisest ja müügist laekunud summad jne., samuti sellisteks kapitaalmahutusteks saadud pangalaenud.

Kapitaalmahutuste finantseerimiseks moodustatavad teised allikad peale mainitute arvatakse «Kapitaalmahutuste finantseerimise muude allikate» hulka.

Nendeks on:

ehitustel ekspluateeritavate omade põhivahendite amortisatsioonieraldised ja nende likvideerimisest laekunud summad (vähendatult likvideerimiskulude võrra);

tööettevõtuorganisatsioonidele rendile antud ajutiste tiitliliste hoonete ja ehitiste amortisatsioonieraldised (välja arvatud ehituse vajadusteks kasutatavad rööpmeteta teed, ehituse territooriumi piirded ja kõnniteed, millelt amortisatsioonieraldisi ei arvutata). Nimetatud amortisatsioonieraldiste arvel tasutakse ehituse põhivahendite kapitaalremondi kulud, ülejäänud summad jäävad aga kapitaalmahutuste finantseerimise allikaks ehituse koondeelarves

(finants-eelarvelises koondarvestuses) ettenähtud tagastuvate summadena;

hoonestaja poolt koondeelarve (finants-eelarvelise koondarvestuse) assigneeringute arvel soetatud põhivahendite likvideeritud objektide mittetäielikult amortiseeritud osa, mis arvatakse käikulastavate kapitaalehituse objektide inventarimaksumusse;

iseseisva bilansiga ehituste kasum;

lõplikult pooleli jäetud ja maha kanda lubatud ehitusobjektide lammutamisest saadud materiaalsete väärtuste maksumus;

teistelt ettevõtetelt ja organisatsioonidelt tasuta saadud materiaalsete väärtuste ja teenuste maksumus;

summad, mis hoonestajad on saanud teistelt organisatsioonidelt kapitaalkulude koopereerimise korras vastavalt nende organisatsioonide kinnitatud finantsplaanidele;

teistelt organisatsioonidelt üle võetud ehitusobjektide finantseerimine;

geoloogiliste töödega kaasneval kaevandamisel leitud maavarade realiseerimise tulem (kui need summad ei ole juba plaanis arvestatud riiklikus plaanis ettenähtud kapitaalmahutuste finantseerimise allikana);

summad, mis jooksval aastal on tööettevõtuorganisatsioonidelt laekunud eelmistel aastatel käikulastud objektidel tehtud tööde maksumuse liialduste kompenseerimiseks. Rahasummad, mida pangad on tööettevõtuorganisatsioonide arvelduskontodelt sisse nõudnud juurdekirjutuste hüvitamiseks (nii aruandeaastal kui ka eelmistel aastatel tehtud tööde osas), hoonestajad kannavad pangast väljavõetud kapitaalmahutuste finantseerimise summade vähendamiseks, kärpides ühtlasi lõpetamata ehitustööde (või aruandeaastal lõpetatud ehitusobjektide) kulusid.

Valitsuse määruste ja korraldustega muudetud hindade ja tariifide tõttu seadmete ja kaubaliste materiaalsete väärtuste maksumusele lisatud juurdehindlussummad, mis loetakse kapitaalmahutuste finantseerimise allikaks, arvatakse samuti «Muude allikate» hulka.

Allkonto 93-1 krediteerimisel tsentraliseeritud kapitaalmahutuste korras pangast väljavõetud (sularahas, hankijate arveid tasudes ja maksekorraldustega) summadega, peale pikaajaliste laenude arvel saadud summade, debiteeritakse kontosid 50, 51, 60 jne., olenevalt sellest, mis otstarbeks pank need summad välja andis.

Uute ettevõtete ehitamiseks ning tegutsevate ettevõtete laiendamiseks ja rekonstrueerimiseks eelarvelise finantseerimise asemel saadavate pikaajaliste laenude arvel pangast väljavõetud summad võetakse ehituse arvele vastavalt nende operatsioonide põhitegevuse raamatupidamises kirjendamisele (vt. konto 92 kasutamise juhiseid), krediteerides kontot 93 ning debiteerides kontosid 50, 51, 60 jne., kui tsentraliseeritud kapitaalmahutuste finantseerimine panga kaudu.

Vastavate fondide ning sihtfinantseerimise ja sihtlaekumiste arvel panka kapitaalmahutuste erikontole plaaniväliste kapitaalmahutuste finantseerimiseks sissemakstud summad kantakse põhitegevuse summade kulutamise korral allkonto 93-2 kreeditisse ja konto 79 eri allkonto «Üleantud finantseerimisallikad» deebetisse juhtudel, kui kapitaalmahutused arvestatakse iseseisval bilansil (vt. kontode 54 ja 79 kasutamise juhiseid).

Kapitaalmahutuste erikontolt kulutatud summad, samuti summad, mis on kokkuleppel ettevõtet teenindava Ehituspanga filiaaliga sellelt kontolt üle kantud kapitaalehituse osakonna arveldus- (jooksvale) kontole selleks, et tasuda eelarves ehituse tehnilise järelevalve ülalpidamiseks ning hankijatega ja transpordiorganisatsioonidega arvlemiseks ettenähtud ja muid kooskõlastatud kulusid, tuleb vormistada vastastikuste teatistega (aviisidega).

Kontot 79 pangast väljavõetud summadega krediteerides debiteeritakse vastavate kululiikide või rahaliste vahendite kontosid (07, 33, 50, 51, 60 jne.).

Majandisiseseid arveldusi sisaldavate kirjendite võrdlemine ja lahkarvamuste lahendamine tuleb lõpule viia enne raamatupidamise kuubilansi esitamise tähtaega. Üks kord kvartalis vormistatakse nende kirjendite võrdlemise tulemused kahepoolse aktiga. Majandisiseste arvelduste reguleerimata summade bilanssi jätmist käsitletakse kui bilansi ebaõiget koostamist.

Kui kapitaalmahutused arvestatakse põhitegevuse bilansis, s. t. bilansi aktiva ja passiva osas «Г», krediteeritakse kontot 54 ning debiteeritakse kontosid 60, 50, 69 jt. sedamööda, kuidas tasutakse tehtud tööde ja hankijate arveid (viimaseid ostetud materjalide, seadmete, masinate, transpordivahendite jne. eest), samuti raha saamisel «Ehituse finantseerimise eeskirjade»[128] kohaselt töötasu maksmiseks majanduslikul teel tehtavatel ehitustöödel töötavatele isikutele.

Ühtlasi kantakse kapitaalmahutuste pangakontolt ülekantud summad fondide või sihtfinantseerimise ja sihtlaekumiste kontode (87, 95 jt.) deebetisse ning konto 93 (allkonto 93-2) kreeditisse.

Kooperatiivsetelt (ühiskondlikelt) organisatsioonidelt pikaajalise järelmaksuga ostetud põhivahendid, mille eest osaliselt või tervenisti tasutakse kapitaalehituse summade arvel, arvestatakse kapitaalehituse raamatupidamises ostuhinnaga.

Sel puhul arvestatakse võlgu jäänud summa tööstusettevõtte põhitegevuses arvestushinna ulatuses kontol 74 (vt. kontode 74 ja 81 kasutamise juhiseid). Samaaegselt võetakse ostetud põhivahendid põhitegevuse bilansis arvele sel teel, et suurendatakse põhikirjafondi korrespondeerivalt kontoga 01 nende eest makstud summa ning kapitaalmahutuste raamatupidamises arvestatud kohaletoomise ja ülesseadmise kulude ulatuses, millele lisatakse

[128] Vt. viide 42 lk. 55. Antud küsimust käsitlevad eeskirjade punktid 25 ja 33.

veel nende objektide maksedokumentides näidatud kulum (täieliku taastamise osas). Kulumi summaga krediteeritakse kontot 02.

Allkontot 93-3 kapitaalmahutuste finantseerimise muude allikate summadega krediteerides debiteeritakse:

kontot 86 — kapitaalremondiks ettenähtud amortisatsioonifondi summadega selles osas, mille ulatuses seadmete remontimise asemel osutus otstarbekamaks osta uued seadmed (kui kapitaalmahutused arvestatakse põhitegevuse bilansis);

kontot 86 — ehituse põhivahendite amortisatsioonisummadega;

kontot 85 — ehituse põhivahendite likvideerimisest laekunud summadega;

kontot 99 — ehituse eelmiste aastate kasumiga;

kontot 07 — kõrvalsaadusena või tasuta saadud materiaalsete väärtuste maksumusega, seadmete või ehitusmaterjalide juurdehindluse (valitsuse otsuste põhjal) summadega;

kontot 96 — ehitusest koopereerimise korras osavõtvatelt teistelt organisatsioonidelt saadud summadega.

Kapitaalmahutusi põhitegevuse bilansis arvestamisel võib allkonto 93-3 kreeditis kirjendeid teha põhiliselt ainult korrespondeerivalt kontode 86 ja 07 deebetiga.

Konto 93 allkontosid debiteeritakse summadega, mis selleks ettenähtud korras ja tähtaegadel kantakse maha kapitaalmahutuste finantseerimise allikate arvel. Nendeks on: lõpuleviidud kapitaalmahutuste kulud (sel puhul krediteeritakse kontot 34); kapitaalmahutuste finantseerimise korras pangalt saadud summade vähendamiseks samasse laekunud, sisse makstud või üle kantud summad jne.

Analüütilist arvestust peetakse: allkontol 93-1 — tsentraliseeritud kapitaalmahutusi finantseerivate pangaasutuste viisi; allkontol 93-2 — pangaasutuste järgi, kus hoitakse mittetsentraliseeritud kapitaalmahutuste finantseerimiseks ettenähtud summad; allkontol 93-3 — kapitaalmahutuste finantseerimise muude allikate liikide järgi.

Kontos nr. 93 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 14, 34, 46, 51, 55, 64, 71, 73, 76, 79, 85, 96;

kreedit-pool kontodega 07, 08, 12, 14, 24, 27, 30, 31, 33, 34, 50, 51, 55, 60, 61, 64, 69, 70, 71, 73, 76, 78, 79, 85, 86, 87, 92, 96, 99.

Konto nr. 94 «Põhikarja moodustamise finantseerimine»

Sellel kontol arvestatakse sovhoosides ja teistes ettevõtetes ning organisatsioonides põhikarja moodustamise kulude finantseerimiseks ettenähtud summade liikumist.

Põhikarja moodustamise kulusid finantseeritakse ettevõtete ja

organisatsioonide omavahendite, sovhoosides ja teistes riiklikes põllumajandusettevõtetes peale selle aga puudujäävas osas ka Riigipanga laenude arvel.

Põhikarja moodustamise kulude finantseerimise ja krediteerimise kord on kindlaks määratud NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Riigipanga ja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi 12. juuli 1967. a. juhendis nr. 233/1616/262-2 «Põhikarja moodustamise kulude finantseerimisest ja krediteerimisest sovhoosides ja teistes riiklikes põllumajandusettevõtetes».

Põhikarja moodustamise kulude finantseerimiseks ettenähtud omavahenditeks on:

täiskasvanud tööloomade (välja arvatud härjad ja põdrad) amortisatsioonieraldised;

laekumised (bilansilise maksumuse järgi) põhivahendite hulgast väljalangenud (välja arvatud lõpnud ja tasuta üle antud) täiskasvanud produktiivloomade eest;

täiskasvanud tõu- ja mittetõuhobuste ning muude tööloomade müügist ja väljapraakimisest tegelikult saadud summad;

põhikarjast väljapraagitud tööhärgade bilansiline maksumus;

muud selleks otstarbeks finantsplaanides ettenähtud omavahendid.

Riigipank annab sovhoosidele ja teistele riiklikele põllumajandusettevõtetele põhikarja moodustamise kuludeks lühiajalisi laene siis, kui selleks otstarbeks aasta algusest möödunud aja jooksul ettenähtud omavahenditest (kaasa arvatud eelmistel aastatel kasutamata jäänud summad) ei piisa.

Vastavalt sellele debiteeritakse konto 94 krediteerimisel:

kontot 85 — põhikarjast väljapraagitud produktiivloomade bilansilise maksumusega; tööloomade maksumusega tõu- ja mittetõuhobuste ning muude tööloomade müügist ja väljapraakimisest tegelikult saadud summade ulatuses; põhikarja kuulunud täiskasvanud loomade lõppemises süüdi olevatelt isikutelt laekunud hüvitussummadega;

kontot 86 (allkontot 86-1) — hobustelt, kaamelitelt, eeslitelt ja teistelt tööloomadelt arvutatud amortisatsioonisummadega;

kontot 87 — põhikarja moodustamise kulude finantseerimiseks tegelikult kasutatud majandi tugevdamise ja laiendamise fondi ning muude erifondide summadega.

Aasta kestel omavahendite vähesuse tõttu Riigipangalt põhikarja moodustamise kuludeks saadud lühiajalised laenud arvestatakse kontol 90. Kui need laenud enne aasta lõppu kustutatakse, debiteeritakse kontot 90.

Aasta lõpuks Riigipangale tasumata jäänud lühiajaliste laenude võlg kantakse aasta lõpul kontolt 90 üle kontole 92. Samaaegselt kantakse pikaajalise laenu summa konto 82 deebetisse ja konto 94 kreeditisse. Nimetatud laenud kustutatakse selleks ettenähtud tähtaegadel sovhooside ja teiste riiklike põllumajandus-

ettevõtete kasumi ja muude omavahendite arvel, puudujäävas osas aga — eelarvest antavatest assigneeringutest.

Kontol 35 arvestatud põhikarja moodustamise kulud kirjendatakse aasta lõpul konto 94 deebetisse sellel kontol olevate summade piires.

Kontos nr. 94 korrespondeerib
deebet-pool kontoga 35;
kreedit-pool kontodega 82, 85, 86, 87.

Konto nr. 95 «Geoloogiliste tööde finantseerimine»

Sellel kontol arvestatakse geoloogiliste tööde finantseerimise summasid, mis on pangast saadud tehtud tööde arvete järgi ja avansina nende tööde hooajaliste kulude katteks.

Tehtud geoloogiliste tööde arvete järgi pangast saadud summad arvestatakse lahus hooajaliste kulude katteks väljaantud aastasisestest avanssidest.

Kontot 95 kasutavad iseseisvale bilansile eraldatud geoloogide salgad ja ekspeditsioonid. Sellistele salkadele ja ekspeditsioonidele avab pank kõrgemalseisvate organisatsioonide loal peale arvelduskonto veel vastavate tööde finantseerimise konto.

Kontot 95 krediteeritakse summadega, mis on laekunud arvelduskontole Ehituspangalt viimase poolt tasumiseks vastuvõetud tööarvete järgi või avansina.

Tehtud geoloogiliste tööde eest tasub Ehituspank kuuarvete järgi, millele lisatakse aktid nende tööde mahu kohta, kuu esimeses ja teises dekaadis tehtud tööde eest aga vahearvete järgi, millele nimetatud akte ei lisata. Vahearvete järgi väljamakstud summade tasaarvestus tehakse täielikult kuuarvete tasumisel.

Kontot 95 debiteeritakse kontol 36 arvestatud tehtud tööde maksumusega, tagastuvate finantseerimissummadega jne.

Geoloogide salgad (ekspeditsioonid), kellel ei ole iseseisvat bilanssi ega pangas geoloogiliste tööde finantseerimise kontosid, peavad tehtud tööde kohta arveldusi oma kõrgemalseisva organisatsiooniga ja arvestavad neid arveldusi kontol 78 (eri allkontol «Geoloogiliste tööde finantseerimine»). Näiteks maksenõuete saatmisel valitsusele või esitamisel panka inkassoks koos tehtud geoloogiliste tööde aktidega kirjendavad geoloogide salgad ja ekspeditsioonid nende tööde maksumuse konto 45 deebetisse ja konto 78 kreeditisse. Esitatud arvete tasumisel krediteerivad nad kontot 45 ja debiteerivad rahaliste vahendite kontosid, kandes samaaegselt lõpetatud geoloogiliste tööde kulud konto 78 deebetisse ja konto 36 kreeditisse.

Kontos nr. 95 korrespondeerib
deebet-pool kontodega 14, 36;
kreedit-pool kontodega 51, 55, 78, 79.

Konto nr. 96 «Sihtfinantseerimine ja sihtlaekumised»

Sellel kontol arvestatakse eelarvelisi assigneeringuid ja muid summasid, mis on ette nähtud teatud sihtotstarbelisteks üritusteks, ja nende summade arvel tehtavaid kulusid.

Sihtotstarbelisi üritusi võib ette võtta eelarveliste assigneeringute, ergutus- ja erifondide, sihtlaekumiste, kasumi ning tootmis- ja käibekulude arvel.

Sihtfinantseerimise ja sihtlaekumiste allikad, nende sihitused ja kasutamise kord määratakse kindlaks NSV Liidu valitsuse määruste ja korraldustega ning NSV Liidu Rahandusministeeriumi juhenditega.

Sihtfinantseerimise summasid ja sihtlaekumisi ei tohi kulutada ebasihipäraselt, samuti on keelatud teiste summade kasutamine sihtsummadest tasutavateks vajadusteks.

Sihtsummade ja nende arvel tehtavate kulude analüütilist arvestust peetakse nende sihituste ja laekumisallikate lõikes.

Alljärgnevas kirjeldatakse kontol 96 arvestatavate sihtfinantseerimise ja sihtlaekumiste eri liikide arvestamise korda.

1. Lasteasutuste (lasteaedade ja -sõimede) ülalpidamine eelarvelise finantseerimise, lastevanemate summade, ergutus- ja erifondidest eelarvete kohaselt eraldatud summade ning ametiühinguorganisatsioonide summade arvel.

Konto 96 kreeditis arvestatakse summad, mis on tegelikult saadud eelarvelise finantseerimise korras, ametiühinguorganisatsioonidelt, ettevõtete ergutusfondidest ja muudest allikatest, samuti lastevanematelt võetavad summad.

Konto 96 deebetisse ja konto 29 kreeditisse kirjendatakse iga kuu lasteasutuste ülalpidamiseks kuu jooksul tehtud kulud.

2. Kultuur-hariduslike asutuste ja pioneerilaagrite majanduslik teenindamine finantsplaanis ettenähtud kasumi, ergutus- ja erifondidest eraldatud summade jne. arvel.

Konto 96 kreeditisse kirjendatakse sihtlaekumised ergutus- ja erifondidest (ettevõtte- või organisatsioonifondist jt.), ametiühingu- ja teistelt organisatsioonidelt tegelikult saadud summad, kasum finantsplaanis selleks otstarbeks ettenähtud ulatuses ning lastevanematelt laekuvad summad.

Konto deebetisse kirjendatakse iga kuu konto 29 kreeditist selle kuu tegelikud kulud kultuur-hariduslike asutuste ja pioneerilaagrite majanduslikuks teenindamiseks.

3. Teaduslikud uurimused ja leiutustegevus eelarvelise finantseerimise, kõrgemalseisvate organisatsioonide ja muude summade arvel. Kulutused ettevõtete oma jõududega ja oma vajadusteks tehtavateks teaduslikeks uurimusteks, mis annavad efekti planeeritaval aastal, nähakse ette tehase (majandi) üldkulude eelarvetes ning kontol 96 ei arvestata.

4. Kaadri ettevalmistamine ja insener-tehniliste töötajate kva-

lifikatsiooni tõstmine eelarvelise finantseerimise korras või kõrgemalseisvate organisatsioonide poolt antavate summade ja muude allikate arvel. Ettevõtete kulud kursustele ja kaadri ettevalmistamiseks omavahendite arvel planeeritakse ja arvestatakse tootmismis- või käibekulude hulgas.

Sihtfinantseerimise arvel tehtud kulud kantakse konto 96 deebetisse.

5. Elektriseadmete võimsusteguri suurendamise abinõud ja elektrimajanduse ratsionaliseerimine.

Tööstusettevõtetel ning raudtee liiniettevõtetel (tootmis- ja majandusettevõtetel) on õigus kulutada peale kapitaalmahutuste plaanis ettenähtud assigneeringute kuni 50% elektriseadmete võimsusteguri (koosinus φ) eest rakendatavate tariifivähendite ja -lisandite vahest selle teguri suurendamise abinõudele ja elektrimajanduse ratsionaliseerimiseks.

Nimetatud abinõudeks eraldatud summad kantakse konto 96 kreeditisse ja konto 80 deebetisse.

Analüütilises arvestuses peetakse neiks otstarveteks laekunud summade arvestust iga aasta kohta eraldi. Kahe aasta jooksul kasutamata jäänud summad kantakse liidulise eelarve tuludesse.[129]

Tarbijate suhtes elektriseadmete võimsusteguri (koosinus φ) arvel tariifivähendite ja -lisandite rakendamise tulemusena saadud summade energeetikavalitsustes kasutamise ja arvestamise kord on ette nähtud NSV Liidu Rahandusministeeriumi 30. mai 1958. a. kirjas nr. 153. Energeetikavalitsustes peetakse elektriseadmete võimsusteguri eest rakendatavate elektrienergia tariifide vähendite ja lisandite arvestust kontol 46 (allkontol «Tariifivähendid ja -lisandid koosinus φ eest»).

Tariifilisandite summad, mis on eraldatud vastavate abinõude rakendamiseks energeetikavalitsuste poolt, kantakse konto 96 kreeditisse ja konto 46 (allkonto «Tariifivähendid ja -lisandid koosinus φ eest») deebetisse.

6. Elamute, koolieelsete lasteasutuste ja pioneerilaagrite ehitamine üleplaanilise kasumi või toodangu omahinna alandamisest saadava üleplaanilise säästu kuni 30-protsendiliste eraldiste arvel.

Nende summade eraldamise, kasutamise ja arvestamise kord on ette nähtud NSV Liidu Rahandusministeeriumi kirjades 31. jaanuarist 1958 nr. 42 ja sama aasta 10. aprillist nr. 103.

7. Laekumised liigsete ja mittekasutatavate põhivahendite müügist.

Kooskõlas «Sotsialistliku riikliku tootmisettevõtte põhimäärusega»[130] jäävad põhivahendite hulka kuuluvate materiaalsete

---

[129] Osa 12 § 25.

[130] Vt. viide 16 lk. 23. Antud küsimust käsitleb põhimääruse punkt 21.

väärtuste müügist saadud summad ettevõtte käsutusse, kes suunab need kapitaalmahutusteks üle aastaplaani.

Põhivahendite hulka kuuluvate liigsete, antud ettevõttes mittekasutatavate materiaalsete väärtuste müügist saadud summad arvestatakse kontol 85. Seejuures kantakse müügist laekunud summa, millest müügiga seotud kulud on maha arvatud, konto 96 kreeditisse ja konto 85 deebetisse.

Sellised kirjendid tehakse ka liigsete, antud ettevõttes mittekasutatavate seadmete, transpordivahendite ja põhivahenditena arvestatavate aparaatide likvideerimisest (koostisosadeks lammutamise teel) laekunud summadega (likvideerimisest saadud materiaalsete väärtuste või vanametalli võimaliku kasutamise või võimaliku realiseerimise hindadega).

Nimetatud summade kapitaalmahutuste finantseerimiseks kasutamisel krediteeritakse kontot 93 (allkontot 93-3) ja debiteeritakse kontot 96.

8. Teadusliku uurimise ja konstrueerimise organisatsioonide isemajandavate osade materiaal-tehnilise baasi laiendamine ja tugevdamine, seadmete ja materjalide soetamine tellijatele lepingute alusel tehtud ja üleantud teaduslikest uurimistöödest saadava kasumi 75% arvel (vt. NSV Liidu Rahandusministeeriumi 5. mai 1967. a. kiri nr. 138).

9. Töötajate premeerimine uue tehnika loomise ja juurutamise eest selleks vastavate ettevõtete käsutusse jäävate eraldiste või kõrgemalseisva organisatsiooni poolt ülekantud summade arvel.

Ettevõtted ja organisatsioonid kirjendavad ülalnimetatud preemiateks eraldatavad summad tootmis- või käibekuludesse (tööstusettevõtted — tootmisvälistesse kuludesse, ehitus-, geoloogia-, projekteerimis- ja teadusliku uurimise organisatsioonid — lisakuludesse jne.). Seejuures kirjendatakse ministeeriumile (keskasutusele) tsentraliseeritud preemiafondi moodustamiseks ülekantavad summad konto 96 deebetisse.

Summad, mis kõrgemalseisvad organisatsioonid on üle kandnud preemiate maksmiseks, arvestatakse ettevõtetes ja organisatsioonides samuti konto 96 kreeditis, väljamakstud summad kantakse aga sama konto deebetisse.

Ettevõtete ja organisatsioonide töötajaid premeeritakse uue tehnika loomise ja juurutamise eest ettevõtete ja organisatsioonide käsutusse jäävatest summadest korras ja suuruses, mis on ette nähtud NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö ja Töötasu Komitee ning ÜAÜKN-i poolt kinnitatud põhimääruses.[131]

10. Töötajate premeerimine eksporttoodangu hankimise eest. Neid preemiaid maksavad teatud liiki tooteid ekspordiks hankivad ettevõtted vastavate juurdearvestuste arvel, mis toodangu välja-

[131] Vt. lk. 174 punkt 10.

mishindadele lisatakse NSV Liidu väliskaubanduse organisatsioonidele või peahankijaks olevatele ministeeriumidele (keskasutustele) esitatavates maksenõuetes (allhankijad — tellijaks olevatele ettevõtetele esitatavates arvetes). Eksporttoodangu väljamishindade juurdearvestuste summasid, mida ettevõtted ja organisatsioonid on saanud preemiafondi moodustamiseks, ei arvata toodangu realiseerimise tulemi hulka.

Saadud juurdearvestuste summad kantakse konto 96 kreeditisse ja arveldus- (erilaenu-) konto deebetisse.

Eksporttoodangu hankimise eest premeerimise fondi loomise ja kasutamise kord on ette nähtud selle fondi põhimääruses.[132]

11. Premeerimine ehitusobjektide ja tootmisvõimsuste käikulaskmise eest.

Tellijad ning tööettevõtu- ja projekteerimisorganisatsioonid arvestavad preemiaid, mida tellijate kulul makstakse ehitus-montaaži- ja projekteerimisorganisatsioonide töötajatele ehitusobjektide ja tootmisvõimsuste käikulaskmise eest, vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö ja Töötasu Komitee, NSV Liidu Riikliku Ehituskomitee ning ÜAÜKN-i presiidiumi määrusega kinnitatud põhimäärusele.[133]

*

Ühtede või teiste ürituste finantseerimise allikana saadud sihtotstarbelised summad kirjendatakse konto 96 kreeditisse.

Kontot 96 krediteerides tehakse korrespondeerivad kirjendid, olenevalt sellest, milliste summade arvel nimetatud sihtfinantseerimise või sihtlaekumiste allikad moodustati, järgmistel kontodel:

konto 87 deebetis — kui need allikad moodustati ergutus- ja erifondide arvel;

konto 80 deebetis — kui need allikad moodustati kasumi arvel;

konto 76 deebetis — kui need allikad moodustati lastevanematelt lasteasutuste ülalpidamiseks laekuvate summade arvel;

konto 78 deebetis — kui need allikad moodustati kõrgemalseisvatelt organisatsioonidelt saadud summade arvel;

tootmis- või käibekulude kontode deebetis — kui need allikad moodustati vastavate kulude arvel;

rahaliste vahendite kontode deebetis — kui need allikad moodustati eelarvelise finantseerimise korras ja ametiühingu- või teistelt organisatsioonidelt saadud summade arvel.

---

[132] Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö ja Töötasu Komitee ning ÜAÜKN-i sekretariaadi 8. detsembri 1964. a. määrusega nr. 566/33; muudetud ja täiendatud samade organite 30. novembri 1967. a. määrusega nr. 519/34. Avaldatud nimetatud komitee 1968. a. bülletäänis nr. 2, lk. 24.

[133] Põhimäärus on kinnitatud nimetatud organite 17. oktoobri 1968. a. määrusega nr. 331/П-23, osaliselt muudetud ja täiendatud samade organite 17. oktoobri 1969. a. määrusega nr. 418/122/П-20. Avaldatud Töö ja Töötasu Komitee 1970. a. bülletäänis nr. 1, lk. 3.

Konto 96 deebetisse ja vastavate kontode kreeditisse kirjendatakse ühtedele või teistele üritustele kulutatud summad, välja arvatud kulud kapitaalmahutuste iseloomuga üritustele, mis arvestatakse üldkorras nagu teisedki kapitaalmahutused. Nende kulude tegemisel kantakse viimastega võrdsed summad ühtlasi sihtotstarbeliste ürituste finantseerimise allikatest üle kapitaalmahutuste finantseerimise allikatesse.

Kontos nr. 96 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 12, 13, 26, 29, 36, 46, 49, 50, 51, 54, 55, 56, 60, 61, 63, 69, 70, 71, 73, 76, 78, 79, 82, 86, 91, 93;

kreedit-pool kontodega 05, 07, 43, 44, 46, 50, 51, 54, 55, 56, 60, 61, 64, 69, 73, 76, 79, 80, 81, 82, 85, 86, 87, 93, 99.

XI OSA

FINANTSTULEMUSED

Käesoleva osa kontod on ette nähtud tulevaste aruandeperioodide tulude ning ettevõtete ja organisatsioonide töö finantstulemuste arvestamise operatsioonide kirjendamiseks.

Konto nr. 98 «Tulevaste perioodide tulud»

Sellel kontol arvestatakse summasid, mis on saadud aruandeperioodil, kuid tegelikult kuuluvad eelseivatesse perioodidesse. Sellisteks summadeks on: ettesaadud rent ja korteriüür, kommunaalteenuste tasu, kaubaveo tasu, reisijateveo tasu kuu- ja kvartalipiletite järgi, sidevahendite kasutamise abonementmaks jne.

Kontol 98 arvestatakse ka eelseisvaid laekumisi möödunud aastatel selgunud puudujääkidest tekkinud võlgade katteks.

Arvestusregistrites peetakse tulevaste perioodide tulude arvestust järgmistel allkontodel:

98-1 «Tulevaste aruandeperioodide tulud»,

98-2 «Eelseisvad laekumised möödunud aastate puudujääkide katteks».

Allkonto 98-1 kreeditisse ning rahaliste vahendite, deebitoride ja kreeditoridega peetavate arvelduste jms. kontode deebetisse kantakse tulud, mille õige laekumisaeg on ees. Vastupidiselt korrespondeerivad kirjendid tehakse summadega, mis on vastavatele kontodele üle kantud nende tulude õige laekumisaja aruandeperioodi saabudes.

Allkonto 98-2 kreeditisse ja konto 84 deebetisse kantakse möödunud aastatel (enne aruandeaastat) selgunud väärtuste puudujäägid, mille materiaalselt vastutavad isikud on omaks võtnud või

kohtuorganid on neilt välja mõistnud. Ühtlasi tehakse samade summadega paralleelkirjend konto 84 kreeditis ja konto 75 deebetis.

Vastavalt nende puudujääkide tasumisele krediteeritakse kontot 75 ja debiteeritakse rahaliste vahendite kontosid (kassa, arvelduskonto) ning paralleelselt kirjendatakse laekunud summad konto 99 kreeditisse (kirjes «Aruandeaastal selgunud möödunud aastate kasumid») ja allkonto 98-2 deebetisse.

Konto 98 analüütilist arvestust peetakse tulude liikide viisi.

Kontos nr. 98 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 29, 49, 99;

kreedit-pool kontodega 50, 51, 66, 76, 84.

Konto nr. 99 «Kasumid ja kahjumid»

Sellel kontol arvestatakse ettevõtete majandusliku tegevuse finantstulemusi, s. t. kasumeid ja kahjumeid toodangu, kaupade, tööde ja teenuste realiseerimisest ning tulusid ja kahjusid, mida kehtivate eeskirjade kohaselt ei arvata tootmis- ega käibekuludesse.

Seega kuuluvad kontol 99 arvestamisele:

kasum või kahjum valmistoodangu realiseerimisest, tööde ja teenuste üleandmisest (kaasa arvatud veoteenused, ekspedeerimisoperatsioonid, autode ja majapidamistarvete laenutamine jne.) ning materiaalsete väärtuste realiseerimisest — korrespondeerivalt kontoga 46 või 47.

Varustus-, turustus- ja kaubandusorganisatsioonides arvestatakse kontol 99 kaupade ja taara realiseerimisest ja süsteemisisesest väljastamisest saadav kogutulu, mis kantakse maha aasta lõpul.* Samaaegselt kantakse konto 99 deebetisse ja konto 44 kreeditisse realiseeritud kaupadele vastavad käibekulud. Samasugune kirjend tehakse ka aasta lõpul;

tööettevõtu ehitus-, montaaži- ja teiste organisatsioonide kahjumid, mis selgusid aruandeaastal seoses enne aruandeaastat üleantud tööde mahtude juurdekirjutustega ja hinnete kõrgendamisega, — korrespondeerivalt rahaliste vahendite või vastavate arvelduste kontode kreeditiga (aruandeaastal üleantud tööde osas korrigeeritakse tööde üleandmise tulemit konto 46 kreeditis);

kasum või kahjum projekteerimisorganisatsioonide lõpetamata toodangu hindamisest plaanilise maksumusega tööde osas, mille kohta arveldused sooritatakse kogu ehituse (objekti) projekti val-

---

* Aasta lõpuni arvestavad varustus-, turustus- ja kaubandusorganisatsioonid finantstulemusi vastavalt kontodel 44, 46, 47 ja 48, kuu- ja kvartalibilanssides näitavad neid aga konto 99 summade kõrval kirjetes «Aruandeaasta kasum» ja «Aruandeaasta kahjum» saldeeritult ja raamatupidamislausendit koostamata.

mimisel või üksikute lõpetatud tööetappide viisi (vt. konto 20 kasutamise juhiseid) — korrespondeerivalt kontoga 20;

tulud elamu- ja kommunaalmajanduse ekspluateerimisest — korrespondeerivalt konto 29 deebetiga;

elamu- ja kommunaalmajanduse ekspluateerimise kahjumid, kui neid planeerimismetoodika kohaselt ei kanta tootmis- või käibekuludesse ega kaeta kasumi jaotamise korras, — korrespondeerivalt konto 29 kreeditiga;

varustus-, turustus- ja kaubandusorganisatsioonide mittetööstuslike allüksuste (peale elamu- ja kommunaalmajanduse) kulusid ületavad tulud või tulusid ületavad kulud — korrespondeerivalt kontoga 29;

laekumised ajutiselt mittekasutatavate põhivahendite rendile andmisest (korrespondeerivalt rahaliste vahendite või vastavate arvelduste kontodega) ning nende põhivahendite amortisatsioonieraldised — korrespondeerivalt konto 86 kreeditiga. Elamu- ja kommunaalmajanduse hoonete ja ruumide rendile andmise tulemused kajastatakse selle majandusharu kasumite või kahjumite üldsummas;

eelmistel aastatel sissenõudmislootusetutena kahjumisse kantud debitoorsete võlgade kustutamiseks laekunud summad — korrespondeerivalt rahaliste vahendite kontode deebetiga;

lepinguliste kohustuste täitmata jätmise tõttu saadud või makstud trahvid, viivised ja leppetrahvid, sealhulgas vagunite, laevade jne. laadimise ja tühjendamise, arveldusdokumentide tasumisega viivitamise ning maksenõuete aktseptimisest põhjendamatult keeldumise pärast, samuti lepingute täitmata jätmisest tingitud kahjude hüvitamiseks saadud või makstud summad (ettevõtetes ja organisatsioonides, kes arvestavad trahve, viiviseid ja leppetrahve vahetult kontol 99) — korrespondeerivalt rahaliste vahendite või vastavate arvelduste kontode deebeti või kreeditiga.

Kui kehtiva metoodika kohaselt trahvid, viivised ja leppetrahvid arvestatakse lisa- või teiste taoliste kulude hulgas, kantakse kontole 99 saadud ja makstud trahvide, viiviste ja leppetrahvide vahe;

tööettevõtu ehitus-, montaaži- ja geoloogiaorganisatsioonides ning majanduslikul teel püstitatavatel ehitustel materiaalsete väärtuste inventeerimisel selgunud ülejääkide ja puudujääkide vahe — korrespondeerivalt materiaalsete väärtuste kontodega;

tööettevõtu korras ehitusi püstitavate hoonestajate ladudes inventeerimisel avastatud materiaalsete väärtuste üle- või puudujäägid — korrespondeerivalt materiaalsete väärtuste kontodega;

aruandeaastal selgunud möödunud aastate kasum, sealhulgas summad, mis on laekunud ümberarvestuste tulemusena: hankijatelt eelmisel aastal saadud ja kulutatud materiaalsete väärtuste ja teenuste eest; ostjatelt ja tellijatelt eelmisel aastal realiseeritud toodangu eest jne. — korrespondeerivalt rahaliste vahendite või

vastavate arvelduste kontode deebetiga (tööettevõtu-, geoloogia- jt. organisatsioonides käsitletakse tellijatele enne aruandeaastat üleantud tööde kasumit tööde üleandmisest saadava kasumina ning see kirjendatakse korrespondeerivalt kontoga 46);

loodusõnnetuste (tulekahju, üleujutuse, raju jne.) põhjustatud kahjumid. Sellisteks kahjumiteks on: hävinud või riknenud tootmisvarude, kaupade ja teiste väärtuste (välja arvatud põhivahendid) maksumus; kulutused hävinud külvidele; loodusõnnetuste tagajärgede likvideerimisega seotud kulud, vähendatult seejuures saadud vanametalli, kütuse ja teiste materjalide maksumuse võrra; kahjud loodusõnnetustest tingitud tööseisakutest; loodusõnnetuste ennetusabinõudega seotud kulud. Põhivahendite hävimisest või vigastumisest tingitud kahjude võrra vähendatakse põhikirjafondi. Kontot 99 loodusõnnetustest tingitud kahjudega debiteerides krediteeritakse materiaalsete väärtuste, töötajatega peetavate arvelduste, rahaliste vahendite jms. kontosid;

ettevõtete (ehitusobjektide) ülalpidamise kulud nende konserveerimise ajal, vastavalt selleks kinnitatud eelarvetele, kui nende kulude katmiseks ei ole ette nähtud erifinantseerimist — korrespondeerivalt kontode 70, 05, 06 jne. kreeditiga.

Märkus. Kõnes olevate kulude katmiseks ettenähtud erifinantseerimine ja viimase arvel tehtud tegelikud kulud arvestatakse kontol 96;

kultuur-hariduslikuks ja kehakultuuritööks ning tervistusüritusteks ettenähtud hoonete, ruumide ja ehitiste majandusliku teenindamise ning pioneerilaagrite ülalpidamise kulud neis ettevõtetes ja organisatsioonides, kus need kulud kantakse maha vahetult kontole 99 neiks otstarveteks finantsplaanis (tulude ja kulude bilansis) ettenähtud summade piires;

kahjumid aegumistähtaja möödalaskmise tõttu sissenõudmislootusetute debitoorsete võlgade mahakandmisest — korrespondeerivalt vastavate arvelduste kontode kreeditiga;

kahjumid varem väljamõistetud puudujääkide ja omastamiste mahakandmisest seoses täitedokumentide tagastamisega koos kostja maksevõimetust ja tema varale võla sissenõudmise pööramise võimatust tõendava kohtuaktiga, samuti muudel põhjustel mahakantud puudujääkidest ja omastamistest — korrespondeerivalt konto 75 või 84 kreeditiga (vt. nimetatud kontode kasutamise juhiseid);

kahjumid muude debitoorsete võlgade (peale puudujääkidest ja raiskamistest tulenevate) mahakandmisest võlgnike maksevõimetuse tõttu — korrespondeerivalt vastavate arvelduste kontode kreeditiga;

«Raamatupidamisaruannete ja -bilansside määrustikus»[134] ettenähtud korras mahakantud kahjumid muude võlgade mahakand-

[134] Vt. viide 3 lk. 13. Antud küsimust käsitleb määrustiku § 51.

misest, mida ettevõte on tunnistanud sissenõudmislootusetuiks — korrespondeerivalt arvelduste kontodega;

aruandeaastal selgunud kahjumid eelmiste aastate operatsioonidest, mille kuuluvus möödunud aastatesse on dokumentidega tõendatud (täiendavad kulud tellimustele, mille arveldused lõpetati eelmistel aastatel, summade tagasimaksmine ostjatele eelmistel aastatel tasutud toodangu arvel jms. summad), — korrespondeerivalt rahaliste vahendite ja arvelduste kontodega.

Möödunud aastate kahjumeiks ei loeta: mahakantud sissenõudmislootusetuid debitoorseid võlgu, olenemata nende tekkimise ajast; inventeerimisel selgunud materiaalsete väärtuste puudujääke; trahve, viiviseid ega leppetrahve, mis igal juhul loetakse aruandeaasta kahjumeiks. Möödunud aastate kahjumeiks ei loeta ka kahjusid eelmistel aastatel väljalastud praaktoodangust ja enne aruandeaastat tehtud geoloogiliste tööde ülearuse maksumuse arvel pangale tagasi makstud summasid (esimesed arvatakse üldkorras aruandeaasta tootmiskuludesse, teised arvestatakse jooksva aasta tööde üleandmise tulemustena);

tööettevõtuorganisatsioonide kahjumid liigsete seadmete tasuta üleandmisest ja realiseerimisest — korrespondeerivalt vastavalt arvelduste ja realiseerimise kontode kreeditiga;

kahjumid mittetäielikult amortiseeritud põhivahendite likvideerimisest (peale nende põhivahendite, mille osas kahjumid kantakse põhikirjafondi vähendamiseks, — vt. konto 85 kasutamise juhiseid) — korrespondeerivalt konto 85 kreeditiga;

kahjumisse kantavad kahjud annulleeritud tootmistellimustest, välja arvatud tellijate poolt hüvitatavad kahjud, kusjuures neist kahjudest arvatakse maha kasutatavate materiaalsete väärtuste maksumus, — korrespondeerivalt kontode 20 ja 13 kreeditiga;

elektriseadmete võimsusteguri (koosinus φ) eest aasta algusest saadud elektrienergia tariifivähendite ja makstud tariifilisandite vahe, vähendatult nimetatud võimsusteguri suurendamise ja elektrimajanduse ratsionaliseerimise abinõudeks ning koosinus φ säilitamise ja suurendamise eest tööliste ja teenistujate premeerimiseks suunatud summade võrra — korrespondeerivalt tootmiskulude kontode deebetiga;

kasum või kahjum taaraoperatsioonidest, mida realisatsiooni mahu hulka ei planeerita, — korrespondeerivalt konto 23 kreediti või deebetiga;

sovhoosides ja teistes riiklikes põllumajandusettevõtetes omatoodetud seemne ja loomasööda aasta lõpu jääkide, talikultuuride külviks kulutatud omakasvatatud seemne ning üleskasvatamiseks ja nuumamiseks järgmisse aastasse üleviidavate, samuti põhikarja arvatavate noorloomade ümberhindamise tulemused — korrespondeerivalt tootmisvarude ning tootmis- ja põhikarja moodustamise kulude kontodega;

hulgi- ja jaehindade muutumise tõttu valitsuse määruste ja

korralduste põhjal kaubaliste materiaalsete väärtuste ülenormatiivsete varude allahindamise summad (seal, kus kehtivate eeskirjade kohaselt vastavad summad kahjumisse kantakse) — korrespondeerivalt konto 14 kreeditiga.

Hoonestajad arvestavad kontol 99 lepinguliste kohustuste täitmata jätmise ja transpordivahendite seisuaja eest makstud trahve, viiviseid ja leppetrahve, kahjumeid seadmete, materiaalsete väärtuste ja mitmesuguste teenuste realiseerimisest teistele organisatsioonidele, kahjumeid debitoorsete võlgade mahakandmisest ja muid kahjumeid peale süüdlaste isikute kanda jäänute; kahjumeid materiaalsete väärtuste riknemisest ning pooleli olevate hoonete ja ehitiste purunemisest loodusõnnetuste tagajärjel, välja arvatud süüdlastelt isikutelt ja organisatsioonidelt sissenõudmiseks esitatud summad; kahjumeid hoonestaja põhivahendite likvideerimisest, peale loodusõnnetuste tagajärjel väljalangenud põhivahenditega seotud kahjumite. Loetletud kahjumid arvatakse ekspluatatsiooni antavate objektide inventarimaksumusse korras, mis on ette nähtud «Kapitaalmahutuste ning ehitus- ja montaažtööde omahinna arvestamise põhimäärustikus».[135]

Kahjumid, mis on seotud hoonestaja põhivahendeid tabanud loodusõnnetustega, kantakse muude mahakirjendamiste hulka ja arvestatakse kontol 34, allkontol 34-5.

Kui töid tehakse majanduslikul teel, kannavad hoonestajad trahvid, viivised ja leppetrahvid mitte kontole 99, vaid kontole 27 korras, mis on ette nähtud tööettevõtuorganisatsioonidele.

Kahjumid, mis hoonestajad aastaaruande koostamisel kannavad maha kapitaalehituse kuludesse (objektide inventarimaksumusse arvamiseks), kirjendatakse konto 99 kreeditisse ning kas konto 33 või 34 (lõpuleviidud ja üleantud ehitustööde ning põhivahendite soetuste osas) deebetisse.

Hoonestajatel ei tohi kapitaalmahutuste lõppbilanssi kahjumite saldot jääda.

Materiaalsete väärtuste ja teenuste teistele organisatsioonidele realiseerimisest saadava kasumi ning saadud trahvid, viivised ja leppetrahvid, mis suunatakse kapitaalmahutuste finantseerimise allikaks, kirjendavad hoonestajad (järgmisel aastal, pärast aastaaruande kinnitamist) konto 99 deebetisse ja konto 93 (allkonto 93-3) kreeditisse.

Kasumite ja kahjumite analüütilist arvestust peetakse rühmitatult kirjete loetelu järgi, mis on ette nähtud vastava tegevusala aastaaruande vormis «Kasumid ja kahjumid».

Kontos nr. 99 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 05, 06, 07, 08, 09, 12, 14, 15, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 31, 35, 40, 41, 42, 44, 46, 47, 49, 50, 51, 60, 61, 63, 64, 66, 69, 70, 71, 72, 73, 75, 76, 79, 80, 84, 85, 86, 87, 89, 91, 93, 96;

[135] Vt. viide 43 lk. 56.

kreedit-pool kontodega 05, 06, 07, 08, 12, 14, 15, 20, 23, 26, 27, 29, 33, 34, 41, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 56, 63, 66, 76, 79, 84, 85, 89, 91, 98.

BILANSIJÄRELMISED KONTOD

Bilansijärelmised kontod on ette nähtud ajutiselt ettevõtte valduses olevate, kuid temale mittekuuluvate väärtuste arvestamiseks, nagu: renditud põhivahendid, vastutavale hoiule või töötlemiseks võetud kaubalised materiaalsed väärtused jms.

Peale selle arvestatakse bilansijärelmistel kontodel eelarvest avatud krediitide summasid ja rangele arvestusele kuuluvaid blankette.

Arvestust peetakse lihtraamatupidamise süsteemis.

Kaubalised materiaalsed väärtused arvestatakse bilansijärelmistel kontodel kas lepinguliste hindadega või üleandmis-vastuvõtmisaktides või maksenõuetes ettenähtud hindadega, renditud põhivahendid aga — rendilepingutes näidatud hindadega.

Rangele arvestusele kuuluvad blanketid arvestatakse tinglikes hindades.

Kõik bilansijärelmistel kontodel arvestatud kaubalised materiaalsed väärtused ja renditud põhivahendid inventeeritakse omade väärtuste kohta kindlaksmääratud korras ja tähtaegadel.

Bilansijärelmine konto nr. 001 «Renditud põhivahendid (-fondid)»

Sellel kontol arvestatakse ettevõtte poolt renditud põhivahendeid.

Renditud põhivahendite analüütilist arvestust peetakse rendile andjate viisi, põhivahendite üksikute objektide lõikes.

Bilansijärelmine konto nr. 002 «Töötlemiseks võetud tooraine ja materjalid»

Sellel kontol arvestatakse töötlemiseks võetud toorainet ja materjale (tellija toorainet), mida valmistaja-ettevõte tellijale välja ei maksa.

Töötlemise või viimistlemise arvestust peetakse tootmiskontodel, mis peegeldavad nende töödega seotud kulusid, välja arvatud tellija tooraine ja materjalide maksumus.

Tellija tooraine ja materjalid arvestatakse bilansijärelmisel kontol lepingus ettenähtud hindadega.

Analüütilist arvestust peetakse tellijate viisi, tooraine ja materjalide liikide, sortide ja asukohtade järgi.

Bilansijärelmine konto nr. 003 «Komisjonimüügile võetud kaubad»

Sellel kontol arvestatakse laiatarbekaupu ja majapidamistarbeid, mis on võetud komisjonimüügile kooskõlas selleks ettenähtud korras kinnitatud «Tööstuskaupade komisjonikauplustes kaubastamise eeskirjadega».[136]

Analüütilist arvestust peetakse kaupade liikide ja neid komisjonimüügile toonud isikute viisi.

Bilansijärelmine konto nr. 004 «Vastutavale hoiule võetud kaubalised materiaalsed väärtused»

Sellel kontol arvestatakse vastutavale hoiule võetud kaubalisi materiaalseid väärtusi järgmistel juhtudel:

a) kui hankijatelt on saadud kaubalisi materiaalseid väärtusi, mille kohta ettevõte seaduslikul alusel keeldus maksenõuete aktseptist ja tasumisest;

b) kui hankijatelt on saadud veel tasumata kaubalisi materiaalseid väärtusi, mille kulutamine enne nende eest tasumist on keelatud;

c) kui kaubalised materiaalsed väärtused on võetud vastutavale hoiule muudel põhjustel.

Peale selle arvestavad hankijad ettevõtted sellel kontol kaubalisi materiaalseid väärtusi, mille eest ostjad on tasunud, kuid mida neil on erandina lubatud jätta hoiuallkirja vastu vastutavale hoiule ja mis on seni nende poolt ära viimata ettevõtetest olenemata põhjustel.

Vastutavale hoiule võetud kaubaliste materiaalsete väärtuste analüütilist arvestust peetakse nende väärtuste valdajateks olevate ettevõtete viisi, väärtuste liikide, sortide ja hoiukohtade järgi. Vastutavale hoiule jäetud väärtused tuleb hoida kõigist teistest väärtustest lahus.

Bilansijärelmine konto nr. 005 «Monteerimiseks võetud seadmed»

Sellel kontol arvestatakse igasuguseid seadmeid, mis tööettevõtuorganisatsioon on tellijalt saanud montaaži jaoks.

Analüütilist arvestust peetakse üksikute objektide või agregaatide järgi tellija poolt saatedokumentides märgitud hindadega.

---

[136] Kinnitatud NSV Liidu Kaubandusministeeriumi 12. augusti 1968. a. käskkirjaga nr. 140; Eesti NSV-s avaldatud kaubandusministri 2. septembri 1968. a. käskkirjaga nr. 101.

Bilansijärelmine konto nr. 006
«Rangele arvestusele kuuluvad blanketid»

Sellel kontol arvestatakse ettevõttes säilitatavaid ja aruandealustena väljaantavaid rangele arvestusele kuuluvaid blankette (kviitungiraamatuid jt.).

Rangele arvestusele kuuluvate blankettide sissetuleku ja väljamineku operatsioonid vormistatakse analoogiliselt rahaliste vahendite laekumise ja väljaandmise operatsioonidega.

Analüütilist arvestust peetakse eraldi rangele arvestusele kuuluvate blankettide iga liigi kohta nende asukohtade järgi.

Bilansijärelmine konto nr. 007
«Avatud eelarvelised krediidid»

Sellel kontol arvestatakse kõigi finantseerimisliikide järgi liidulisest eelarvest ja liiduvabariikide vabariiklikest eelarvetest avatud krediite, mille kasutamist arvestatakse vastavalt käesolevale kontoplaani rakendamise juhendile: tööliskaadri ettevalmistamiseks, lasteasutuste ülalpidamiseks, leiutustegevuseks jne.

Eelarvest saadavad summad kirjendatakse sellele kontole krediitide avamise teadete saamisel, tegelikult pangast saadud summad (kassakulu) aga kantakse iga kuu sellelt kontolt maha. Konto saldo näitab avatud krediitide kasutamata jääki.

Analüütilist arvestust peetakse krediidiliikide järgi.

Iseseisva raamatupidamisega eelarveliste asutuste eelarvelist finantseerimist ja avatud krediitide arvel tehtud kulusid tuleb arvestada NSV Liidu Rahandusministeeriumi poolt 17. septembril 1960 nr. 323 all kinnitatud kontoplaani ja selle rakendamise juhendi kohaselt.

Bilansijärelmine konto nr. 008
«Kaubaliste materiaalsete väärtuste puudujääkide arvestus- ja jaehindade vahed»

Sellel kontol arvestavad ettevõtted ja organisatsioonid (välja arvatud varustus-, turustus- ja kaubandusorganisatsioonid) arveldusi mitmesuguste isikutega nende arvel seisva omastatud või puuduleitud kaubaliste materiaalsete väärtuste jae- ja arvestushindade vahede alal.

Kirjendid tehakse käesoleval kontol samaaegselt kirjendiga kontol 75.

Vastavalt kahju sissenõudmisele kantakse kaubaliste materiaalsete väärtuste omastamises või puudujäägis süüdi olevatel isikutel tasuda olevad hinnavahed käesolevalt bilansijärelmiselt kontolt maha.

Kui omastatud või puuduleitud kaubad on arvel hulgihindadega, tuleb nende kaupade eest kostjatelt jaehindades sissenõutud maksumuse ja hulgihindades arvestatud bilansilise maksumuse vahe kanda liidulise eelarve tuludesse.[137]

Analüütilist arvestust peetakse võlgnike isikukontodes.

Bilansijärelmine konto nr. 009 «Deebitoride maksevõimetuse tõttu kahjumiks kantud võlad»

Sellel kontol arvestatakse võlgnike maksevõimetuse tõttu kahjumiks kantud debitoorseid võlgu.

Vastavalt «Raamatupidamisaruannete ja -bilansside määrustiku»[138] 52. paragrahvile ei tähenda võlgade kahjumiks kandmine võlgnike maksevõimetuse tõttu veel võla täielikku mahakandmist (annulleerimist). Seda võlgnevust tuleb bilansijärelmisel kontol arvestada viis aastat, arvates selle mahakandmise päevast, selleks et jälgida võimalusi võla sissenõudmiseks võlgniku varandusliku seisukorra muutumisel.

Varem kahjumiks kantud võla sissenõudmise puhul debiteeritakse laekunud summadega kontot 50 või 51 ja krediteeritakse kontot 99. Samaaegselt krediteeritakse samade summadega käesolevat bilansijärelmist kontot.

Bilansijärelmine konto nr. 010 «Tööde arved, mille tasumisest pank on keeldunud»

Sellel kontol arvestavad kapitaalehitustöid tegevad ettevõtted ja organisatsioonid, projekteerimis- ja geoloogiaorganisatsioonid esitatud ja tellijate poolt aktseptitud arveid, mille tasumisest pank on keeldunud.

Kontot debiteeritakse panga poolt tagastatud arvete summaga ja krediteeritakse pärast arvete tagastamise põhjuste kõrvaldamist panga poolt tasumiseks vastuvõetud arvete summadega või arve annulleerimisel.

Bilansijärelmine konto nr. 011 «Valmidusastme järgi deebitoridele esitatud arved»

Sellel kontol arvestavad ettevõtted pikaajaliste (üle 4-kuulise tähtajaga) lepingute kohaselt tööde valmidusastme järgi tellijatele esitatud maksenõudeid.

Kui tellijad on arved tasunud, kantakse vastavad summad käesolevalt kontolt maha.

Konto saldo näitab tellijate võlgnevust neile tööde valmidusastme järgi esitatud arvete põhjal.

---

[137] Osa 12 § 25.

[138] Vt. viide 3 lk. 13.

NSVL
Rahandusministeerium
10. märts 1970. a.
Nr. 60
Moskva, Kuibõševi t. 9

NSV LIIDU JA LIIDUVABARIIKIDE MINISTEERIUMIDELE
JA KESKASUTUSTELE, KRAIDE, OBLASTITE JA
LINNADE (LIIDUVABARIIKIDE PEALINNADE)
TÖÖRAHVA SAADIKUTE NÕUKOGUDE
TÄITEVKOMITEEDELE,
LIIDU- JA AUTONOOMSETE VABARIIKIDE RAHANDUS-
MINISTEERIUMIDELE,
KRAIDE, OBLASTITE, RINGKONDADE, LINNADE JA
RAJOONIDE RAHANDUSOSAKONDADELE,
LIIDUVABARIIKIDE STATISTIKA KESKVALITSUSTELE,
AUTONOOMSETE VABARIIKIDE, KRAIDE, OBLASTITE,
RINGKONDADE JA VABARIIKLIKU ALLUVUSEGA
LINNADE STATISTIKAVALITSUSTELE.

MUUDATUSTEST UUELE PLANEERIMISE JA MAJANDUSLIKU STIMULEERIMISE SÜSTEEMILE ÜLEVIIDUD EHITUS- JA MONTAAŽIORGANISATSIOONIDE RAAMATUPIDAMISE KORRAS

Kooskõlas NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 28. mai 1969. a. määrusega nr. 389 «Kapitaalehituse planeerimise täiustamise ja ehitustegevuse majandusliku stimuleerimise tõhustamise kohta»[139] ning seoses NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuva Ametkondadevahelise Komisjoni poolt 30. oktoobril 1969 heaks kiidetud «Ajutiste metoodiliste juhistega ehitus- ja montaažiorganisatsioonide uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviimise kohta» teatab NSV Liidu Rahandusministeerium kooskõlastatult NSV Liidu Statistika Keskvalitsusega, et ehitus- ja montaažiorganisatsioonide raamatupidamiseeskirjades tehakse uuele süsteemile üle minnes järgmised muudatused.

I. Põhivahendite arvestuses

1. Selleks, et suurendada ehitus- ja montaažiorganisatsioonide huvi põhi- ja käibevahendite kasutamise süstemaatilise parandamise vastu, on neile organisatsioonidele kehtestatud kasumist

[139] Avaldatud NSVL MK 1969, nr. 15, art. 82. Selles küsimuses on EKP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 5. augustil 1969 andnud välja ka oma määruse nr. 340 (ENSV T 1969, nr. 37, art. 374).

võetav maks põhifondide ja normeeritavate käibevahendite eest (fondimaks)[140].

2. Fondimaksu objektideks olevate põhivahendite maksumuse kohta vajalike arvestusandmete saamiseks peavad ehitus- ja montaažiorganisatsioonid pidama analüütilist arvestust selliselt, et lisaks näitajaile, mis nad toovad välja põhivahendite liikumise kohta nende kinnitatud klassifikatsoonis[141] ettenähtud rühmade viisi, oleks võimalik saada andmeid põhivahendite liikumise ja jääkide kohta (rahalises väljenduses algmaksumusega) järgmise liigitelu kohaselt:

a) tootmispõhivahendid, millelt aruandeperioodil võetakse fondimaksu. Seejuures on soovitatav arvestust pidada selliselt, et see võimaldaks nimetatud põhivahendite maksumust kindlaks teha nende kasutamise või hoidmise kohtade (ehitus- ja montaažijaoskondade, mehhaniseerimisbaaside, automajandite jt.) kaupa;

b) tootmise arendamise fondi summade arvel loodud tootmispõhivahendid, millelt fondimaksu ei võeta kahe aasta jooksul pärast nende käikuandmist;

c) pangakrediidi arvel loodud tootmispõhivahendid, millelt kuni laenu tasumiseni fondimaksu ei võeta (laenu kustutamata jäägi osas);

d) NSV Liidu Ministrite Nõukogu või liiduvabariikide ministrite nõukogude otsuse põhjal konserveeritud tootmispõhivahendid;

e) veekogude ja atmosfääriõhu kahjulikest tootmisjäätmetest puhastamise seadeldised; haljasalad, mis ehitus- ja montaažiorganisatsiooni bilansis kuuluvad põhivahendite koosseisu;

f) ehitised ja seadmed, mis parandavad töökaitse- ja tootmise sanitaarolusid;

g) ehitusorganisatsioonide bilansis olevad uued, sissetöötamist vajavad tootmispõhivahendid, millelt fondimaksu võetakse olenevalt sellest, kui kaua nende sissetöötamine on kestnud, sissetöötamiseks ettenähtud normatiivse aja möödudes aga — kogu maksumuselt.

Peale selle tuleb eraldi välja tuua nende tootmispõhivahendite algmaksumus, millelt NSV Liidu ministeeriumi (keskasutuse) või liiduvabariigi ministrite nõukogu loal kooskõlastatult NSV Liidu Rahandusministeeriumiga fondimaksu ei võeta (kogu tootmisharule töid tegevate katsetehaste, teadusliku uurimise laboratooriumide, konstrueerimis- ja projekteerimisbüroode põhivahendid ning ehitusorganisatsioonide bilansis olevad kanalisatsiooni välisvõrkude põhivahendid).

3. Põhivahendite liikumise analüütilist arvestust peetakse vajaminevate näitajate lõikes vastavate objekti-(inventari-)kaar-

[140] Vt. viide 7 lk. 15 ja lk. 144 viites 95 alapunkt 2.
[141] Vt. viide 9 lk. 16.

tide (-raamatute) andmete põhjal. Seejuures tuleb neil kaartidel (raamatutes) muude kohustuslike rekvisiitide kõrval välja tuua ka andmed põhivahendite soetamise allikate kohta (tootmise arendamise fond, pangalaenud jm.). Objektikaartide või nende põhjal täidetud perfokaartide vastava rühmitamise teel saadakse fondimaksu arvutamiseks vajalikud andmed.

II. Ehitus- ja montaažitööde kulude ja omahinna arvestuses

4. Ehitustegevuse planeerimise ja majandusliku stimuleerimise uutes tingimustes on eriti tähtis õigesti ja õigeaegselt arvestada püstitatavate või rekonstrueeritavate objektide ehitus- ja montaažtööde kulusid ja omahinda.

Kulude arvestust peetakse kalkuleeritavate ehitusobjektide lõikes vastavalt «Kapitaalmahutuste ning ehitus- ja montaažtööde omahinna arvestamise põhimäärustikule».[142]

Seejuures loetakse kalkuleeritavaks ehitusobjektiks objekt (hoone, ehitis), mille kohta on olemas kinnitatud eelarve või finants-eelarveline arvestus.

Tööetapiks loetakse ehitus- ja montaažtööde tehnoloogiliselt lõpuleviidud kompleks, mis hoonete ja ehitiste ehituskulude eelarvetes on NSV Liidu Riikliku Ehituskomitee 24. septembri 1969. a. juhistes ettenähtud korras eraldi välja toodud.

5. Raamatupidamises tehakse üksikute valmisehitatud objektide (lõpetatud tööetappide) tegelik omahind kindlaks antud objektil (etapis) tehtud ehitus- ja montaažtööde tegelike kulude ulatuses. Iga objekti (etapi) tegelik tööde maht eelarvelises maksumuses peab leidma kinnitust tehtud tööde arvestamise žurnaali (tüüpvorm nr. KC-6) andmetes.

Kõrgemalseisvad organisatsioonid võivad lubada tellijatele aruandeperioodil üleantud üksikute tööetappide tegelikku omahinda kindlaks teha proportsionaalselt nende eelarvelise maksumusega. Sel puhul tuletatakse tellijatele üleantud lõpetatud etappide tegelik omahind aruandeperioodil tehtud tööde, kaasa arvatud sel perioodil tellijatele üleantud lõpetatud etappide, eelarvelise maksumuse ja aruandeperioodi tegelike kulude suhtena, kusjuures on arvesse võetud vastaval objektil perioodi alguseks pooleli olnud tööde (lõpetamata toodangu) eelarveline maksumus ja omahind. Varem lõpetatud ja tellijatele üleantud etappide sel viisil kindlaks tehtud tegelikku omahinda tagantjärele ei korrigeerita. Objektidel, mille osas tehakse kindlaks üksikute etappide omahind, arvutatakse viimase etapi tegelikud kulud pärast kogu vastava objekti valmisehitamist ja tellijale üleandmist.

Kui objektil tehti töid alltööettevõtuorganisatsioonide abiga, tuleb valmisehitatud objektide (lõpetatud etappide) tegeliku oma-

[142] Vt. viide 43 lk. 56. Antud küsimust käsitlevad põhimäärustiku §-d 35—61.

hinna kindlakstegemisel võtta arvesse ainult oma jõududega tehtud tööd.

Tellijale üleantud objektide (etappide) tegelik omahind kantakse konto 20 kreeditist konto 46 (allkonto 46-5 «Ehitus- ja montaažtööde üleandmine») deebetisse.

III. Ehitus- ja montaažtööde üleandmise arvestuses

6. Vastavalt NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 29. mai 1969. a. määrusele nr. 389[143] peavad uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviidud ehitus- ja montaažiorganisatsioonid sooritama tellijatega arveldusi täielikult valmisehitatud objektide või lõpetatud tööetappide eest, ilma vahemakseteta, ja alltöövõtuorganisatsioonid peatöövõtjatega — montaaž- ja eriehitustööde vastavate liikide täielikult lõpetatud komplekside eest objektide ja etappide osas, mis on võetud peatöövõtjate plaanidesse.

Kui mõnel objektil tehakse töid, mille mahud, iseloom ja meetodid täpsustatakse alles ehitamise käigus, võivad ehitus- ja montaažiorganisatsioonid nende tööde osas pidada arveldusi korras, mis on ette nähtud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 8. oktoobri 1965. a. määrusega nr. 746[144] kinnitatud «Ehituse finantseerimise eeskirjade» punktis 20.

Valmisehitatud objektide või lõpetatud tööetappide tellijale üleandmise aktide ja panga poolt tasumiseks vastuvõetud arvete põhjal krediteeritakse kontot 46 ja debiteeritakse kontot 64. Konto 46 (allkonto 46-5 «Ehitus- ja montaažtööde üleandmine») deebetisse kirjendatakse üleantud tööde tegelik omahind, kreeditisse aga — eelarveline maksumus. Seega tuuakse sellel kontol välja tööde üleandmise tulemused.

Konto 46 kreeditist kannavad ehitus- ja montaažiorganisatsioonid peale tööde eelarvelise maksumuse eraldi läbi ka saadud kompensatsioonisummad ja soodustused, mis on seotud tehtud ja tellijale üleantud objektide või tööetappidega.

Saadud kompensatsioonisummad ja soodustused, mis on seotud lõpetamata toodangu hulgas arvestatavate ehitus- ja montaažtöödega, kantakse kuni nende tööde tellijale üleandmiseni kontole 61.

7. On kehtestatud, et tellijale tähtajast hiljem üleantud ehitusobjektide eest vähendatakse eraldisi materiaalse ergutamise fondi («Ajutiste metoodiliste juhiste» punkt 36). Seepärast tuleb objektide tellijale üleandmise ettenähtud ja tegelike tähtaegade kohta pidada täpset arvestust.

[143] Vt. viide 139 lk. 205. Antud küsimust käsitleb nimetatud määruse punkt 14 (EKP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu määruse nr. 340 punkt 11).

[144] Vt. viide 42 lk. 55.

IV. Kasumi arvestuses

8. Uutele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise tingimustele üleviidud ehitus- ja montaažiorganisatsioonide tegevuse üks põhinäitajaid on kasumi üldsumma, milleks on nimetatud organisatsioonide kogu (kaasa arvatud abikäitiste ja teenindavate majandite) finants- ja majandusliku tegevuse tulemusena saadud ning kontol 99 arvestatud bilansiline kasum.

Elamu- ja kommunaalmajanduse (välja arvatud liiniehituse elamu- ja kommunaalmajandus) ekspluatatsioonitulusid ületavate kulude aruandeprioodil selgunud summa (kahjum) kantakse vastavalt NSV Liidu Rahandusministeeriumi 30. mai 1969. a. kirjale nr. 145 konto 80 deebetisse.

Kontot 80 (mitte aga kontot 99) debiteeritakse ka kasumi jaotamise korras ehitus- ja montaažiorganisatsiooni tegevuse tulemustesse kantava kultuurhariduslike asutuste ja pioneerilaagrite majandusliku teenindamise kulude summaga.

Kultuurhariduslike asutuste ja pioneerilaagrite majandusliku teenindamise kulud hüvitatakse finantsplaanis ettenähtud summat ületavas osas sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi arvel («Ajutiste metoodiliste juhiste» punkt 44). Seoses sellega kantakse üleplaanilised kulud konto 87 (allkonto 87-2) deebetisse ja konto 96 kreeditisse.

9. Kasumi arvel eelarvesse kantavad maksed (fondimaks, kasumi vaba jääk) ja pangalaenude protsendid kirjendatakse raamatupidamises konto 80 deebetisse ja konto 51 kreeditisse. Seejuures kontol 80 arvestatakse neid makseid eraldi vastavatel allkontodel.

10. On kehtestatud, et maksed lepinguliste kohustuste täitmata jätmisest tingitud kahjude hüvitamiseks ning trahvide ja viiviste tasumiseks kantakse nende organisatsioonide majandusliku tegevuse tulemustesse, kes olid süüdi lepingu rikkumises. Sinna kantakse ka arveldusdokumentide tasumisega viivitamise tõttu tasutud viivised ja maksenõuete aktseptist põhjuseta keeldumise tõttu makstud trahvid.

Makstud ja saadud kahjutasude, trahvide ja viiviste arvestamiseks nähakse konto 99 kirjete nomenklatuuris ette kaks kirjet: «Saadud trahvid ja viivised ning lepingute täitmata jätmise tõttu organisatsioonile hüvitatavad kahjud» ja «Makstud trahvid ja viivised ning lepingute täitmata jätmise tõttu organisatsiooni poolt hüvitatavad kahjud».

Seejuures tuleb arvestust pidada nii, et see võimaldaks kindlaks teha kahjude põhjused ning ehitus- ja montaažiorganisatsiooni ametiisikud, kelle süü läbi need kahjud tekkisid.

V. Ergutusfondide arvestuses

11. Uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviidud ehitus- ja montaažiorganisatsioonid moodustavad kasumieraldiste ning teiste allikate arvel järgmised ergutusfondid:

materiaalse ergutamise fond;

sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fond;

tootmise arendamise fond.

Nimetatud fondide moodustamise ja kasutamise kord on ette nähtud vastavates määrustikes ja juhendites.[145]

Nende fondide vahendite liikumist arvestatakse konto 87 vastavatel allkontodel.

Kasumi arvel ergutusfondidesse kantavad eraldised kirjendatakse konto 88 kreeditisse ja konto 80 deebetisse.

12. Materiaalse ergutamise fondi kantakse peale kasumieraldiste ka summad, mis on laekunud tellijatelt töötajate premeerimiseks tootmisvõimsuste ja ehitusobjektide tähtaegse ja enne tähtaegse käikulaskmise eest («Ajutiste metoodiliste juhiste» punkt 33).[146] Need summad kirjendatakse konto 51 deebetisse ja konto 87 (allkonto 87-1) kreeditisse.

Materiaalse ergutamise fondis arvestatakse ka palgafondist töölistele makstavad preemiad (premiaalse tükitöö-, premiaalse ajapalga- ja premiaalsüsteemide järgi ühes kvaliteedilisanditega). Preemiasummad kirjendatakse konto 87 (allkonto 87-1) kreeditisse ning konto 20, 23 jt. deebetisse.

Ehitus- ja montaažiorganisatsiooni fondi kasutamata (uuele süsteemile ülemineku päevani) jäägist premeerimiseks ja ühekordseteks toetusteks ettenähtud summad võetakse materiaalse ergutamise fondis arvele kui ühest fondist raamatupidamiskirjendiga teise ülekantavad.

Kontol 87 (allkontol 87-1) reserveeritakse summad tasu maksmiseks aasta töötulemuste põhjal, summad, mis ei kuulu kulutamisele tööde üleandmisel etappide viisi («Ajutiste metoodiliste juhiste» punkt 36), ja preemiad, mida ei maksta välja vastavalt «Ajutiste metoodiliste juhiste» punktidele 37 ja 38. Aruannetes näidatakse aasta töötulemuste põhjal makstav tasu eri real.

Aasta töötulemuste põhjal töölistele, insener-tehnilistele töötajatele ja teenistujatele makstav tasu näidatakse selle perioodi aruandes, millal see tasu tegelikult arvestati.

On kehtestatud, et materiaalse ergutamise fondist makstavad preemiad ja tasusummad (kaasa arvatud preemiad objektide käikulaskmise eest) võetakse arvesse töötajate keskmise töötasu arvutamisel puhkuserahade maksmiseks, pensioni, toetuste jne. suuruse kindlaks määramiseks («Ajutiste metoodiliste juhiste» punkt 42).

---

[145] Vt. lk. 171 (p. 1—3).

[146] Vt. lk. 194 punkt 11 ja viide 133.

Raamatupidamises kirjendatakse need preemiad ja tasusummad konto 70 kreeditisse ja konto 87 deebetisse.

Kõigilt materiaalse ergutamise fondist väljamakstud summadelt peale ühekordsete rahaliste toetuste arvutatakse sotsiaalkindlustusmakse, mis kantakse ehitus- ja montaažtööde omahinda («Ajutiste metoodiliste juhiste» punkt 42). Need maksud kirjendatakse konto 27 deebetisse ja konto 69 kreeditisse.

13. Ehitus- ja montaažiorganisatsiooni fondi kasutamata jäägist elamute ning kultuuri- ja elukondlike objektide ehitamiseks, elamufondi kapitaalremondiks, töötajate kultuurilise ja elukondliku teenindamise parandamiseks ning puhkekodu- ja sanatooriumituusikute[147] muretsemiseks ettenähtud summad võetakse sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondis arvele kui ühest fondist raamatupidamiskirjendiga teise ülekantavad.

Elamute ehitamiseks eraldatud, kuid kasutamata jäänud ja sellistena kontol 96 arvestatavate summade sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi ülekandmise kohta tehakse raamatupidamiskirjend konto 96 deebetis ja konto 87 kreeditis (nimetatud fondi osas). Sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondist kulutatud summad liigitatakse analüütilises arvestuses nende sihtotstarbe järgi.

14. Amortisatsioonieraldiste arvel ning väljalangenud ja liigse vara realiseerimise tulemist tootmise arendamise fondi kantavad summad kirjendatakse raamatupidamises konto 87 (allkonto 87-3) kreeditisse ja järgmiste kontode deebetisse:

nr. 86 (allkonto 86-1) — amortisatsioonifondi eraldised;

nr. 85 — põhivahenditena arvestatud väljalangenud ja liigse vara realiseerimisest laekunud summad.

Ehitus- ja montaažiorganisatsiooni fondi kasutamata jäägist uue tehnika rakendamise abinõudeks, seadmete moderniseerimiseks ja tootmise laiendamiseks ettenähtud summad võetakse tootmise arendamise fondis arvele kui ühest fondist raamatupidamiskirjendiga teise ülekantavad.

Väljalangenud ja liigsete põhivahendite realiseerimisest laekunud summadest kontol 96 arvestatava jäägi tootmise arendamise fondi ülekandmise kohta tehakse raamatupidamiskirjend konto 96 deebetis ja konto 87 kreeditis (nimetatud fondi osas).

Tootmise arendamise fondist kulutatud summad liigitatakse analüütilises arvestuses nende summade arvel tehtavate kulutuste otstarbe järgi.

15. Tootmise arendamise fondi ning sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi arvel vastavate kapitaalmahutuste finantseerimiseks ettenähtud summade panka erikontole sissemaksmisel krediteeritakse kontot 51 ja debiteeritakse kontot 54.

Kui kapitaalmahutused arvestatakse iseseisval bilansil, kirjendavad ehitus- ja montaažiorganisatsioonid need summad oma

[147] Vt. viide 121 lk. 175.

põhitegevuse raamatupidamises konto 87 deebetisse ja konto 54 kreeditisse.

16. Ehitus- ja montaažitrustides ning nendega võrdsustatud organisatsioonides moodustatakse materiaalse ergutamise fond, tootmise arendamise fond ning sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fond tsentraliseeritult («Ajutiste metoodiliste juhiste» punktid 31 ja 41). Tsentraliseeritud ergutusfondidesse kantavad summad kirjendatakse raamatupidamises kontole 78 ja arvestatakse konto 87 vastavatel allkontodel üldkorras.

17. Ehitus- ja montaažiorganisatsioonide juhtidel on õigus kooskõlastatult ametiühingukomiteega summasid materiaalse ergutamise fondi (kasumieraldiste arvel moodustatavas osas) ning sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi vahel 20% piires kummagi fondi suurusest ümber jaotada.

Summade eelmises lõikes nimetatud fondide vahel selleks lubatud juhtudel (vt. «Ajutiste metoodiliste juhiste» punkt 29) ümberjaotamine ning teiste fondide jääkide ülekandmine uuele süsteemile ülemineku aastal kirjendatakse kui ühest fondist raamatupidamiskirjendiga teise ülekandmine.

Samas korras vähendatakse ka «Ajutiste metoodiliste juhiste» 36. punkti kohaselt materiaalse ergutamise fondi summasid ja kantakse neid üle tootmise arendamise fondi.

VI. Pangalaenude arvestuses

18. Arveldusi NSV Liidu Ehituspangaga ja NSV Liidu Riigipangaga neilt saadud laenude osas arvestavad ehitus- ja montaažiorganisatsioonid vastavalt kontodel 90 ja 92.

Uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviidud ehitus- ja montaažiorganisatsioonide krediteerimise korra ja tingimused kehtestavad NSV Liidu Ehituspank ja NSV Liidu Riigipank.

Pikaajaliste laenude kustutamisel debiteeritakse kontot 92 ja krediteeritakse rahaliste vahendite kontosid.

Samaaegselt kirjendatakse konto 82 deebetis arvele võetud summad sellelt kontolt maha:

konto 80 deebetisse — kui laen tasuti kasumi arvel;

konto 87 (allkontode 87-3 ja 87-2) deebetisse — kui laen tasuti ergutusfondide arvel;

konto 86 deebetisse — kui laen tasuti põhivahendite täielikuks taastamiseks ettenähtud amortisatsioonifondi arvel.

Kontode 90 ja 92 analüütilist arvestust peetakse üksikute laenuliikide ja nende sihtotstarbe järgi.

NSV Liidu rahandusministri
asetäitja
I. GUŽKOV

Raamatupidamise ja Aruandluse
Valitsuse juhataja
P. BEZRUKIHH

NSVL
Rahandusministeerium
12. juuli 1967. a.
Nr. 235
Moskva, Kuibõševi t. 9

NSV LIIDU JA LIIDUVABARIIKIDE MINISTEERIUMIDELE
JA KESKASUTUSTELE,
KRAIDE, OBLASTITE JA LINNADE
(LIIDUVABARIIKIDE PEALINNADE)
TÖÖRAHVA SAADIKUTE NÕUKOGUDE TÄITEVKOMITEEDELE,
LIIDU- JA AUTONOOMSETE VABARIIKIDE
RAHANDUSMINISTEERIUMIDELE,
KRAIDE, OBLASTITE, RINGKONDADE, LINNADE JA
RAJOONIDE RAHANDUSOSAKONDADELE.

RAAMATUPIDAMISARUANNETE JA -BILANSSIDE MÄÄRUSTIKUST

NSV Liidu Rahandusministeerium saadab siinjuures «Riiklike, kooperatiivsete (välja arvatud kolhoosid) ja ühiskondlike ettevõtete ning organisatsioonide raamatupidamisaruannete ja -bilansside määrustiku», milles on arvesse võetud kuni 1. juulini 1967 tehtud muudatused ja täiendused.

1. juulist 1967 lugeda kehtivuse kaotanuks:

NSV Liidu Rahandusministeeriumi 25. detsembri 1957. a. kiri nr. 391 «Riiklike, kooperatiivsete (välja arvatud kolhoosid) ja ühiskondlike ettevõtete ning organisatsioonide raamatupidamisaruannete ja -bilansside määrustiku muutmisest»;

NSV Liidu Rahandusministeeriumi 10. veebruari 1958. a. kiri nr. 50 «Raamatupidamisaruannete ja -bilansside määrustikust»;

NSV Liidu Rahandusministeeriumi 28. novembri 1960. a. kirja nr. 428 «Ettevõtete ja majandusorganisatsioonide raamatupidamist ja aruandlust käsitlevates enne 1. jaanuari 1961 välja antud NSV Liidu Rahandusministeeriumi juhistes kindlates rahalistes summades väljendatud näitajate rakendamise korrast» lõigud 2, 3 ja 6-10;

NSV Liidu Rahandusministeeriumi 20. septembri 1963. a. kiri nr. 279 «Riiklike, kooperatiivsete (välja arvatud kolhoosid) ja ühiskondlike ettevõtete ning organisatsioonide raamatupidamisaruannete ja -bilansside määrustiku osalisest muutmisest»;

NSV Liidu Rahandusministeeriumi 1. novembri 1963. a. kiri nr. 322 «Riiklike, kooperatiivsete (välja arvatud kolhoosid) ja ühiskondlike ettevõtete ning organisatsioonide raamatupidamisaruannete ja -bilansside määrustiku osalisest muutmisest»;

NSV Liidu Rahandusministeeriumi 24. novembri 1966. a. kiri nr. 374 «Täiskasvanud lindude, küülikute, karusloomade ja mesilasperede raamatupidamisarvestuse korra muutmisest».

(Viimane lõik jäetud välja kui ajutise iseloomuga.)

NSV Liidu rahandusministri
asetäitja
I. GUŽKOV

Raamatupidamise ja Aruandluse
Valitsuse juhataja
P. BEZRUKIHH

Lisa
NSV Liidu Rahandusministeeriumi 12. juuli 1967. a.
kirjale nr. 235

RIIKLIKE, KOOPERATIIVSETE (VÄLJA ARVATUD KOLHOOSID) JA ÜHISKONDLIKE ETTEVÕTETE NING ORGANISATSIOONIDE RAAMATUPIDAMISARUANNETE JA -BILANSSIDE

MÄÄRUSTIK[148]

(kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 12. septembri 1951. a. määrusega nr. 3447; muudetud vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 21. veebruari 1955. a. korraldusele nr. 1182-p, NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrustele 6. septembrist 1957 nr. 1078 ja 9. augustist 1963 nr. 858.

I. Raamatupidamisaruannete ja -bilansside esitamise ja kinnitamise kord

1. Juriidilisteks isikuteks olevad isemajandavad riiklikud, kooperatiivsed ja ühiskondlikud ettevõtted ning organisatsioonid, samuti ehitused on kohustatud pidama arvestust kahekordse süsteemi järgi ning koostama raamatupidamise kuu-, kvartali- ja aastaaruanded ning -bilansid.

Käesolevat määrustikku ei kohaldata eelarvelistele asutustele ja organisatsioonidele. Eelarveliste asutuste ja organisatsioonide raamatupidamise ning raamatupidamisaruannete ja -bilansside koostamise ning kinnitamise korra kehtestab NSV Liidu Rahandusministeerium.[149]

2. Ministeeriumidel ja keskasutustel on lubatud seada alluvates ettevõtetes kõigi kapitaalmahutuste arvestus sisse (olenemata nende mahust ja tööde tegemise viisist) kas iseseisval või põhitegevuse bilansil. Kapitaalremondi kulud arvestatakse põhitegevuse bilansil.

---

[148] Vt. viide 3 lk. 13.

[149] Vastavad eeskirjad on kinnitatud NSV Liidu Rahandusministeeriumi käskkirjadega: raamatupidamise korra kohta juhend 17. detsembril 1960 nr. 323 all, aruannete ja bilansside kohta 15. septembril 1966 nr. 290 all (punkt 40 muudetud 31. märtsil 1967. a. kirjaga nr. 99).

Ettevõtete ja organisatsioonide põhitegevuse bilansil arvestatavad kapitaalmahutused eraldatakse aktivas ja nende finantseerimise allikad passivas eri osadesse.

3. Ettevõtete eri allüksusi (põllumajanduslik abimajand, metsaülestöötamine, elamu- ja kommunaalmajandus, transport jm.) võib viia omaette bilansile ministeeriumi või keskasutuse loal.* Selliste bilansside aktivad ja passivad lülitatakse vastava ettevõtte üldbilanssi.

4. Ministeeriumide ja keskasutuste raamatupidamist ja aruandlust juhendab metoodiliselt NSV Liidu Rahandusministeerium.

NSV Liidu Rahandusministeerium kinnitab kooskõlastatult NSV Liidu Statistika Keskvalitsusega tüüpkontoplaanid, raamatupidamise ja aruannete tüüpvormid ning nende rakendamise juhendid.

Liiduvabariikide rahandusministeeriumid ja statistika keskvalitsused määravad NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse ülesandel ning viimaste poolt kinnitatud tüüpvormide alusel kindlaks üksikute vabariiklike ministeeriumide ja keskasutuste ettevõtete ja organisatsioonide raamatupidamisaruannete mahu ja vormid.

Raamatupidamisaruannete erivormid kinnitavad NSV Liidu Rahandusministeerium ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsus. Nende vormide täitmise juhendid (juhised) kinnitatakse ministeeriumide ja keskasutuste poolt.

Ettevõtete ja organisatsioonide raamatupidamist ja aruandlust juhivad ministeeriumid ja keskasutused, kes NSV Liidu Statistika Keskvalitsusega kooskõlastatud NSV Liidu Rahandusministeeriumi määrustike ja juhendite alusel annavad oma allettevõtetele ja -organisatsioonidele arvestuse metoodika ja organiseerimise ning aruannete esitamise asjus kohustuslikke eeskirju, juhendeid ja juhiseid ning kavandavad ja rakendavad abinõusid arvestuse täiustamiseks, mehhaniseerimiseks ja tsentraliseerimiseks, progressiivsete arvestusvormide ja -meetodite juurutamiseks.

Ettevõtete toodangu omahinna planeerimise, arvestamise ja kalkuleerimise põhimäärustikud kinnitavad NSV Liidu Riiklik Plaanikomitee, NSV Liidu Rahandusministeerium ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsus.[150]

Ülalmainitud põhimäärustikest ja tootmisharude iseärasustest lähtudes koostavad ja kinnitavad ministeeriumid ja keskasutused iga vastava tootmisharu ettevõtetele toodangu omahinna planeerimise, arvestamise ja kalkuleerimise juhendid. Seejuures kooskõ-

---

* Ettevõtted, kellele kohaldatakse NSV Liidu Ministrite Nõukogu 4. oktoobri 1965. a. määrusega nr. 731 (NSVL MK 1965, nr. 19—20, art. 155) kinnitatud «Sotsialistliku riikliku tootmisettevõtte põhimäärust», eraldavad oma käitisi ja majandeid omaette bilansile kooskõlas nimetatud põhimääruse 80. punktiga.

[150] Vt. käesoleva brošüüri lk. 40, 50, 52 ja 56.

lastavad ministeeriumid ja keskasutused vastavate tootmisharude toodangu omahinna planeerimise, arvestamise ja kalkuleerimise metoodika põhilised iseärasused ning kalkulatsioonilehtede vormid NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee, NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsusega.

5. Ettevõtted, ehitused, ehitus-, kaubandus- ja varumisorganisatsioonid, raudteed, laevandused ja teised transpordiorganisatsioonid ning muud majandusorganisatsioonid esitavad raamatupidamise kuu-, kvartali- ja aastaaruanded ning -bilansid:

a) organisatsioonidele, kellele nad alluvad;

b) NSV Liidu Riigipanga ja NSV Liidu Ehituspanga asutustele, kes neid ettevõtteid ja organisatsioone finantseerivad või krediteerivad;

c) NSV Liidu Statistika Keskvalitsusele, selle vabariiklikele ja kohalikele organitele NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse poolt kehtestatavas korras;

d) kohalikele rahandusorganitele NSV Liidu Rahandusministeeriumi poolt kehtestatavas korras.

NSV Liidu Rahandusministeeriumil ja liiduvabariikide rahandusministeeriumidel on õigus vajaduse korral nõuda vastavatelt liidulise ja vabariikliku alluvusega ettevõtetelt, ehitustelt ja organisatsioonidelt kuu-, kvartali- ja aastaaruannete ning -bilansside esitamist.

Kooskõlastatult vastavate rahandusorganitega (NSV Liidu Rahandusministeeriumi, liidu- ja autonoomsete vabariikide rahandusministeeriumide või kohalike rahandusorganitega) võivad NSV Liidu ning liidu- ja autonoomsete vabariikide ministeeriumid ja keskasutused ning oblastite ja kraide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede valitsused ja osakonnad vabastada kuubilansside kohustuslikust esitamisest oma allettevõtteid ja -organisatsioone, keda Riigipank ja Ehituspank ei krediteeri ega finantseeri, kuid seda tingimusel, et esitataks kvartalibilansid.

6. NSV Liidu ja liiduvabariikide ministeeriumid ja keskasutused koostavad raamatupidamise kvartali ja aasta koondaruanded ja -bilansid ning esitavad need vastavalt NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele või liiduvabariikide riiklikele plaanikomiteedele, NSV Liidu Rahandusministeeriumile või liiduvabariikide rahandusministeeriumidele, NSV Liidu Statistika Keskvalitsusele või oblastite, kraide ja liiduvabariikide statistikavalitsustele.[151] NSV

---

[151] Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 11. jaanuari 1960. a. määrusega nr. 30 (NSVL MK 1960, nr. 2, art. 12) kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Statistika Keskvalitsuse põhimäärusele on liiduvabariikides ministrite nõukogude juures asuvad statistika keskvalitsused, autonoomsetes vabariikides, kraides, oblastites, ringkondades ja üksikutes linnades aga statistikavalitsused. Eesti NSV-s on Ministrite Nõukogu juures asuv Statistika Keskvalitsus moodustatud Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi 4. aprilli 1960. a. seadlusega (ENSV Ülemnõukogu Teataja 1960, nr. 1, art. 3).

Liidu Riigipanga ja NSV Liidu Ehituspanga (kapitaalmahutuste ning tööettevõtu ehitustegevuse osas) asutustele.

NSV Liidu ja liiduvabariikide ministeeriumid ja keskasutused esitavad raamatupidamise aasta koondaruanded ja -bilansid kuuluvuse järgi NSV Liidu Ministrite Nõukogule või liiduvabariikide ministrite nõukogudele.

NSV Liidu ja liiduvabariikide ministeeriumide ja keskasutuste peavalitsused, koondised ja muud sellised organisatsioonid ning kombinaadid ja trustid koostavad raamatupidamise kuu, kvartali ja aasta koondaruanded ja -bilansid ning esitavad need vastavalt:

ministeeriumidele ja keskasutustele, kellele nad alluvad;

NSV Liidu Rahandusministeeriumidele või liiduvabariikide rahandusministeeriumidele;

NSV Liidu Statistika Keskvalitsusele või tema kohalikele organitele NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse poolt kehtestatavas korras;

NSV Liidu Riigipanga asutustele;

NSV Liidu Ehituspanga asutustele (kapitaalmahutuste ja tööettevõtu ehitustegevuse osas).

Tarbijate Kooperatiivide Keskliit (Tsentrosojuz) esitab raamatupidamise kvartali- ja aastaaruanded ning -bilansid, lüiitades neisse vastavalt tarbijate kooperatiivide vabariiklike liitude koondaruanded ja -bilansid.

Organisatsioonid, kes vastavalt käesoleva määrustiku 2. paragrahvile arvestavad ehitustööde ning tegutsevate ettevõtete laiendamise ja rekonstrueerimise kapitaalkulusid põhitegevuse bilansis, esitavad põhitegevuse koondbilansid ka vastavatele pankadele; NSV Liidu ja liiduvabariikide ministeeriumid ja keskasutused, nende peavalitsused, koondised jne. esitavad vastavatele pankadele väljavõtted põhitegevuse koondbilanssidest kirjete osas, mis puudutavad kapitaalmahutusi.

NSV Liidu Rahandusministeerium ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsus või vastavalt liiduvabariikide rahandusministeeriumid koos liiduvabariikide statistika keskvalitsustega võivad vabastada NSV Liidu ja liiduvabariikide ministeeriume ja keskasutusi, nende peavalitsusi, koondisi jms. organisatsoone täielikult või osaliselt raamatupidamise kuu, kvartali ja aasta koondaruannete ja -bilansside esitamisest.

Liiduvabariikide ministeeriumid ja keskasutused esitavad peale selle oma raamatupidamise kvartali ja aasta koondaruanded ja -bilansid vastavatele liidulis-vabariiklikele NSV Liidu ministeeriumidele ja keskasutustele, kellele nad alluvad.

Liidulis-vabariiklikud NSV Liidu ministeeriumid esitavad kindlaksmääratud adressaatidele koondandmed neile alluvate vabariiklike ministeeriumide raamatupidamise perioodilistest ja aastaaruannetest.

Nimetatud andmete mahu, esitamise korra ja tähtajad määrab

NSV Liidu Rahandusministeerium koos NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse ja NSV Liidu Riikliku Plaanikomiteega.

7. Tööstusettevõtted, sovhoosid, ehitused, tööettevõtu ehitus- ja montaaživalitsused ja -kontorid ning muud ettevõtted ja organisatsioonid (varustus-, turustus- ja kaubandusorganisatsioonide baasid ja laod, kauplused, varumispunktid ja -kontorid, elamu- ja kommunaalmajanduse, transpordi- ja kultuurhariduslikud organisatsioonid, side- ja toitlustusettevõtted jms. majandusorganisatsioonid) esitavad raamatupidamise kuu- ja kvartaliaruanded ning -bilansid hiljemalt aruandeperioodile järgneva kuu 15. kuupäeval, aastaaruanded ja -bilansid aga hiljemalt aruandeaastale järgneva aasta 25. jaanuaril.

8. NSV Liidu ja liiduvabariikide ministeeriumid ja keskasutused esitavad vastavalt liidulise, liidulis-vabariikliku ja vabariikliku alluvusega ettevõtete ja organisatsioonide kohta raamatupidamise kvartali koondaruanded ja -bilansid hiljemalt 40 päeva jooksul pärast aruandeperioodi lõppu ning aastaaruanded ja -bilansid hiljemalt aruandeaastale järgneva aasta 1. aprillil.

Nimetatud tähtaegade piires määrab NSV Liidu Rahandusministeerium koos NSV Liidu Statistika Keskvalitsusega NSV Liidu ministeeriumidele ja keskasutustele diferentseeritud tähtajad raamatupidamise kvartali ja aasta koondaruannete ning -bilansside esitamiseks.

Liiduvabariikide rahandusministeeriumid ja statistika keskvalitsused omakorda määravad ülaltähendatud tähtaegade piires liiduvabariikide ministeeriumide ja keskasutuste raamatupidamise koondaruannete ja -bilansside esitamise diferentseeritud tähtajad.

NSV Liidu Rahandusministeeriumil on õigus koos NSV Liidu Statistika Keskvalitsusega pikendada üksikutele NSV Liidu ministeeriumidele ja keskasutustele, kellel on keerukas (mitmelüliline) organisatsiooniline struktuur ning kaugpiirkondades asuvaid allettevõtteid ja -organisatsioone, raamatupidamise kvartali koondaruannete ja -bilansside esitamise tähtaega kuni 10 päeva ning aastaaruannete ja -bilansside esitamise tähtaega kuni 5 päeva võrra.

Liiduvabariikide rahandusministeeriumidel ja statistika keskvalitsustel on õigus pikendada üksikutele liiduvabariikide ministeeriumidele ja keskasutustele raamatupidamise kvartali ja aasta koondaruannete ja -bilansside esitamise tähtaega kuni 5 päeva võrra.

9. Käesoleva määrustiku 7. paragrahvis ettenähtud ja 8. paragrahvi kohaselt NSV Liidu Rahandusministeeriumi poolt koos NSV Liidu Statistika Keskvalitsusega (liiduvabariikide rahandusministeeriumide ja statistika keskvalitsuste poolt) määratavate tähtaegade piires kehtestavad NSV Liidu ja liiduvabariikide ministeeriumid ja keskasutused neile alluvatele peavalitsustele, ettevõte-

tele ja organisatsioonidele diferentseeritud tähtajad raamatupidamise kuu-, kvartali- ja aastaaruannete ning -bilansside esitamiseks.

10. Raamatupidamisaruande ja -bilansi esitamise kuupäevaks loetakse kohalikel ettevõtetel ja organisatsioonidel nende tegelik kuuluvuse järgi esitamise kuupäev, mittekohalikel ettevõtetel ja organisatsioonidel aga aruande ja bilansi väljasaatmise päev vastavalt postitemplile väärtkirja ümbrikul.

11. Raamatupidamise kuu-, kvartali- ja aastaaruannete ning -bilansside esitamise tähtaegade rikkumise eest vastutavad ettevõtete, nende iseseisval bilansil olevate eri osade, samuti ehituste ja organisatsioonide juhatajad ja pea-(vanem-)raamatupidajad distsiplinaarkorras. Peale selle võidakse neid kõrgemalseisva organisatsiooni juhataja otsusel preemiata jätta.

Juhatajat ja (pea-(vanem-)raamatupidajat võib raamatupidamisaruannete ja -bilansside esitamise tähtaegade rikkumise eest jätta preemiast ilma täielikult või osaliselt üheks kuuks: kuuaruande ja -bilansi puhul — aruandekuu eest, kvartaliaruande ja -bilansi puhul aruandekvartali viimase kuu eest ning aastaaruande ja -bilansi puhul — aruandeaasta detsembrikuu eest.

12. Teadlikult ebaõigete aruandeandmete esitamise ning raamatupidamisaruannete ja -bilansside vormide ja esitamise tähtaegade süstemaatilise ja kuritahtliku rikkumise eest võetakse ettevõtete, nende iseseisval bilansil olevate eri osade, ehituste ja organisatsioonide (kaasa arvatud ministeeriumide ja keskasutuste koondised, peavalitsused jne.) juhatajad ja pea-(vanem-)raamatupidajad kriminaalvastutusele.

13. Kõrgemalseisvale organisatsioonile alluvuse korras esitatavatele raamatupidamisaruannetele ja -bilanssidele (kaasa arvatud koondaruanded ja -bilansid) kirjutavad alla vastavalt ettevõtte, ehituse, organisatsiooni, peavalitsuse, ministeeriumi või keskasutuse juhataja ja pea-(vanem-)raamatupidaja. Nende allkirjadeta on aruanded ja bilansid kehtetud. Kõigile teistele käesoleva määrustiku paragrahvides 5 ja 6 ettenähtud adressaatidele esitatakse vastavalt ettevõtte, ehituse, organisatsiooni, peavalitsuse, ministeeriumi või keskasutuse pea-(vanem-)raamatupidaja poolt tõestatud ärakirjad raamatupidamisaruannetest ja -bilanssidest (kaasa arvatud koondaruanded ja -bilansid).

Raamatupidamisaruannetes ega -bilansides ei tohi teha mingisuguseid ülekirjutusi ega mahakraapimisi. Vigade parandamisel tuleb teha vastav märkus, millele kirjutavad alla samad isikud, kes kirjutasid alla või kinnitasid aruande ja bilansi.

Kõigist parandustest, mida kõrgemalseisvad organisatsioonid teevad raamatupidamise kuu-, kvartali- ja aastaaruannetes ning -bilanssides nende kontrollimisel ja kinnitamisel, tuleb tingimata teatada kõigile adressaatidele, kellele need aruanded ja bilansid esitati.

14. Raamatupidamise koondaruanded ja -bilansid koostatakse üksikettevõtete ja -organisatsioonide kontrollitud aruannete põhjal.

15. Üleliidulised ja vabariiklikud koondised, kontorid, trustid, kombinaadid, valitsused jne., samuti ministeeriumid ja keskasutused vaatavad läbi neile alluvate ettevõtete ja organisatsioonide raamatupidamisaruanded ja -bilansid (kaasa arvatud koondaruanded ja -bilansid) ning võtavad tarvitusele vajalikud abinõud halvasti töötavate ettevõtete ja organisatsioonide tegevuse parandamiseks.

Üleliidulised ja vabariiklikud koondised, kontorid, trustid ning ministeeriumide ja keskasutuste peavalitsused vaatavad läbi ja kinnitavad neile alluvate ettevõtete ja organisatsioonide raamatupidamise aastaaruanded ja -bilansid hiljemalt 15 päeva jooksul nende saamise päevast arvates, kusjuures otsused nende kohta tuleb ettevõtetele ja organisatsioonidele teatada sama aja jooksul.

NSV Liidu ja liiduvabariikide ministeeriumid ja keskasutused vaatavad läbi ja kinnitavad neile alluvate valitsuste, kontorite ja trustide, samuti nende otsealluvuses olevate ettevõtete raamatupidamise aastaaruanded ja -bilansid hiljemalt 20 päeva jooksul, nende aruannete ja -bilansside saamise päevast arvates, ning teatavad oma otsused nende kohta sama aja jooksul neile organisatsioonidele ja ärakirjas NSV Liidu Rahandusministeeriumile või vabariikide rahandusministeeriumidele ning kuuluvuse järgi kas NSV Liidu Riigipanga või vastavalt NSV Liidu Ehituspanga juhatusele või nende pankade kontoritele.

Liiduvabariikide ministeeriumide ja keskasutuste raamatupidamise aasta koondaruanded ja -bilansid vaatab läbi vastava liiduvabariigi ministrite nõukogu.

Liiduvabariikide ministrite nõukogud määravad kindlaks kohaliku alluvusega ettevõtete ja majandusorganisatsioonide raamatupidamisaruannete ja -bilansside esitamise ja läbivaatamise korra ning tähtajad. Seejuures peetakse silmas, et need raamatupidamisaruanded ja -bilansid tuleb esitada kõrgemalseisvale organisatsioonile, rahandusorganitele ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse organitele NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse poolt kehtestatavas korras, samuti neid ettevõtteid ja organisatsioone krediteerivatele või finantseerivatele NSV Liidu Riigipanga ja NSV Liidu Ehituspanga asutustele.

Oblastite, kraide ja vabariikliku alluvusega linnade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede valitsused (osakonnad) peavad esitama oblastilise ja rajoonilise alluvusega ettevõtete ja organisatsioonide raamatupidamise kvartali koondaruanded ja -bilansid hiljemalt 30 päeva jooksul pärast aruandeperioodi lõppu ning aasta koondaruanded ja -bilansid — hiljemalt aruandeaastale järgneva aasta 15. märtsil.

16. Ministeeriumid, keskasutused, nende peavalitsused, koondi-

sed, kontorid jne. on kohustatud allettevõtete ja -organisatsioonide raamatupidamise aastaaruannete ja -bilansside läbivaatamise päeva vastavatele rahandusorganitele, NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse organitele ning NSV Liidu Riigipanga ja NSV Liidu Ehituspanga asutustele teatavaks tegema hiljemalt kaks päeva enne aruannete ja bilansside läbivaatamist.

17. Rahandusorganitel, pankadel ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse organitel on õigus:

a) vajaduse korral nõuda organisatsioonidelt või nende allettevõtetelt seletusi vastava majandi raamatupidamis- ja statistiliste aruannete andmete kohta;

b) kohapeal uurida raamatupidamis- ja aruandeandmeid ning nende dokumentaalset põhjendatust, samuti läbi vaadata ettevõtete ja organisatsioonide revideerimise akte ning kontrollimise materjale;

c) osa võtta nõupidamistest ministeeriumides ja keskasutustes, kus vaadatakse läbi allettevõtete ja -organisatsioonide aruanded.

18. Rahandusorganid ja pangaasutused (kapitaalmahutuste ja tööettevõtu ehitustegevuse osas) teatavad oma vastuväited NSV Liidu ja liiduvabariikide ministeeriumide ja keskasutuste, nende peavalitsuste ja organisatsioonide koondaruannete ja -bilansside ning üksikute ettevõtete aruannete ja bilansside kohta 15 päeva jooksul, arvates nende saabumisest kuuluvuse järgi vastavasse rahandusorganisse või panka.

Rahandusorganid ja pangad saadavad oma vastuväited raamatupidamisaruannete ja -bilansside kohta nii need aruanded ja bilansid esitanud ettevõtetele ja organisatsioonidele kui ka need kinnitanud kõrgemalseisvatele organisatsioonidele.

Kui aruanded ja bilansid kinnitanud organisatsioonid ei teata rahandusorganitele ja vastavatele pangaasutustele 10 päeva jooksul pärast neilt ettepanekute saamist, et nad ei ole ettepanekutega nõus, loetakse viimased vastuvõetuiks.

Lahkarvamuste puhul võivad rahandusorganid ja pangad 10 päeva jooksul pärast organisatsioonide vastuväidete saamist esitada need lahkarvamused läbivaatamiseks kuuluvuse järgi NSV Liidu Ministrite Nõukogule, liidu- või autonoomse vabariigi ministrite nõukogule või vastavate töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele.

Kuni lahkarvamuste otsustamiseni viiakse täide ainult need otsused, mis on rahandusorgani või pangaga kooskõlastatud.

II. Bilansside koostamise eeskirjad ja bilansikirjete hindamise kord

19. Raamatupidamisaruanded ja -bilansid koostatakse kontrollitud ja dokumentidega tõendatud raamatupidamiskirjendite põhjal.

Enne bilansi koostamist tuleb analüütiliste kontode käibed ja saldod iga kuu 1. kuupäeva seisuga tingimata võrrelda pearaamatu kontode vastavate käivete ja saldodega.

20. Ettevõtete ja organisatsioonide raamatupidamisbilansid ning kasumite ja kahjumite aruanded koostatakse rublades, ettevõtete ja organisatsioonide muud aruandevormid ning koondaruanded ja -bilansid aga tuhandetes rublades.

a) Kapitaalmahutused, põhivahendid ja amortisatsioon

21. Lõpetatud hooned ja ehitised, paigaldatud seadmed ning lõpuleviidud juurdeehitused ja seadmete juurdemuretsemised, mis suurendavad objektide algmaksumust, vormistatakse seaduses ettenähtud korras ja võetakse arvele põhivahenditena. Seadmed, mis ei vaja monteerimist (transpordivahendid, aluse külge kinnitatamata tööpingid, põllutöömasinad, ehitusmehhanismid jne.), samuti seadmed, mis vajavad küll monteerimist, kuid on määratud püsivvaruks, täiskasvanud töö- ja produktiivloomad (kaasa arvatud väikeloomad), olenemata nende maksumusest, tööriistad ja inventar (välja arvatud need, mis vastavalt käesoleva määrustiku 34. paragrahvile kuuluvad käibevahendite hulka) arvatakse põhivahendite hulka nende ettevõttesse või organisatsiooni saabumisel.

Ajutiselt ekspluateeritavaid kapitaalehituse lõpetamata objekte ei arvata põhivahendite hulka enne, kui need on võetud alalisse ekspluatatsiooni ja see on nõuetekohaselt vormistatud.

Ettevõtete ja organisatsioonide kapitaalmahutused istandustesse, inventaarsed kapitaalmahutused maa- ja metsaaladesse, maardlatesse ja veekogudesse (maaparandus-, kuivendus- ja niisutustööd, kändude väljajuurimine põllumajapidamiste künnimaa laiendamiseks ning muud selletaolised tööd, peale kapitaalsete mäetööde) arvatakse iga aasta põhivahendite hulka ulatuses, mis vastab ekspluatatsiooni antud kõlvikutele kulutatud summadele, olenemata kogu töödekompleksi lõpetamisest, ja amortiseeritakse üldkorras.

22. Kapitaalkulud renditud põhivahenditesse võivad esineda ainult nende tööde osas, mis on ette nähtud tiitelnimekirjades ning riiklikele, kooperatiivsetele ja ühiskondlikele organisatsioonidele kuuluvate põhivahendite rendilepingutes. Nende kulude arvestust peetakse kapitaalmahutuste kohta kehtestatud üldkorras.

Renditud põhivahenditega seotud lõpetatud kapitaaltööd, mis rendilepingu tähtaja lõppedes lähevad üle rendile andjale, kantakse rentniku bilansist maha ja arvatakse rendile andja põhivahendite hulka, suurendades vastavalt ka tema põhikirjafondi.

Renditud põhivahenditele tehakse kapitaalremonti olenevalt lepingu tingimustest kas rendile andja või rentniku kulul.

23. Riiklikus plaanis ettenähtud kulutused kapitaalmahutuste assigneeringute arvel, mis ei suurenda põhivahendite maksumust,

kantakse aasta lõpul maha selleks ettenähtud finantseerimisallika arvel.

Geoloogiliste tööde kulusid, mis ei ole seotud kindlate ehitusobjektidega, ei arvata põhivahendite hulka, vaid kantakse kogu töödekompleksi lõpetamisel maha finantseerimisallikate arvel. Neid kulusid võib maha kanda ainult siis, kui on olemas dokumendid, mis tõendavad, et geoloogiliste materjalide sundeksemplarid on riiklikule geoloogiafondile üle antud.

24. Põhivahendite algmaksumus koosneb kõigist nende vahenditega seotud kuludest, kaasa arvatud nende kohaletoomise ja paigaldamise kulud.

25. Käiku lastud ettevõtete või nende üksikute osade käikulaskmise perioodi kulud, tegutsevates ettevõtetes põhivahenditena arvel olevate monteerimist mittevajavate inventariesemete ja seadmete teisaldamise kulud, samuti põhivahendite, maa- ja metsaalade, maardlate ja veekogude ekspluateerimise ja valvamise kulud arvestatakse vastavalt tootmis- või käibekuludes.

26. Lõpetatud hooned ja ehitised ning uued soetatud põhivahendid võetakse põhivahendite vastavates kirjetes arvele kõigi neile kulutatud summade ulatuses, suurendades vastavalt põhikirjafondi (või vastavatel juhtudel pikaajalisi laene).

27. Ettevõtetel, kelle suhtes kehtib NSV Liidu Ministrite Nõukogu 4. oktoobri 1965. a. määrusega nr. 731 kinnitatud «Sotsialistliku riikliku tootmisettevõtte põhimäärus», on õigus kanda bilansist maha moraalselt vananenud, kulunud ja edasiseks kasutamiseks kõlbmatuid põhivahendite hulka kuuluvaid seadmeid, transpordivahendeid, inventari ja tööriistu, kui nende taastamine on võimatu või majanduslikult ei tasu end ja seda vara ei saa ka realiseerida.

Neil ettevõtetel on õigus kanda bilansist maha ka hooneid ja ehitisi, mis lammutatakse seoses uute objektide ehitamisega või vananemise tõttu.

Riiklikes, kooperatiivsetes ja ühiskondlikes ettevõtetes ning organisatsioonides (peale riiklike tootmisettevõtete) kantakse põhivahendid maha korras, mille kehtestavad vastavate ministeeriumide ja keskasutuste juhatajad.

Mahakantavate põhivahendite jääkmaksumus, millest on maha arvatud nende võimaliku kasutamise hind, kantakse põhikirjafondi vähendamiseks.

Kahjud mittetäielikult amortiseeritud põhivahendite likvideerimisest kirjendatakse maha korras, mis on ette nähtud NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Majandusnõukogu, NSV Liidu Riikliku Ehituskomitee, NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse ja NSV Liidu Riigipanga poolt 3. aprillil 1962 kinnitatud «Rahvamajanduses amortisatsioonieraldiste planeerimise, arvutamise ja kasutamise korra määrustikus» ning NSV Liidu Riikliku Plaani-

komitee, NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Riikliku Ehituskomitee 2. juuli 1963. a. kirjas nr. AK-6/1-169, 172, ИГ-16-2466.

Teistele ettevõtetele seaduses ettenähtud korras tasuta üleantud põhivahendite jääkmaksumuse võrra vähendatakse põhikirjafondi. Põhivahendeid saavad ettevõtted suurendavad neid vahendeid arvele võttes oma põhikirjafondi.

Seadmete demonteerimisel kantakse nende esialgsed monteerimiskulud põhikirjafondi vähendamiseks.

Demonteeritud seadmed, mis ei ole kaotanud tootmisotstarvet ja antakse seaduses ettenähtud korras tasuta üle ühest ettevõttest (organisatsioonist) teise, võtab vastuvõttev pool põhikirjafondi täiendamiseks arvele esialgse soetamismaksumusega, vähendatult kulumi võrra.

Põhivahendite likvideerimisest (hoonete ja ehitiste lammutamisest ja lahtivõtmisest, seadmete demonteerimisest, loomade väljapraakimisest jne.) saadud materiaalsete väärtuste maksumus ja likvideerimisega seotud kulud kirjendatakse vastavalt põhikirjafondi suurendamiseks ja vähendamiseks.

Käesolevas paragrahvis ettenähtud põhivahendite mahakandmise korda ei rakendata sel juhul, kui NSV Liidu Ministrite Nõukogu otsustega on üksikute tootmisotstarbe kaotanud põhivahendite liikide mahakirjendamiseks kehtestatud teistsugune kord.

28. Nii kasutusel olevad kui ka konserveeritud või varus olevad põhivahendid näidatakse bilansi aktivas algmaksumusega.

Põhivahendite kulum näidatakse bilansi passivas eri kirjes.

29. Kulum põhivahendite täieliku taastamise osas näidatakse bilansis selleks otstarbeks arvutatud amortisatsiooni summaga, kulum kapitaalremondi osas aga — kapitaalremondiks arvutatud amortisatsiooni summaga, millest on maha arvatud põhivahendite lõpetatud kapitaalremondi kulud. Kulumit vähendatakse selliselt ainult selle jäägi piires, mis vastab kapitaalremondiks arvutatud amortisatsioonile.

Elamutelt arvutatakse amortisatsioonieraldisi ainult kapitaalremondiks, kulum määratakse aga kindlaks lähtudes nii kapitaalremondi kui täieliku taastamise amortisatsiooninormidest.

30. Ettevõtetele ja organisatsioonidele eraldatud maatükke, maavarade leiukohti, metsi ja veekogusid bilanssi ei võeta; nende pindala näidatakse bilansile lisatavas õiendis.

31. Ettevõtete ja organisatsioonide põhivahendite algmaksumus kustutatakse sel teel, et normidekohased amortisatsioonieraldised kantakse tootmis- või käibekuludesse.

Amortisatsioonieraldisi arvutatakse ka ajutiselt ekspluateeritavatelt lõpetamata ehitusobjektidelt.

32. Hooajalistes tootmisharudes kantakse amortisatsioonieraldiste aastasumma ettevõtte jooksva aasta tööperioodi kuludesse.

Rendile antud põhivahendite amortisatsioonieraldised näidatakse üldnormide kohaselt rendile andja bilansis rendi arvel.

Seisakute ja remondi ajal eraldamisi amortisatsioonifondi ei katkestata.

Eraldised amortisatsioonifondi pannakse seisma juhul, kui põhivahendid kuuluvuse järgi kas NSV Liidu Ministrite Nõukogu, liidu- ja autonoomsete vabariikide ministrite nõukogude või vastavate oblastite (kraide) täitevkomiteede loal konserveeritakse.

33. Põhivahendite lõpetatud kapitaalremondi kulude võrra vähendatakse remondi lõppedes ettevõtte või organisatsiooni käsutusse kapitaalremondiks jäetavat amortisatsioonifondi või teisi vastavaid finantsplaanis ettenähtud kapitaalremondi finantseerimise allikaid.

34. Põhivahendite hulka ei kuulu, vaid näidatakse käibes olevate vahenditena:

a) esemed, mille kasutamiskestus on vähem kui üks aasta, olenemata nende maksumusest;

b) esemed maksumusega alla limiidi, mille määravad kindlaks vastavad ministeeriumid ja keskasutused 50 rubla piires ühiku kohta, olenemata nende esemete kasutamiskestusest, välja arvatud põllutöömasinad ja -riistad, täiskasvanud töö- ja produktiivloomad (kaasa arvatud väikeloomad), millised kuuluvad põhivahendite hulka, olenemata nende maksumusest;*

c) eriotstarbelised tööriistad ja rakised, olenemata nende maksumusest;

d) noor- ja nuumloomad, täiskasvanud linnud, küülikud, karusloomad ja mesilaspered;

e) erirõivad ja -jalatsid ning vooditarbed, olenemata nende maksumusest ja kasutamiskestusest.

Punktides «a», «b» ja «e» nimetatud esemete maksumus kustutatakse lähtudes nende kasutamiskestusest.

Nende esemete maksumust võib kustutada ka sel teel, et 50% sellest eraldatakse esemete andmisel ladudest ekspluatatsiooni ja ülejäänud 50% (maha arvates nende esemete võimaliku kasutamise hinna) — nende väljalangemisel kõlbmatuks muutumise tõttu.

Kuni 2-rublase üksushinnaga esemed kantakse kuluks nende tootmisse või ekspluatatsiooni andmisel.

Ekspluatatsiooni antud esemete säilimise kindlustamiseks tuleb ettevõtetes ja organisatsioonides nende liikumist nõuetekohaselt kontrollida.

---

* Teadusliku uurimise organisatsioonid ja tööstusettevõtted (tehaste kesklaboratooriumidele), kellel on NSV Liidu Ministrite Nõukogu 27. jaanuari 1965. a. määruse kohaselt õigus osta organisatsioonide ja ettevõtete käibevahendite arvel kuni 300-rublase üksushinnaga aparaate, automatiseerimisvahendeid ja laboratooriumiseadmeid, arvestavad neid käibevahendite hulgas. (Teatavaks tehtud NSV Liidu Rahandusministeeriumi kirjadega 3. märtsist 1965 nr. 71 ja 14. maist 1965 nr. 177.)

Pesu ja vooditarbeid võõrastemajades võib vastavalt NSV Liidu ministeeriumidele ja keskasutustele ning liiduvabariikide ministrite nõukogudele antud õigusele[152] arvestada põhivahenditena, olenemata nende maksumusest ja kasutamiskestusest.

Eriotstarbeliste tööriistade ja rakiste maksumus kustutatakse plaanis ettenähtud summade ulatuses, lähtudes nende valmistamiskulude eelarvest ja kuni kaheks aastaks planeeritud toodangu väljalaskest; individuaaltellimuste täitmisel kasutatavate eriotstarbeliste tööriistade ja rakiste maksumus kustutatakse tervenisti kohe vastava tellimuse tootmisse andmisel.*

Kiiresti kuluvad (alla aastase kasutamiskestusega, olenemata maksumusest) ja väheväärtuslikud esemed (maksumusega alla limiidi, mille määravad kindlaks ministeeriumid ja keskasutused 50 rubla piires ühiku kohta, olenemata nende kasutamiskestusest), eriotstarbelised tööriistad ja rakised, erirõivad ja -jalatsid ning vooditarbed näidatakse bilansis nende algmaksumusega. Nende esemete kulum näidatakse bilansi passivas eri kirjes.

b) Tooraine, materjalid, valmistooted ja kaubad

35. Tooraine, põhi- ja abimaterjalid, kütus, taara ja varuosad remondi jaoks, väikevahendid, kaubad, valmistoodang jne. näidatakse bilansis nende tegeliku omahinnaga.

Materiaalsete väärtuste omahind sisaldab kõik nende varumise ja ettevõtte (organisatsiooni) lattu kohaletoimetamisega seotud kulud.

Erandiks on sovhoosides ja teistes riiklikes põllumajandusettevõtetes omatoodetud saadused (seeme, loomasööt ja noorloomad), mis aasta kestel hinnatakse bilansis plaanilise omahinnaga, lõppbilansis aga tegeliku omahinnaga, kuid mitte kõrgemalt äraandmishindadest (plaanilisest omahinnast) korras, mille on kehtestanud NSV Liidu Ministrite Nõukogu.[153]

36. Toorainet, materjale ja kütust on lubatud arvestada kas nende varumise plaanilise omahinnaga, tuues eraldi välja tegeliku omahinna hälbed plaaniliste hindadega arvutatud maksumusest, või hulgi-(faktuuri-)hindadega, tuues eraldi välja transpordi- ja varumiskulud ning varustusorganisatsioonide hinnalisandid. Tooraine, materjalide ning kütuse jäägi ja kulu tegelik omahind tehakse sel puhul kindlaks nende väärtuste plaaniliste hindadega arvutatud maksumuse ja nende hälvete või hulgi-(faktuuri-)hin-

---

[152] Vt. viide 34 lk. 44.

[153] Vt. viide 22 lk. 26.

* Toitlustusettevõtete bilansist kantakse kuni 2-rublased esemed maha, olenemata nende ettevõtete ametkondlikust alluvusest, NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Kaubanduskomitee 11. veebruari 1964. a. kirjas nr. 45/010-75 ettenähtud korras.

dade, transpordi- ja varumiskulude ning varustusorganisatsioonide hinnalisandite alusel.

Hälbed plaanilistest hindadest või transpordi- ja varumiskulud ning varustusorganisatsioonide hinnalisandid (hulgihindades arvestamise korral) tuleb äratarvitatud materjalide, tooraine ja kütuse üksikutele rühmadele või liikidele vastavas osas iga kuu kirjendada vastavatele tegevusaladele ja kulukirjetele.

Valmistoodangut võib arvestada kas plaanilise omahinnaga, tuues välja tegeliku omahinna hälbed plaanilistes hindades arvutatud maksumusest, või ettevõtte hulgihindadega (käibemaksuta), tuues eraldi välja tegeliku omahinna ja ettevõtte hulgihindades arvutatud maksumuse vahe.

Hälbed plaanilistest hindadest või valmistoodete tegeliku omahinna ja nende ettevõtte hulgihindades (käibemaksuta) arvutatud maksumuse vahe tuleb realiseeritud valmistoodangu vastavatele rühmadele või liikidele langevas osas iga kuu kirjendada vastavatele realiseerimiskontodele.

37. Hankijate tasutud või aktseptitud faktuurarvete järgi teel olevad materjalid näidatakse vastavates bilansikirjetes koos laos olevate materjalidega. Teel olevate materjalide üldmaksumus näidatakse bilansis kõigi tootmisvarude kokkuvõtte järel.

38. Töötlemisele antud toorainet ja materjale arvestavad tellijad vastavatel tootmisvarude kontodel.

Tellija tooraine arvestust peetakse bilansijärelmistel kontodel[154] lepingus ettenähtud hindadega.

39. Faktuurarvete aktseptist keeldumise tõttu või muudel põhjustel vastutavale hoiule võetud kaubaliste materiaalsete väärtuste maksumus arvestatakse bilansijärelmistel kontodel.[155]

40. Bilansi kirjes «Lõpetamata tootmine» tuleb näidata lõpetamata toodangu ja tööde tegelik omahind.

Suureseerialise ja masstootmisega tööstusharudes võib detaile ja pooltooteid hinnata kehtiva normatiivse omahinnaga.

Tehtud tööde mahu kohaselt finantseeritavate ehituste kapitaalmahutuste bilanssides ning tööettevõtu ehitusorganisatsioonide põhitegevuse bilansis näidatakse lõpetamata ehitus- ja montaažtööd objektidel, mille kohta tööde käigus tehakse vahearveldusi, eelarvelise maksumusega, millest plaaniline akumulatsioon maha arvatakse. Lõpetamata ehitus- ja montaažtööd objektidel, mille kohta arveldused sooritatakse vahemakseteta kogu objekti valmisehitamise järel, näidatakse bilansis tegelike kulude ulatuses.

Lõpetamata kapitaalremont näidatakse bilansis tegelike kulude summas.

41. Aruandeperioodil tehtud, kuid eelolevatel aruandeperioodidel kustutatavad kulud näidatakse bilansis eri kirjes «Tulevaste

[154] Vt. konto 002 lk. 201.
[155] Vt. konto 004 lk. 202.

perioodide kulud» ja kantakse kuluks hiljemalt kahe aasta jooksul, erijuhtudel aga, kooskõlastatult NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsusega — hiljemalt nelja aasta jooksul.

Kaevandamise eeltööde kulud kustutatakse kaeveõõnte kasutamise tähtaja jooksul.

42. Tootmisjäätmed arvestatakse nende võimaliku kasutamise hindadega, mis kinnitatakse selleks ettenähtud korras.

43. Jaeettevõtetes olevad kaubad arvestatakse jaehindadega. Kaupade ostu- ja jaehindade vahe näidatakse bilansis eri kirjes.

Kaubandusorganisatsioonide hulgiladudes ja -baasides olevaid kaupu võib samuti arvestada jaehindadega.

44. Panka inkassoks esitatud faktuurarvetes märgitud lähetatud kaubad, tehtud tööd ja osutatud teenused näidatakse bilansis omahinnaga, välja arvatud juhud, kui neid kaupu, töid ja teenuseid on lubatud arvestada realiseerituiks enne nende eest tasumist.

c) Deebitorid, kreeditorid ja muud bilansikirjed

45. Arveldused pankade, hoiukassade, ettevõtte omaette bilansil olevate allüksuste ja kõrgemalseisva organisatsiooniga peavad ettevõtte või organisatsiooni bilansis olema kooskõlastatud ja identsed; kõik lahkarvamused nende kohta tuleb bilansi koostamise käigus kõrvaldada. Nende arvelduste kohta ettevõtete või organisatsioonide bilanssi reguleerimata summade jätmisel loetakse bilanss ebaõigesti koostatuks.

46. Arveldused deebitoride ja kreeditoridega näitab kumbki pool oma bilansis summades, mis tulenevad tema raamatupidamiskirjenditest ja on tema arvates õiged.

Huvitatud pool peab viivitamatult andma lahkarvamused lahendamiseks kuuluvuse järgi kas riiklikule või ametkondlikule arbitraažile või võlgniku kõrgemalseisvale organisatsioonile.

47. Trahvide, viiviste ja leppetrahvide pretensioonid, mille suhtes edasikaebamise tähtaeg on möödunud, samuti osas, mille maksja on omaks võtnud või kohus või arbitraaž välja mõistnud, arvestatakse saajaks ja maksjaks olevate ettevõtete ja organisatsioonide bilanssides vastavalt deebitoride ja kreeditoride kirjetes.

48. Debitoorse võlgnevuse tekkimisel, mida ei saa panga kaudu inkasseerida, esitavad ettevõtted ja organisatsioonid hiljemalt 30 päeva jooksul hagi võla sundsissenõudmiseks.

49. Puudujääkidest, raiskamistest ja omastamistest tulenevad võlad, sealhulgas summad, mis nõutakse sisse kohtu kaudu, ning väljamõistetud võlad näidatakse bilansis eri kirjes.

50. Kaubaliste materiaalsete väärtuste puudujääkidest tekkinud võlad, mille sissenõudmisest kohus on keeldunud hagi põh-

jendamatuse tõttu, kirjutatakse igal üksikjuhul kuni 100 rubla piires ettevõtte või organisatsiooni bilansist maha, kusjuures sellest teatatakse kõrgemalseisvale organile.

Ülalnimetatud (samuti käesoleva määrustiku paragrahvides 51, 52, 53 ja 64 mainitud) kahjusid võib bilansist maha kirjutada alles pärast seda, kui ühiskondlike organisatsioonide osavõtul on nende tekkimise põhjused hoolikalt kontrollitud, süüdlased kindlaks tehtud ja neilt kahju sissenõudmiseks vajalikud sammud astutud.

Kaubaliste materiaalsete väärtuste puudujääkidest tekkinud 100 rublast suuremad võlad, mille sissenõudmisest kohus on keeldunud hagi põhjendamatuse tõttu, kirjutatakse maha käesoleva määrustiku 64. paragrahvi punktis «c» ettenähtud korras.

51. Muud võlad, mis ettevõte või organisatsioon on tunnistanud sissenõudmislootusetuiks, võib kirjendada kahjumisse, sellest kõrgemalseisvale organile teatades.

52. Väljamõistetud võlad, mille osas täitedokumendid ühes kohtu poolt kinnitatud aktiga kostja maksevõimetuse ning tema varale sissenõudmise pööramise võimatuse kohta on tagastatud, võib ettevõte või organisatsioon kanda kahjumisse, sellest kõrgemalseisvale organile teatades.

Võla kahjumisse kandmine kostja maksevõimetuse tõttu ei tähenda selle täielikku mahakirjutamist (annulleerimist). Sellist võlga tuleb arvestada bilansi järel viis aastat, arvates selle mahakandmise päevast, selleks et jälgida võimalusi võla sissenõudmiseks võlgniku varandusliku seisukorra muutumisel.

53. Aegunud kreditoorsed (välja arvatud käesoleva määrustiku 54. paragrahvis ettenähtud) ja deponendivõlad tuleb hiljemalt nõudeõiguse aegumisele järgneva kuu 15. kuupäeval maksta liidulise eelarve tuludesse.[156] Maksmisega viivitamise korral võetakse viivist 0,05% iga viivitatud päeva eest.

Aegunud debitoorsed võlad kantakse kahjumisse, sellest kõrgemalseisvale organile teatades.

54. Kooperatiivsete ja ühiskondlike ettevõtete ning organisatsioonidega peetavatest arveldustest tulenevad aegunud kreditoorsed võlad kantakse hiljemalt ühe kuu jooksul pärast nõudeõiguse aegumist nende ettevõtete kasumiks.

55. Tagasimaksmisele mittekuuluva finantseerimise korras saadud summad liidetakse põhikirjafondiga: käibevahenditeks ja uute toodete juurutamiseks saadud summad — täies ulatuses, kapitaalmahutusteks saadud summad aga arvelevõetud põhivahendite maksumuse ulatuses.

56. Erifondide arvel tehtud kulud kirjendatakse nendest fondidest maha ning tootmis- ega käibekuludesse neid ei arvata.

57. Eraldamised puhkusrahadeks arvatakse tootmiskuludesse kindlaksmääratud protsendiga tööliste aruandeperioodi töötasust. Nende eraldiste jääk näidatakse bilansis eelseisvate kuludena.

[156] Osa 12 § 5.

Töölistele ja teenistujatele kord aastas makstav teenistusvanusetasu reserveeritakse iga kuu samuti tootmis- või käibekulude arvel.

58. Aruandeaastal tehtud jooksva remondi kulud kantakse aruandeaasta kuludesse.

Ettevõtetes, kus põhivahendite jooksvat remonti tehakse aasta kestel ajaliselt ebaühtlaselt, võib aasta jooksul jooksva remondi kulusid kanda kuludesse aruandeperioodile langevas ulatuses, lähtudes selleks plaanis ettenähtud assigneeringutest. Tegelike kulude ja plaani kohaselt eraldatud summade vahe näidatakse vastavalt kirjetes «Tulevaste perioodide kulud» ja «Eelseisvad kulud».

Hooajaliste tootmisharude ettevõtete eelseisvad kulud, mis kuuluvad kandmisele aruandeperioodi toodangu omahinda, reserveeritakse samuti kirjes «Eelseisvad kulud».

59. Bilanssi võib jätta summasid võimalikeks väljamakseteks garantiiga müüdud individuaaltoodangu ostjatele määral, mis ei ületa garantiikohustuste täitmiseks plaanis ettenähtud kulusid (garantiireserv), arvesse võttes garantiiaega. Garantiiaja lõppedes liidetakse kulutamata summad vastava aasta kasumiga.

60. Reservide moodustamine mis tahes muude eeldatavate kulude ja kahjude katmiseks peale käesoleva määrustiku paragrahvides 57, 58 ja 59 ettenähtute on võimalik ainult NSV Liidu Rahandusministeeriumi igakordsel eriloal.

61. Eelseisvate perioodide operatsioonide arvel aruandeperioodil laekunud tulud näidatakse bilansi passivas eri kirjes ja aruandeperioodi kasumisse neid ei arvata.

III. Bilansikirjete inventeerimine ja kadude mahakandmise kord

62. Ettevõtted ja organisatsioonid on kohustatud inventeerima:

a) põhivahendeid — vähemalt üks kord aastas, nii et raamatupidamise aastaaruannete ja -bilansside koostamise eel inventeerimine ei toimuks enne aruandeaasta 1. novembrit.

NSV Liidu ja liiduvabariikide ministeeriumide ja keskasutuste juhtijad võivad ettevõtetel ja organisatsioonidel lubada inventeerida hooneid, ehitisi ja teisi kohtkindlaid põhivahendeid üks kord kahe-kolme aasta jooksul;

b) kapitaaltöid — vähemalt üks kord aastas, nii et raamatupidamise aastaaruannete ja -bilansside koostamise eel inventeerimine ei toimuks enne aruandeaasta 1. detsembrit;

c) lõpetamata toodangut ja omatoodetud pooltooteid — raamatupidamise aastaaruannete ja -bilansside koostamise eel mitte enne aruandeaasta 1. oktoobrit ja peale selle perioodiliselt tähtaegadel, mille määravad ministeeriumid ja keskasutused, kohaliku

alluvusega organisatsioonide ja ettevõtete suhtes aga vastavad töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed;

d) kapitaalremonte ja eelseisva perioodi kulusid — vähemalt üks kord aastas; noorloomi ning lauda- ja karjamaanuumal olevaid loomi, linde, karusloomi jne. — vähemalt üks kord kvartalis;

e) ladudes ja baasides olevaid kaupu: tööstuskaupu — vähemalt üks kord aastas, toidukaupu — vähemalt kaks korda aastas; ladudes olevaid valmistooteid — vähemalt üks kord aastas, nii et raamatupidamise aastaaruannete ja -bilansside koostamise eel inventeerimine ei toimuks enne aruandeaasta 1. oktoobrit;

f) kauplustes ning teistes riikliku ja kooperatiivkaubanduse jaeettevõtetes olevaid kaupu ja taarat — vähemalt kaks korda aastas;[157]

g) väikevahendeid — vähemalt üks kord aastas;

h) toorainet ja muid materiaalseid väärtusi — vähemalt üks kord aastas, nii et raamatupidamise aastaaruannete ja -bilansside koostamise eel inventeerimine ei toimuks enne aruandeaasta 1. oktoobrit;

i) arveldusi pankadega (arveldus- ja muude kontode, laenude, eelarvelise finantseerimise jne. osas) — pankadelt kontode väljavõtete saamisel, inkassoks esitatud dokumentide osas aga — aruandekvartalile järgneva kuu 1. kuupäevaks;

j) arveldusi rahandusorganitega maksude ja muude eelarvesse laekuvate maksete osas — vähemalt üks kord kvartalis;

k) rahalisi vahendeid ning rangele arvestusele kuuluvaid väärtusi ja dokumente — vähemalt üks kord kuus;

l) ettevõtte (organisatsiooni) arveldusi tema omaette bilansile eraldatud osadega ja kõrgemalseisva organisatsiooniga — iga kuu 1. kuupäeva seisuga;

m) arveldusi deebitoride ja kreeditoridega — vähemalt kaks korda aastas.

Vajaduse korral võivad NSV Liidu ja liiduvabariikide ministeeriumide ja keskasutuste juhtijad kooskõlastatult NSV Liidu Rahandusministeeriumi või kuuluvuse järgi liiduvabariikide rahandusministeeriumidega muuta inventuuride sagedust aastas, samuti nende läbiviimise tähtaegu.

Kaubaliste materiaalsete väärtuste inventeerimise tähtajad, mis NSV Liidu Ministrite Nõukogu on varem kehtestanud mõnede ministeeriumide ja keskasutuste ettevõtetele ja organisatsioonidele nende töö iseärasustest lähtudes, jäävad jõusse.

63. Materiaalselt vastutavate isikute vahetuse puhul on väärtuste inventeerimine asjaajamise üleandmise-vastuvõtmise päeva seisuga kohustuslik.

---

[157] Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 16. aprilli 1968. a. määrusele nr. 244 (NSVL MK 1968, nr. 8, art. 48) toimub kaupade inventeerimine riikliku ja kooperatiivkaubanduse raamatukauplustes vähemalt üks kord aastas.

64. Inventeerimisel ja muudel kontrollimistel ilmnenud lahkuminekud väärtuste tegelike jääkide ja raamatupidamisandmete vahel reguleeritakse järgmises korras:

a) väärtuste kaod normide piires kantakse kuludesse;

b) väärtuste puudujäägid üle kaonormide ja riknemiskaod kantakse süüdlaste isikute arvele.

Kuritarvitustest tekkinud puudujääkide ja kadude puhul on ettevõtte või organisatsiooni juhtija kohustatud andma asja üle juurdlusorganitele ja hiljemalt viie päeva jooksul pärast puudujäägi või omastamise avastamist esitama tsiviilhagi;

c) väärtuste puudujäägid üle kaonormide ning kaupade, materjalide ja toodete riknemiskaod juhul, kui puudujäägis või riknemises konkreetselt süüdi olevaid isikuid ei ole kindlaks tehtud, võib ettevõte või organisatsioon kanda tootmis- või käibekuludesse, kui iga puudujäägi või riknemise summa ei ületa 100 rubla, sellest kõrgemalseisvale organile teatades.

Analoogilised puudujäägid ja kaod, mis igal üksikjuhul ületavad 100 rubla, kantakse tootmis- või käibekuludesse:

liidulise ja vabariikliku (liiduvabariikides) alluvusega riiklikes ettevõtetes ja organisatsioonides kuni 500 rubla ulatuses — peavalitsuste, koondiste, üleliiduliste ja vabariiklike trustide ja kontorite ning teiste neile vastavate, vahetult ministeeriumidele ja keskasutustele alluvate halduslülide juhtijate loal, 500 rublast suuremad puudujäägid või kaod — ministeeriumide ja keskasutuste juhtijate loal;

vabariikliku (ANSV) ja kohaliku alluvusega riiklikes ettevõtetes ja organisatsioonides kuni 500 rubla ulatuses — autonoomsete vabariikide ministeeriumide ja keskasutuste või kraide, oblastite, ringkondade, linnade ja rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede valitsuste (osakondade) juhatajate loal vastavalt ettevõtte alluvusele, 500 rublast suuremad puudujäägid või kaod — autonoomsete vabariikide ministrite nõukogude, kraide, oblastite, ringkondade, linnade ja rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede loal vastavalt ettevõtte alluvusele;

tarbijate kooperatsiooni ettevõtetes — vastava tarbijate kooperatiivi juhatuse otsusel, mille osanike üldkoosolek (volinike koosolek) hiljem kinnitab;

kooperatiivide liitude ettevõtetes: kui väärtuste puudujäägid või riknemiskaod igal üksikjuhul ei ületa 500 rubla — vastava kooperatiivide liidu juhatuse otsusel, 500 rubla ületava summa puhul aga vastava kooperatiivide liidu juhatuse otsusel, mille kõrgemalseisev kooperatiivorganisatsioon kinnitab;

ühiskondlikes organisatsioonides ja neile alluvates ettevõtetes: iga puudujäägi või riknemise kuni 500-rublase summa puhul — vastavate kõrgemalseisvate organisatsioonide juhtijate loal, 500

rublast suuremas summas — vastavate liiduliste ja vabariiklike organisatsioonide loal.

Ülalkirjeldatud mahakandmise korda ei rakendata juhtudel, kui NSV Liidu Ministrite Nõukogu või liiduvabariikide ministrite nõukogude otsustega on kehtestatud teistsugune väärtuste kaonorme ületavate puudujääkide ja riknemiskadude mahakandmise kord.

Dokumentides, mida ettevõtted ja organisatsioonid esitavad loomuliku kao norme ületavate puudujääkide ja riknemiskadude mahakandmiseks, peab olema näidatud, mida on ette võetud selliste kadude likvideerimiseks.

65. Pooleli jäetud ehituste ja objektidega seotud kulud, kaasa arvatud kulutused projekteerimis- ja uurimistöödele, ning ehitamata jäänud objektide projekteerimis- ja uurimistööde kulud kantakse ettevõtete ja organisatsioonide bilanssidest maha korras, mille on kehtestanud NSV Liidu Riiklik Ehituskomitee.[158]

Katkestatud geoloogiliste tööde kulud kantakse ettevõtete ja organisatsioonide bilanssidest maha alljärgnevalt:

liidulise alluvusega ettevõtetes ja organisatsioonides — NSV Liidu ministeeriumide ja keskasutuste loal, kes seejärel teatavad neist mahakandmistest NSV Liidu Rahandusministeeriumile;

vabariikliku ja kohaliku alluvusega ettevõtetes ja organisatsioonides — liiduvabariikide ministrite nõukogude loal.

66. Põhitegevuse, kapitaalehituse, põllumajandusliku abimajandi, elamu- ja kommunaalmajanduse ning teiste ühel üldbilansil arvestatavate mittetööstuslike majandite tegevuse tulemused näidatakse raamatupidamisaruandes eraldi.

67. Kahjud ettevõtete ja organisatsioonide operatsioonidest ja loodusõnnetustest, välja arvatud põhivahenditega seotud kahjumid, kantakse aruandeaasta kahjumisse.

Aruandeaastal avastatud, kuid möödunud aastate operatsioonidest tulenevad kahjumid kantakse aruandeaasta tulemustesse eri kirjes. Kasumite ja kahjumite aruande lisas liigendatakse need kahjumid ja antakse seletus nende tekkimise põhjuste kohta.

68. Aruandeaasta lõpptulemus (kasum või kahjum), mis selgitati välja antud ettevõtte või organisatsiooni kõigi operatsioonide jooksva arvestuse andmete põhjal ja bilansikirjete hindamise teel vastavalt käesolevale määrustikule, näidatakse lõppbilansis eri kirjes.

---

[158] Vt. ka lk. 87 ja 91.

NSVL
Rahandusministeerium
18. september 1968. a.
Nr. 230
Moskva, Kuibõševi t. 9

NSV LIIDU JA LIIDUVABARIIKIDE MINISTEERIUMIDELE
JA KESKASUTUSTELE,
KRAIDE, OBLASTITE JA
LINNADE (LIIDUVABARIIKIDE PEALINNADE)
TÖÖRAHVA SAADIKUTE NÕUKOGUDE
TÄITEVKOMITEEDELE,
LIIDU- JA AUTONOOMSETE VABARIIKIDE RAHANDUS-
MINISTEERIUMIDELE,
KRAIDE, OBLASTITE, RINGKONDADE, LINNADE JA
RAJOONIDE RAHANDUSOSAKONDADELE

RIIKLIKE, KOOPERATIIVSETE (VÄLJA ARVATUD KOLHOOSID) JA ÜHISKONDLIKE ETTEVÕTETE NING MAJANDUSORGANISATSIOONIDE PÕHIFONDIDE, KAUBALISTE MATERIAALSETE VÄÄRTUSTE, RAHALISTE VAHENDITE JA ARVELDUSTE INVENTEERIMISE PÕHIMÄÄRUSTIKUST

Siinjuures saadetakse juhindumiseks NSV Liidu Statistika Keskvalitsusega kooskõlastatud «Põhimäärustik põhifondide, [159] kaubaliste materiaalsete väärtuste, rahaliste vahendite ja arvelduste inventeerimise kohta riiklikes, kooperatiivsetes (välja arvatud kolhoosid) ja ühiskondlikes ettevõtetes ning majandusorganisatsioonides».

NSV Liidu Rahandusministeerium palub NSV Liidu ja liiduvabariikide ministeeriume ja keskasutusi anda oma allettevõtetele ja -organisatsioonidele juhised inventeerimise põhimäärustiku rakendamise korra kohta.

Seoses käesoleva põhimäärustiku väljaandmisega lugeda kehtivuse kaotanuks:

NSV Liidu Rahandusministeeriumi 21. novembri 1955. a. kiri nr. 890 «Ettevõtete ja majandusorganisatsioonide põhivahendite, kaubaliste materiaalsete väärtuste, rahaliste vahendite ja arvelduste inventeerimise põhimäärustikust»;

NSV Liidu Rahandusministeeriumi 10. detsembri 1956. a. kirja nr. 444 «Muudatustest raamatupidamisarvestuses» punkt 4.

NSV Liidu rahandusministri
asetäitja
I. GUŽKOV

Raamatupidamise ja Aruandluse
Valitsuse juhataja
P. BEZRUKIHH

---

[159] Vastavalt raamatupidamise kontoplaani nomenklatuurile (vt. lk. 3) edaspidi tekstis nimetatud «põhivahendid».

Lisa
NSV Liidu Rahandusministeeriumi
18. septembri 1968. a.
kirjale nr. 230

PÕHIMÄÄRUSTIK

põhifondide, kaubaliste materiaalsete väärtuste, rahaliste vahendite ja arvelduste inventeerimise kohta riiklikes, kooperatiivsetes (välja arvatud kolhoosid) ja ühiskondlikes ettevõtetes ning majandusorganisatsioonides

Üldsätted

1. Kõik riiklikud, kooperatiivsed ja ühiskondlikud ettevõtted ning majandusorganisatsioonid inventeerivad põhivahendeid, kaubalisi materiaalseid väärtusi, rahalisi vahendeid ja arveldusi käesolevas põhimäärustikus ettenähtud korras. See määrustik ei kehti kolhooside, kolhoosidevaheliste organisatsioonide ega eelarveliste asutuste suhtes.

Käesolevad eeskirjad ei laiene ka neile ettevõtetele ja organisatsioonidele, kellele NSV Liidu valitsuse otsustega on kehtestatud inventeerimise erikord.

2. Vastavalt «Raamatupidamisaruannete ja -bilansside määrustikule»[160] on ettevõtted ja majandusorganisatsioonid kohustatud inventeerima:

a) põhivahendeid — vähemalt üks kord aastas, nii et raamatupidamise aastaaruannete ja -bilansside koostamise eel inventeerimine ei toimuks enne aruandeaasta 1. novembrit.

NSV Liidu ja liiduvabariikide ministeeriumide ja keskasutuste juhtijad võivad ettevõtetel ja organisatsioonidel lubada inventeerida hooneid, ehitisi ja teisi kohtkindlaid põhivahendeid üks kord kahe-kolme aasta jooksul;

---

[160] Vt. viide 3 lk. 13. Antud küsimust käsitleb määrustiku § 62.

b) kapitaaltöid — vähemalt üks kord aastas, nii et raamatupidamise aastaaruannete ja -bilansside koostamise eel inventeerimine ei toimuks enne aruandeaasta 1. detsembrit;

c) lõpetamata toodangut ja omatoodetud pooltooteid — raamatupidamise aastaaruannete ja -bilansside koostamise eel mitte enne aruandeaasta 1. oktoobrit ja peale selle perioodiliselt tähtaegadel, mille määravad ministeeriumid ja keskasutused, kohaliku alluvusega organisatsioonide ja ettevõtete suhtes aga vastavad töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed;

d) kapitaalremonte ja eelseisva perioodi kulusid — vähemalt üks kord aastas; noorloomi ning lauda- ja karjamaanuumal olevaid loomi, linde, karusloomi jne. — vähemalt üks kord kvartalis;

e) ladudes ja baasides olevaid kaupu: tööstuskaupu — vähemalt kaks korda aastas; toidukaupu — vähemalt kaks korda aastas; ladudes olevaid valmistooteid — vähemalt üks kord aastas, nii et raamatupidamise aastaaruannete ja -bilansside koostamise eel inventeerimine ei toimuks enne aruandeaasta 1. oktoobrit;

f) kauplustes ning teistes riikliku ja kooperatiivkaubanduse jaeettevõtetes olevaid kaupu ja taarat — vähemalt kaks korda aastas;[161]

g) väikevahendeid — vähemalt üks kord aastas;

h) toorainet ja muid materiaalseid väärtusi — vähemalt üks kord aastas, nii et raamatupidamise aastaaruannete ja -bilansside koostamise eel inventeerimine ei toimuks enne aruandeaasta 1. oktoobrit.

Inventuuri tähtaegade kindlaksmääramisel tuleb arvestada asjaolu, et materiaalsete ressursside loendamisel NSV Liidu Ministrite Nõukogu otsuse kohaselt 1. jaanuari seisuga tehakse ministeeriumide ja keskasutuste ettevõtete, ehituste ja teiste majandite baasides ja ladudes olevate materiaalsete väärtuste jäägid kindlaks aastaaruande koostamiseks läbiviidava inventuuri tulemuste ja raamatupidamise kontrollitud andmete põhjal nende materjalide sissetuleku ja kulu kohta, arvates inventeerimise momendist kuni 1. jaanuarini, tsehhides, ehitus- ning peale- ja mahalaadimisplatsidel olevad jäägid aga — 1. jaanuari seisuga läbiviidava inventuuri andmeil;

i) arveldusi pankadega (arveldus- ja muude kontode, laenude, eelarvelise finantseerimise jne. osas) — pankadelt kontode väljavõtete saamisel, inkassoks esitatud dokumentide osas aga — aruandekvartalile järgneva kuu 1. kuupäevaks;

j) arveldusi rahandusorganitega maksude ja muude eelarvesse laekuvate maksete osas — vähemalt üks kord kvartalis;

k) rahalisi vahendeid ning rangele arvestusele kuuluvaid väärtusi ja dokumente — vähemalt üks kord kuus;

l) ettevõtte (organisatsiooni) arveldusi tema omaette bilansile

---

[161] Vt. viide 157 lk. 231.

eraldatud osadega ja kõrgemalseisva organisatsiooniga — iga kuu 1. kuupäeva seisuga;

m) arveldusi deebitoride ja kreeditoridega — vähemalt kaks korda aastas.

Vajaduse korral võivad NSV Liidu ja liiduvabariikide ministeeriumide ja keskasutuste juhtijad kooskõlastatult NSV Liidu Rahandusministeeriumi või kuuluvuse järgi liiduvabariikide rahandusministeeriumidega muuta inventuuride sagedust aastas, samuti nende läbiviimise tähtaegu.

Kaubaliste materiaalsete väärtuste inventeerimise käesolevas määrustikus ettenähtud tähtaegu ei kohaldata ettevõtete ja organisatsioonide suhtes, kellele inventeerimistähtajad on kehtestatud NSV Liidu valitsuse eriotsustega.

Näiteks tuleb NSV Liidu Ministrite Nõukogu 15. märtsi 1952. a. määruse nr. 1332 kohaselt nafta ja naftasaaduste tegelikud jäägid kohapeal kontrollida vähemalt üks kord kuus.

3. Väärtuste inventeerimine on kohustuslik:

materiaalselt vastutavate isikute vahetuse puhul — asjaajamise üleandmise-vastuvõtmise päeva seisuga;

ettevõtete osade üleandmisel — üleandmise kuupäeva seisuga;

ettevõtete, hoonete ja ehitiste üleandmisel riiklikelt organitelt kooperatiivsetele (välja arvatud kolhoosid) ja ühiskondlikele organisatsioonidele või vastupidi — üleandmise kuupäeva seisuga.

Ettevõtete, hoonete ja ehitiste üleandmisel ühelt riiklikult organilt teisele riiklikule organile võib ministeeriumi (keskasutuse) otsusel inventuuri mitte teha, kui üleandmine toimub ministeeriumi (keskasutuse) raames, kui see aga leiab aset ministeeriumide (keskasutuste) vahel, siis nende ühisel otsusel.

4. Inventeerida tuleb ka ettevõttele või organisatsioonile mittekuuluvad väärtused, nii arvele võetud (renditud, vastutaval hoiul olevad, töötlemiseks saadud) kui ka need, mis millegipärast on jäänud arvele võtmata.

5. Ettevõtte või organisatsiooni juhataja ja pearaamatupidaja vastutavad inventuuri õige ja õigeaegse läbiviimise eest.

Ettevõtte või organisatsiooni pearaamatupidaja peab tagama majandite vahendite ja arvelduste inventuuri tulemuste õigeaegse ja õige kindlakstegemise ning nende kirjendamise raamatupidamiskontodele.

Kui ettevõtet või organisatsiooni teenindab tsentraliseeritud raamatupidamine, lasuvad kõik käesoleva põhimäärustiku kohaselt ettevõtte või organisatsiooni raamatupidamisele kuuluvad funktsioonid tsentraliseeritud raamatupidamisel.

6. Inventuuri läbiviimiseks moodustatakse ettevõtte või organisatsiooni töötajatest (vastava kompetentsiga) komisjon pearaamatupidaja (tsentraliseeritud raamatupidamise esindaja) kohustuslikul osavõtul.

Inventeerimiskomisjoni eesotsas on ettevõtte (organisatsiooni, ehituse) juhataja või tema asetäitja. Komisjoni koosseis avaldatakse ettevõtte (organisatsiooni, ehituse) juhataja käskkirjaga.

Käskkirjas määratakse kindlaks ka inventuuri läbiviimise kord ning algus- ja lõpptähtajad.

Ettevõtetes, kus suure töömahu tõttu üks komisjon ei suuda inventuuri läbi viia, pannakse väärtuste vahetu inventeerimine tsehhides ja majandites kohalikele komisjonidele, kelle tööd organiseerib ja kontrollib keskkomisjon.

Inventuuri tuleb üldreeglina teha esimese kuupäeva seisuga. Kui väärtuste inventuuri mõnes hoiukohas ei suudeta ühe päevaga lõpule viia, võib sellega alustada enne ja lõpetada pärast esimest kuupäeva. Sel puhul tuleb inventeerimisandmed korrigeerida kuu esimese päeva seisule.

Jaekaubanduse- ja toitlustusettevõtetes võib inventuuri teha ka teistel kuupäevadel.

Kui ladudes või muudes kinnistes ruumides tehtavat inventuuri ei viida ühe päevaga lõpule, tuleb ruumid inventeerimiskomisjoni lahkumisel pitseerida. Pitsati hoiab inventeerimiskomisjoni esimees inventuuri kestel oma käes.

7. Isikutelt, kes on vastutavad nende hoolde usaldatud väärtuste allesoleku eest, võetakse enne inventuuri algust allkiri selle kohta, et kõik väärtuste sissetulekusse ja väljaminekusse puutuvad dokumendid on üle antud raamatupidamisse (tsentraliseeritud raamatupidamisse või selle arvestus- ja kontrollgruppi) ning et nende valduses mingeid arvele võtmata aga väljaminekusse kirjendamata väärtusi ei ole. Samasugused allkirjad võetakse ka isikutelt, kelle käes on aruandealuseid summasid väärtuste hankimiseks või volitusi väärtuste vastuvõtmiseks.

Inventuuri alguseks tuleb lõpule viia väärtuste kõigi sissetuleku- ja väljaminekudokumentide töötlemine, teha analüütilise arvestuse kaartidele (raamatusse) vastavad kirjendid ja näidata jäägid inventuuri päevaks.

Ladudes tuleb tooraine, materjalid ja kaubad sorteerida ja paigutada nimetuste, sortide, mõõtmete jne. järgi. Ühtlasi tuleb välja panna lipikud neid väärtusi iseloomustavate üksikasjaliste andmetega kvaliteedi, koguse, kaalu või mõõtmete kohta.

8. Põhivahendid, tooraine, materjalid, valmistoodang, kaubad, rahalised vahendid ja muud väärtused inventeeritakse nende iga asukoha ja vastutava isiku järgi, kelle hoiul nad on. Samas korras inventeeritakse ka lõpetamata toodang, lõpetamata kapitaalehitustööd ja lõpetamata kapitaalremont.

Jääkide kontrollimisest tegelikkuses peavad materiaalselt vastutavad isikud (kassapidajad, laohoidjad, majandusjuhatajad, töödejuhatajad, tsehhiülemad jt.) tingimata osa võtma.

Väärtuste tegeliku jäägi kontrollimisel materiaalselt vastutavate isikute vahetuse puhul kirjutab väärtusi vastuvõtnud isik

inventeerimisnimestikele alla nende väärtuste saamise, üleandja aga nende üleandmise kohta.

Väärtuste jääk tehakse inventeerimisel kindlaks kohustusliku ülelugemise, -kaalumise, -mõõtmise jne. teel, lähtudes vastavatest kindlaksmääratud mõõtühikutest.

Materjalide ja kaupade osas, mis asuvad hankija vigastamata pakendis, võidakse nende väärtuste kogus erandina kindlaks teha dokumentide põhjal, nende väärtuste osalise kohustusliku kontrollimisega natuuras (valikuliselt). Puistmaterjalide kaalu (või mahtu) lubatakse kindlaks teha tehniliste arvutuste põhjal, mille kohta inventeerimisnimestikesse tehakse vastav märkus.

9. Rööbiti jääkide kontrollimisega natuuras tuleb kontrollida kirjendeid kõigil vastavatel kontodel, võrreldes neid korrespondeerivate kontode andmetega. Näiteks põhivahendite osas (kõrvutatult vastavate kapitaalmahutuste kontodega) tuleb kindlaks teha, kas kõik ekspluatatsiooni võetud objektid on arvel; materjalide osas — kas kõik saadud väärtused on nõuetekohaselt arvele võetud ja raamatupidamises läbi kantud; lõpetamata toodangu osas — kas kõik kulutused on väljalastud toodangule kirjendatud jne.

10. Inventuuri andmed väärtuste iga liigi kohta fikseeritakse inventeerimisnimestikes või aktides, mis koostatakse eraldi väärtuste asu- või hoiukohtade ning nende allesoleku eest vastutavate ametiisikute järgi.

Väärtuste kohta, mis ei kuulu majandile, kuid asuvad selles, koostatakse eraldi nimestikud (aktid).

Inventeerimisnimestike (aktide)* vormid määrab kindlaks vastav ministeerium või keskasutus NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse poolt kehtestatud tüüpvormide alusel.

Inventeeritavate väärtuste ja objektide nimetused ning nende hulk näidatakse nimestikes vastavalt arvepidamises kasutusel olevale nomenklatuurile ja mõõtühikutele.

Nimestikele kirjutavad alla kõik inventeerimiskomisjoni liikmed, materiaalselt vastutavad isikud aga annavad igal nimestikul alljärgneva sisuga allkirja:

«Kõik käesolevas inventeerimisnimestikus loetletud väärtused on komisjoni poolt minu juuresolekul natuuras kontrollitud ja nimestikku kantud, millega seoses minul inventeerimiskomisjoni vastu pretensioone ei ole. Nimestikus loetletud väärtused on minu vastutaval hoiul.»

Kõik parandused inventeerimisnimestikes tuleb tõestada ja alla kirjutada samade isikute poolt.

---

* Teksti lihtsustamise eesmärgil kasutatakse edaspidi (välja arvatud punktid 22, 35, 36, 37 ja 38) sõnade «nimestik (akt)» asemel sõna «nimestik»; sõna «akt» kasutatakse juhtudel, kui inventuuri tulemuste kohta koostatakse ainult akt.

Jääkide kontrollimise ajaks tuleb kõik väärtuste vastuvõtu ja väljaandmise operatsioonid katkestada. Operatsioonide selline katkestamine ei tohi aga pidurdada ettevõtte tööd.

11. Väärismetalle ja teemante inventeeritakse vastavalt NSV Liidu Rahandusministeeriumi juhendile «Väärismetallide ja kalliskivide saamise, kulutamise, arvestamise ja hoidmise korrast ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides».[162]

Põhivahendite inventeerimine

12. Enne inventuuri algust tuleb kontrollida:

a) inventarikaartide (inventariraamatute) olemasolu ja seisukorda;

b) tehniliste passide või muu tehnilise dokumentatsiooni olemasolu ja seisukorda;

c) dokumentide olemasolu ettevõtte (organisatsiooni) poolt rendile, hoiule ja ajutiseks kasutamiseks antud või võetud põhivahendite kohta. Dokumentide puudumisel tuleb astuda samme nende saamiseks või vormistamiseks.

Lahkuminekute ja ebatäpsuste ilmnemisel raamatupidamises või tehnilises dokumentatsioonis tuleb need vastavalt parandada ja täpsustada.

13. Põhivahendite inventeerimisel peab komisjon objektid tegelikkuses tingimata üle vaatama ning kandma inventeerimisnimestikesse nende täieliku nimetuse, otstarbe ja inventarinumbri.

Kui avastatakse arvele võtmata objekte või objekte, mille konto raamatupidamises puuduvad neid iseloomustavad andmed, peab komisjon märkima inventeerimisnimestikku selliste objektide kohta puudu olevad andmed ja tehnilised näitajad, näiteks: hoonete kohta — näidata nende otstarve, põhimaterjalid, millest nad on ehitatud, kubatuur (väliste või sisemiste mõõtmete järgi), pindala (üldine kasulik pind), korruste arv (ilma keldri- ja poolkeldrikorrusteta jne.), ehitamisaasta jm.; kanalite kohta — pikkus, sügavus ja laius (põhjast ja kaldanivoolt), tehisrajatised, põhja ja nõlvade kinnitusmaterjalid; sildade kohta — asukoht, materjalide liik ja põhimõõtmed; teede kohta — tee tüüp (maantee, profileeritud), pikkus, kattematerjal ja muldkeha laius.

Esmakordselt väljaselgitatud, viimasest inventuurist alates arvele võtmata objektid tuleb hinnata nende taastootmise antud momendi maksumusega, kulum aga tuleb kindlaks teha vastavalt esemete tegelikule tehnilisele seisukorrale, vormistades hinde ja kulumi andmed vastavate aktidega.

Hindamine peab toimuma ettenähtud korras kinnitatud hinnakirjade alusel (eelarvelise maksumusega).

---

[162] Vt. viide 21 lk. 26.

Inventeerimiskomisjon peab välja selgitama, millal ja kelle korraldusel on inventuuri käigus avastatud arvele võtmata objektid ehitatud, samuti kuhu on ehituskulud maha kantud, ja kandma asjast ettevõtte (organisatsiooni) juhatajale ette.

Põhivahendid kantakse nimestikesse objekti põhiotstarbele vastava nimetusega. Kui objekt kuulus taastamisele, rekonstrueerimisele, laiendamisele või ümberseadmestamisele ja seetõttu selle põhiotstarve muutus, kantakse see nimestikku uuele otstarbele vastava nimetusega.

Kui teostatud kapitaaltööd (korruste pealeehitamine, uute ruumide juurdeehitamine jm.) või hoonete ja ehitiste osaline likvideerimine (üksikute konstruktiivelementide lammutamine) ei ole raamatupidamises läbi kantud, peab komisjon vastavate dokumentide põhjal objekti algmaksumuse suurenemise või vähenemise kindlaks tegema ja toimunud muudatuste kohta kandma andmed nimestikku.

Ühtaegu sellega peab komisjon välja selgitama süüdlased ning põhjused, miks objektide konstruktiivseid muudatusi raamatupidamises läbi ei kantud.

Ekspluateerimiseks ja taastamiseks kõlbmatud hooned ja ehitised kantakse inventeerimisel eri nimestikesse.

Masinad, seadmed ja jõuseadeldised kantakse inventeerimisnimestikesse ükshaaval, märkides inventarinumbri, missuguses tehases valmistatud, väljalaskeaasta, kasutamisotstarbe, konstruktsioonitüübi, võimsuse jms. andmed.

Tsehhi või osakonda ühekorraga sissetulnud majandusinventari, tööriistade, tööpinkide jne. ühetüübiliste ja ühesuguse hinnaga esemete kohta, mille arvestust peetakse tüüpvormi[163] kohasel rühmiti arvestamise inventarikaardil, kantakse inventuuri andmed nimestikesse üksikute nimetuste järgi, näidates ära nende esemete hulga.

Põhivahendite inventariobjektidele omistatud numbreid üldreeglina muuta ei tohi.

Numbreid võib vahetada ainult juhul, kui objekte ei ole kantud sellesse põhivahendite rühma, kuhu need peaksid kuuluma tootmistehnilise otstarbe poolest, samuti ebaõige numeratsiooni rakendamise puhul.

Põhivahendite objektid, mis inventuuri ajal asuvad väljaspool ettevõtet (pikemale reisile sõitvad aurikud, vedurid, autod, kapitaalremonti saadetavad masinad ja seadmed jne.), tuleb inventeerida enne majandist ajutiseks lahkumist.

Täiskasvanud produktiiv- ja tööloomad kantakse eri inventeerimisnimestikesse, milles näidatakse: looma number (lipats, põletusmärk), nimi, sünniaasta, tõug, rammusus, eluskaal (välja arvatud hobused, kaamelid, muulad ja põdrad, kelle kohta kaalu ei näidata) ja bilansiline maksumus.

[163] Vorm nr. OC-9.

Veised, tööloomad, sead (emised ja kuldid) ning lammaste ja teiste loomade eriti kõrgeväärtuslikud isendid (tõutuumik) kantakse nimestikesse ükshaaval. Teised põhikarja kuuluvad loomad, keda arvestatakse rühmiti, kantakse nimestikesse vanuse- ja soorühmade viisi, näidates igas rühmas olevate loomade arvu ja eluskaalu. Tõug märgitakse loomade boniteerimise andmete põhjal.

Tooraine, valmistoodangu, laos olevate kaupade ja muude materiaalsete väärtuste inventeerimine

14. Tooraine, valmistoodang, laos olevad kaubad ja muud kaubalised materiaalsed väärtused inventeeritakse nende hoiukohtade viisi ja iga materiaalselt vastutava isiku järgi.

Inventeerimisel kantakse kaubalised materiaalsed väärtused nimestikesse iga üksiku nimetuse järgi, näidates nomenklatuurinumbri, liigi, rühma, sordi ja koguse (arvu, kaalu või mõõtmed ning vajaduse korral arvu ja ühtlasi ka kaalu).

Inventeerimisel avastatud kõlbmatute või riknenud materjalide, valmistoodete ja kaupade kohta koostatakse vastavad aktid. Neis aktides tuleb tingimata näidata riknemise laad, ulatus ja põhjused, samuti väärtuste riknemises süüdi olevad isikud.

15. Teel olevate materjalide ja kaupade, lähetatud kaupade, ostjate poolt tähtajaks tasumata kaupade ning teiste organisatsioonide ladudes asuvate kaupade ja materjalide inventeerimine seisab vastavatel kontodel olevate summade põhjendatuse hoolikas kontrollimises. Teiste organisatsioonide ladudes asuvateks kaupadeks ja materjalideks loetakse kaubad ja materjalid, mis on ostjate juures vastutaval hoiul viimaste keeldumise tõttu faktuurarvete aktseptist, samuti teistes organisatsioonides töötlemisel olevad kaubad ja materjalid ning tasutud, kuid hankijate ladudest välja vedamata kaubad ja materjalid.

Teel olevate materiaalsete väärtuste, lähetatud kaupade jms. kontodele võivad jääda ainult summad, mis on tõendatud nõuetekohaselt vormistatud dokumentidega, milleks on: teel olevate materjalide ja kaupade osas — hankijate maksenõuded või neid asendavad muud dokumendid; lähetatud kaupade osas — ostjatele esitatud faktuurarvete ja maksenõuete arakirjad; teiste organisatsioonide ladudes asuvate kaupade ja materjalide osas — hoiuallkirjad, mis on ümber vormistatud inventuuri kuupäevale lähedasele kuupäevale; kohalike hankijate ladudes asuvate kaupade osas — inventuuri kuupäevale ümbervormistatud hoiuallkirjad.

Mainitud kontod tuleb eelnevalt läbi võrrelda teiste korrespondeerivate kontodega.

Nii näiteks tuleb konto «Lähetatud kaubad, tehtud tööd ja tee-

nused» suhtes kindlaks teha, kas sellel kontol ei ole summasid, mille tasumine on millegipärast näidatud teistel kontodel («Muud deebitorid ja kreeditorid» jne.).

Inventeerimisnimestikud koostatakse eraldi teel olevate materjalide, teel olevate kaupade, lähetatud kaupade, ostjate poolt tähtajaks tasumata kaupade ning teiste organisatsioonide ladudes asuvate kaupade ja materjalide kohta.

Teel olevate materjalide ja kaupade nimestikes märgitakse iga saadetise kohta järgmised andmed: nimetus (vastavalt dokumendile), kogus ja maksumus (vastavalt raamatupidamisandmetele), ärasaatmise kuupäev ning dokumentide loetelu ja numbrid, mille põhjal need materjalid ja kaubad on vastavatel kontodel arvestatud. Seejuures tuleb veoste suhtes, mis ei ole tähtajaks kohale jõudnud ja arvestatakse raamatupidamises teel olevate materjalide ja kaupadena, kontrollida, mis on ette võetud nende väärtuste ülesleidmiseks.

16. Lähetatud kaupade ja ostjate poolt tähtajaks tasumata kaupade nimestikes näidatakse iga saadetise kohta ostja nimetus, kaupade nimetus ja ärasaatmise kuupäev, faktuurarve väljakirjutamise kuupäev, number ja summa.

17. Teiste organisatsioonide ladudes asuvad kaubad ja materjalid kantakse nimestikesse dokumentide põhjal, mis kinnitavad nende väärtuste andmist vastutavale hoiule.

Mainitud kaubaliste materiaalsete väärtuste nimestikes näidatakse nende nimetus, kogus, sort, tegelik maksumus (raamatupidamisandmetel), veose hoiule võtmise kuupäev, hoiukoht ning dokumentide numbrid ja kuupäevad.

Saades need väärtused vastutavale hoiule võtnud organisatsioonidelt ärakirjad inventeerimisnimestikest võrdleb komisjon väärtuste tegelikku seisu (inventeerimisnimestike ärakirjade andmetel) dokumentide põhjal kindlakstehtud kogusega.

18. Väikevahendid, nii ekspluatatsioonis olevad kui ka seal olnud, kuid inventuuri kuupäevaks laos olevad, inventeeritakse nende esemete asukoha ja isikute järgi, kelle vastutaval hoiul need on.

Kõlmatuks muutunud väikevahendite kohta koostatakse aktid.

Väikevahendid kantakse inventeerimisnimestikesse vastavalt raamatupidamisarvestuses kasutusel olevale nomenklatuurile.

Lõpetamata toodangu ja omatoodetud pooltoodete inventeerimine

19. Lõpetamata toodangu inventeerimise eesmärgiks on:

kindlaks teha, kui palju on tootmises olevate toodete elementidepartiisid (detaile, sõlmesid, agregaate) pooleli ja kokku monteerimata;

välja selgitada arvestamata jäänud praak;

kindlaks teha lõpetamata toodangu (partiide) tegelik komplektsus ja kindlustatus kokkumonteerimiseks vajalike detailidega;

välja selgitada lõpetamata toodangu jäägid tühistatud ja seisma pandud tellimuste järgi;

välja selgitada koopereerivate ettevõtete süü tõttu komplekteerimata jäänud toodangu hulk;

kindlaks teha tootmises olevate partiide (detailide, sõlmede, agregaatide) ning pooleli olevate ja kokku monteerimata toodete tegelik omahind.

Lõpetamata toodangu ja omatoodetud pooltoodete hulka kuuluvad:

a) tööstusettevõtetes — poolvalmis partiid (detailid, sõlmed, agregaadid) ja tooted, mille töötlemine ja kokkumonteerimine on veel lõpetamata; lõplikult komplekteerimata ja valmistoodete lattu üle andmata valmistooted;

b) põllumajandusettevõtetes — sügiskünd, kesa, pinnase väetamine tulevase aasta saagiks, taliviljade külvid, mitmeaastased heintaimed (järgnevatel aastatel kasutamisele tulevas osas), lavade ettevalmistamine tulevaste aastate saagiks ja muud istutused talveks (kasvuhoonetes, taimelavades), lumetõkestamine, jooksva aasta saagi peksmata kultuurid ja muud.

20. Enne inventuuri algust tuleb:

lattu ära anda kõik tsehhidele momendil mittevajalikud materjalid, ostetud detailid ja pooltooted ning detailid, sõlmed ja agregaadid, mille töötlemisega antud etapis on lõpule jõutud;

täielikult puhastada tsehhid väljapraagitud detailidest ja jäätmetest ning esitada kontrollimiseks need partiid, mille kõlblikkus äratab kahtlust.

Tsehhides asuvad lõpetamata toodangu partiid ja pooltooted tuleb seada sellisesse korda, mis võimaldab nende koguse õige ja hõlpsa ülelugemise.

21. Lõpetamata toodangu (detailide, sõlmede, agregaatide) partiide jäägid kontrollitakse nende tegeliku ülelugemise, -kaalumise või -mõõtmise teel.

Nimestikud koostatakse eraldi iga tsehhi (jaoskonna) järgi, näidates partiide nimetuse, valmidusstaadiumi või -astme ja hulga või mahu.

Toorainet, materjale ja ostetud pooltooteid, mis asuvad töökohtadel ning mille töötlemist ei ole alustatud, ei kanta lõpetamata toodangu nimestikesse, vaid need inventeeritakse eraldi ja fikseeritakse eri nimestikes.

Inventeerimisel avastatud praakdetailid vormistatakse selleks ettenähtud korras tehnilise kontrolli osakonna töötajate poolt akti (praagiteatise) koostamisega. Lõplikult praagiks tunnistatud detailid antakse üle praagiisolaatorisse ning neid lõpetamata toodangu hulka ei arvata.

Lõpetamata kapitaalehituste ning lõpetamata ehitus- ja montaaž-tööde inventeerimine

22. Lõpetamata kapitaalehituste ning lõpetamata ehitus- ja montaaztööde olemasolu ja maht tehakse inventeerimisel kindlaks kohapealse kontrollimise teel. Inventeerimisnimestikes (aktides) näidatakse seejuures objekti nimetus ning sel objektil tehtud tööde maht iga üksiku tööliigi, konstruktiivelemendi, seadme jne. järgi.

Lõpetamata ehitus- ja montaaztöödeks loetakse tööettevõtu-organisatsioonide poolt tehtud, kuid tellijatele üle andmata tööd, majanduslikul teel ehitamise korral aga — vastuvõtuaktidega vormistamata tööd.

Inventeerimiskomisjon peab kontrollima:

a) kas lõpetamata kapitaalehituse koosseisus ei ole montaaži antud seadmeid, mille monteerimist pole tegelikult alustatud.

Sääraste seadmete avastamisel tuleb raamatupidamises ja aruannetes teha vastavad parandused;

b) konserveeritud objektide ja ajutiselt seisma pandud ehituste seisukorda.

Nende objektide kohta tuleb välja selgitada konserveerimise põhjused ja alused.

Valminud kapitaalmahutuste objektide kohta, mis tegelikult on täies ulatuses või osaliselt ekspluatatsiooni antud, kuid mille käikulaskmine ei ole nõuetekohaste dokumentidega vormistatud, koostatakse eri nimestikud (aktid). Eri nimestikud (aktid) koostatakse ka valminud, kuid millegipärast ekspluatatsiooni andmata objektide kohta. Nimestikes (aktides) tuleb näidata nende objektide ekspluatatsiooni andmise vormistamisega viivitamise põhjused.

Bilansist mahakirjendamisele kuuluvate seismapandud ehituste ning ehitamata jäänud objektidega seotud projekteerimis- ja uurimistööde kohta koostatakse eri aktid, milles märgitakse tehtud tööde laad, eelarveline maksumus ja seismapaneku põhjused;

c) kas lõpetamata ehitus- ja montaaztööde hulgas ei ole finantseerimisallikata plaaniväliseid töid.

Selleks tuleb kasutada vastavat tehnilist dokumentatsiooni (jooniseid, eelarveid, finantseelarvelisi arvestusi), tööde või nende etappide üleandmise akte, ehitusobjektidel tehtud tööde arvestamise žurnaale ja muid dokumente.

Lõpetamata kapitaalremontide, tulevaste perioodide kulude, noorloomade ning lauda- ja karjamaanuumal olevate loomade inteventeerimine

23. Hoonete, ehitiste, masinate, seadmete, energeetikaseadeldiste ja teiste objektide lõpetamata kapitaalremonte inventeeritakse tööde seisukorra kohapealse kontrollimise teel.

Lõpetamata kapitaalremondi kohta koostatakse akt, milles näidatakse remonditava objekti nimetus, tööde valmiduse protsent ning tehtud tööde eelarveline ja tegelik maksumus.

24. Inventeerimiskomisjon teeb dokumentide põhjal kindlaks ja kannab nimestikku tulevaste perioodide kulude kontol arvestamisele kuuluva summa. Sellele kontole võib jätta kulutused, mis kuuluvad kuludesse kandmisele hiljemalt kahe aasta, erijuhtudel aga, kooskõlastatult NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsusega— hiljemalt nelja aasta jooksul.

Kaevandamise eeltööde kulud kustutatakse kaeveõõnte kasutamise tähtaja jooksul.

Nimetatud kulude arvestamise, jaotamise ja toodangu või tööde omahinda arvamise korda sätestavad vastavad juhendid.

25. Veiste, tõuhobuste ja tööloomade noorkari kantakse inventeerimisnimestikesse ükshaaval, näidates nende inventarinumbri, nime, soo, värvuse, tõu jms. andmed.

Rühmiti arvestatavad nuumal olevad loomad, põrsad, lamba- ja kitsetalled, noorlinnud ning muud liiki noorloomad kantakse nimestikesse vanuse- ja soorühmade viisi, näidates igas rühmas olevate loomade arvu ja eluskaalu.

Nimestikud koostatakse loomakasvatusharude järgi arvestusrühmade lõikes, iga osakonna ja farmi kohta eraldi.

Kaupade ja taara inventeerimine kaubandusettevõtetes

26. Enne kaubandusettevõtetes kaupade ja taara tegeliku seisu kontrollimisele asumist on inventeerimiskomisjon kohustatud:

a) kontrollima rahaliste vahendite seisu kassades ja tegema kindlaks jooksva päeva tulemi (sularaha laekumise);

b) võtma dokumendid: kassapidajatelt — viimase kassaaruande, materiaalselt vastutavatelt isikutelt — viimased kaubaaruanded (kui need pole raamatupidamisse üle antud), milles peavad arvestusandmetel olema näidatud väärtuste jäägid ja antud allkirjad selle kohta, et inventuuri alguseks on kõik sissetuleku- ja väljaminekudokumendid kantud raamatupidamisele või inventeerimiskomisjonile üleantud aruannetesse, ja et mingisuguseid dokumente ega sularaha nende kätte pole jäänud;

c) kontrollima kõigi mõõteriistade õigsust.

Inventeerimisel loetakse, kaalutakse ja mõõdetakse kõik väärtused üle. Lahti pakkimata kaubad tuleb jaeettevõtetes lahti pakkida ja kontrollida nii koguseliselt kui ka kvaliteedilt. Pakitud kaupu ei pakita lahti juhtudel, kui see võib põhjustada nende kvaliteedi langust ja kui pakitud kaup hoitakse hankijate poolt plommitud vigastamata taaras. Sel puhul pakitakse kaupu lahti ja kontrollitakse valikuliselt.

27. Kaubaliste materiaalsete väärtuste inventuuri andmed

kantakse nimestikesse, mis koostatakse eraldi iga sektsiooni ja ja materiaalselt vastutava isiku kohta. Nimestikes märgitakse kaupade nimetus, nomenklatuurinumbrid, mark, sort ja muud hinnakirjades ettenähtud iseloomustavad tunnused.

Nimestiku igale leheküljele kirjutavad alla kõik inventeerimiskomisjoni liikmed ja materiaalselt vastutavad isikud, märkides sõnadega: kaubaliste materiaalsete väärtuste järjekorranumbrite arvu igal antud leheküljel, kõigi leheküljele kirjutatud väärtuste koguste üldkokkuvõtte naturaalnäitajates, olenemata sellest, millistes mõõtühikutes (tükkides, kilogrammides, meetrites jne.) need väärtused on näidatud.

Vähenõutavate, seisma jäänud ja alaväärtuslike kaupade kohta koostatakse eraldi nimestikud. Kõlbmatuks muutunud kaupu nimestikesse ei võeta. Nende kaupade kohta koostatakse eri akt, milles näidatakse ka riknemise põhjused ja selles süüdi olevad isikud.

Jääkide kontrollimise ajal sissetulevad kaubad võetakse vastu komisjoni juuresolekul ja kantakse eraldi nimestikku. Samuti kantakse eraldi nimestikku müüdud ja tasutud, kuid ostjate poolt äraviimata kaubad.

Taara kantakse nimestikesse liikide, sihtotstarbe ja kategooriate (uus, tarvitusel olnud, remonti vajav jne.) järgi.

Rahaliste vahendite ning rangele arvestusele kuuluvate väärtuste ja dokumentide inventeerimine

28. Kassa inventeerimisel kontrollitakse sularaha jääki erantitult kõigi kassas olevate rahamärkide ükshaaval ülelugemise teel, väärtpabereid, limiteeritud tšekiraamatuid jms.

Rangele arvestusele kuuluvad dokumendid tuleb samuti üle kontrollida.

Kassas olevate rahaliste vahendite tegeliku jäägi ülelugemisel võetakse arvesse sularaha, postmargid ja riigilõivumargid. Mingisuguseid dokumente ega allkirju kassa sularaha jäägi hulka ei arvata.

Kassapidaja poolt esitatud postmargid ja riigilõivumargid võetakse arvesse nominaalhinnaga.

Kassas on keelatud hoida antud ettevõttele mittekuuluvaid sularahasummasid ja muid väärtusi.

Kassa inventuur vormistatakse aktiga. Aktis märgitakse inventuuri läbiviinud komisjoni koosseis, inventeeritud väärtuste asukoht, tegelik jääk ja jääk arvestusandmetel inventeerimispäevaks.

Kui kassas avastatakse väärtuste puudu- või ülejääk, märgitakse aktis puudu- või ülejäägi summa ja seda põhjustanud asjaolud.

Kassa sissetulekuorderitega tõendamata sularaha loetakse riiklikes ettevõtetes ja organisatsioonides kassa ülejäägiks ja kuulub

kolme päeva jooksul sissemaksmisele eelarve tuludesse.[164] Kooperatiivsetes ja ühiskondlikes organisatsioonides ilmnenud kassa ülejäägid arvatakse nende organisatsioonide tuludesse.

Väärtpaberite ja obligatsioonide tegelikku jääki kontrollitakse üksikute liikide järgi, märkides aktis nende nimetuse, numbrid ja seeriad, kupüürid ja üldsumma. Iga kupüüri rekvisiite võrreldakse ettevõtte raamatupidamises olevate obligatsioonide ja väärtpaberite nimestike andmetega.

Arvelduste inventeerimine

29. Pankades asuvate arveldus-, jooksvate ja eelarveliste kontode, pangalaenude ning eelarve, ostjate, hankijate, aruandvate isikute, tööliste ja teenistujate, deponentide ning teiste deebitoride ja kreeditoridega peetavate arvelduste inventeerimine seisab jääkide kindlakstegemises dokumentide põhjal ja vastavatel kontodel olevate summade hoolikas kontrollimises. Komisjon teeb kindlaks deebitoride ja kreeditoride võlgade tekkimise aja, selle võlgnevuse reaalsuse ja aegumistähtaegade möödalaskmises süüdi olevad isikud.

Ettevõtted (organisatsioonid) peavad kõigi ostjate, hankijate ning muude deebitoride ja kreeditoridega vahetama väljavõtteid isikukontodest. Need väljavõtted esitatakse inventeerimiskomisjonile võlgnevuse reaalsuse tõenditena.

Kreeditoriks olevad organisatsioonid saadavad väljavõtted organisatsioonidele-deebitoridele, viimased peavad aga kümne päeva jooksul pärast väljavõtte saamist kinnitama jäägi õigsust või teatama oma vastuväited.

Eriti hoolikalt tuleb kontrollida kontot «Hankijad ja tööettevõtjad» faktuurimata hangetega seotud arvelduste osas. Seda kontot kontrollitakse nii dokumentide järgi kui ka teiste vastavate kontode andmete varal. Tuleb välja selgitada, kas sellel kontol ei ole summasid, mille tasumine on kirjendatud kontole «Muud deebitorid ja kreeditorid», või summasid materjalide ja kaupade eest, mis on tegelikult tasutud ja kätte saadud, kuid seisavad arvel teel olevatena.

Faktuurimata hangetega hankijate kontole alles jäänud summade kohta tuleb pärast selle konto kontrollimist ettevõtte raamatupidamise poolt kirjalikult nõuda hankijatelt faktuurarvete esitamist. Hankijad on kohustatud esitama ostjatele faktuurarved või teatama viimaste mitteesitamise põhjused. Kui hankija andmetel temale võlgu ei olda, on ta kohustatud ka sellest ostjale teatama.

30. Seega peavad ostjate ja hankijatega ning muude deebito-

---

[164] Osa 12 § 25.

ride ja kreeditoridega peetavate arvelduste kontodele jääma eranditult kooskõlastatud summad.

Ainuüksi neil erandjuhtudel, kui enne aruandeaasta lõppu ei ole korda läinud kõrvaldada tekkinud lahkarvamusi või lahendada selgitamata lahkuminekuid, näitab kumbki pool oma bilansis arveldused deebitoride ja kreeditoridega summades, mis tulenevad tema raamatupidamiskirjenditest ja mida tema õigeks peab. Huvitatud pool on kohustatud viivitamata esitama lahkarvamused kuuluvuse järgi riikliku või ametkondliku arbitraaži või kohtu lahendada.

Vastavalt NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 14. märtsi 1955. a. seadlusele[165] ei kuulu vaidlused riiklike, kooperatiivsete (välja arvatud kolhoosid) ja teiste ühiskondlike organisatsioonide vahel kuni 100 rubla suuruses summas rahvakohtute kompetentsi. Nimetatud vaidlusi lahendavad võlgnike kõrgemalseisvad organid.

31. Töölistele ja teenistujatele võlgu olevate summade osas tuleb välja selgitada, millised neist kuuluvad ülekandmisele deponentide kontole.

32. Inventeerimiskomisjon peab dokumentaalse kontrollimise teel kindlaks tegema ka:

a) arvelduste samasuse pankade, ettevõtte omaette bilansile eraldatud allüksuste ja kõrgemalseisvate organisatsioonidega. Kui nende arvelduste osas on ettevõtte või organisatsiooni bilanssi jäetud reguleerimata summasid, loetakse bilanss ebaõigesti koostatuks;

b) bilansis oleva puudujääkidest ja omastamistest tekkinud võlgnevuse õigsuse ja põhjendatuse ning selle sissenõudmiseks tarvitusele võetud abinõud;

c) bilansis oleva debitoorse, kreditoorse ja deponendivõlgnevuse õigsuse ja põhjendatuse ning seda, kas panga kaudu inkasseerimisele mittekuuluvate debitoorsete võlgade sundsissenõudmiseks on hagid esitatud hiljemalt 30 päeva jooksul, arvates nende võlgade tekkimise päevast.

Aegunud kreditoorse ja deponendivõlgnevuse summad (välja arvatud kreditoorne võlgnevus arveldustes kooperatiivsete ja ühiskondlike ettevõtete ning organisatsioonidega) kuuluvad kandmisele liidulise eelarve tuludesse[166] hiljemalt aegumistähtajale järgneva kuu 15. kuupäeval. Sissemaksmisega viivitamise korral võetakse viivist 0,05% iga viivitatud päeva eest.

Kooperatiivsete ja ühiskondlike ettevõtete omavahelised aegunud kreditoorsed võlad kantakse hiljemalt kuu aja jooksul pärast aegumistähtaja möödumist nende ettevõtete kasumisse.

Aegunud debitoorsed võlad kirjendatakse kahjumisse, sellest kõrgemalseisvale organile teatades.

---

[165] Avaldatud NSV Liidu Ülemnõukogu Teatajas 1955, nr. 5, art. 116.
[166] Osa 12 § 5.

33. Kaubaliste materiaalsete väärtuste puudujääkidest tekkinud võlad, mille sissenõudmisest kohus on keeldunud hagi põhjendamatuse tõttu, väljamõistetud võlad, mille kohta täitedokumendid on tagastatud ühes kohtu poolt kinnitatud aktiga kostja maksevõimetuse ja sissenõudmise tema varale pööramise võimatuse kohta, ning ettevõtte või organisatsiooni enda poolt sissenõudmislootusetuks tunnistatud muud võlad kirjendatakse maha «Raamatupidamisaruannete ja -bilansside määrustiku»[167] paragrahvides 50, 51 ja 52 ettenähtud korras.

34. Arvelduste inventeerimise tulemused peab vormistama aktiga.

Aktis tuleb loetleda inventeeritud kontode nimetused ja näidata väljaselgitatud kooskõlastamata debitoorse ja kreditoorse võlgnevuse, lootusetute võlgade ning aegunud kreditoorse ja debitoorse võlgnevuse summad.

Nende võlaliikide kohta tuleb arvelduste inventeerimise aktile lisada teatis, milles näidatakse deebitoride ja kreeditoride nimetused ja aadressid, võla suurus ning mille eest, mis ajast ja missuguste dokumentide põhjal see võlg tasuda on.

Aegunud debitoorsete võlgade kohta näidatakse teatises isikud, kes on süüdi aegumistähtaegade möödalaskmises.

Eriti tuleb kontrollida debitoorseid võlgu, mis on «Raamatupidamisaruannete ja -bilansside määrustiku»[167] 52. paragrahvi kohaselt kirjendatud kahjumisse seoses kostjate maksevõimetusega ning sissenõudmise nende varale pööramise võimatusega, ja nimelt:

a) võlgnevuse kahjumisse kirjendamise põhjendatust;

b) mahakirjendatud võlgnevuse bilansijärelmiselt arvestamise õigsust;

c) kas jälgitakse võimalust nende võlgade sissenõudmiseks võlgnike varandusliku seisukorra muutumise korral.

Võrdlusandmike koostamine inventeerimise tulemuste kohta

35. Põhivahendite, kaubaliste materiaalsete väärtuste, rahaliste vahendite, lõpetamata toodangu, lõpetamata kapitaaltööde, lõpetamata kapitaalremondi jne. inventeerimise tulemuste selgitamiseks koostab ettevõtte või organisatsiooni raamatupidamine (tsentraliseeritud raamatupidamine või selle arvestus- ja kontrolligrupp) vastavad võrdlusandmikud. Andmed paigutatakse igasse võrdlusandmikku väärtuste rühmade, lõpetamata toodangu ja tööde liikide järgi, vastavalt arvestuses rakendatavale klassifikatsioonile.

---

[167] Vt. viide 3 lk. 13.

Teistele organisatsioonidele kuuluvate väärtuste kohta koostatakse eraldi võrdlusandmikud. Neis andmikes tuuakse andmed vastavate organisatsioonide viisi, kellele need väärtused kuuluvad. Inventuuri tulemused tehakse väärtuste omanikele teatavaks, lisades ühtlasi inventeerimisnimestiku ärakirja.

36. Enne võrdlusandmike koostamisele ja inventuuri tulemuste kindlakstegemisele asumist kontrollib ettevõtte (organisatsiooni) raamatupidamine (tsentraliseeritud raamatupidamine või selle arvestus- ja kontrolligrupp) hoolikalt kõiki inventeerimisnimestikes (aktides) tehtud kokkuvõtteid. Hindades, takseeringutes ja kokkuvõtetes avastatud vead tuleb parandada ja kõigi komisjoniliikmete allkirjadega tõestada.

37. Võrdlusandmikud koostatakse ainult nende väärtuste kohta, mille osas avastati kõrvalekaldumisi arvestusandmetest.

Võrdlusandmikesse kantakse raamatupidamisest ja inventeerimisnimestikest (aktidest) vastavad andmed ning inventuuri tulemused, s. t. lahkuminekud raamatupidamisandmete ja inventeerimisnimestike (aktide) andmete vahel.

Jääkide maksumus võrdlusandmikes näidatakse raamatupidamishinde kohaselt.

Inventuuri tulemuste vormistamiseks võidakse kasutada ühtseid registreid, milles on ühendatud inventeerimisnimestike (aktide) ja võrdlusandmike näitajad. Väärtuste tegelike jääkide registritesse kandmise järel kantakse neisse ka raamatupidamise andmed ning tehakse kindlaks tegelike jääkide ja arvestusandmete võrdlemise tulemused.

38. Kõik need andmed näidatakse võrdlusandmikes üksikute objektide, esemete või väärtuste nimetuste, lõpetamata toodangu üksikute partiide, operatsioonide või detailide, lõpetamata kapitaaltööde, kapitaalremondi ja ettevalmistustööde üksikute objektide järgi, samasuguse liigenduse kohaselt, mille järgi peetakse vastavate väärtuste analüütilist arvestust.

Lõpetamata toodangu kohta, mis kujutab endast mitteühtlast massi või segu (vastavates tööstusharudes), tuuakse võrdlusandmikes kaks koguselist näitajat: selle massi või segu kogus ja seda segu moodustava tooraine või materjalide (üksikute nimetuste järgi) hulk. Tooraine või materjalide kogus tehakse kindlaks tehniliste arvutluste abil.

Lõpetamata toodangu võrdlusandmikes tuleb inventuuri andmed igal juhul vastastada vastavate arvestusandmetega, selleks et välja selgitada tõelised puudu- või ülejäägid.

Ettevõtetes, kus materiaalsete väärtuste arvestust peetakse raamatupidamise operatiivarvestuse (saldo-) meetodil, võib inventuuri tulemuste väljaselgitamiseks kasutada materjalide jääkide raamatut, milles selleks otstarbeks eraldatakse eri veerud, kuhu kantakse materjalide tegelikud jäägid inventeerimisnimestike (aktide) andmeil ning inventuuri tulemused.

Inventeerimisel selgunud vahede reguleerimine ja inventuuri tulemuste vormistamise kord

39. Kõigi puudu- ja ülejääkide ning debitoorsete võlgade aegumistähtaegade möödalaskmisest tingitud kahjude kohta peab inventeerimiskomisjon võtma vastavatelt töötajatelt kirjaliku seletuse.

Esitatud seletuste ja materjalide põhjal teeb inventeerimiskomisjon kindlaks varaliste ja kaubaliste materiaalsete väärtuste väljaselgitatud puudujääkide, kadude ja riknemiste, samuti nende ülejääkide laadi ning vastavalt sellele määrab inventuuri ja raamatupidamisandmete vahel esinevate lahkuminekute reguleerimise korra.

40. Inventeerimisel ilmnenud lahkuminekud tegelike jääkide ja raamatupidamisandmete vahel reguleeritakse järgmises korras:

a) väärtuste kaod normide piires kantakse ettevõtte juhtija korralduse põhjal kuludesse. Kaonorme võib rakendada ainult tegeliku puudujäägi korral. Materiaalsete väärtuste mahakirjendamine normide piires enne puudujäägifakti kindlakstegemist on keelatud.

Seaduses ettenähtud korras kinnitatud kaonormide puudumisel loetakse kõik puudujäägid üle normi olevateks;

b) väärtuste puudujäägid üle kaonormide ja riknemiskaod kantakse süüdlaste isikute arvele. Kuritarvitustest tekkinud puudujääkide ja kadude puhul on ettevõtte või organisatsiooni juhtija kohustatud andma asja üle juurdlusorganitele ja hiljemalt viie päeva jooksul pärast puudujäägi või omastamise avastamist esitama tsiviilhagi;

c) väärtuste puudujäägid üle kaonormide ning kaupade, materjalide ja toodete riknemiskaod juhul, kui puudujäägis või riknemises konkreetselt süüdi olevaid isikuid ei ole kindlaks tehtud, kirjendatakse vastavalt «Raamatupidamisaruannete ja -bilansside määrustiku»[168] 64. paragrahvile (punkt «c») tootmis- või käibekuludesse.

Seejuures peab dokumentides, mida ettevõtted ja organisatsioonid esitavad loomuliku kao norme ületavate puudujääkide ja riknemiskadude mahakandmiseks, olema näidatud, mida on ette võetud selliste kadude tekkimise vältimiseks;

d) väärtuste ülejäägid tuleb arvele võtta vastavatelt kontodelt (näiteks tööstusettevõtetes võetakse materiaalsete väärtuste tsehhiladudes inventeerimisel ilmnenud ülejäägid arvele kontolt «Tsehhikulud»[169], tehaseladudes aga — kontolt «Tehase üldkulud», tehes seejärel kindlaks ka ülejäägi põhjused ja selle tekkimises süüdi olevad isikud.

---

[168] Vt. viide 3 lk. 13.

[169] Uues kontoplaanis (vt. lk. 4 ja 70) nimetatakse seda kontot (nr. 25) «Tsehhi üldkulud».

Sortide segiminekust tingitud üle- ja puudujääkide vastastikune tasaarvestamine on lubatud ainult erandjuhtudel ühe ja sama kontrollitava perioodi piires, ühe ja sama kontrollitava isiku ning samanimeliste kaubaliste materiaalsete väärtuste suhtes.

Ministeeriumid ja keskasutused võivad kehtestada korra, mille kohaselt säärane tasaarvestamine võib toimuda kaubaliste materiaalsete väärtuste ühe ja sama rühma suhtes, kui rühma koosseisus on väliselt ühesuguseid või ühesugustesse taaradesse pakitud (nende väljaandmisel taarat lahti tegemata) väärtusi.

Kui sortide segiminekust tingitud üle- ja puudujääkide tasaarvestamisel puudu olevate väärtuste maksumus ületab ülejääkide oma, tuleb maksumuste vahe kanda süüdlaste isikute arvele.

41. Inventeerimiskomisjon kontrollib võrdlusandmike koostamise õigsust ning fikseerib oma seisukohad, ettepanekud ja otsused protokollis. Viimases näidatakse üksikasjalised andmed puudujääkide, kadude ja ülejääkide põhjuste ja süüdlaste kohta ning märgitakse, millised abinõud on süüdi olevate isikute suhtes tarvitusele võetud.

Inventeerimiskomisjoni koosoleku protokolli kinnitab ettevõtte (organisatsiooni) juhtija.

42. Inventuuri tulemused tuleb raamatupidamises läbi kanda 10 päeva jooksul pärast inventuuri lõppu.

Aastaaruande seletuskirjale lisatakse osa «Inventeerimine» kohustusliku liigendusena lisatud vormi kohane põhivahendite, kaubaliste materiaalsete väärtuste ja rahaliste vahendite inventuuri tulemuste andmik. Selles andmikus esitatakse kõigi aasta jooksul läbiviidud inventuuride tulemused ning näidatakse kasvavas kokkuvõttes kõik selgunud puudu- ja ülejäägid ning sortide segiminekud.

Andmed arvelevõetud ülejääkide ja mahakirjendatud puudujääkide kohta tuuakse nimetatud andmikus inventeeritud väärtuste üksikute rühmade viisi, kohaldatuna kontoplaani vastavatele osadele. Iga rühma siseselt (sealhulgas) näidatakse andmed suuremate puudujääkide kohta, vastavasse rühma kuuluvate väärtuste üksikute liikide lõikes.

Ülejäägid ja puudujäägid rühma kohta tervikuna näidatakse ainult rahalises väljenduses, väärtuste üksikute liikide osas aga koguselises ja rahalises väljenduses.

NSV Liidu Rahandusministeeriumi
Raamatupidamise ja Aruandluse Valitsuse juhataja
P. BEZRUKIHH

Lisa

Inventeerimise põhimäärustiku
42. punktile

Inventuuri tulemuste andmik

..... 19... a.

	Kulutatud aruandeperioodil (kogus)	Inventuuri tulemused				Peale selle tasaarvestatud sortide segimineku arvel (summa)	Tehtud kindlaks riknemiskadusid (kokku aastas)	
		puudujäägid		ülejäägid				
		kogus	summa	kogus	summa		kogus	summa
1. Põhivahendid Sealhulgas:	X	X		X			X	
.....	X							
.....	X							
.....	X							
2. Tooraine ja materjalid Sealhulgas:	X	X		X			X	
.....								
.....								
.....								
jne.								
Kokku	X	X		X			X	

Väärtuste puudujääkide ja riknemiskadude üldsummast on kantud:
(rublades)

	Vastavatele kontodele kaonormide piires	Süüdlaste isikute arvele	Vastavalt p. 40-«c» näidatud korrale tootmis- ja käibekuludesse	Jäetud bilanssi kuni kõrgemalseisva organisatsiooni, peavalitsuse, koondise jne. juhtija otsuseni
A. Puudujäägid				
1. Põhivahendid				
2. Tooraine, materjalid ja muud väärtused				
3.				
B. Riknemiskaod				

Ettevõtte (organisatsiooni) juhataja
Pearaamatupidaja

NSVL
Rahandusministeerium

27. november 1970. a.
Nr. 290
Moskva, Kuibõševi t. 9

NSV LIIDU JA LIIDUVABARIIKIDE MINISTEERIUMIDELE
JA KESKASUTUSTELE,
KRAIDE, OBLASTITE JA VABARIIKLIKU ALLUVUSEGA
LINNADE
TÖÖRAHVA SAADIKUTE NÕUKOGUDE TÄITEVKOMITEEDELE,
LIIDU- JA AUTONOOMSETE VABARIIKIDE
RAHANDUSMINISTEERIUMIDELE,
KRAIDE, OBLASTITE, RINGKONDADE, LINNADE JA
RAJOONIDE RAHANDUSOSAKONDADELE

Ettevõtete, ehituste ning majandusorganisatsioonide tootmis- ja majandusliku tegevuse raamatupidamise kontoplaani rakendamise juhendi täiendustest ja muudatustest

Seoses NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee, NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Hindade Komitee ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse poolt 20. juulil 1970 kinnitatud uue «Põhimäärustikuga toodangu omahinna planeerimise, arvestamise ja kalkuleerimise korra kohta tööstusettevõtetes» ning teiste juhistega tehakse NSV Liidu Rahandusministeeriumi poolt 30. mail 1968 nr. 130 all kinnitatud ettevõtete, ehituste ning majandusorganisatsioonide tootmis- ja majandusliku tegevuse raamatupidamise kontoplaani rakendamise juhendis käesoleva kirja lisas avaldatud ning NSV Liidu Statistika Keskvalitsusega kooskõlastatud täiendused ja muudatused.

NSV Liidu Rahandusministeerium palub ministeeriume ja keskasutusi teha siinjuures saadetavad juhenditäiendused ning -muudatused alluvatele ettevõtetele ja organisatsioonidele teatavaks, et neid saadaks rakendada 1. jaanuarist 1971.

NSV Liidu rahandusministri
asetäitja
V. DEMENTSEV

Raamatupidamise ja Aruandluse
Valitsuse juhataja
P. BEZRUKIHH

Lisa
NSV Liidu Rahandusministeeriumi
27. novembri 1970. a. kirjale nr. 290

Ettevõtete, ehituste ning majandusorganisatsioonide tootmis- ja majandusliku tegevuse raamatupidamise kontoplaani rakendamise juhendi

TÄIENDUSED JA MUUDATUSED

III OSA. TOOTMISKULUD

Leheküljel 50[170] *asendatakse viimane lõik alljärgneva kahest lõigust koosneva tekstiga:*

«laialdaselt juurutada tootmisettevõtetes normatiivset arvestusmeetodit, samuti valmistusastmelist ja tellimusjärgset meetodit koos normatiivse arvestuse elementidega.

Nende meetodite rakendamine peab tagama kõige täiuslikuma kontrolli kulude üle, tootmisprotsessis tegelike kulude normidest hälbimise väljaselgitamise ning normide muutumise arvestuse, mis tugevdab kontrolli tootmise täiustamise abinõude ja eesrindlike kulunormide juurutamise plaani täitmise üle (nende arvestusmeetodite põhiprintsiibid on toodud «Põhimäärustikus toodangu omahinna planeerimise, arvestamise ja kalkuleerimise korra kohta tööstusettevõtetes»);»

Konto nr. 20 «Põhitootmine»

Alajaotuses A «Tööstuslik tootmine» asendatakse esimene lõik (leheküljel 52) alljärgneva viiest lõigust koosneva tekstiga:

«Tööstusettevõtted arvestavad kontol 20 oma tööstusliku põhitoodangu valmistamise, töötlemise, kokkupaneku ja viimistlemise otseseid kulusid; tootmise eeltööde ja juurutamise kulusid; muid tootmiskulusid ning tootmise teenindamise ja juhtimise kulusid, mis eelnevalt arvestatakse kontodel 24, 25 ja 26.

Otsesteks kuludeks on üksikute toodanguliikide valmistamisega seotud kulud (tooraine, põhimaterjalid, ostetud tooted, pooltooted, tootmistööliste põhitöötasu jm.), mida saab otseselt ja vahetult kanda nende omahinda.

Tootmise eeltööde ja juurutamise kulud koosnevad kuludest

---

[170] Siin ja edaspidi on viidatud käesoleva raamatu lehekülgedele.

uute ettevõtete, käitiste, tsehhide ja agregaatide käikulaskmiseks (käikulaskmise kulud), uute toodanguliikide tootmise ja uute tehnoloogiliste protsesside ettevalmistamiseks ja juurutamiseks ning hankivas tööstuses tehtavateks eeltöödeks; eraldistest uue tehnika juurutamise fondi ning uue tehnika loomise ja juurutamise eest premeerimise fondi; muudest ühekordsetest kuludest, mis on seotud tootmise eeltööde ja juurutamisega (selliste kulude loetelu kehtestavad ministeeriumid ja keskasutused tootmisharujuhendites).

Muude tootmiskulude hulka kuuluvad kulud, mis on seotud maavarade otsingute, uuringute ja kasutamisega, tootmise tehnoloogia ja organisatsioonilise külje täiustamisega jne., nagu näiteks: eraldised geoloogilisteks töödeks ja viimaste eest tasu maksmine spetsialiseeritud organisatsioonidele; eraldised või kulud teaduslikeks uurimusteks ja katsetusteks peale kulutuste uurimistöödeks, mis annavad efekti planeeritaval aastal; kulutused tarbijate teenindamiseks, mis peab neile tagama toodangu normaalse ekspluateerimise garantiiaja jooksul (näiteks tarbijate instrueerimine, toodangu tehniline hooldamine, töökorda seadmine ja garantiiremont vastavalt normidele; kaevamistööde käigus rikutud muldkattega pinnase majanduslikuks kasutamiseks kõlblikkuse taastamise kulud; standardiseerimiskulud; tehnilise informatsiooni hankimise kulud; eraldised tehnilise propaganda tsentraliseerimiseks (suuruses, mille määrab kõrgemalseisev organisatsioon) ja muud analoogilised kulud.

Üldreeglina arvatakse muud tootmiskulud vastavate toodete omahinda vahetult. Selle võimatuse korral jagatakse nad üksikute toodete vahel proportsionaalselt nende tootmisomahinnaga (ilma muude tootmiskuludeta).»

Konto nr. 23 «Abitootmine»

Konto kasutamise juhistes asendatakse leheküljel 67 ülalt 7. reale järgnevad kolm lõiku alljärgneva kahest lõigust koosneva tekstiga:

«Kontot 23 debiteeritakse nii otseste kuludega, mis on vahetult seotud toodangu väljalaskmise, tööde tegemise ja teenuste osutamisega, kui ka eelnevalt kontodel 24, 25, 27 või 28 arvestatavate ning seejärel kontole 23 kantavate tootmiskuludega.

Käesoleva konto kreeditisse kirjendatakse mahakantavad valmistooted, tehtud tööd ja osutatud teenused.»

Samal leheküljel asendatakse alt kolmas lõik alljärgneva tekstiga:

«Kontol 24 arvestatavad seadmete korrashoiu ja ekspluateerimise kulud ning tootmise teenindamise ja juhtimise kulud (vas-

tava abikäitise üldkulud), mis kogutakse kontol 25 või 27 (olenevalt sellest, kumba kontot ettevõte või organisatsioon kasutab), kantakse iga kuu üle kontole 23, kus nad näidatakse abikäitise omahinna toodangu elementidena. Üksikute toote-, töö- ja teenuste liikide vahel jagatakse need kulud ülalnimetatud tootmisharujuhendites ettenähtud korras.»

Konto nr. 24 «Seadmete korrashoid ja ekspluateerimine»

Konto kasutamise juhistes asendatakse esimene lõik (leheküljel 68) alljärgneva tekstiga:

«See konto on ette nähtud tööstuse põhi- ja abitootmistsehhides tootmisseadmete ning teiste töökohtade korrashoiu ja ekspluateerimise kulude jooksva arvestuse pidamiseks ning nende kulude eelarve täitmise kontrollimiseks, samuti ehitusmasinate ja -mehhanismide ekspluateerimise kulude arvestamiseks ehitustel.»

Leheküljel 69 asendatakse ülalt 11. reale järgnev lõik alljärgneva tekstiga:

«Nende hulka kuuluvad üldreeglina tootmis- ja tõste-transpordiseadmete, tsehhitranspordivahendite ja töökohtade korrashoiu, amortiseerimise ja jooksva remondi, tööriistade ja rakiste amortiseerimise ning kulumi hüvitamise ja tootmisotstarbeliste väikevahendite taastamise (remondi) jmt. kulud.»

Samal leheküljel annulleeritakse ülalt 16. reale järgnev lõik ja pärast 21. rida lisatakse kaks alljärgnevat uut lõiku:

«Kui tsehhitranspordi ülalpidamise kulude osatähtsus toodangu omahinnas on suur, ei arvestata neid kontol 24, vaid kontol 20 eri kirjes «Tooraine, materjalide, pooltoodete ja toodangu tehasesisene ümberpaigutamine».

Seadmete korrashoiu ja ekspluateerimise kulude hulka ei tohi arvata kulusid, mis ei ole seotud seadmete tööga, nagu näiteks: kulutused tehnoloogiliseks otstarbeks kasutatavatele abimaterjalidele; ajatasu saavate tootmistööliste palk, mis kantakse kirjesse «Tootmistööliste jt. põhitöötasu».»

Samal leheküljel asendatakse alt neljas ja viies lõik alljärgnevate lõikudega:

«Kontol 24 arvestatud seadmete korrashoiu ja ekspluateerimise kulud kantakse iga kuu kompleksselt üle vastavate tsehhide kuludesse (hooajati tootvates ettevõtetes kantakse need kulud üle nende ettevõtete toodangu omahinna kalkuleerimise kohta ettenähtud korras).

Toodangu eri liikide vahel jagatakse seadmete korrashoiu ja ekspluateerimise kulud ministeeriumide ja keskasutuste ülalnimetatud tootmisharujuhendites ettenähtud korras, üldreeglina proportsionaalselt koefitsient-masintundide alusel väljatöötatud eelarveliste normidega, kui ei ole kehtestatud teistsugust jaotamise korda.»

Konto nr. 25 «Tsehhi (tootmise) üldkulud»

Konto kasutamise juhistes asendatakse leheküljel 71 ülalt kuues lõik alljärgneva tekstiga:

«Toodangu, tööde ja teenuste üksikute liikide ning lõpetamata toodangu jäägi vahel jagatakse kontodele 20 ja 23 kantud tsehhi üldkulud ülalnimetatud tootmisjuhendites ettenähtud korras, üldreeglina proportsionaalselt tootmistööliste põhitöötasuga (ilma lisatasudeta progressiiv-premiaalsete töötasusüsteemide alusel) pluss seadmete korrashoiu ja ekspluateerimise kulud, kui ei ole kehtestatud teistsugust jaotamise korda.»

Leheküljel 72 lisatakse enne kontode korrespondeerimise skeemi alljärgnev uus lõik:

«Selleks, et eraldi väljakirjutusi tegemata saada andmeid juhtimisaparaadi ülalpidamise kulude aruande (vorm nr. 14) koostamiseks, tuleb tsehhi üldkulude analüütilist arvestust kirje «Tsehhi juhtimisaparaadi ülalpidamine» osas pidada liigitatult selle aruande näitajatele vastavate alapunktide järgi.»

Konto nr. 26 «Tehase (majandi) üldkulud»

Konto kasutamise juhistes asendatakse leheküljel 72 alt teine lõik alljärgneva kuuest lõigust koosneva tekstiga:

«Tehase (majandi) üldkulude hulka arvatakse ka mittetootlikud kulud, näiteks kaubaliste materiaalsete väärtuste puudujäägid (ülejääke maha arvates) ja riknemiskaod tehase (majandi) keskladudes, kui süüdlasi nende tekkimises ei ole kindlaks tehtud, elektriseadmete madala võimsusteguri pärast sissenõutavad elektrienergia tariifilisandid (tariifivähendeid maha arvates) jm.

Kui ülejäägid ületavad puudujääkide maksumuse, kantakse üle- ja puudujääkide vahe kontole 99. Sinna kantakse ka elektrienergia tariifivähendite ja -lisandite vahe.

Elektriseadmete võimsusteguri eest rakendatavate tariifivähendite ja -lisandite vahe tehakse iga kuu kindlaks kasvavas kokkuvõttes aasta algusest. Selle summa arvestusregistritesse kandmisel storneeritakse eelmisel aruandeperioodil arvutatud summa, mille võrra tariifivähendid ületasid tariifilisandid.

See osa tariifivähendite ja -lisandite vahest, mis kehtivate eeskirjade kohaselt jääb ettevõtte käsutusse elektriseadmete võimsusteguri suurendamise ja elektrimajanduse ratsionaliseerimise abinõude finantseerimiseks lisaks kapitaalmahutuste plaanis ettenähtud assigneeringutele, kirjendatakse kontole 96 korrespondeerivalt kontoga 80. Samaaegselt krediteeritakse selle summaga kontot 99 ja debiteeritakse kontot 26.

Tariifivähendite ja -lisandite vahest pärast elektriseadmete võimsusteguri suurendamise ja elektrimajanduse ratsionaliseeri-

mise abinõudele suunatavate summade mahaarvamist järelejäänud summa (kuid mitte üle 40 protsendi võimsusteguri suurendamise tulemusena saadud tariifivähenditest või tariifilisandite alandamisest tulenevast ökonoomiast) kasutatakse elektriseadmete võimsusteguri suurendamise eest töölistele ja insener-tehnilistele töötajatele preemiate maksmiseks. Need preemiad kirjendatakse majandi üldkuludes kirjesse «Muud kulud».

Ülejäänud osa tariifivähendite ja -lisandite vahest, mis jääb järele peale elektriseadmete võimsusteguri suurendamise ja elektrimajanduse ratsionaliseerimise abinõude finantseerimise allika moodustamiseks kasutatud ning preemiate maksmiseks suunatavate summade, liidetakse kasumiga (krediteerides kontot 99 ja debiteerides vastavalt kontot 26).»

Samal leheküljel lisatakse viimase lõigu järel alljärgnev uus lõik:

«Tehase üldkulude analüütiline arvestus peab olema kujundatud vastavalt aruandluse vajadustele ja võimaldama aruandeid koostada vahetult analüütilise arvestuse andmete põhjal. Näiteks tuleb juhtimisaparaadi ülalpidamise kulude aruande (vorm nr. 14) koostamiseks kulukirje «Tuletõrje-, relvastatud ja muu valve ülalpidamine» analüütilises arvestuses jaotada alapunktideks, mis vastavad ülalnimetatud aruande vorm nr. 14 näitajatele.»

Leheküljel 73 jäetakse konto 26 kreedit-poole korrespondeerimisskeemist välja konto 28.

Konto nr. 28 «Tootmispraak»

Konto kasutamise juhistes asendatakse viies lõik (lehekülgedel 75 ja 76) alljärgneva tekstiga:

«Sisemise lõpliku praagi omahinna arvutamise lähtealuseks on tegelikud kulud kõigi kulukirjete järgi, mis on ette nähtud toodangu (tööde) tootmisomahinna kalkuleerimiseks, peale kirjetes «Tootmise eeltööde ja juurutamise kulud», «Eriotstarbeliste tööriistade ja rakiste kulum ning muud eri kulud», «Tehase üldkulud», «Praagikahjud» ja «Muud tootmiskulud» arvestatavate kulude.»

Leheküljel 76 asendatakse ülalt 8. reale järgnevad kolm lõiku alljärgneva kolme lõiguga:

«Sisemise parandatava praagi omahind koosneb kulutustest defektidega toodangu parandamiseks tarvitatud toorainele, materjalidele ja pooltoodetele, praagi parandamisega seotud tööoperatsioonide eest tootmistöölistele arvestatud töötasust ning seadmete korrashoiu ja ekspluateerimise kulude ja tsehhikulude vastavast osast.

Välispraagi omahind sisaldab ostjate (tarbijate) poolt väljapraagitud toodangu (toodete) tootmisomahinna, nende poolt sel-

lele toodangule tehtud kulutuste hüvitamiseks makstud summad ning selle parandamise, asendamise ja transpordi kulud.

Kontot 28 debiteeritakse kõigi kuludega, mis on seotud sisemise ja välispraagiga (parandamatu ehk lõpliku praagi maksumus, praagi parandamise kulud jne.), ning toodangu garantiiremondi kulude normidekohast mahtu ületava osaga. Käesolevat kontot krediteeritakse praaktoodanguga seotud kulusid vähendavate summadega ning kahjudega, mis kantakse kuludesse ja näidatakse vastavate toodanguliikide omahinna kalkulatsioonides kirjes «Praagikahjud».»

Leheküljel 77 jäetakse konto 28 deebet-poole korrespondeerimisskeemist välja konto 26.

Konto nr. 31 «Tulevaste perioodide kulud»

Konto kasutamise juhistes asendatakse teine lõik (leheküljel 80) alljärgneva tekstiga:

«Kontol 31 arvestatavate kulude hulka kuuluvad: tootmise eeltööde kulud hooajalistes tööstusharudes; uute ettevõtete, käitiste, tsehhide ja agregaatide käikulaskmise kulud; uute toodanguliikide tootmise ja uute tehnoloogiliste protsesside ettevalmistamise ja juurutamise kulud; kaevamistööde käigus rikutud muldkehaga pinnase kasutamiskõlblikkuse taastamise kulud; maavarasid kaevandavate ettevõtete ettevalmistustööde kulud; ehitusorganisatsioonide ja ehituste ühekordsed kulud, mis on seotud ehitusmasinate ja -mehhanismide ehitusplatsile toomise ning töökohal ülesseadmisega ning on ehituse eelarvete kohaselt ette nähtud masinvahetuse maksumuses; tööliste massilise värbamise ühekordsed kulud tootmise (ehituse) organiseerimisel või laiendamisel; renditud põhivahenditele rentniku kulul tehtava kapitaalremondi kulud; põhivahenditele ajaliselt ebaühtlaselt tehtud jooksva remondi kulud; ettemakstud maksud ja lõivud; ettevõtte töö profiilile vastava tehnilise kirjanduse tellimuste summad; ettemakstud rent jne.»

Konto nr. 43 «Tootmisvälised kulud»

Konto kasutamise juhised tervikuna (lehekülgedel 104—106) muudetakse alljärgnevalt:

«Sellel kontol arvestavad tööstus- ja teised tootmisettevõtted toodangu realiseerimisega seotud kulusid, milleks on:

valmistoodangu ladudes taarastamise ja pakkimise kulud, välja arvatud juhud, mil hinnakirjas või lepingus on ette nähtud, et toodang väljastatakse taarata ja pakendita või et taara maksumus hüvitatakse lisaks toote hulgihinnale.

Taarastamiskulud kantakse tootmisvälistesse kuludesse juhul,

kui valmistoodang taarastatakse ja pakitakse pärast selle üleandmist lattu. Kui aga toodang tehnoloogilise protsessi kohaselt taarastatakse tsehhides enne selle valmistoodangu lattu üleandmist, arvatakse taara maksumus toodangu tootmisomahinda (vastavatesse kalkulatsioonikirjetesse või komplekskirjesse, kui taara tehakse valmis varem ja eraldi toodetest);

toodangu lähtejaama või -sadamasse toimetamise ning vaguneisse, laevale, autodele või muudele transpordivahenditele laadimise kulud;

turustusorganisatsioonidele normide ja lepingute kohaselt makstav komisjonitasu (eraldised); mahahindlused, mida hankijaettevõtted vastavalt käibele teevad varustus- ja turustusorganisatsioonidele selle eest, et viimased realiseerivad nende toodangut transiidina, ilma arveldustest osa võtmata; kaubandus-, varustus- ja turustusorganisatsioonidele makstav komisjonitasu sellise toodangu müümise eest, mida ettevõte ei saa realiseerida üldkorras ja mis seetõttu on antud komisjonimüügile;

muud toodangu turustamisega seotud kulud, näiteks kulud toodangu väljastamisel tehtavatele spetsiaalanalüüsidele jne.

Tootmisvälisteks kuludeks ei loeta ega arvestata kontol 43 toodangu pakkimise ja transpordi kulusid, mille ostjad hüvitavad. Need kulud arvestatakse kontol 45. Seejuures arvestatakse samal kontol (konto 43 vahenduseta) ka toodangu ostja asukohani (sihtjaamani või -sadamani) toimetamise tasu, kui sellise kohaletoimetamise kulud sisalduvad toodangu hinnas ja hüvitatakse hankijale sel viisil, et ostja tasub temale turustusorganisatsiooni osavõtuta ärasaadetud toodangu eest hinnakirjas ettenähtud täishinna.

Tootmisväliste kulude hulka ei kuulu ka mahahindlused, mis tehakse varustus- ja turustusorganisatsioonidele, kui nad toodangu transiidina realiseerimisel võtavad arveldustest osa. Selliste mahahindluste summa võrra vähendatakse toodangu realiseerimise tulemit.

Tootmisväliste kulude analüütilise arvestuse analüüsi ja aruandluse vajadustele vastav kord määratakse kindlaks ministeeriumide ja keskasutuste juhendites.

Realiseeritud toodangule vastav osa kontol 43 arvestatud tootmisvälistest kuludest kantakse iga kuu kontole 46. Kontolt 43 maha kandmata osa tootmisvälistest kuludest, mis vastab ärasaadetud, kuid realiseerimata toodangu jäägile, näidatakse bilansi neis kirjetes, kus näidatakse lähetatud kaupade ja üleantud tööde jääke.

Aruandekalkulatsioonide koostamisel ja tootmisväliste kulude üksikutele toodanguliikidele jaotamisel tuleb silmas pidada järgmist.

Tootmisvälised kulud liidetakse üksikute toodanguliikide tootmisomahinnaga otsearvestuse andmete alusel. Kui neid kulusid ei ole võimalik kindlaks määrata otseselt ühele toodanguühikule,

tuleb need jaotada üksikute toodanguliikide vahel proportsionaalselt nende kaalu, mahu või tootmisomahinnaga.

Jäätmetest toodetavatele laiatarbekaupadele kantakse tootmisvälised kulud ainult nende kulude osas, mis on seotud nende kaupade realiseerimisega.

Kui kogu väljalastud toodangut ei saadeta ära samal kuul, koostatakse toodangu täieliku omahinna kindlakstegemiseks väljalastud toodangu omahinda kantavate tootmisväliste kulude arvutlus, lähtudes toodangu kaubalise väljalaske mahust ja nimetatud kulude aruandekuu tegelikust tasemest ärasaadetud toodangule vastavas osas.

Kontos nr. 43 korrespondeerib

deebet-pool kontodega 05, 06, 08, 12, 13, 23, 29, 31, 40, 41, 45, 50, 51, 55, 60, 63, 69, 70, 71, 73, 76, 78, 86, 89, 90, 91, 96;

kreedit-pool kontodega 45, 46, 64.»

Konto nr. 45 «Lähetatud kaubad, tehtud tööd ja teenused»

Konto kasutamise juhiseid täiendatakse leheküljel 110 pärast ülalt kolmandat lõiku kahe alljärgneva lõiguga:

«Samal kontol (eri allkontol) arvestatakse ka tegelikke kulusid, mis on seotud ärasaadetud toodangu ostjatele kättetoimetamisega, kui hulgihind sisaldab selle toodangu sihtjaamani (-sadamani) toimetamise kulude hüvituse ning kui ostjad sooritavad arveldusi vahetult hankijatega (turustusorganisatsiooni osavõtuta).

Erinevalt hankijatele peale hulgihinna hüvitatavate transpordikulude kantakse kohaletoimetamise kulud kontole 46 sedamööda, kuidas ostjad arved tasuvad, ja arvestatakse sellel kontol eraldi.»

Seoses NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee, NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Riigipanga ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse 18. juuni 1970. a. juhistega nr. АБ-19-Д «Tasutud, kuid ära saatmata või tarbijate poolt ära viimata toodangu realiseerituks lugemise korrast»[171] *annulleeritakse leheküljel 110 eelviimases lõigus kirjeldatud ärasaadetud toodangu maksumuse osakaupa tasumise kord.*

Konto nr. 46 «Realiseerimine»

Konto kasutamise juhistes lisatakse leheküljel 113 pärast ülalt 11. rida kaks alljärgnevat lõiku:

«Realiseeritud toodangu kohta, mille väljamishind sisaldab selle toodangu sihtjaamani (-sadamani) toimetamise kulude hüvituse ning mille ostjad sooritavad arveldusi vahetult hankijatega

[171] Teatavaks tehtud NSV Liidu Rahandusministeeriumi 23. juuni 1970. a. kirjaga nr. 151.

(turustusorganisatsiooni osavõtuta), arvestatakse kontol 46 eri kirjes ka sellise toodangu kohaletoimetamise tegelikud kulud.

Kontol 46 ei arvestata mahahindlusi, mida hankija-ettevõtted teevad ostjatele ning varustus- ja turustusorganisatsioonidele, kui nad toodangu transiidina realiseerimisel võtavad arveldustest osa. Selliste mahahindluste summa võrra vähendatakse vastava toodangu realiseerimise tulemit.»

Leheküljel 119 lisatakse ülalt 19. rea järel alljärgnev kuuest lõigust koosnev tekst:

«Vastavalt NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee, NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Riigipanga ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse 18. juuni 1970. a. juhistele «Tasutud, kuid ära saatmata või tarbijate poolt ära viimata toodangu realiseerituks lugemise korrast» on tööstusettevõtete realiseeritud toodanguks ostjale (kaubasaajale) ärasaadetud toodang, mille eest raha on täies summas laekunud tootja ettevõtte arveldus- või erilaenukontole.

Kui ostja (tarbija) võtab toodangu vastu vahetult seda valmistanud ettevõttes, kusjuures kaup saadetakse ära tarbija transpordiga, loetakse toodang realiseerituks, kui selle tarbijale (kaubasaajale) üleandmine on vormistatud hanketingimustes ja lepingutes ettenähtud nõuetekohaste dokumentidega, või kui toodang on tootja-ettevõttest ära viidud ning raha selle eest on täies summas laekunud tootja-ettevõtte arveldus- või erilaenukontole.

Ostja poolt tasutud, kuid aruandeperioodil ära saatmata jäänud toodangu maksumust ettevõtte realiseeritud toodangu hulka ei arvata. Samuti on keelatud arvata realiseeritud toodangu hulka tasutud, kuid tootja-ettevõttesse vastutavale hoiule jäetud toodangu maksumust. Erandid on lubatud ainult:

tellijale üleantud, tasutud ja kindla tähtajani vastutavale hoiule jäetud suurte individuaalseadmete suhtes — igal üksikjuhul ministeeriumide (keskasutuste) loal, kellele tellijaks ja hankijaks olevad ettevõtted alluvad,

eksport- ja muu toodangu suhtes, mille seda valmistanud ettevõte peab tellija nõudmisel võtma vastutavale hoiule, kui selline kohustus on valitsuse sellekohastes otsustes ette nähtud.

Sellistel juhtudel arvatakse tellija poolt tasutud, kuid vastutavale hoiule jäetud toodang realiseerituks tingimusel, et selle üleandmine ostjale ja vastutavale hoiule võtmine on vastavate dokumentidega vormistatud ja arveldusdokumendis on tehtud sellekohane märge. Enne ärasaatmist tasutud toodang tuleb hoida muust toodangust lahus ja arvestada bilansijärelmisel kontol 004.»

Konto kasutamise juhistest kustutatakse leheküljel 113 alt 7.—9. rida komisjonitasu arvestamise korra kohta.

Konto nr. 64 «Ostjad ja tellijad»

Konto kasutamise juhiseid täiendatakse leheküljel 136 pärast esimest lõiku alljärgneva lõiguga:

«Samal kontol arvestatakse ka võlgnevust ostjaile seoses summadega, mis viimased on maksnud ärasaadetud kaupadena arvestatava toodangu (arve) osaliseks tasuks või veel ära saatmata (väljastamata) toodangu eest.»

Samal leheküljel asendatakse alt 9.—12. rida alljärgneva tekstiga:

«Arvestusregistrites jaguneb konto 64 järgmisteks allkontodeks:

64—1 «Plaanilised maksed»,

64—2 «Arveldused ostjatega realiseerituks arvamata toodangu osas»,

64—3 «Muud arveldused».

Leheküljel 137 lisatakse ülalt 2. rea järel alljärgnev uus lõik:

«Allkontol 64—2 arvestatakse: arveldusi ostjatega juhul, kui viimased on neile ärasaadetud (väljastatud) toodangu arveid tasunud ainult osaliselt seoses nende arvelduskontol raha puudumisega või muudel põhjustel; arveldusi seoses ostjate maksetega ära saatmata (väljastamata, ära viimata) või tootja-ettevõttesse vastutavale hoiule jäänud toodangu eest (välja arvatud tooted, mille suhtes on lubatud teha erandit realiseerimismahu arvestamise üldkorrast). Pärast osakaupa tasutava toodangu (arve) lõplikku tasumist või ettemakstud toodete ärasaatmist (väljastamist, äraviimist) kantakse allkontol 64—2 arvel olev võlgnevus vastavatele ostjatele üle kontole 46.»

Samal leheküljel asendatakse ülalt 16. ja 17. rida alljärgneva tekstiga:

«Ostjate ja tellijate arvelduste analüütilist arvestust peetakse eraldi iga ettevõtte või organisatsiooni kohta.»

Konto nr. 71 «Aruandvad isikud»

Konto kasutamise juhiseid täiendatakse leheküljel 142 ülalt 10. rea järel alljärgneva lõiguga:

«Ametilähetusteks ja ümberpaigutusteks kulutatud summad tuleb avansiaruannete kontrollimisel kulude sihituste järgi rühmitada ja aruandvate isikutega peetavate arvelduste analüütilist arvestust pidada selliselt, et juhtimisaparaadi ülalpidamise kulude aruandes (vorm nr. 14) saaks lähetus- ja kolimiskulude näitajad täita vastavate andmete otsese summeerimise teel.»

Konto nr. 87 «Ergutus- ja erifondid»

Seoses NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuva Ametkondadevahelise Komisjoni juhistega materiaalse ergutamise fondi summade kasutamise kohta ettevõtetes, kus töötasu kasvab kiiremini tööviljakusest, kehtestatakse leheküljel 176 toodud juhiste täienduseks, et juhul, kui osa nimetatud fondi summadest kantakse reservi seetõttu, et keskmine töötasu kasvab tööviljakusest kiiremini, arvestatakse sellised summad materiaalse ergutamise fondi koosseisus (jooksvaks premeerimiseks ettenähtud summade osas) eri kirjes.

Samal leheküljel asendatakse ülalt 18. reale järgnev lõik alljärgneva tekstiga:

«kontosid 20, 23 jt. — materiaalse ergutamise fondi osas töölistele palgafondist makstavate ja nimetatud fondis arvestatavate preemiatega, samuti uue tehnika juurutamise fondi ning uue tehnika loomise ja juurutamise eest premeerimise fondi osas neisse fondidesse eraldatavate summadega;»

Samal leheküljel kustutatakse alt neljandas lõigus sõnad: «(näiteks uue tehnika loomise ja juurutamise fondi puhul)».

NSV Liidu Rahandusministeeriumi
Raamatupidamise ja Aruandluse Valitsuse juhataja
P. BEZRUKIHH

SEADUSANDLIKE JA NORMATIIVSETE AKTIDE AMETLIKE KOGUMIKE NIMETUSTE LÜHENDITE SELETUS

NSVL SK — NSV Liidu Töölis-Talupoegade Valitsuse Seaduste ja Korralduste Kogu (venekeelne lühend СЗ СССР, ilmus kuni 1937. a.)

NSVL MK — NSV Liidu Valitsuse Määruste ja Korralduste Kogu (ilmus 1938. kuni 1949. a.) ning NSV Liidu Valitsuse Määruste Kogu (ilmub alates 1957. a.) (venekeelne lühend СП СССР)

ENSV T — Eesti NSV Teataja (ilmus 1940.—1941. a. ja 1944. a. kuni 31. märtsini 1960) ning Eesti NSV Ülemnõukogu ja Valitsuse Teataja (ilmub alates 1966. a.)

ENSV MKK — Eesti NSV Ministrite Nõukogu Määruste ja Korralduste Kogu (ilmus 1. aprillist 1960 kuni 1965. a.)

RMK — Rahandus- ja Majandusalaste Määruste, Käskkirjade ja Juhendite Kogu (ilmus 1945.—1949. a. ja 1958.—1962. a.)

SISUKORD

Ettevõtete, ehituste ning majandusorganisatsioonide tootmis- ja majandusliku tegevuse raamatupidamise kontoplaan 3

Kontoplaani rakendamise juhend

Üldsätted 13

I osa. Põhivahendid (-fondid) 15
Konto nr. 01 «Põhivahendid (-fondid)» 16
Konto nr. 02 «Põhivahendite (-fondide) kulum» 20
Konto nr. 03 «Kapitaalremont» 22

II osa. Tootmisvarud 24
Konto nr. 05 «Tooraine ja materjalid» 30
Konto nr. 06 «Kütus» 32
Konto nr. 07 «Ehitusmaterjalid ja seadmed paigaldamiseks» . . . 33
Konto nr. 08 «Varuosad» 36
Konto nr. 09 «Noor- ja nuumloomad» 38
Konto nr. 10 «Põllumajandussaaduste varumine» 41
Konto nr. 11 «Varumis- ja laokulud» 42
Konto nr. 12 «Väikevahendid» 43
Konto nr. 13 «Väikevahendite kulum» 46
Konto nr. 14 «Kaubaliste materiaalsete väärtuste ümberhindamine» . 47
Konto nr. 15 «Hulgihindade reguleerimisvahed» 48

III osa. Tootmiskulud 50
Konto nr. 20 «Põhitootmine» 51
A. Tööstuslik tootmine 52
B. Põllumajanduslik tootmine 53
C. Ehitus- ja montaažtööd 55
D. Projekteerimis- ja uurimistööd 57
E. Geoloogilised tööd 59
F. Teaduslikud uurimused ja konstrueerimistööd . . . 61
G. Ühiskondlik toitlustamine 63
H. Autoteede korrashoid ja remont 63
Konto nr. 21 «Omatoodetud pooltooted» 64
Konto nr. 22 «Transpordi ja side ekspluatatsioonikulud» 65
Konto nr. 23 «Abitootmine» 66
Konto nr. 24 «Seadmete korrashoid ja ekspluateerimine» 68
Konto nr. 25 «Tsehhi (tootmise) üldkulud» 70
Konto nr. 26 «Tehase (majandi) üldkulud» 72
Konto nr. 27 «Lisakulud» 73
Konto nr. 28 «Tootmispraak» 75
Konto nr. 29 «Mittetööstuslik tegevus» 77

Konto nr. 30 «Mittekapitaalsed tööd» 79
Konto nr. 31 «Tulevaste perioodide kulud» 80
Konto nr. 32 «Ekspedeerimis- ja laadimistööd» 82
Konto nr. 33 «Ehitustegevus ja põhivahendite soetamine» 82
Konto nr. 34 «Lõpetatud ehitused ja põhivahendite soetused» . . . 89
Konto nr. 35 «Põhikarja moodustamine» 92
Konto nr. 36 «Valmidusastme järgi tasutavad tööd» 93

IV osa. Valmistoodang, kaubad ja realiseerimine 96
Konto nr. 40 «Valmistoodang» 96
Konto nr. 41 «Kaubad» 99
Konto nr. 42 «Kaubanduslik hinnalisand ja käibemaks» 102
Konto nr. 43 «Tootmisvälised kulud» 104
Konto nr. 44 «Käibekulud» 106
Konto nr. 45 «Lähetatud kaubad, tehtud tööd ja teenused» . . . 109
Konto nr. 46 «Realiseerimine» 112
Konto nr. 47 «Süsteemisisene realiseerimine» 120
Konto nr. 49 «Tulud transpordi- ja sidevahendite ekspluateerimisest, ekspedeerimis- ja laadimistöödest» 120

V osa. Rahalised vahendid 122
Konto nr. 50 «Kassa» 122
Konto nr. 51 «Arvelduskonto» 123
Konto nr. 52 «Tulude pangakonto» 124
Konto nr. 53 «Hinnavahede pangakonto» 124
Konto nr. 54 «Kapitaalmahutuste pangakontod» 124
Konto nr. 55 «Muud pangakontod» 125
Konto nr. 56 «Muud rahalised vahendid» 127

VI osa. Arveldused 128
Konto nr. 60 «Hankijad ja tööettevõtjad» 130
Konto nr. 61 «Avansid ja ositimaksed» 132
Konto nr. 63 «Pretensioonid» 134
Konto nr. 64 «Ostjad ja tellijad» 136
Konto nr. 65 «Põllumajandussaaduste müüjad» 137
Konto nr. 66 «Vedude ja teenuste arveldused» 138
Konto nr. 67 «Vastastikuste nõudmiste tasaarvestus» 138
Konto nr. 69 «Sotsiaalkindlustuse arveldused» 139
Konto nr. 70 «Arveldused töötajatega» 140
Konto nr. 71 «Aruandvad isikud» 141
Konto nr. 72 «Järelmaksuarveldused» 142
Konto nr. 73 «Arveldused eelarvega» 144
Konto nr. 74 «Arveldused kooperatiivsete organisatsioonidega põhivahendite eest» 146
Konto nr. 75 «Kahjude hüvitamise arveldused» 147
Konto nr. 76 «Mitmesugused deebitorid ja kreeditorid» 148
Konto nr. 77 «Käibevahendite ja kasumi ametkonnasisene ümberjaotamine» 151
Konto nr. 78 «Ametkonnasisesed jooksvad arveldused» 151
Konto nr. 79 «Majandisisesed arveldused» 153

VII osa. Eemaldatud vahendid 155
Konto nr. 80 «Kasumi arvel eemaldatud vahendid» 156
Konto nr. 81 «Muud eemaldatud vahendid» 159
Konto nr. 82 «Pangalaenud kasumi ja fondide tagatisel» 160

VIII osa. Puudujäägid ja kaod 161
Konto nr. 84 «Puudujäägid ja riknemiskaod» 162

IX osa. Fondid ja reservid 164
Konto nr. 85 «Põhikirjafond» 165
Konto nr. 86 «Amortisatsioonifond» 167

Konto nr. 87 «Ergutus- ja erifondid» 170
Konto nr. 89 «Eelseisvate kulude ja maksete reserv» 178

X osa. Pangalaenud ja finantseerimine 179
Konto nr. 90 «Lühiajalised pangalaenud» 180
Konto nr. 91 «Kaubakäibe erilaenukonto» 182
Konto nr. 92 «Pikaajalised pangalaenud» 182
Konto nr. 93. «Kapitaalmahutuste finantseerimine» 184
Konto nr. 94 «Põhikarja moodustamise finantseerimine» 188
Konto nr. 95 «Geoloogiliste tööde finantseerimine» 190
Konto nr. 96 «Sihtfinantseerimine ja sihtlaekumised» 191

XI osa. Finantstulemused 195
Konto nr. 98 «Tulevaste perioodide tulud» 195
Konto nr. 99 «Kasumid ja kahjumid» 196

Bilansijärelmised kontod 201
Bilansijärelmine konto nr. 001 «Renditud põhivahendid (-fondid)» . 201
Bilansijärelmine konto nr. 002 «Töötlemiseks võetud tooraine ja materjalid» 201
Bilansijärelmine konto nr. 003 «Komisjonimüügile võetud kaubad» . . 202
Bilansijärelmine konto nr. 004 «Vastutavale hoiule võetud kaubalised materiaalsed väärtused» 202
Bilansijärelmine konto nr. 005 «Monteerimiseks võetud seadmed» . . 202
Bilansijärelmine konto nr. 006 «Rangele arvestusele kuuluvad blanketid» 203
Bilansijärelmine konto nr. 007 «Avatud eelarvelised krediidid» . . 203
Bilansijärelmine konto nr. 008 «Kaubaliste materiaalsete väärtuste puudujääkide arvestus- ja jaehindade vahed» 203
Bilansijärelmine konto nr. 009 «Deebitoride maksevõimetuse tõttu kahjumiks kantud võlad» 204
Bilansijärelmine konto nr. 010 «Tööde arved, mille tasumisest pank on keeldunud» 204
Bilansijärelmine konto nr. 011 «Valmidusastme järgi deebitoridele esitatud arved» 204

NSV Liidu Rahandusministeeriumi 10. märtsi 1970. a. kiri nr. 60 «Muudatustest uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviidud ehitus- ja montaažiorganisatsioonide raamatupidamise korras» 205
I. Põhivahendite arvestuses 205
II. Ehitus- ja montaažitööde kulude ja omahinna arvestuses . . . 207
III. Ehitus- ja montaažitööde üleandmise arvestuses 208
IV. Kasumi arvestuses 209
V. Ergutusfondide arvestuses 210
VI. Pangalaenude arvestuses 212

NSV Liidu Rahandusministeeriumi 12. juuli 1967. a. kiri nr. 235 «Raamatupidamisaruannete ja -bilansside määrustikust» 213

Lisa:

«Riiklike, kooperatiivsete (välja arvatud kolhoosid) ja ühiskondlike ettevõtete ning organisatsioonide raamatupidamisaruannete ja -bilansside määrustik» 214
I. Raamatupidamisaruannete ja -bilansside esitamise ja kinnitamise kord 214
II. Bilansside koostamise eeskirjad ja bilansikirjete hindamise kord . 221
III. Bilansikirjete inventeerimine ja kadude mahakandmise kord . . 230

NSV Liidu Rahandusministeeriumi 18. septembri 1968. a. kiri nr. 230 «Riiklike, kooperatiivsete (välja arvatud kolhoosid) ja ühiskondlike ettevõtete ning majandusorganisatsioonide põhifondide, kaubaliste materiaalsete väärtuste, rahaliste vahendite ja arvelduste inventeerimise põhimäärustikust» 234

Põhimäärustik põhifondide, kaubaliste materiaalsete väärtuste, rahaliste vahendite ja arvelduste inventeerimise kohta riiklikes, kooperatiivsetes (välja arvatud kolhoosid) ja ühiskondlikes ettevõtetes ning majandusorganisatsioonides 235
Üldsätted 235
Põhivahendite inventeerimine 240
Tooraine, valmistoodangu, laos olevate kaupade ja muude materiaalsete väärtuste inventeerimine 242
Lõpetamata toodangu ja omatoodetud pooltoodete inventeerimine . . . 243
Lõpetamata kapitaalehituste ning lõpetamata ehitus- ja montaažtööde inventeerimine 245
Lõpetamata kapitaalremontide, tulevaste perioodide kulude, noorloomade ning lauda- ja karjamaanuumal olevate loomade inventeerimine . . 245
Kaupade ja taara inventeerimine kaubandusettevõtetes 246
Rahaliste vahendite ning rangele arvestusele kuuluvate väärtuste ja dokumentide inventeerimine 247
Arvelduste inventeerimine 248
Võrdlusandmike koostamine inventeerimise tulemuste kohta 250
Inventeerimisel selgunud vahede reguleerimine ja inventuuri tulemuste vormistamise kord 252
Lisa: Inventuuri tulemuste andmik 254
NSV Liidu Rahandusministeeriumi 27. novembri 1970. a. kiri nr. 290 «Ettevõtete, ehituste ning majandusorganisatsioonide tootmis- ja majandusliku tegevuse raamatupidamise kontoplaani rakendamise juhendi täiendustest ja muudatustest» 255
Lisa: Ettevõtete, ehituste ning majandusorganisatsioonide tootmis- ja majandusliku tegevuse raamatupidamise kontoplaani rakendamise juhendi täiendused ja muudatused 256
Seadusandlike ja normatiivsete aktide kogumike nimetuste lühendite seletus 267

ПЛАН СЧЕТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА ПРОИЗВОДСТВЕННО-ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ, СТРОЕК И ХОЗЯЙСТВЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ И ИНСТРУКЦИЯ ПО ЕГО ПРИМЕНЕНИЮ. На эстонском языке. Издательство «Валгус», Таллин, Пярнуское шоссе, 10.

Toimetaja K. Tamjärv. Kunstiline toimetaja M. Niin. Tehniline toimetaja M. Tammes. Korrektor E. Lepist. Laduda antud 6. VII 1970. Trükkida antud 27. XI 1970. Kohila Paberivabriku trükipaber nr. 2, 60×90/16. Trükipoognaid 17,0. Arvestuspoognaid 19,68. Trükiarv 5000. Tellimuse nr. 6191. Trükikoda «Kommunist», Tallinn, Pikk tn. 2. Hind rbl. 1.13.

Rbl. 1.13

A
31 199 II
84 073

TÜ RAAMATUKOGU
1 0300 00505337 8